

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07065

HUNGER

Knut Hamsun

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

קניט האמסון.

.. הונגער ..

ראָמאַן

איבערזעצט פֿון א. פֿרומקין.

דריטע פֿערבעסערטע אויפלאגע.

ארויסגעגעבען פֿון ל. פֿרידמאַן.

לאָנדאָן, 1910.

קנוט האמסון*

צווישען די גרויסע נייסטער, וואָס די מאָדערנע זעלט-ליטעראַטור האָט אַרויסגעגעבן, פֿערנעהמט דער נאָרוועגישער דיכטער קנוט האַמסון איינעם פֿון די בעדייטענדסטע פּלעצער. אַ טיעפֿער פּסיכאָלאָג, אַ גריבלער אין די פֿערבאַרגענסטע קעמערלאַך פֿון דער נשמה, אָדער, ווי ער האָט זיך אַמאָל אַליין אָנגערופֿען, אַ פֿאַרשער פֿון דעם „אונבעוואוסטען זעלעך-לעבען“, איז ער דערצו אויך, ווי כמעט אַלע נאָרוועגער, אַ שאַרפֿער, בייסענדער פּאָלעמיקער; און אין זיין סטיל שמעהט ער איינציג און אַליין צווישען די בעריהמטע דיכטער פֿון זיין לאַנד.

בעטראַכט אויפֿמערקזאָם זיין פּאַרטרעט: „ברייטע שולטערן, קרעפֿטיגע און בויגזאַמע גליעדער, אונטער אויפֿגעשטעלטע, ניט פֿערקעמטע האָר ווייט זיך אַרויס זיין שטערן, פֿול מיט ענערגיע און קלאַרהייט. זיין בליק איז מערקווירדיג, ביי איהם אין די אויגענלעכער זעהט מען עפעס אַזוי ווי טיעפֿע און דונקעלע ליכטלאַך. מען פֿיהלט גלייך, אַז אָט דער דאָ האָט געזעהן אויסערגעווענהנליכע זאַכען: פֿאַרהאַן דערין עטוואָס ווייטעס, עפעס אַזוי ווי ער וואָלט אײַפֿן וועג געווען, אָקוראַט ווי ער וואָלט געביינקט אַהיים— אַזוי ווי דער בליק פֿון די מאַטראָוען, וועלכע האַלטען זיך אויף אויפֿן ים.

---

* דאָס מאַטעריאַל פֿאַר דער דאָזיגער אַבהאַנדלונג איז גענומען פֿון פֿערשיעדענע צוועלען.

IV.

דער שנוור-באָרר צושויבערט, קורץ און ביי די עקען אָבגעביסען, איבער אַ ליפ, וועלכע איז הוילע גומסקייט. אַ פֿיזיאָנאָמיע מיט דאָפּלעטען אויסדרוק ענערניש און צארט, איבעראיילט און צוריקגעהאלטען, גרינדליך און אוי-בערפֿלעכליך, שטאַלץ און טרויעריג, מיט אַלע סימנים פֿון ליידען אויף די איינגעפֿאלענע באַקען."

אַזוי בעשרייבט דער פֿראַנצויזישער שריפֿטשטעלער אַקט אַוו מירבֿאָ האַמסאָן'ס בילד. און דוועלכע פֿיזיאָנאָמיע מיט דעם דאָפּלעטען אויסדרוק שפּיגעלט זיך אָב כמעט אין אַלע זיינע ווערקע. אַ נעמיש פֿון קינדליכער נאַאויטעט, פֿון ווייכער, טרוימערישער זעלען-איבערגעבענהייט פֿון איין זייט און פֿון אַ פֿלאַמענדער עמפּעהרונג, שטאַלצער זעלבסט-פֿערעהרונג און אַ שמרעכען צור אונגעווענהליכקייט; אַ צוזאַמענזעצונג פֿון איבער-איילטקייט און צוריקגעהאַלטענקייט, פֿון פֿערצווייפֿעלטער הילפֿלאַזויגקייט און אויסגערעכענטער איבערלעגענהייט — דאָס איז קנוט האַמסאָן.

פֿון וואַנען שטאַמט ער? וואָס איז ער געווען, איידער ער האָט גענומען שיינען אַלס שמערן אויף דעם ליטעראַרישען הימעל? ווענען דעם וויסען מיר ניט פֿיעל. האַמסאָן'ס ביאָגראַפֿיע איז נאָך ניט געשריבען געוואָרען, כאַטש אינגערע און אַסך אונבעדייטענדערע שרייבער פֿון איהם האָבען זוכה געווען, מען זאָל זיך אָבגעבען מיט די מינדעסטע קלייניגקייטען פֿון זייער לעבען. ער אַליין האָט, אַחוץ די אַלגעמיינע שמריכען פֿון זיין לעבען, וועלכע ציהען זיך דורך זיינע ווערק, ווענען זיך גאַרניט געשריבען. מיט דריי יאָהר צוריק האָט זיין דייטשער פֿערלעגער אַלבערט לאַנגען אַרויס-געגעבען אַן אילוסטרירטען קאַמפּאַלאַג פֿון אַלע אויסגאַבען, וועלכע זיינען ערשינען אין זיין פֿערלאַג. האַמסאָן האָט דאָן געקראָגען אַן איינלאַדונג אָנצושרייבען אַ קורצע ביאָגראַפֿיע זיינע פֿאַר דיווען קאַמפּאַלאַג. אָבער ער האָט זי ניט אָנגעשריבען. אָנשטאַט דעם האָט זיין פֿערלעגער בעקומען פֿון איהם אַ בריעף מיט פֿאַלגענדע ווערטער:

„איך בעט אייך, זייט אַזוי פֿריינדליך און שרייבט אַליין אָן די ביאָ-גראַפֿיע. הויבט אָן פֿון דעם 4-מען אויגוסט 1860, ווען איך בין געבוירען געוואָרען, און געהט אַזוי ווייטער מיט פֿיעל שעהנע ווערטער ביז אויף היינטיגס יאָהר.

V.

„וואָרים: וואָס זאָל איך אייגענטליך זאָגען? איך מיינ, די מענשען זיינען שוין טויט מיעד פֿון די אלע ביאָגראַפֿיעס און בילדער פֿון אלע אַוטאָאָרס פֿון דער גאַנצער וועלט, און מיר זיינען דאָך אַזויפֿעל...“

נאָר אויב מיר ווייסען ניט קיין איינצעלהייטען פֿון קנוט האַמסאָס/ס קינדער-יאָהרען, איז אָבער קיין צווייפֿעל ניט, אַז זיין לעבען איז פֿון סאַמע אָנפֿאַנג אָן געווען פֿול מיט די מורא'דיגסטע יסורים, מיט עלענד און נויטה.

געטריבען פֿון אונגליק און הונגער האָט ער צו צוויי און צוואַנציג יאָהר פֿערלאָזט נאָרוועגען, ער איז מיעד געוואָרען צו קעמפֿען מיט דעם מורא'דיגען שיקזאַל, וועלכער האָט איהם פֿערפֿאַלגט, ער האָט זיך מיאש געווען, ווען עס איז צו קענען פֿערדיענען זיין שטיקעל ברויט דורך דער אַרבייט, און אַחוץ דעם איז ער געווען צו עהרליך און ס'האָט איהם איינפֿאַך אָבגעקעלט פֿאַר אלע געמיינהייטען וואָס ער האָט זיך אָנגעזעהן ביי זיך אין זיין פֿאַטערלאַנד. אַזוי האָט ער זיך איינמאַל אַרויסגעלאָזט איבער דער וועלט, אויף אַ שיף איז ער אַוועק צו „די ברעגען פֿון ניו-פֿאונדלאַנד“, וואו ער האָט, צוזאַמען מיט נאָך עטליכע עלענדע און איינזאַמע מענשען ווי ער, געכאַפט פֿיש. „מאַנאַט איין מאַנאַט אויס,“ שרייבט ער אין איינער פֿון זיינע וואונדערבאַרע, מייסטערהאַפֿטע סקיצען, „זיינען מיר געלעגען אויף'ן ים און געכאַפט פֿיש דער וזמער און דער ווינטער זיינען געקומען און אַוועקגעגאַנגען, און מיר זיינען נאָך אלץ געלעגען אויף'ן זעלביגען אָרט, אין מיטען ים, ביים גרעניץ פֿון די צוויי ערד-טהיילען: אייראָפּאַ און אַמעריקאַ. פֿיער ביז פֿינף מאָל אַ יאָהר פֿלעגען מיר צופֿאַהרען צו מיקעלאָן, כדי דאָרט צו פֿערקויפֿען אונזערע פֿיש און אָנגעהמען פּראָוויאַנט. דערנאָך פֿלעגען מיר ווידער אַרויספֿאַהרען אויף'ן מיטען ים, זיך פֿעראַנקערן אויף'ן זעלביגען אָרט און כאַפֿען פֿיש — און צופֿאַהרען קיין מיקעלאָן, כדי פֿון דאָס ניי אויסלאָדען אונזער סחורה, איך בין קיינמאַל ניט אַראָב אין שטאָדט אויף דער יבשה, צו וואָס האָט עס מיר דען געטויגט? מען האָט געזעהן זעהר ווייניג מענשען דאָרט אויף יענעם וועלט-טהייל, וועלכער איז געווען בעוואוינט פֿון עטליכע פֿישער און פֿיש-הענדלער... מיר זיינען ניט געווען קיין מאַטראָזען, נאָר פֿישער, אַ מאַטראָז פֿאַהרט אלץ ווייטער און ווייטער, קומט צו ערגעץ-וואו און ענדיגט אַמאָל זיין רייזע, ווי לאַנג זי זאָל ניט געוועהרען; אָבער מיר, מיר זיינען געלעגען שטיל, אייביג און אימער שטיל, מיט אלע אונזערע אַנקערס אויף'ן ים. ס'איז אַזוי ווייט אַוועק, אַז מיר האָבען זיך סוף כל סוף שוין כמעט גאַרניט

VI.

געקענט דערמאָנען, ווי די יבשה זעהט אויס. מיר האָבען זיך זעהר שמאַרק פֿערענדערט. דאָס אייביגע ליגען אויף אַן אָרט האָט אויב מאָדנע תּס'עוואַמע, ווירקליך גאַנץ תּס'עוואַמע געמאַכט. מיר האָבען קיין אַנדער זאַך ניט געזעהן, אַחוץ נעבעל און ים, און קיין אַנדער זאַך ניט געהערט, אויסער ווינד און שטורם פֿון אויבען און אונטען; מיר האָבען זיך מיט קיין שום זאַך ניט אינטערעסירט און אייפֿגעהערט צו דיינקען וועגען וואָס עס איז. נאָך וואָס האָבען מיר דען געדאַרפֿט דיינקען? אונזער שמענדיגע בעשעפֿ-טיגונג מיט פֿיש האָט אויב אליין געמאַכט פֿאַר פֿיש, פֿאַר מאָדנע, פֿליישיגע ים-חיות, וועלכע זיינען אַרומגעקראַכען אויף אַ שיף און האָבען גערעדט אַן אייגענע, בלויז פֿאַר אונז פֿערשמענדיגע שפּראַך."

אויפֿן שיף, צווישען דיזע אַלע מענער, איז געווען איין איינציגע פֿרוי, דעם קאַפיטאַן'ס ווייב, — „א יונגע אָבער זעהר מיאוס'ע בעשעפֿעניש מיט גאַנצע בערג קרעצלאַך און בראַדיעווקעס אויף די הענד און שרעקליך מאָגער און זעהר קליין אין וואַקס, זעהר מיאוס אָנגעמחאָן און שמוציג. דאָך האָבען זיי זי אַלע ליעב געהאַט, „יעדער איינער אויף זיין אופֿן,“ זיי האָבען זי פֿערגעמערט און געברענט פֿאַר תּאוה צו איהר... כדי צו שטילען דעם דאָזיגען שרפּה'נדען דורשמ, זיינען זיי געפֿאַלען אויף משונה'דיגע איינפֿלעלע, „אַפֿטמאַל פֿלעגען מיר האָבען אַ גאַנץ אונגאַטירליכען פֿערגניגען צו מאַטערן די פֿיש, גאָר פּשוט מאַטערן אונזער אייגענע פֿיש. דער עיקר זיינען די ביידע רוסען געווען פֿערריקט אין דעם. זיי פֿלעגען אָנגעהמען די גרויסע פֿיש ביי די קעפּ, אַריינרוקען די פֿינגער אין די ווייכע אויגען און זיי האַלטען אזוי אין דער הויך, און בעת מעשה פֿלעגען זיי קוקען אויף זיי און לאַכען מיט אַ מאָדנעם געלעכטער..." מעהר פֿון אַלע איז דער פֿראַנצויזישער משוגע געוואָרען פֿאַר דעם קאַפיטאַן'ס פֿרוי, נאָר פֿערליעבט זיינען זיי אַלע געווען אין איהר, און ביינאַכט, אין דער קאַיזער, האָבען זיי וועגען איהר די ווילדעסמען חלומות געהאַט...

די דאָזיגע קליינע ערצעהלונג איז מערקווירדיג שמאַרק און זי מאַכט אַ טיעפֿערן איינדרוק ווי מאַנכע פֿון די שמאַרקסמע ים-ערצעהלונגען פֿון דעם בעריהמען פֿראַנצויזישען שריפֿטשמעלער פֿיער. ל. אַ. מ. י.

אזוי זיינען אַריבער דריי יאָהר. קנזש האַמסון איז אוועק נאָך אַמעריקאַ, וואו ער איז אָנגעקומען אָהן געלד, אָהן אונטערשמציגונג, עלענד און איינזאַם, אָהן אַ שום פֿערבינדונג; ער איז געוואָרען אַן אַרבייטער. דריי יאָהר צייט האָט ער געאַרבייט אַלס גערטנער, קוים וואָס ער האָט פֿערדיענט אויפֿן

VII.

לעבען, דאָס נוימינסמע האָט איהם אָפּמאַל געפּעהלט, נאָר ער האָט ניט געליטען; מחמת אין איהם האָט זיך ביסלאַכווייס ענטוויקעלט אַן אויסער-געווענהליכע קראַפּט פֿון אויסרויער. שפעטער ה'ט ער אָנגעהויבען טרוימען דערפֿון צוריקצופֿאַהרען קיין נאָרוועגען. אָבער ווי אזוי? פֿון זיינע פֿערדיגע-סטען האָט ער ניט געקענט אָבשפּאַרען אויף דע ריזע און פּרוּאווען זוכען שטיצע ביי אַלמע בעקאַנטע אין דער היים, — דערצו איז ער געווען צו שטאַליך. אַחוץ דעם איז דאָס איהם נאָר כמעט אויפֿ'ן זינען ניט אַרויף. נאָר ענדליך האָט ער געקראָגען אַ שטעלע אַלס קאָנדוקטאָר אויף איינע פֿון די גרויסע אַמעריקאַנער איזענבאַהן-ליניען. ער איז אַלזאָ געווען פֿערוואַרנט מיט אַסען און וואויננג, און פֿון דעם קליינעם געהאַלט זיינעם האָט ער זיך אין פֿיער יאָהר צייט געקענט אָבשפּאַרען גענוג געלד אויף דער ריזע צוריק אין זיין היימלאַנד.

פֿון דאָן פֿאַנגט זיך אָן זיין ליטעראַרישע טהעטיגקייט.

אין 1888-טען יאָהר איז אין נאָרוועגען ערשיענען אַ קליין ביכעל פֿון קנוט האַמסון מכח „דאָס אינטעלעקטועלע לעבען אין דעם מאַדערנעם אַמעריקאַ“, וואָס האָט אַרויסגערופֿען אַ היבשען אינטערעס דורך דער שאַרפֿער שפּראַך אין דעם מאַדנעם שטאַנדפּונקט, וועלכען עס האָט פֿערטראָמען. אַ קורצע צייט שפעטער איז רשיענען זיין ערשטער ראַמאַן „הונגער“, וועלכער האָט אָנגעמאַכט אַ געוואַלדיגען רושם אין דער נאַנצער ליטעראַרישער וועלט. אין דעם דאָזיגען בוך האָט האַמסון צום ערשטען מאל געפּראַווט דערצומעהלען כּח יענע אונערקלעהרליכע גענג פֿון דער מענשליכער נשמה, מכּח „דאָס שוועבען פֿון דעם געדאַנק און דעם געפֿיהל אין דער לופֿטען“, מכּח „די שמילע, שפּורלאָזע ריזען, וואָס דער מענש מאַכט מיט דעם מוח און מיט דעם האַרצען, מכּח די מערקווירדיגע געווען-טהעטיגקייטען, דאָס שעפטשען פֿון דעם בלוט, דאָס געבעט פֿון די גליעדער“. ער איז דערמיט אויף איין, אַל געוואָרען איינער פֿון די ערשטע און בעדייטענדסטע פֿערטערטער פֿו דער מאַדערנער פּסיכאָלאָגיע אין נאָרוועגען.

דער נאָמען „הונגער“ קען דעם דור-שניטליכען לעזער פֿון אונזער צייט אָבנאַרען. מען קען פֿיליכט ערוואַרמען צו געפֿינען דאָ די שילדע-

VIII.

רונג פֿון דעם סאָציאלען עלענד אין דער סאָציאלער נויטה; מען ריכט זיך אפשר צו הערען דאָ בעגייסטערטע רעדעס, קללות און צאָרנדיגע געשרייען פֿון די ענטערבטע, פֿון די אונטערדריקטע און אויסגעשטויסענע. ניין, ניטאָ קיין זכר פֿון דעם אלעמען אין דעם דאָזיגען בוך. „הונגער“ איז גאָנץ איינפֿאך דער ראַמאָן פֿון אַ יונגען מאַן, וועלכער ליידט הונגער, וועלכער מוז טאָג און נאַכט שמאַכטען אָהן אַ ביסען ברויט, וועלכער קלאָגט פֿונדעסטוועגען קיינעם ניט אָן און האָט קיינעם ניט פֿיינט. די איינציגע טענות וואָס ער האָט איז צו זיין ביטערן שיקואַל, און צייטענדיג ווייזן רעדט ער זיך פֿונאַנדער מיט גאָט, אין אַ גאַוועזען און אין דערזעלבער בער צייט בייסענדען טאָג. אַרויסגעוואָרפֿען פֿון זיין אַרעמער דירה, שליעמט ער זיך אַרום איבער די גאַסען פֿון קריסטיאַניאַ; ער האָט ניט קיין אַנדער ווינקעל, וואו דעם קאָפּ אַוועקצולייגען, נאָר די פֿייכטע ערד אין די וועלדער הינטערן שטאָרט, קיין אַנדער בעט אַחוץ די ביינק לעבען האַפֿען. און אין דעם שוידערליך-קלעגליכען צושטאַנד זיינעם קעמפֿט ער מיט זיין שטאַלץ; ער וויל ניט אויסזעהן ווי קיין בעטלער. ער קעמפֿט אויך מיט זיין עהרענהאַפטיגקייט; ער וויל ניט ווערן קיין גנב. און דער הונגער מוטשעט און פֿלאָגט איהם און טרייבט איהם צו אַלערליי פֿערריקטהייט-מען. אַ פֿאַר מאָל קריגט ער אומגעריכטערהייט אַביסעל געלד. אָבער וואָס פֿאַר אַ בעטערע האָט עס אַנטקעגען דעם שרעקליכען עלענד זיינעם? דאָס זיינען בלוז קורצע רוה-פֿונקטען אויף דעם דאָזיגען מוראָריגען סאַטירער-וועג פֿון דעם הונגער. דערצו גיט ער דאָס רוב אַוועק דאָס דאָזיגע געלד צו אַנדערע, וועלכע זיינען אַזוי אַרים און נאָך אַרימער איידער ער. דאָס איז אַ מערקווירדיגע זעלע, וועלכע בלייבט זאַנפֿאַט אונטער דעם גרויזאַמסטען שרעק, קינדערש, כמעט גליקליך. . . און שטענדיג דיג פֿול מיט האַפֿנונג, נאָך דער ביטערסטער פֿערצווייפֿלונג: פֿלענער מאַכט ער פֿאַר ביכער, פֿאַר טהעאַטער-שטיקער, ביינאַכט, ביים שוין פֿון די גאַסען-לאַמטערנעס שרייבט ער אַרטיקלען, וועלכע וועלען איהם זיכער שוין מאַרגען איינבריינגען היבשע סומען געלד און אַ בעדייטענדיגן נאָמען. . .

ניטאָ קיין אַנדער מאַטיוו אויסער דעם הונגער אין דיווען בוך. דער הונגער רעדט דאָ אַרום פֿון יעדער שורה, פֿון יעדען וואָרט. און אויף וואָס פֿאַר אַ וואונדערבאַרען אופן ווערן דאָ געשילדערט די פֿערשיעדענע, וועקסלענדע שטימונגען, וואָס קומען פֿאַר אין דער זעלע פֿון דעם דורך-הונגער געפֿייניגטען! האַמסאָן'ס פֿיזיאָנאַמיע מיט דעם דאָפֿעלטען אויס-

IX.

דרוק זעהט זיך אַס דייטליכסטען אַרויס אין דיווער אויטאָביאָגראַפֿיע זײַנער: די אויסגערעכענטע קינסטלערישע איבערלעגענהייט געהט דאָ האַנד אין האַנד מיט דער מורא'דיגער הילפֿרֿאַזיגקײַט, די ווייכע מרוי- מערישע נשמה מיט דער בייסענדער, שרפֿה'נדער עמפֿעהרונג, די קינד- ליכע נאַאווײַטע מיט דעם שטרעבען צור אונגעווענהליכקײַט.

און האָט קנוט האַמסון אין זײַן ערשטלינגס-ווערק אויף אַ מערקווירדיגען אופן און מיט אַ מיקראַסקאָפֿישער גענויאַנקײַט בעשריבען די מערקווירדיגע צושטענדע פֿון דער זעעלע, וועלכע ווערן אַרויסגערופֿען דורך דעם גרויזאַמען געפֿיהל פֿון הונגער, אַזוי האָט ער דאָסזעלבע אויך אויסגעברײַטערט אין זײַנע ווייטערע ווערקע, דער עיקר אין „מיסטעריען“ און אין דעם ליכעם-ראָמאַן „פּאַן“, אויף דאָס גאַנצע געפֿיהלס-לעבען און אויף דער ליכע.

אין דעם בוך „מיסטעריען“ גיט ער ווידער אַ פּאַרטערט פֿון זײַן אייגענער נשמה. אַן איינזאַמקײַטס-מענשען, פֿול מיט אַ מיסמישען לעבען אין זיך און מיט אַ מערקווירדיגער קריטישער אויפֿפֿאַסונג פֿון דער געזעל- שאַפֿט, שטעלט ער אונז פֿאַר. דאָס לעבען און אַלע זײַנע אילוזיאָנען האָט ער אויסגעפֿאַרשט, און נאָכדעם ווי ער האָט אויסגעפֿונען, אַז „הכל הבל“, אַז אַלעס איז גאַרנישט ווערטה, קומט דער וואַהנין איבער איהם און יאָגט איהם אַרום ווי אַ געהעצטע, געיאָגטע חיה.

אין „פּאַן“ שילדערט האַמסון אויף אַ מייסטערהאַפֿטען אופן די מיס- טיק, די אינערליכע פֿערבאַרגענהייט פֿון דעם ליכעם-געפֿיהל, פֿערמישט מיט דער גרויסקײַט און טיעף-זעעליגקײַט פֿון דער נאַטור. דער יענער טהאַמאַס גלאָהן, אַ געוועזענער אַפֿיציר, וואוינט ביים ברעג וואַלד. דאָס איז אַ פֿער'חלוס'טע, פֿערטראַכטע נאַטור — ווידער אַן איינזאַמקײַטס- מענש. ער שיסט האָזען, קוראַפּאַטקעס, שנעע-היהנער און ים-פֿויגעל. ער רודערט אַרויס אויף זײַן שיפֿעל איבער'ן ים. פֿאַר זײַנע אויגען הויבט זיך אויף די נאַטור אין איהר פֿולער פּראַכט. וואו ער גיט אַ קוק זעהט ער בויער און גראָז און אַלערליי בלומען און מערקווירדיגע געוויקסען. די פֿויגעלען שרייען און פֿלאַטערן איבער איהם און דער ים געהט איהם אַרום פֿון אַלע זײַטען, עפעס אַזוי ווי ער וואַלט איהם געוואַלט אומבאַר- מען. און ער געניסט פֿון דיווער נאַטור, ער זויגט זי איין אין זיך און ער לעבט אין איהר און מיט איהר.

און דער פֿריהלינג קומט. דער וואַלד שיינט, דער הימעל גלאַנצט אַפֿען און רײַן און שטראַהלט אין לילא און גאַלד, די פֿויגעלאַך שרייען

די נעכט ווערן העל, און א זיסע, ביינקענדע אונרוהיגקייט טרייסעלמ דורך די נאמור. דאן דערוועקט זיך ביי דעם יעגער אין הארצען א מערק-ווירדיגע ביינקעניש. אלטע ליבעס-ליעדער ערוואכען אין מהאמאס גלאהן, און ער שלאָפֿט ניט גאנצע נעכט, ער געהט ארום ווי אין חלום. . .

נאָר פֿון דעם חלום קומט אַרויס עטוואָס ווירקליכעס : אַ ליבע מיט אַ טראַגישען סוף. זי שפיעלמ זיך אָב צווישען דעם פֿון דער נאמור דורכדרונגענעם יעגער מיט זיינע שטארקע ליידענשאַפטען און דער מאַכ-טער פֿון דעם גרויסען סוחר דאָרט אין דער שאַדט ביים ברעג ים. עדוואַרדא איו אַ קליין מיידעל, אַ פֿערצויגען, יונג וועזען מיט אַ היציגער פֿאַטאַזיע, פֿול מיט מיידעלשע חלומות : זי טרוימט פֿון אַ פֿרינץ, וועל-כער וועט זי אַמאָל געהמען און זי אוועקפֿיהרען איבער'ן ים און איהר אַנידערלייגען זיינע אוצרות צו די פֿיס. דער מערקווירדיגער מענש דאָרט אויבען אין שטיבעל, וועלכער לעבט אַזוי פֿאַר זיך, רייצט איהר פֿאַר-שמעלונג. אַז זי זעהט איהם אָנגעטהאָן ווי אַ יעגער געפֿעלמ ער איהר. זיין אויג מיט דעם הייסען בליק, וועלכער ווירקט אויף איהר ווי דער בליק פֿון אַ חיה, רייצט זי אויף. און מהאמאס גלאהן ווערט איהר שפיעל-ציג ; ער ווערט בעהערשט פֿון דער ליידענשאַפט מיט איהר גאַנצער קראַפֿט. עדוואַרדא איו אין איהרע לעבענס-שמרעכונגען ווייט פֿון דעם איינזאַמען יעגער. זי האָט טויענדער קלייניגקייטען, וועלכע זי וויל כּשום אופן ניט אויפֿגעבען. בעלער מוז זי מאַכען און אַנדערע אונטערהאַלטונגען. מהאמאס זיצט ביי זיך אין שטיבעל און די אויגען קריכען איהם אַרויס וואַרטענדיג — זי קומט ניט. מוז ער געהן צו איהר ; ער מוז זיין אויף איהרע אונטערהאַלטונגען, און ער איז אין גאַנצען אָבגעוואוינט פֿון דעם גרויסען פֿערקעהר מיט מענשען, ער ווייסט זיך ניט ווי צו האַלטען. עדוואַרדא קוקט אַראָב אויף איהם מיט פֿעראַכטונג, זי קריינקט איהם מיט איהרע ווערטער. פֿאַר לייטען בעהאַנדעלמ זי איהם זעהר שלעכט, ס'זעהט אויס, אַזוי ווי זי וואָלמ זיך מיט איהם געשעהמט. ליבעען ליבעכט זי איהם אייגענטליך גור דאָן, ווען זיי זיינען אַליין, און קוים האָט זי גענוג, וואַרפֿט זי איהם אוועק.

מיט אַ קראַפֿטפֿולער שפראַך און מיט אַ זעלטענעם סמיל שילדערט האמסון דעם יענער'ס שמערצען, ווי אַזוי די קליינע שוואַכע בריאה ווינט אויס דעם שטארקען דאָס בלוט פֿון האַרצען, ווי אַזוי די יסורים'דיגע ליבעע, אויסגעמישט מיט דער מוטשענדער ליידענשאַפט, מיט דער שרעקליכסטער אייפֿערזוכט און מיט די מיעפֿסטע קריינקונגען דורך דער

XI.

געליעכטער'ס רשעות'דיגע רייד, — ווי אזוי די דאָזיגע ליעבע צורייסט גלאַהן'ס נשמה. ער ווערט דערשלאָגען און עלענד; זיין שטאַלץ איז פֿערביי. נאָר דאָ קומט אַ צווייטע געשיכטע. מהאָמאַס גלאַהן האָט, אחוץ ערוואַרדאָן, נאָך אַ מיידעל, דעם שמיעד'ס מאָכטער עוואַ. זי איז אַן איינפֿאַך, נאַאיוו וועזען. זי מראַגט אַ שנעע-ווייס טיכעל איבער די דוג-קעלע האָר, און אַז דער יעגער קוקט זי אָן, ווערט זי רויט פֿון שעהמע-דיגקייט. זי ליעבט איהם און גיט איהם אַלעס וואָס ער פֿערלאַנגט, ניט זשאַלעווענדיג, ניט אויסרעכענענדיג, און דער פֿערשמאַכטעמער שטילט זיין דורשט און מרינקט וויפֿעל ער קען נור. דינע ליעבע ווירקט גוט אויף מהאָמאַס גלאַהן, זי ריהרט איהם און מאַכט איהם וויד, און אַז עוואַ איז ניטאָ לעבען איהם, דאַן ביינקט ער נאָך איהר. אָבער לעבען דעם בויערט זיך די שמערצליכע ליידנישאַפֿט צו דער אַנדערער אַלץ ווייטער און מיעדער איין ביי איהם אין דער נשמה, און ער דערפֿיהלט דאַן אַ פֿערנגיגען צו ריידען מיט עוואַ'ן וועגען ערוואַרדאָ דער שלעכטער. ער זידעלט זי און שעלט זי, נאָר אַז עוואַ גיט איהם רעכט, דאַן ווערט ער מלא רציוחה.

דאָס איז אַ מערקווירדיגע דאָפֿעל-ליעבע. קנוט האַמסון דריקט זי אויס אין אַ וואונדער-שעהנער לעגענדע, וועלכע מהאָמאַס גלאַהן דער-צעהלט, נאָכדעם ווי עוואַ שטאַרבט און ערוואַרדאָ וויל פֿון איהם ניט וויסען:

„ווי אַ אינגעל האָט ער זיין מיידעל געליעבט. ער האָט זי אָפֿט גערופֿען זיין גליק און זיין טויב, און זי האָט אַ הייסען, רוישיגען בוים געהאַט. ער האָט געוואָגט: גיב מיר דיין האַרץ! און זי האָט עס גיטהאַן. ער האָט געוואָגט: קען איך ביי דיר עפעס בעטען, געליעבטע? און בע-רוישט האָט זי געענטפֿערט יאָ. זי האָט איהם אַלצרינג געגעבען, און ער האָט איהר דאָך ניט געדאַנקט דערפֿאַר.

„די אַנדערע האָט ער געליעבט ווי אַ שקלאַף, ווי אַ וואַהניגער און ווי אַ בעטלער. פֿאַרוואָס? פֿרעג דעם שטייב אויף'ן וועג און דאָס בלאַט, וואָס פֿאַלט אַראָב פֿון בוים, פֿרעג דעם לעבענס רעטהעלהאַפֿטען גאָט; וואַרים קיין אַנדערער ווייסט ניט פֿון אזעלכע זאַכען. זי האָט איהם גאַרנישט געגעבען, ניין, גאַרנישט האָט זי איהם געגעבען, און ער האָט איהר פֿונדעסטוועגען דאָך געדאַנקט. זי האָט געוואָגט: גיב מיר דיין פֿריעדען און דיין פֿערשמאַנד! און ער האָט זיך בלויו מצער געווען, וואָס זי האָט ניט ביי איהם זיין לעבען געבעטען.“

XII.

און אויף עווא'ס קבר :

„איך בין דיר מקבר, עווא, און קוש אין אונטערטהעניגקייט דעם זאמד אויף דיין גרוב, א פֿולע, רויזענרויטע עראינערונג נעהמט דורך מיין זעלע, ווען איך טראכט פֿון דיר; איך בין ווי איבערפֿלייצט פֿון גליק, ווען איך דערמאָן זיך אָן דיין שטייבעל. דו האָסט געגעבען אַלצדינג, אַלעס האָסט דו געגעבען, און עס האָט דיר קיין שום אויפֿאַפֿערונגניט געקאָסט; מחמת דו ביסט געווען דעם לעבען'ס אייגענסטעס, בערוי-שענדרסטעס קינד. אָבער אַנדערע, וועלכע שפּאַרען און זיינען קאַרג אויף אַ בליק אפילו, זיי קענען האָבען מיין גאַנצען געדאַנק. פֿאַרוואָס? פֿרעג די צוועלף חרשים פֿון יאָהר און די שיפֿען אויף'ן ים, פֿרעג דעם האַר-צען'ס רעטהוועלהאַפֿמען גאָט...“

* * *

פונקט אזוי טיעף און שאַרף ווי ער איז אין זיינע פּסיכאָלאָגישע ראַמאַנען, איז קנזש האַמסון אויך אין זיינע פּאָלעמישע ביכער. זיין פּאָלעמיק בעציהט זיך אָבער ניט אויף ספּעציעלע זאַכען; ער „גרייפֿט אָן אַלצדינג צווישען הימעל און ערד“, ווי עס הייסט וועגען זיין העלד אין דעם דראַמאַ „ביי די טויערן פֿון דער מלוכה“.

האַמסון'ס פּאָלעמיק בעציהט זיך הויפּטזעכליך אויף דעם „האַמבאָג“, און האַמבאָג איז ביי איהם אין די אויגען כמעט אַלעס, וואָס ווערט אָנערט קענט אַלס גרויס. קודם כל גיסט זיך זיין האָט אויס איבער די, וועמען דער המון אָנערקענט פֿאַר גרויסע לייט, מחמת גרויסע מענער זיינען ביי איהם אין די אויגען ניט יענע, וועלכע מאַכען אַ גרויסען רושם אויף דער וועלט, נאָר די, וועלכע האָבען בערייכערט דאָס מענשליכע לעבען מיט געוויסע נייע גרונד-אידעען. ער איז אַן איינזאַמקייטס-אַריסטאָקראַט נאָך ניצעשע'ס מוסטער און מחמת דעם האָט ער פֿיינט די מענער, פֿאַר וועמען דער המון פֿאַלט צו די פֿיס אין הויילע פֿערגעטערונג, וואָרים „עס געהערט דומהייט דערצו, פּאָפּולער צו ווערן“. אין דערזעלבער צייט אָבער אָנערקענט ער פֿונדעסטוועגען „יענע אייגענאַרטיגע, פֿיינע זשענים, פֿון וועמען מען רעדט קיינמאַל ניט, וועלכע לעבען אַ קורצע צייט און שטאַרבען יונג און אונבעקאַנט“.

און זיין פּאָלעמיק בעציהט זיך ווייטער אויף זיין פּאָלק, וואָס זעהט ביי איהם אין די אויגען אויס ווי יענער מאַן, וואָס געהט איבער דער גאַס

XIII.

מיט דעם גראָבען וואָלענעם שאל אַרום האַלן, כדי קיין ביסעל פֿרישע לופט זאל חס חלילה ניט צוקומען צו איהם, מיט אַ ברויט אונטערן אַרים און מיט אַ קוה הינטער זיך. איבעראַל זעהט ער בלוז: „גרויסע אומגע- לזמפערטע שמיועל און שמוץ און לזטהער'ס קאַמעכיום. און די מענשען זיינען מיטעל-גרויסע בירגער אין דריי שטאַקונגע הייזלאַך. זיי עסען און טרינקען וויפֿיעל זיי דאַרפֿען נור, לאָזען זיך וואויל-נעהן ביי דער וואהל- פֿאַליטיק און האַנדלען מאַג-אויס מאַג-איין מיט גרינער זייף און מעשענע קעמלאַך און פֿיש. אָבער ביינאַכט, ווען עס דונערט, ליגען זיי אין דערהיים אין איין שרעק און זאָגען תהילים.

מיט דער דאָזיגער בייסענדער סאַטירע זיינען דורכדרינגען זיינע ראָ- מאַנען „נייע ערד" און „רעדאַקטאָר לינגע" און זיינע דראַמען „אָווענד- רויטקייט" און „ביי די שויערן פֿון דער מלוכה". ער גיסט אויס זיין גאַנצען שפּאַט איבער די פֿרייזינגע דעמאָקראַטיע און די מאַטעריאַליסטישע פֿע-ר-שמאַנדם-ניכטערקייט, איבער די דאָזיגע מענשען, וועלכע „בראָדזשען אַרום אין הויכע שמיועל און וואו עס לוינט זיי וואַרפֿען זיי זיך פֿון איין ריכטונג צו דער אַנדערער". און זיינע ביטערע שאַרפֿע פֿיילען שלידערט ער אויף די ליטעראַטור-קליקען, געגען די פּוסטע נאווה פֿון די רייכע קאַפֿע-פּאַנע-לאַך, געגען די זשורנאַליסטען-קאַרופּציאָן און די איבערצייגונגס-פּאַנאַטיקער, וועלכע זיינען ביי איהם אין די אויגען איינפֿאַכע קאַמעדיאַנטען, וואָס זוכען צו ציהען נוצען פֿון זייערע בעוועגונגען.

זיינע קליינע נאָוועלען און סקיצען זייגען פֿערשיעדענאַרטיג; האַמסונען פֿעהלען ניט קיין סוזשעמען. ער נעהמט זיי פֿון דעם רעעלען, ווירקליכען לעבען און ער שעפט זיי פֿון זיין אייגענער פֿאַנטאַזיע. נאָר אויך דאָס אַלטענליכע, וואָס ער נעהמט פֿון לעבען, ווערט זיינס, עס ליגט עטוואָס אייגענאַרטיגעס, עטוואָס האַמסונישעס אין יעדע איינע פֿון זיינע סקיצען. אַפֿטמאַל בעגעגענען מיר זיך דאָ מיט דעם זעלבען פֿיינפֿיהלענדען, קאַמ-פּליצירטען און זאָנדערבאַרען טיפֿ פֿון „הונגער", נאָר אונטער אַנדערע אומשטענדען, פֿערשמעהט זיך, ווי אין „מלכת שבא", אין דער קליינער סקיצע „אויף דער גאַס" און אין אַנדערע פֿון זיינע נאָוועלען. אָבער ער קען זיך אויך גאַנץ געלאַסען אַרונטערלאָזען אין די דונקעלסטע טיעפֿענישען פֿון דער נשמה, ווי אין „שקלאַפֿען פֿון ליעבע", אָדער שמעהן שמום ביי דער

XIV.

זייט, ווי א פֿאַמאָנראַף, און אַראָבנעהמען בילדער, ווי אין דער בעשרייבונג פֿון זיין ריזע „איבער'ן ים" קיין אמעריקא. יזר האָט אויך סקיצען, וואו ער עפֿענט אויף גאַנצע גרויסע וועלטען מיט ווייניג ווערטער. ער לאָזט אָפֿט-מאָל דעם לעזער לייענען צווישען די שורות און גיט איהם מעהר צו טרעפֿען, איידער ער דעקט פֿאַר איהם אויף.

דערצו האָט קנוט האַמסן אַ בעזונדערע לייעבע צו פֿאַנטאַסטישע מעשה'לאַך. פֿאַר אזא מענשען ווי ער איז לאָזט זיך דאָס מענשליכע לעבען ניט אויפֿלייזן איינפֿאַך אין מאַטעמאַטישע פֿאַרמולען. פֿאַרהאַן זאַכען, וואָס די „אַלוויסענדע וויסענשאַפֿט איז צו פֿיערעקיג און צו גראָב צו דערגרוג-טעווען", ווי ער דריקט זיך אַליין אויס, זאַכען, אין וועלכע מען קען שפּירען אַ הויך פֿון אַנזויכטבאַרע מעכטע און בלינדע לעבענס-קרעפֿטען. זיי זיינען דאָ ביי יעטווערען אַלטאַנס-מענשען און זיי בעאיינפֿלוסען יערענס לעבען; אָבער אין מענשען, וועלכע האָבען ענטוויקעלט אין זיך אַ רייכעס, אינער-ליכעס לעבען, וועלכע הערען זיך צו די דאָזיגע אינערליכע שטימען און קענען דורך זייער פֿאַנטאַזיע פֿערוואַנדלען דיזע פֿאַרשטעלונגען אין קלאָהרע ערשיינונגען, — אין אַ דיכטער ווי קנוט האַמסן פֿילט דיזער מיסטיציזם ניט גור אויס דאָס גאַנצע לעבען, נאָר עס וואַקסן אָפֿט פֿון איהם אַרויס אַוועלכע פֿאַבעלהאַפֿט שעהנע, אָפֿטמאָל ווּניגע און אָפֿטמאָל שרעק-דער-וועקענדע פֿאַנטאַזיע-בילדער, וועלכע גיסען זיך אויף אַ מערקווירדיגע אופן פֿונאַנדער פֿאַר איהם און ווערן עפעס אַזוי ווי עכט רעאַליסטישע ווירקליכ-קייטען. ער האָט לייעב אַנצוטהאַן די שילדערונג פֿון די זעלענ-צושטענדע און די שטימונגען אין דעם קלייד פֿון סימבאָלישע פֿאַנטאַזיעס, וועלכע ער קען מאַהלען מיט וואַנדערבאַרע פֿאַרבען, אַזוי ווי די פֿערשיעדענע הלומות און פֿאַנטאַסטישע מעשה'לאַך אין „הונגער", „סיסטעריען" און „נייע ערד".

אַ מענש מיט אזא רייכען און שעהנהייטס-פֿולען זעלען-לעבען ווי האַמסן מוז זיך אויך אַזוי שטאַרק פֿיהלען צוגעצויגען צו דער נאַטור, פּינקט אַזוי שטאַרק ווי די האַנדלונגען פֿון די מענשען שטימען איהם אָב און רעגען איהם אויף. וואָרים אין דער נאַטור ליגט גרויסקייט, שטילקייט און שעהנקייט; זי איז די מעכטיגסטע דערוועקערין פֿון שטימונגען. דערום געפֿינען מיר ביי איהם ניט גור אַ שטענדיגעס פֿערוינקען אין דאָס נאַטור-לעבען, אַ מין אַנטרינען צו איהר אַזוי ווי צו דער לעצטער רעמונג, דאָן ווען אַלעס אַנדערע האָט איהם ענטטוישט, נאָר ער האָט אויך אויסגעפֿונען פֿאַר איהר די רייכסטע און אויסדרוק-פֿולסטע מענער און איהרע פֿער-באַרגענסטע שעהנהייטס-סודות האָט ער אויסגעפֿאַרשט.

XV.

געמריבען פֿון דער ליעבע צו די פֿאכעלהאפֿטע, פֿאנטאסטישע ערשיינונגען און צו דער שמילער נאטור, מאכט האמסון זיין ריזע אין קאווקאז, דאָרט אין יענע וואונדערבארע מורח-לענדער פֿיהלם ער זיך אזוי גוט, אזוי איבערגליקליך. זיין אויג ווערט ענטזיקט פֿון דעם מורא'דיגען באַרג קאָזבעק מיט זיין אייז־שפיץ. ביינאכט וואַנדערט ער אַרום אויף די ווייטע, ענדלאָזע וועגען, וועלכע שטרעקען זיך אויס פֿאַר זיינע אויגען. ער זיגט איין אין זיך דעם צויבער, וואָס ליגט אין דער שטילקייט, אין דער פֿערטראַכטקייט פֿון יענע געגענדען, און ער געפֿינט מיט אַ טיעפֿער צופֿרידענהייט אויס, אַז „וואָס ווייטער מען קומט צו צום מורח, אַלץ ווייניגער ריידען די מענשען. די אַלטע פֿעלקער זיינען שוין אַריבער די מדרגה פֿון פֿלוידערן און לאַכען, זיי שוויגען און שמייכלען.“

ס'איז דערזעלבער קנוט האַמסון. אויך אין דיזער בעשרייבונג פֿון זיין ריזע אין קאווקאז איז פֿאַרהאַן גענוג בייסענדע איראַניע, גענוג שפּאַט, נאָר ער ערגערט זיך ניט אזוי שטאַרק; ער איז שוין ניט אזוי גרויזאַם מיט זיך אַליין. פֿרעהלאַך און אַנגענעהם טרינקט ער די וואונדער פֿון די מורח-לענדער, פֿערוונקען אין די הערליכקייטען פֿון דער דאָרטיגער נאַטור. נאָר ווען ניט ווען דערמאָנט ער זיך אָן זיין היימאַטה, אָן קריסטיאַניאַ, „די שטאַדט, וואָס קיינער פֿערלאָזט ניט, איידער זי האָט איהם אָבגעשטעמפֿעלט“, און דער מורא'דיגער קאָנטראַסט ריפֿט אַרויס אַ בימערן שמייכלעל אויף זיינע ליפֿען.

א. פ.

ערשמער מהייל.

ס'איז געווען דעמאָלט, ווען איך בין אַרומגעגאַנגען און געהונגערט אין
קריסטיאַניאַ, אין יענער מערקווירדיגער שטאָדט, וואָס קיינער פֿערלאָזט
ניט, איידער זי האָט איהם אָבגעשטעמפעלט — — — — —

איך בין געלעגען אופֿערהייט אין מיין דאָך-שטיבעל און געהערט ווי אַ
זייגער אונטער מיר שלאָגט זעקס, ס'איז שוין געווען נישקשה'דיג ליכטיג, און
די לייט האָבען אָנגעהויבען לויפֿען אַרויף און אַראָב אויף די טרעפֿ. אונטען
לעבען טהיר, וואו מיין זימער איז געווען מאַפעצירט מיט אַלמע נומערן
פֿון'ם „מאָרגענבלאַט“, האָב איך גאַנץ דיימליך געקענט לייענען דעם לייכט-
טהורם אינספעקטאָר'ס אַ בעקאַנטמאַכונג און אַן אַנאַנסע מיט פֿעמע
בוכשטאַבען וועגען פֿריש ברויט, וואָס דער בעקער פֿאַביאַן אַלסען האָט צו
פֿערקויפֿען.

אזוי גיך ווי איך האָב נאָר די אויגען געעפֿענט, האָב איך, ווי מיין
מבע איז שוין געווען, אָנגעהויבען טראַכטען, צי האָב איך היינט עפעס,
מיט וואָס זיך צו פֿרעהען, די לעצטע צייט איז מיר געוואָרען גאַנץ שמאַל;
מיינע זאַכען זיינען שטיק פֿאַר שטיק אַוועק צום „פֿעמער“, איך בין געוואָרען
נערוועו און אונגערוילדיג, אַ פֿאַר מאָל האָב איך געמוזט בלייבען אין בעט
אויף אַ גאַנצען טאָג, אזוי האָט מיר געשווינדעלט אין קאַפֿ. ווען ניט ווען,
אַז דאָס גליק האָט מיר געשפּיעלט, האָב איך פֿון עפעס אַ בלאַט געקראָגען
פֿינף קראַנען פֿאַר אַ פֿעלימאַן.

וואס ווייטער איז אלץ ליכטיגער געוואָרען, און איך האָב אָנגעהויבען לעזען די אַנאָנסען אונטען לעבען מהיר. איך האָב שוין זאָגאר געקענט איבערלייענען די מאָגערע פֿערקרימטע אותיות „תכריכים ביי יונגפֿרוי אנדערסען אין טויער רעכטס“. דאָס האָט מיך אַ היבשע וויילע בעשעפֿטיגט. אינטען, האָב איך געהערט, האָט דער זייגער געשלאָגען אַכט, איידער איך בין אויפֿגעשטאַנען און זיך אָנגעטהאָן.

דערנאָך האָב איך געפֿענט דאָס פֿענסטער און אַרויסגעקוקט אויף דרויסען. פֿון דאָ, וואו איך בין געשטאַנען, האָב איך געקענט זעהן אַ שמריק נרעט צו היינען און אַ פֿרייעס פֿעלד. ווייט אַוועק איז געלעגען אַן אָנגע-שאַמען בערגעל פֿון אַן אָבגעברענטער שמיעדעריי, וואָס אַ פֿאַר אַרבייטער האָבען געהאַלטען אין אַבראַמען. כ׳האָב זיך אָנגעשפּאַרט מיט׳ן עלענבויען אָן פֿענסטער-שוועל און אַרויסגעשמעקט דעם קאָפּ אין דער לופֿטען. עס מאַכט זיך געוויס אַ קלאָרער טאָג; דער אָסיען איז געקומען, די צאַרטע קיהלע יאָהרעס-צייט, ווען אַלצדינג בייט איבער די פֿאַרב און פֿערגעהט דערנאָך. דער ליאַרס, וואָס האָט זיך שוין אָנגעהויבען אין די גאַסען, האָט מיך געצויגען אויף דרויסען. אָט דאָס ליידניג שטיבעל, וואו די פֿאַרלאָגע האָט זיך געטרייסעלט און געוואָרפֿען אַרויף און אַראָב ביי יעדען טריט וואָס איך האָב געמאַכט, איז געווען אזוי ווי אַן אַרעמער טויטענזאָרג; קיין רעכטער שלאָס אויף דער מהיר, קיין אויווען; כיינאַכט פֿלעג איך די זאָקען ניט אויסטהאָן, כדי זיי זאָלען זיך ביי מיר אויף די פֿיס אַביסעל צוטריוקענען ביי סאַרגען אין דער פֿריה. דאָס איינציגע, פֿון וואָס איך האָב אַ שטיקעל נחת געהאַט, איז געווען אַ קליינער, רויטער שאַקעל-שמוהל, אויף וועלכען איך פֿלעג ביינאַכט זיצען און הלום׳ן און טראַכטען וועגען אַלערליי זאַכען. טאַמער האָט געבלאָזען אַ שאַרפֿער ווינד, און די מהירען אונטען זיינען אָפֿען געווען, האָבען זיך דורך דער פֿאַרלאָגע און דורך די ווענד אַריינגע-שפּאַרט אַלערליי משונה׳דיגע קרעכצענדיגע קלאַנגען, און דאָס „מאַרגענבלאַט“ דאָ אונטען לעבען מהיר איז געביך אויסגעריסען געוואָרען: יעדער ריס, וואָס עס האָט געקראָגען, איז געווען אזוי לאַנג ווי אַ האַנד.

כ׳האָב זיך אויפֿגעהויבען און גענומען זוכען אין אַ בינדעל, וואָס איז געלעגען הינטען אין אַ ווינקעל לעבען מיין בעט, אפּשר וועל איך דאָרט פֿאַרט געפֿינען וואָס עס איז אויף אָנבײַסען; אָבער אומײַסט. דערנאָך בין איך ווידער צוגענאַנגען צום פֿענסטער.

גאָט ווייסט, האָב איך געטראַכט, צי וועט עס זיך מיר שוין גאָרניט איינגעבען צו געפֿינען עפעס אַ שמעלע. די פֿיעלע אָבשלאָגען, די האַלבע צוואַגען, אַן אָפֿענער ניין, זיסע האַפֿנונגען, וואָס זיינען אַוועק מיט׳ן רויך,

נייע פראָבעס, וואָס האָבען זיך יעדעסמאָל אויסגעלאָזט מיט גאַרנישט: דאָס אַלצדינג האָט געמאַכט אַ תל פֿון מיין מוטה. צולעצט האָב איך געזוכט אַ שטעלע אַלס קאָסע-געהילף, בין איך אָבער צו שפעט געקומען, אחוץ דעם האָב איך נישט געקענט שאַפען די פֿופֿציג קראַנען, וואָס איז נייטיג איינצו-לייגען פֿון זיכערהייט וועגען. איך האָב מיך אויך געמעלדעט ביי דער פּאָזשאַרנע קאָמאָנע, אַלס פֿייער-מאַן. מיר זיינען געשטאַנען אונזערע פֿופֿציג לייט אין קאָרידאָר און אויסגעשמרעקט יעדער איינער זיין ברוסט, כדי צו ווייזען וואָס פֿאַר אַ גבור ער איז. אַ בעאַמטער איז אַרומגעגאַנגען און האָט בעמראַכט די קאָנדיטאָמען, זיי געטאַפט די אָרעמס און זיי געשמעלט פֿערשיעדענע פֿראַגען. פֿאַר מיר איז ער פֿערבייגעגאַנגען, האָט נור צוגעשאַקעלט מיט'ן קאָפּ און געזאָגט, אַז מחמת די ברילען, וואָס איך טראָג, קען איך נאָר נישט אַריינקומען אין דעם כלל פֿון די קאָנדיטאָמען. איך בין נאָך אַמאָל אַוועק אַהין, שוין אַהן ברילען, און בין דאָרט געשטאַנען מיט איינגעקאָרטשטעט ברעמען און מיט אַזאַ שאַרפֿען בליק ווי אַ מעסער, און דער מאַן איז אַריבער פֿערביי מיר און האָט אַ שמייעל געטהאָן — ער האָט מיך ווידער דערקענט! ערגער פֿון אַלצדינג איז נאָך געווען, וואָס מיין אַנצוג האָט אָנגעהויבען אַזוי שלעכט צו ווערן, אַז איך האָב שוין מעהר נישט געהאַט דאָס אויסזעהן פֿון אַן אַנשטעדיגען מענשען, וואָס איז ראַשית כל נייטיג אויף צו קריגען אַ שטעלע.

ווי רעגעלמעסיג און גלאַט איז עס מיט מיר כסדר געגאַנגען באַרג-אָראָב! צולעצט האָב איך זיך אויסגעבייטעלט און אויסגעליידיגט פֿון אַלעם מעגליכע, וואָס איך האָב נאָר געהאַט. קיין קעמעל אפילו איז מיר נישט צעבליבען אָדער אַ בוך צו לייענען, בשעת מיר איז געווען קאַלעמוסנע אויף'ן האַרצען. דעם גאַנצען וומער נאָכאַנאַנד פֿלעג איך געהן אויף די בית עולם'ס אָדער אין שלאָס-פּאַרק, וואו איך פֿלעג זיצען און שרייבען אַרטיקלען פֿאַר די צייטונגען, קאָלום פֿאַר קאָלום, מכח די פֿערשידענסטע זאַכען, פּלאַי פּלאַי'ס דיגע איינפֿעלע, שטימונגען, ערפֿינדונגען פֿון מיין אונרוהיגען מוח. אין מיין פֿערצווייפֿלונג האָב איך אָפֿטמאָל אויסגעקליבען אַזעלכע משונה'דיגע, זעלטזאַמע טהעמאַס, מיט וועלכע איך האָב זיך לאַנג אַבגעמוטשעט, און וועלכע פֿלעגען דערנאָך נישט אָנגענומען ווערן. אַז איינס איז פֿאַרטיג געווען, האָב איך דאָס צווייטע אָנגעפֿאַנגען; דעם רעדאַקטאָר'ס ביןן האָט מיך זעלטען דערשלאָגען; כ'האָב זיך כסדר געמראַכט, איינמאָל מוז עס דאָך געראַטען! און ווירקליך, אָפֿטמאָל, אַז איך האָב געשאַפען עפעס רעכטס, האָט מיר די אַרבייט פֿון איין איינציגען נאָכמיטאַג איינגע-בראַכט גאַנצע פֿינף קראַנען.

ווידער אמאל האָב איך אָבגעטראָמען פֿון פֿענסטער, בין צוגעגאַנגען צום וואַש־בעקען און האָב אַרויפֿגעשפּריצט אַביסעל וואַסער אויף מיינע הויזען־קניע, כדי זיי זאָלען אויסזעהן שוואַרצער און גייער. נאָכדעם ווי איך האָב דאָס געטהאָן, האָב איך, ווי דער שטייגער איז, אַרײַנגעלייגט פּאַפּיר און אַ בלייפֿעדער אין קעשענע און בין אַרויסגעגאַנגען. שטילערהייט האָב איך זיך אַראָבגע'גנב'עט פֿון די טרעפּ, די בעל הבית'מע מיינע זאָל מיך ניט בעמערקען; שוין פֿון אַ פּאַר טעג האָב איך געדאַרפֿט צאָהלען דיר־ה־נעלד, און איך האָב גאַרנישט געהאַט וואָס צו געבען.

ס'איז געווען ניין אַזײַגער. דער גערויש פֿון וועגען און פֿערשידענע קולות האָבען אָנגעפֿילט די לופֿט, אַ שרעקליכער מאָרגען־כּאָר, אין וועלכען די טריט פֿון די פֿוס־געהער האָבען זיך אויסגעמישט מיט די קנאַקעריי פֿון די קומשער־בייטשען. דער דאָזיגער ליאַרס האָט מיך גלייך אויפֿגעמונטערט, און איך האָב מיך פֿון דאָס ניי אָנגעהויבען פֿיהלען צופֿרידען. כ'האַב ווייניג וואָס חשק געהאַט צו מאַכען אַ שפּאַציר אין דער פֿרישער לופֿט. צו וואָס האָבען מיינע לונגען געדאַרפֿט האָבען לופֿט! איך בין געווען שמאַרק ווי אַ ריעז און האָב געקענט טראָגען אַ גאַנצען וואָגען אויף מיינע פֿלייצעס. אַ צאַרטע, זעלמענע שטימונג, דאָס געפֿיהל פֿון אַ פֿרעהליכער זאָרגלאָזיגקייט איז איבער מיר געקומען. כ'האַב גענומען בעטראַכטען די מענשען, וואָס איך האָב בעגעגענט; כ'האַב געלייענט די פֿלאַקאַרדען אויף די ווענר; כ'האַב אויפֿגעכאַפּט וואָס פֿאַר עס איז בליק, וואָס מען האָט מיר פֿון טראַמווי אַראָב צוגעוואָרפֿען; כ'בין נתפּעל געוואָרען פֿון יעמוועדער קליי־ניגקייט, פֿון אַלע קליינע פּאַסירונגען, וואָס האָבען געטראָפֿען און זיינען מאַקי באלד פֿערשוואַונדען אויף מיין וועג.

אַז מען וואָלט אין אַזאַ הערליכען טאָג געהאַט כאַמש וואָס עס איז צו עסען! דער איינדרוק פֿון'ם קלאָרען פֿריה־מאָרגען האָט מיך געפֿאַנגען גענומען, איך בין געוואָרען שמאַרק צופֿרידען, געקליבען נחת פֿון זיך אליין און פֿאַר פֿרייד האָב איך גאָר אָהן אַ שום גרונד אָנגעהויבען זינגען. ביי אַ יאַטקע איז געשטאַנען אַ פֿרוי מיט אַ קאַרב אויפֿ'ן אָרם און האָט אָבגעקליבען וואַרשטלאַך אויף וואַרעמעס. אַז איך בין פֿערבייגעגאַנגען, האָט זי אויף מיר אויסגעשטעלט אַ פּאַר אויגען. זי האָט מעהר ניט געהאַט ווי איין פּאַדער־צאָהן אין מויל. נערוועז און לייכט אויפֿגערעגט צו ווערען ווי איך בין די לעצטע טעג געוואָרען, האָט דאָס געוויכט פֿון דער פֿרוי גלייך געמאַכט אויף מיר אַ דערווידערדיגען איינדרוק. דער לאַנגער, געלער צאָהן האָט אויסגעזעהן אַזוי ווי אַ קליינער פֿינגער, וועלכער איז אַרויסגעקראַכען פֿון מויל, און דער בליק, מיט וועלכען זי האָט מיך אָנגעקוקט, איז געווען

דירכגענומען פֿון הוילע ווארשט. כ'האָב אויפ'ן שמעל פֿערלאָרען דעם אַפעטיט און ס'איז מיר געוואָרען ניט גוט אויפ'ן האַרצען. אז איך בין צוגעקומען צום באַזאָר, בין איך צוגעגאַנגען צום ברוינען און האָב געטרוינקען אַביסעל וואַסער. איך גיב אַ קוק — אויפ'ן ערלעזער-טהורם איז צעהן אויגער.

איך האָב זיך ווייטער געלאָזט געהן איבער די גאַסען און זיך אַרומ- גערעהט אָהן אַ שום זאָרג, געבליבען שמעהן ביי איין קאַלץ, כאַטש ס'איז גאַרניט נייטיג געווען, זיך פֿערקירעוועט אין אַ זייטיג געסעל, ניט האָבענדיג דאָרט וואָס צו טהאָן; — כ'האָב זיך אין דעם דאָזיגען פֿירעהליבען פֿרייה- מאַרגען געלאָזט אַרומפֿיהרען פֿון זיך אליין אָהן אַ שום ציעל, זיך אַרומגעווינגט אָהן זאָרג אַהין און אַהער צווישען די גליקליכע מענשען. די לופֿט איז געווען לייכט און קלאָהר און אויף מיין געמיטה איז קיין שום שאַטען ניט געלעגען.

זייט צעהן מינוטען איז אַן אַלמער מאַן געגאַנגען הינקענדיג פֿאַר מיר. אין איין האַנד האָט ער געטראָגען אַ בינדעל און איז געגאַנגען מיט'ן גאַנצען קערפֿער זיינעם און האָט געאַרבייט מיט אַלע כוחות, צו קומען אַלץ ווייטער. כ'האָב געהערט ווי ער סאָפֿעט פֿאַר אַנשטריינגונג און ס'איז מיר איינגעפֿאַ- לען, אז איך וואָלט איהם געקענט טראָגען זיין בינדעל; אָבער איך האָב ניט געמאַכט קיין פֿערווך, איהם אַנצווייאָגען. אויבען אויף דער „נרענעץ" האָט מיך בעגעגענט האַנו פּאָולי, וועלכער האָט מיך בעגריסט און איז אַריבערגעלאָפֿען. וואָס איילט ער זיך אזוי? איך האָב אויף קיין פֿאַל ניט געהאַט אין זינען צו בעטען ביי איהם אַ קראַנע און האָב געהאַט ברעה איהם גאָר אין ניכען אָבצושיקען די קאָלדרע, וואָס ער האָט מיר מיט אַ פֿאַר וואָכען צוריק אַנטליהען. זאָל מיר נור אַקאַרשט אַביסעל גראַמער ווערן, בין איך, כ'לעבען, ניט דער מענש, וואָס וועט אימיצען בלייבען שולדיג אַ קאָלדרע. אפשר וואָלט איך נאָך היינט געקענט אָנהויבען אַן אַרטיקעל איבער „די פֿערברעכען פֿון דער צוקונפֿט" אָדער די „פֿרייהייט פֿון'ס ווילען" אָדער אירגענד וואָס אַנדערש, עפעס וואָס זאָל האָבען די ווערטה געלעזען צו ווערען און וואָס וועט מיר איינבריינגען לכל הפחות צעהן קראַנען. . . און טראַכטענדיג וועגען דעם דאָזיגען אַרטיקעל האָב איך אין מיר פֿלוצלונג דערפֿיהלט אַ שטאַרקען חשק, שוין אויפ'ן שמעל אַנצו- פֿאַנגען און שעפען פֿון מיין פֿולען מוח. אויבען אין שלאָס-פֿאַרק האָב איך מיר געוואָלט אויסזוכען אַ פּאַסענדען אָרט צום זיצען און ניט אָבטרעטען ביז וואַגען דער אַרטיקעל וועט זיין פֿאַרמיג.

אַבער דער אַלמער קריפעל, וואָס איז געגאַנגען פֿאַר מיר אויף דער

גאס, האָט נאָך אַלץ געמאַכט זיינע צאָפּעלדיגע בעוועגונגען. ענדליך האָט עס מיך אָנגעהויבען פֿערדריסען, וואָס איך דאַרף די גאַנצע צייט האָבען דעם דאָזיגען קאַליקע פֿאַר די אויגען. ס'האָט אויסגעוויזען, אַז זיין רייזע וועט גאָר קיין סוף נישט געהמען; פֿילייכט לאָזט ער זיך פונקט אויף דעם זעלבען מאַרשרוט וואָס איך, און איך וועל דעם גאַנצען וועג פֿון איהם נישט פֿטור ווערן. אין מיין פֿערדרום האָט זיך מיר אויסגעדוכט, עפעס אַזוי ווי ער וואָלט זיך ביי יעדען קאָלץ גענומען געהן לאַנגזאַמער און געוואַרט אַ וויילע, כדי צו זעהן וואָס פֿאַר אַ וועג איך געה, און דערנאָך ווידער אַ הויב געטהאָן זיין בינדעל און געגאַנגען ווייטער, אום צו זיין פֿאַר מיר. אָט די פֿערקריפּעלטע בריאה, וועלכע האָט זיך מיך כסדר געוואַרפֿען אין די אויגען, האָט מיר אַלץ מעהר און מעהר פֿערביטערט דאָס האַרץ. איך האָב געפֿיהלט ווי ער האָט מיר וואָס ווייטער אַלץ מעהר צוריסען מיין גליקליכע שטימונג און פֿערוואַנדעלט דעם ריינעם שענהעם פֿריה-מאָרגען אין הוילע מיאום־קייט. ער האָט אויסגעזעהן אַזוי ווי אַ גרויסער, אומגעלומפּערטער שרץ, וואָס וויל זיך אַראָבלאָזען מיט אַלע כוחות ערגעץ וואו אויף דער ערד און פֿערנעהמען דעם גאַנצען טראַטואַר פֿאַר זיך אַליין. אַז מיר זיינען אָנגעקומען אויבען, אויף'ן שפיץ גאָס, האָב איך עס שוין מעהר נישט געקענט דערטראַגען; כ'האָב זיך אָבגעשמעלט ביי אַ פֿענסטער פֿון אַ קלייט, כדי איהם צו געבען אַ געלעגעהייט זיך צו דערווייטערן פֿון מיר. אַז איך האָב אין אַ פֿאַר מינוטען אַרום ווידער גענומען געהן, איז דער מאַן פֿון דאָס ניי געווען עטליכע טריט פֿאַר מיר; אויך ער איז געבליבען שטעהן. זיך נישט בערעכענענדיג וואָס איך טהו, האָב איך געמאַכט אַ דריי פֿיער ווילדע טריט, האָב איהם דעריאָנט און איהם דערלאָנגט אַ קלאַפּ אָן פֿלייצע. ער איז גלייך געבליבען שטעהן. מיר האָבען אויסגעשמעלט די אויגען איינער אויף'ן צווייטען.

„אַ שילינג אויף מילך!“ האָט ער ענדליך אַ זאָג געטהאָן און האָט אָנגעבויען דעם קאַפּ אָן אַ זייט.
 אַזוי; נו, מעהר האָט מיר טאַקי נישט געפֿעהלט! כ'האָב גענומען זוכען אין די קעשענעס און געזאָגט:
 „אויף מילך, יאָ, הם! געלד געהט היינט-צו-טאָג נישט צו פֿוס, און איך ווייס גאַרניש, צי איהר זייט זעהר נישט-בעדערפֿמיג.“
 „פֿון נעכטען אָן האָב איך גאַרנישט גענעסען,“ האָט זיך דער מאַן אָבערזען. „כ'האָב קיין העלער נישט ביי דער נשמה, און קיין אַרכייט האָב איך נאָך אויך נישט געפֿונען.“
 „איהר זייט אַ בעל-מלאכה!“

„יא, כ'בין א נאָדעל-מאָכער.“

„וואָס?“

„נאָדעל-מאָכער. אַ רעשטע, כ'קען אויך מאַכען שיד.“

„זעהט איהר, דאָס איז שוין גאָר אַן אַנדער זאַך,“ האָב איך געזאָגט.

„וואָרט אויס דאָ אַ פּאָר מינוטען, כ'וועל אייך בריינגען אַביסעל געלד, אַ

פּאָר ערע.“*

מיט דער גרעסטער איילעניש בין איך אַרונטער די פּילעסטרעדע, וואו איך האָב געוואוסט פֿון אַ געלד-לייַהער ערגעץ-וואו אויף אַ צווייטען עטאַזש.

דעם אמת זאָגענדיג בין איך נאָך קיינמאָל ביי איהם ניט געווען. אַז איך בין אַרײַן אין טויער, האָב איך אויף גיך אויסגעטהאָן מיין וועסט, זי

צוואַמענגערעהט און גענומען אונטער מיין אָרם. דערנאָך בין איך אַרויף אויף די טרעפּ און האָב אָנגעקלאַפּט אין טהיר. כ'האָב זיך פֿערניגט און

אַ וואָרף געטהאָן די וועסט אויף'ן מיש.

„אַנדערהאַלבען קראַנען,“ האָט דער מאַן געזאָגט.

„גוט,“ האָב איך געענטפֿערט. „אַז זי וואָלט מיר ניט געווען אַביסעל

צו ענג, וואָלט איך זי, פֿערשטעהט זיך, ניט אַוועקגעגעבען.“

ער האָט מיר דערלאָנגט דאָס געלד און דעם לייַה-צעטעל און איך

בין אַרויס צוריק. אָט די זאַך מיט דער וועסט איז אייגענטליך געווען אַן אויסגעצייכענטער איינפֿאַל; מיר איז נאָך איבערגעבליבען גענוג געלד פֿאַר

אַ היבשען אַנבײַסען, און פֿאַרנאַכט איז מיין אַרטיקעל איבער די פֿערברעכען פֿון דער צוקונפֿט פֿאַרטיג געווען. גלייך אויף'ן שטעל האָט מיר דאָס לעבען

אָנגעהויבען אויסווייזען פֿריינדליכער און איך בין צוריקגעלאָפֿען צו דעם מאַן, כדי וואָס גיכער פֿון איהם פטור צו ווערן.

„ביטע!“ האָב איך זיך אָבגערופֿען. „מיך פֿרייט, וואָס איהר האָט זיך

גלייך צו מיר געווענדעט.“

דער מאַן האָט צוגענומען דאָס געלד און האָט מיך גענומען אַבמעסטען

מיט די אויגען פֿון קאָפּ בײַ די פֿיס. וואָס קוקט ער מיך פֿאַרמ אַזוי אָן?

מיר האָט זיך געדוכט, עפעס אַזוי ווי ער וואָלט מעהר פֿון אַלצדינג בעטראַכט מינע הויזען-קניע, און ויין אונפֿערשעמטהייט האָט מיך אַרויס-

געבראַכט פֿון די כלים. וואָס זשע, אָט דער שלעפּער דאָ מיינט אַפּנים, אַז איך בין ווירקליך אַזוי אַרעם, ווי איך זעה אויס? האָב איך דען ניט אַזוי

גוט ווי אָנגעפֿאַנגען אַן אַרטיקעל פֿון צעהן קראַנען? איבערהויפּט האָב איך

* אַן „ערע“ איז אַ הונדערטעל קראַנע, וואָס בעטרעפֿט אונגעפֿעהר אַ שילינג אָדער פֿלעציג קאָפּיקעס.

ניט געהאט וואָס מורא צו האָבען פֿאַר דער צוקונפֿט; כ'האַב געקאָכט אין פֿיעל טעפּ, וואָס זשע געהט עס אַלואַ אָן אַ פֿרעמדען מענשען, אַז איך גיב אַוועק אין אַזאַ הערליכען מאָג אַ טרינק-געלד? דעם דאָזיגען מענשען'ס בליק האָט מיך זעהר געערגערט, און איך האָב ביי זיך אָבגעמאַכט, איהם דערלאָנגען אַ גאָב, איידער איך געה אַוועק. איך האָב געצויגען מיט די אַקסלען און געזאָגט:

„מיינ גוטער מאַן, איהר האָט אַ מיאוס'ע טבע, אויסצוגלאַצען אַ פֿאַר אויגען אויף מענשען און זיי קוקען צופֿיעל אויף די קניע, ווען מען גיט אייך אַ קראַנע.“

ער האָט זיך אָנגעשפּאַרט מיט'ן קאָפּ אָן וואַנד און האָט געעפֿענט דאָס מויל, ביי איהם הינטער דעם בעטלעך-שטערן האָט עפעס געאַרבייט, ער האָט אַרדאי געמיינט, אַז איך טרייב דאָ מיט איהם קאַמאָועס און האָט צוריק אָבגעגעבען דאָס געלד.

כ'האַב געקלאַפּט מיט'ן פֿוס און געשאַלמען און געשריען, ער זאָל דאָס געלד האַלמען פֿאַר זיך, וואָס מיינט ער, איך האָב די גאַנצע קאַשע אומוויסט פֿערקאָכט? מעגליך, אַז איך בין איהם אָט די קראַנע זאָגאַר שולדיג; נישקשה, כ'געדענק גוט מיינע אַלמע חובות; ער שמעהט פֿאַר אַ מענשען, וועלכער איז עהרליך, ביז דאָס מינדסטע פינגער'ל זיינס עהרליך. הקיצור, דאָס געלד געהערט צו איהם... אָה, ניטאַ פֿאַרוואָס צו דאַנקען! ס'איז איינפֿאַך געווען מיינ פֿערגניגען דערביי, אַדיע.

און איך האָב זיך געלאָזט געהן. ענדליך בין איך פֿטור געוואָרען פֿון דיזען צרה'דיגען קאַליקע, וואָס האָט זיך אָנגעזעצט אויף מיר, און איך בין אַלואַ געווען אונגעשמערט. איך בין פֿון דאָס ניי אַראָב מיט דער פֿילעסמראַדע און בין געבליבען שמעהן ביי אַ באַקאַליי-קלייט. אין פֿענסטער איז געלעגען אַ גאַנצער באַרג מיט שפייז, און איך האָב בעשאַלסען אַריינצוגעהן און זיך מיטגעהמען עפעס אויף'ן וועג.

„אַ שטיק קעז און אַ ברויטעל!“ האָב איך געזאָגט און אַ וואָרף געטהאָן מיין האַלבע קראַנע אויף דעם קלייט-טיש.

„ברויט און קעז. פֿאַר דאָס גאַנצע?“ האָט די פֿרוי געפֿרעגט איראַניש, ניט אַ קוק געבענדיג אויף מיר.

„יאַ, פֿאַר די גאַנצע פֿופֿציג ערע,“ האָב איך געענטפֿערט.

איך האָב געקראַגען דאָס, וואָס איך האָב פֿערלאָנגט, געזאָגט דער אַלמער, דיקער פֿרוי אַ זעהר העפֿליכען גוטען מאָג און איך בין מיט שנעלע טריט אַרויף דעם שלאָס-באַרג צום פֿאַרק. כ'האַב זיך אויסגעזוכט אַ באַנק פֿאַר זיך אַליין און אָנגעהויבען מיט חשק עסען מיין פֿראָוויאַנט. ווי גוט

מיר איז געוואָרען אויף'ן האַרצען דערפֿון! שוין אַ היבשע צייט, און איך האָב ניט געהאַט אַזאַ רייכען מאָהל-צייט, און וואָס ווייטער איז דיזעלבע געזעמיגטע רודיגקייט אַלץ שטאַרקער געוואָרען אין מיר, די רודיגקייט, וואָס מען פֿיהלט נאָך אַ לאַנגען געוויין. מיין מוטא איז געוואַקסען און געוואַקסען; מיר איז שוין ניט גענוג געווען צו שרייבען אַן אַרטיקעל איבער אַזאַ איינפֿאַכע און זעלבסט-פֿערשמענדליכע זאַך ווי „די פֿערברעכען פֿון דער צוקונפֿט“, וועלכע יעדער איינער וואָלט נאָך אַלעמען אַליין געקענט אויסגעפֿינען, יא, זיי נאָר פשוט אויפֿזוכען אין דער וועלט-געשיכטע. איך האָב זיך געפֿיהלט בכח פֿאַר עפעס גרעסערעס, כ'בין געווען אין דער שטימונג, גאַנצע בערג איבערצוקעהרען, און האָב ביי זיך אָבגעמאַכט צו שרייבען אַן אָבהאַנדלונג אין דריי טהייל איבער „דאָס פֿילאָזאָפֿישע וויסען“. נאַטירליך וועל איך דאָ קענען האָבען אַ געלענענהייט צו מאַכען אַש פֿון קאַנט'ס עטליכע פֿלפּוים. . . און איך האָב געהאַט ברעה, אַרויסצונעהמען מיין שרייב-געצייג און אָנהויבען אַרבייטען, ערשט איך כאַפּ זיך, און איך האָב מיין בלייפֿעדער ניט; כ'האָב זי פֿערגעסען ביים „פֿעטער“; זי האָט געשטעקט אין דער וועסט-קעשענע. רכונג של עולם, ווי ס'איז מיר דאָס אַביסעל גענאַנגען מיט דער פּומער אַראָב! כ'האָב זיך געשמילט דעם כעס מיט אַ פֿאַר קללות, זיך אויפֿגע-הויבען פֿון באַנק און גענומען געהן אויף'ן וועג הין און צוריק. איבעראַל איז געווען שטיל; העט ווייט לעבען דער קעניג'ן'ס לוסט-הויז האָבען אַ פֿאַר קליינשטיגע מיידעלאַך אַרומגעפֿיהרט די קליינע וועגעלאַך, ווייטער האָט מען קיין שום מענשען אין די אויגען ניט געזעהן. כ'בין געווען זעהר פֿערביטערט און בין אַרומגעלאָפֿען ווי אַ משוגע'נער אַרויף און אַראָב לעבען מיין באַנק. אַט דאָס הייסט אַביסעל אַ שלים-מול! אַן אַרטיקעל אין דריי טהייל מוז געהן קאַפּט, נאָר פשוט דערפֿאַר וואָס איך האָב אפילו ניט קיין בלייפֿעדער פֿאַר צעהן ערע אין קעשענע! אַשטייגער, ווען איך זאָל אַקאַרשט אַריבערגעהן אין דער פֿילעסטראַדע און אָבנעהמען מיין בלייפֿעדער? ס'וואָלט נאָך אַלץ געבליבען גענוג צייט, אָנצושרייבען אַ היבשעם שטיק, איידער די שפּאַציר-געהער וועלען אָנפֿילען דעם פֿאַרק. ס'קען דאָך אַזוי פֿיעל אָבחינגען פֿון אַט דער אָבהאַנדלונג איבער „דאָס פֿילאָזאָפֿישע וויסען“; פֿילייכט נאָר דאָס גליק פֿון מעהרערע מענשען — ווער קען וויסען! איך האָב זיך געטראַכט ביי זיך, און זי קען אפשר בריינגען הילף פֿאַר אַסך יונגע מענשען. נאָך אַ שטיקעל ישוב-הדעה, איז ביי מיר געבליבען זיך ניט צו פֿערטשעפען מיט קאַנט'ן; דאָס קען דאָך אויסגעמיטען ווערן, כ'דאַרף נור, צוקומענדיג צו דער פֿראַגע מכת צייט און אַרט, אַ זאָג טהאָן עפעס, וואָס זאָל זיין ניט אַהין און ניט אַהער; פֿאַר רענאַן'ס קריווע אָבער האָב

איך זיך ניט געוואָלט אָננעהמען, פֿאַר דעם אַלטען נלח רענאַן. . . על כל פנים האָט זיך דאָ געהאַנדעלט, אָנצושרייבען אַן אַרטיקעל פֿון אַזויפֿיעל און אַזויפֿיעל שפּאַלטען; די אונבעצאָהלטע דירה-געלד, דער לאַנגער בליק פֿון דער בעל הבית'מע, בשעת איך פֿלעג איהר בעגעגענען אין דער פֿריה אויף די טרעפּ, האָבען מיך געמוטשעט דעם גאַנצען מאָג און זאָגאַר אין מיינע פֿרעהליכע שטונדען, ווען איך האָב, דוכט זיך, נאָר קיין אומעטיגע געדאַנקען ניט געהאַט, האָבען זיי מיך אויך ניט צורוה געלאָזט. כ'מוז מאַכען אַ סוף דערפֿון, אין איילעניש האָב איך פֿערלאָזען דעם פֿאַרק, אום אָבצוגעהמען מיין בלייפֿערער ביים געלד-לייהער.

אַז איך בין אַרונטער דעם שלאַס-באַרג, האָב איך אָנגעיאָגט צוויי דאַמען, וואָס זיינען גענאַננען פֿאַר מיר. אַריבערגעהענדיג פֿערביי זיי, האָב איך זיך פֿערטשעפעט אָן איינער'ס אָן אַרבעל; כ'גיב אַ קוק, זי האָט אַ פּול, בלייכלאַך געוויכט, מיט אַמאָל ווערט זי רויט און עפעס מאָדנע שעהן. כ'ווייס ניט פֿאַרוואָס, — אפשר איז דאָס געווען אַ וואָרט, וואָס זי האָט פֿון אַ פֿערבייגעהער געהערט, אפשר נור אַ שטילער געדאַנק. אָדער איז דאָס פֿילייכט געווען, מחמת דעם וואָס איך האָב איהר אָרם אָנגעריהרט? איהר פֿולע ברוסט הויכט זיך אויף און לאָזט זיך אַראָב אַ פֿאַר מאָל, און די האַנד איהרע ווערט אַזוי ווי צוגעשמירט צום זונען-שירם. וואָס איז איהר אַזוינס געשעהן?

כ'בין געבליבען שטעהן און האָב זיי ווידער געלאָזט געהן פֿאַר מיר. כ'האָב אין דער רגע ניט געקענט ווייטער געהן; דער גאַנצער עסק איז מיר עפעס פֿאַרגעקומען אַזוי מאָדנע, איך בין געווען שטאַרק צורייצט, אויפֿגע-דעגט אויף זיך אליין, מבח דער געשיכטע מיט דער בליי-פֿערדער, אין מורא'דיג צוקאָכט פֿון דער גרויסער פֿאַרציע ברויט מיט קעז, וואָס איך האָב אַריינעפֿאַקט אין זיך אויף אַ ליידיגען מאָגען. מיט אַמאָל גיבען זיך מיינע געדאַנקען גאָר אַ קעהר אין אַן אַנדער משונה'דיגער ווייט: עס יאָועט זיך אין מיר עפעס אַ מאָדנער חשק, די דאָזיגע דאַמע צו פֿערטומלען, זי אָבצושרעקען, איהר נאָכצוגעהן און אויף וואָס פֿאַר עס איז אופן איהר צו לאַסט צו פֿאַלען. ווידער אַמאָל יאָג איך איהר אָן, געה פֿערביי, דרעה זיך פֿלוצלונג אום און שטעה געוויכט צו געוויכט אַנטקעגען איהר, כדי איהר צו בעטראַכטען. איך שטעה און קוק איהר אין די אויגען און אויף'ן שטעל, כהרף עין, געפֿין איך אויס עפעס אַ נאָמען, וואָס איך האָב פֿריהער קיינמאָל ניט געהערט, עפעס אַן אויסגעצויגענער, גערוועזער קלאַנג: איליאַיאַל! און אַזוי ווי זי שטעהט גאַנץ נאָהענט לעבען מיר, גיב איך זיך אַ הויב און זאָג מיט אַ צודרינגליכען טאָן:

„איהר פֿערלירט אייער בוך, פֿרייליין.“
 כ'האָב געהערט, ווי מיין האַרץ האָט ביי דיזע ווערטער אַ קלאַפּ
 געמאָהן אין דער הויך.
 „מיין בוך?“ גיט זי אַ פֿרעג איהר בעגלייטערין און געהט זיך ווייטער
 איהר וועג.

מיין כעס איז געוואַקסען, און איך בין נאָכגעגאַנגען נאָך די דאַמען
 אין דער רגע בין איך געווען זיכער ביי זיך, אַז איך האָב אָבגעטראָגן עפעס
 אַ משוגענע זאַך, ניט ווילענדיג, אונגערן, פֿערשמעהט זיך. ביי מיר איז
 געווען אַ גאַנצע מישינינע; עפעס האָט מיר אַזוי ווי געשמופּט אָבצומהאַן
 די וואַהנויניגסטע שטיק, און איך האָב געמוזט פֿאַלגען. אומויסט האָב איך
 גע'טענה'ט צו מיר אַליין, אַז מיין בענעהמען זיך איז פֿון אַ פֿערריקטען,
 ס'האָט ניט געהאַלפֿען. כ'האָב געמאַכט אַלערליי נאַרשע העויות הינטער
 דער דאַמע'ס רוקען און אַ פֿאַר מאָל האָב איך זיך צוהוסט ווי אַ ווילדער,
 בשעת איך בין פֿערבייגעגאַנגען נאָהענט לעבען איהר. און ווי איך בין מיר
 אַזוי געגאַנגען שטילערהייט מיט עטליכע טריט פֿאַר איהר, האָב איך געפֿיהלט
 איהר בליק אויף מיין רוקען, און איך האָב מיך ניט ווילענדיג איינגעבויגען
 פֿאַר שאַנדע, וואָס איך האָב זיך אויף אַזאַ אונגעהערטען אופן אָנגעזעצט
 אויף איהר. וואָס ווייטער האָט זיך אין מיר פֿערקליבען אַ וואונדערבאַרעם
 געפֿיהל, עפעס אַזוי ווי איך וואָלט געווען העט ווייט, ערגעץ אַנדערש;
 כ'האָב געהאַט עפעס אַ ניט קלאַהרעס געפֿיהל, — פּונקט ווי דאָס וואָלט
 גאָרניט געווען איך, וואָס געהט דאָ איינגעבויגען איבער'ן גאַס.
 אין אַ פֿאַר מינוטען אַרום איז די דאַמע צוגעקומען צו פֿאַשאַס
 בוכהאַנדלונג; איך בין שוין פֿריהער געבליבען שמעהן ביים ערשטען פֿענ-
 סטער, און אַז זי איז פֿערבייגעגאַנגען, שמעה איך שוין ווידער פֿאַר איהר
 און זאָג:

„איהר פֿערלירט אייער בוך, פֿרייליין.“
 „אַבער ניין, וואָס פֿאַר אַ בוך?“ זאָגט זי צומראָגען. „דו ווייסט ניט
 פֿון וואָס פֿאַר אַ בוך ער רעדט אייגענטליך?“

און זי בלייבט שמעהן. כ'האָב אַ מורא'דיגען פֿערגניגען פֿון איהר
 צושומעלטקייט, די דאָזיגע ראַטהלאַזיגקייט אין איהר בליק פֿערשאַפֿט מיר
 אַן אונגעשרייבליבען נחת רוח. דער געדאַנק איהרער איז ניט אים שמאַנד
 צו בעגרייפֿען מייע עטליכע, ווילדע ווערטער; זי האָט, דוכט זיך, גאָר
 ניט געהאַט קיין בוך מיט זיך, ניט אַמאָל אַ בלעמעל פֿון אַ בוך, און דאָך
 זוכט זי אין די קעשענעס, בעקוקט זיך אַלע ווילע די הענד, קעהרט אום
 דעם קאַפּ, קוקט זיך אום אויף דער גאַס הינטער זיך, און שטרענגט נעכד

אן איהר קליין, צארט מוחל, כדי צו דערגרונטעווען, פֿון וואָס פֿאַר אַ בוך איך רעד אייגענטליך. איהר געזיכט ענדערט זיך אַלע וויילע, אָט נעהמט עס אָן דעם און אָט יענעס אויסדרוק, און זי אָטהעמט אַזוי שמאַרק, אַז מען קען כמעט הערען יעדען הויך; זאָגאַר די קנעפֿ אויף איהר קלייד זעהען אויס אַזוי ווי זיי וואַלטען געקוקט אויף מיר, מיך דורכגענומען אַזוי ווי אַ שורה דערשראָקענע אויגען.

„קוק זיך גאַרניט אום אויף איהם,“ מאַכט איהר בעגלייטערין און גיט איהר אַ ציה ווייטער, „ער איז דאָך שכור. דו זעהסט דען ניט, אַז ער איז שכור?!“

ווי פֿרעמד איך בין מיר אַליין געווען אין דיווען מאַמענט, פֿערוונקען, פֿאַלשמענדיג געפֿאַנגען פֿון מאַדנע, אונזיכטבאַרע איינפֿליסע, — דאָך איז מיר קיין זאָך ניט אַריבער פֿאַר די אויגען, איך זאָל עס ניט בעמערקען. אַ גרויסער, ברוינער הונד איז אַריבערגעלאָפֿען די גאַס אין דער ברייט אַראָב גאָך מיוואַלי, ער האָט געטראָגען אַ שמאַלען האַלד-באַנד פֿון ניי-זילבער. ווייטער אַרויף אין דער גאַס האָט מען אין אַ וואוינונג אויף'ן צווייטען שטאַק געפֿענעט אַ פֿענסטער. אַ מיידעל האָט זיך אַרויסגעבויגען און גענומען ווישען די שויבען פֿון דרויסען. קיין זאָך איז מיר ניט פֿערבייגעגאַנגען אונבעמערקטערהייט, כ'בין געווען גאַנץ קלאָהר און ביים פֿולען פֿערשטאַנד, אַלצדינג איז מיר פֿאַרגעקומען אַזוי ליכטיג און אַזוי דייטליך, עפעס אַזוי ווי אַ שטאַרקעס ליכט וואַלט פֿלוצלונג אַ שיין געטהאָן פֿאַר מייע אויגען. די דאַמען, וואָס זיינען געגאַנגען אין פֿאַראַויס, האָבען געהאַט יעדע איינע אַ בלויען פֿויגעל-פֿליגעל אויף'ן הוט און אַ שאַמישעס זיידען-באַנד אַרום האַלז. כ'האָב זיי געהאַלטען פֿאַר שוועסטער.

זיי האָבען זיך פֿערקירעוועט און זיינען געבליבען שטעהן לעבען אייזלער'ס מוזיק-געשעפֿט, וואו זיי האָבען גערעדט איינע מיט דער אַנדערער. אויך איך בין געבליבען שטעהן. דערנאָך זיינען זיי צוריקגעקומען, געגאַנגען אויף'ן זעלבען וועג, אַריבערגעגאַנגען פֿערביי מיר און האָבען זיך געלאָזט אַרויפֿגעהן דירעקט נאָך סאַנט אַלאַפֿ'ס פֿלאַץ. די גאַנצע צייט בין איך זיי נאָכגעגאַנגען אַזוי נאָהענט הינטער זיי ווי איך האָב נאָר געקענט. איינמאָל האָבען זיי זיך אומגעדרעהט און מיר צוגעוואַרפֿען אַ האַלב דערשראָקענעם, האַלב נייגיריגען בליק; כ'האָב אין זייערע מיענעס ניט געזעהן ניט קיין צאָרן און ניט קיין זאָרג. די דאָזיגע געדולד, וואָס זיי האָבען געהאַט מיט מייע שטיק, האָט מיך איינפֿאַך פֿערשעהמט און איך האָב אַראָבגעלאָזט די אויגען. כ'האָב זיי שוין מעהר ניט געוואַלט בעלעסטיגען, נאָר זיי בלויז פֿון

דאָנקבאַרקייט מיט די בליקען נאָכגעהן, זיי ניט פֿערלירען פֿון די אויגען, ביז וואָגען זיי וועלען ערגעץ-וואו פֿערשווינדען.

ביים נומער צוויי, אַ גרויס פֿיער-שטאַקייג הויז, האָבען זיי זיך נאָך אַמאָל אומגעדרעהט און דערנאָך זייגען זיי אַרײַן אין טהיר. כ׳האַב זיך אָנגעשפּאַרט אָן אַ גאַוּלאַממערנע לעבען דעם פֿאַנטאַן און זיך צוגעהערט צו זייערע טריט אויף די טרעפּ; אויף׳ן צווייטען עטאַזש זייגען די טריט פֿערשטומט געוואָרען. איך טרעט אָב פֿון די לאַממערנע און קוק אַרויף אויף׳ן הויז, דאָ פּאַסירט עפעס מערקווירדיגעס, די פֿאַרהענגלאַך הויבען זיך אויף, גלייך נאָכדעם עפֿענט זיך אַ פֿענסטער, אַ קאַפּ ווערט אַרויסגעשטעקט, און צוויי שאַרפֿבליקענדע אויגען שטעלען זיך אָב אויף מיר. אילאַיאַלי! האָט זי אַ זאָג געטהאָן אין דער שטיל און האָט געפֿיהלט, ווי איך בין רויט געוואָרען. פֿאַרוואָס האָט זי ניט גערופֿען נאָך הילף? פֿאַרוואָס האָט זי ניט אַראָבגעוואָרפֿען אַ בלומען-מאַפּ, מיר אויף׳ן קאַפּ, אָדער פֿאַרוואָס האָט זי ניט אַראָבגעשטיקט עמיצען, מיך דורכטרייבען פֿון ראַנען? מיר קוקען זיך אייגע די אַנדערע אין די אויגען און ריהרען זיך ניט פֿון אָרט; דאָס געדויערט אַ מינוט; געדאַנקען פֿליהען אַרום פֿון גאַס אין פֿענסטער, פֿון פֿענסטער אין גאַס, אָבער קיין וואָרט ווערט ניט גערעדט. זי קעהרט זיך אָב, איך ווער אַ פֿערצימטער פֿון אויפֿרענגונג; כ׳זעה אַ שולטער, אַ רוקען, וואָס פֿערשווינדט אין צימער. דאָס דאָזיגע לאַנגזאַמע אָבטרעטען פֿון פֿענסטער, די בעמאַנגונג, וועלכע איז געלעגען אין דויען מאַך מיט דער פֿלייצע, דאָס איז געווען עפעס אַזוי ווי אַ וואונק צו מיר; מיין בלוט האָט דערשפּירט דויען צארטען גרום, און אין דערזעלבער רגע בין איך געוואָרען זעהר פֿרעהלאַך. דערנאָך בין איך אַרונטער מיט דערזעלבער גאַס.

כ׳האַב ניט געוואַנט זיך אומצוקוקען און ניט געוואוסט, צי איז זי נאָך אַמאָל צוגעגאַנגען צום פֿענסטער. וואָס מעהר אָט די פֿראַגע האָט זיך דערוועקט אין מיר, אַלץ אונרוהיגער און נערוועזער בין איך געוואָרען. וואָהרשיינליך איז זי אין יענער רגע געשטאַנען דאָרט אויבען און מיר נאָכגעקוקט די טריט, און עס איז מיר פשוט געוואָרען אונטערטרגלייך צו וויסען, אַז אימיצער קוקט מיר נאָך פֿון הינמען. כ׳האַב צונויפֿגענומען מיניע כוחות און גענומען געהן ווייטער. די פֿיס האָבען מיר געצימערט און איך האָב זיך געשאַקלט געהענדיג, מחמת איך האָב געוואַלט מיין גאַנג שעהן מאַכען. כדי אויסצואווייזען רוהיג און גלייכגילטיג, האָב איך געפֿאַכעט מיט די אָרעמס, אַ שפּיי געטהאָן און פֿערוואָרפֿען דעם קאַפּ אַהינטער, אָבער ס׳האַט גאַרנישט געהאַלפֿען. איך האָב אַלץ געפֿיהלט די פֿערפֿאַלגענדע אויגען הינטער מיין רוקען, און אַ שוידער איז מיר אַריבער איבער׳ן לייב.

ענדליך בין איך דורך א ווייניג געסעל אראָבגעלאָפֿען אין די פֿילעסטרעדע, אָבצונעהמען מיין בליי-פֿעדער.

ס'איז מיר גאָרנישט שווער אָנגעקומען, איהר צוריקצוקריגען. דער געלד-ליייער האָט מיר אַליין צוגעטראָגען די וועסט און האָט מיך געבעמען דורכזוכען אַלע קעשענעס; כ'האָב אויך געפֿונען א פֿאָר ליייה-צעמלען, וועלכע איך האָב צוגענומען, און בעדאנקט דעם פֿריינדליכען מאַן פֿאַר דער טובה, וואָס ער האָט מיר געטהאָן. ער איז מיר וואָס ווייטער אַלץ מעהר געפֿעלען, און מיט אַמאָל האָב איך זיך בערעכענט, אַז מען דאַרף אויף איהם מאַכען אַ גוטען איינדרוק. כ'האָב אַ טראַט געטהאָן צו דער טהיר און זיך דערנאָך ווידער אומגעקעהרט צום קלייט-טיש, פֿונקט ווי איך וואָלט עפעס פֿערגעסען; כ'האָב גערעכענט אַז איך בין איהם שולדיג אַן ערקלעהרונג און האָב אָנגעהויבען שטילערהיים אונטערברומען, אום צו-צוגייען ווין אויפֿמערקזאמקייט. דערנאָך האָב איך גענומען די בליי-פֿעדער אין דער האַנד און איהר אויפֿגעהויבען אין דער הויך.

ס'וואָלט מיר, פֿערשטעהט זיך, ניט איינגעפֿאלען צו מאַכען אַזאַ לאַנגען וועג צוליב אַ פֿראַסט-פֿשוט'ער בליי-פֿעדער, האָב איך געזאָגט; אָבער מיט דער דאָ איז עפעס אַנדערש, גאָר אַ זאָך פֿאַר זיך. ווי איינפֿאַך עס זעהט אויס — אָבער דאָס דאָזיגע שטיקעל האָלץ האָט פֿשוט געמאַכט פֿון מיר דאָס וואָס איך בין, ס'האָט מיך אַזוי צו זאָגען אַרויפֿגעבראַכט אויף מיין פֿלאַץ אין לעבען. . .

מעהר זאָג איך ניט. דער מאַן איז צוגעגאַנגען גאָהענט צום קלייט-

מיש.

„אזוי“, מאַכט ער און קאָמט מיר אָן מיט נייגיריגע אויגען.

מיט דער בליי-פֿעדער האָב איך געשריבען מיין אָבהאַנדלונג איבער דאָס פֿילאָזאָפֿישע וויסען אין דריי בענדער, האָב איך ווייטער געזאָגט קאַלמבליטיג. צי האָט ער גאָרניט געהערט דערפֿון?

דער מאַן גלויבט, אַז ער האָט דעם גאַמען געהערט, דעם מיטעל פֿון'ס ווערק.

יאָ, דאָס איז טאַקע פֿון מיר! ס'דאַרף איהם אַלזאָ אייגענטליך ניט וואונדערן, וואָס איך וויל די בליי-פֿעדער האָבען צוריק ביי מיר; וי האָט אַ צו גרויסען ווערט פֿאַר מיר, וי איז כמעט ווי אַ קליינער מענטש! על כל פנים בין איך איהם ועהר, ועהר דאַנקבאַר פֿאַר זיין גוט-האַרץ און וועל עס איהם ניט פֿערגעסען — געוויס, כ'וועל עס איהם קיינמאָל ניט פֿערי-געסען; אַ מאַן אַ וואָרט; אַז אַזוי בין איך שוין איינמאָל פֿאַר אַלע מאָר, און ער פֿעריגענט עס כּשר. אַדיע.

כ'האָב זיך געלאָזט געהן צו דער טהיר מיט אַזאַ אַנשמעל, עפעס אַזוי ווי איך וואָלט געקענט דעם מאַן פֿערשאַפֿען אַ הויכע שמעלע ביי דער פּאָזשאַרנער קאַמאַנדע. דער פֿריינדליכער געלד־לייַהער האָט זיך פֿאַר מיר צוויי מאָל פֿערנייגט, איידער איך בין אַרויס פֿון דער טהיר, און איך האָב זיך נאָך אַמאָל אומגעדערעהט און געזאָגט אַדיע.

אויף די טרעפּ איז מיר אַנטקעגען געקומען אַ פֿרוי, וואָס האָט געהאַלטען אַ רייזע־טאַש אין דער האַנד. זי האָט זיך עפעס אַזוי ווי דער־שראַקען, זיך אָבגערוקט אָן אַ זייט, כדי מיר מאַכען פּלאַץ דורכצוגעהן, און איך האָב ניט ווילענדיג זיך געכאַפט פֿאַר דער קעשענע איהר עפעס צו געבען. אַזוי ווי איך האָב דאָרט גאַרנישט געזאָגען, בין איך צומומעלט געוואָרען און מיט אַן אַראָבגעלאָזטען קאַפּ דורכגעלאָפֿען פֿערבוי איהר. אין אַ ווילע אַרום האָב איך דערהערט, אַז זי קלאַפט אויך ביים „פֿעטער" אין טהיר. דאָרט, פֿאַר דער טהיר, איז געווען אַ גראַסקע פֿון אייזען־דראָט און איך האָב גלייך דערקענט דעם קלאַנג, בשעת אימיצער האָט עס אָנגעריהרט מיט אַ פֿינגער.

די זונן איז געשמאַנען אין מימען הימעל, ס'איז געווען אונגעפֿעהר צוועלף אַזויגער. די שטאַרט האָט אָנגעהויבען קאַכען, אַלץ נעהענטער איז געקומען די צייט פֿון שפּאַצירען, און גריסענדע מענשען מיט לאַכענדיגע פנים ער האַבען גענומען געהן אַרויף און אַראָב אין דער קאַרל־יאָהאַן־גאַס. כ'האָב צונויפֿגעקאָרטשעט די עלענבויגען מיינע, זיך געמאַכט קליין, מען זאָל מיך ניט אַרויסזעהן און זיך דורכגע'גנב'עט דורך עטליכע בעקאַנטע, וואָס זיינען געשמאַנען אין אַ ווינקעלע לעבען דער אוניווערזיטעט און האַבען זיך איינגעקוקט אויף די פֿערבייגעהער. אַזוי בין איך מיט פֿערוונקענע מחשבות אַרויף דעם שלאָס־באַרג.

אַט די אַלע מענשען, וואָס איך האָב בעגעגענט, ווי לייכט און לוסטיג האַבען זיי דאָס געוויגט די קעפּ זייערע און זיך געגאַנגען לאַנגזאַם, טריט ביי טריט, דורך דאָס לעבען, פּונקט ווי אויף אַ באַל. אין קיין איינציגען אויג איז קיין שום קומער ניטאָ, אויף קיין פּלייצע קיין שום משא ניט; ניט אַמאָל אַן אומעטיגע מחשבה אפשר, ניט אַמאָל אַן אינעווייניגסטער, בעהאַלמענער שמערץ אין קיין איינער פֿון די דאָזיגע פֿרעהליכע נשמות. און איך געה מיר גאַנץ נאָהענט לעבען אַט די מענשען, יונג און נאָר וואָס פֿון איי אַרויס, און איך האָב שוין פֿערגעסען, ווי דאָס גליק זעהט אויס! אַזוי בין איך אַריין אין אַ שמועס מיט דעם דאָזיגען געדאַנק און האָב אויסגע־פֿינגען, אַז דאָס איז בנאמנות אַ גרויסע, מורא'דיגע עולה געגען מיר. פֿאַרוואָס איז מיר די לעצטע חרשים אַזוי שלעכט, אַזוי סטראַשנע שלעכט געגאַנגען?

כ'קען נאָר מיינע געדאַנקען ניט צונויפֿנעהמען, און פֿון אַלע זייטען קומען אויף מיר אָן אַזעלכע מאָדנע פּלאַנען. כ'קען זיך ניט אַוועקזעצן אַליין אויף אַ באַנק אָדער געהן ערגעץ-וואו, עס זאָלען מיר ניט בעפֿאַלען אַזעלכע קליינע צופֿעלע, אָהן אַ שום בעדייטונג, אַזעלכע מאָדנע, קלענגליכע קלייניגקייטען, וואָס שפּאַרען זיך אַריין אין מיין געדאַנק און צוטרייבען מיינע כוחות אין אַלע ווינדען. אַ הונד, וואָס לויפֿט דורך פֿערביי מיר, אַ געלע רויז ביי אַן אויסגעפּיצטען פֿראַנט אין לאַפּעל, קענען מיר צוטומלען די מחשבות און מיך בעשעפֿטיגען אַ לאַנגע צייט. וואָס איז מיר אַזוינס געשעהן? וואָס זשע, איז דאָס אפשר אַן אַזבע אלהים? צי מייטעלט דאָס נאָט מיט'ן פּינגער אויף מיר? פֿאַרוואָס ניט פּונקט אַזוי גוט אויף אַ מאַן אין זיד-אַמעריקאַ? אַז איך פֿלעג זיך גוט בערעכענען, איז מיר וואָס ווייטער אַלץ מעהר קשה געוואָרען, פֿאַרוואָס עפעס בין איך גראָד אויסגעקליבען געוואָרען אַלס פּרוּביר-שטיין פֿאַר די קאַפּריווען פֿון'ס שיקואַל. ס'איז דאָך אַ מאָדנע זאַך; האָט איהר געהערט אַביסעל? מען זאָל אַריבערשפּרינגען אַ גאַנצע וועלט מיט מענשען און זיך אַבשמעלען גראָד אויף מיר! דער סוחר פֿון אַנטיקען פּאַשאַ און דער שיפֿס-אַגענט הענעכען לעבען דאָך נאָך אויך עפעס אויף דער וועלט.

כ'בין אַרומגעגאַנגען, האָב כסדר געמראַכט וועגען דער זאַך און ניט געקענט פּטור ווערען דערפֿון, און די שווערסטע מענות האָב איך געהאַט צו גאָט, פֿאַרוואָס ער לאָזט עפעס גראָד מיך ליידען פֿאַר די שולד פֿון אַנדערע. זאָגאַר נאָכדעם ווי איך האָב שוין געפֿונען אַ באַנק און זיך אַנידער-געזעצט, האָט די דאָזיגע פֿראַגע אַלץ ניט אויפֿגעהערט מיך צו מוטשען און צושטערען מיינע געדאַנקען וועגען אַלע אַנדערע זאַכען. פֿון יענע מעג אין מאַי אָן, זינט מיינע צרות האָבען זיך אָנגעהויבען, האָב איך דייטליך געשפּירט ווי איך ווער אַלץ שוואַכער און שוואַכער; כ'בין צו מאַט געוואָרען און האָב קיין כוח ניט געהאַט אַליין צו רודערן, אַליין צוצוגעהן אַהין, וואו מיר האָט זיך געגלומט, אַ מחנה פֿון קליינע שעדליכע ווערים האָבען זיך אַריינגעשפּאַרט צו מיר אינעווייניג און אויסגענאַנט און אויסגעהייהלט האָבען זיי מיר. ווי, צי האָט גאָט ניט אַקאַרשט ברעה, מיך אין גאַנצען צו פֿערניכטען?! כ'בין אויפֿגעשמאַנען און אַרומגעגאַנגען לעבען באַנק אַרויף און אַראָב.

מיין גאַנצעס וועזען האָט זיך אין דער רנע געפֿונען אין אַ צושמאַנד פֿון העכערען שמערץ; כ'האָב זאָגאַר געפֿיהלט אַ ווייטאַג אין די אַרעמס און האָב זיי כמעט ניט געקענט האַלטען ווי געוועהנליך. נאָך מיין לעצטער שויערער מאַהלצייט האָב איך זיך זעהר גוט געפֿיהלט; כ'בין געווען צו

זאט און אויפגערייזט און האב ארומגעשפאצירט אהין און אהער, זיך ניט אומקוקענדיג אויף קיינעם; די מענשען, וואָס זיינען דורכגעגאנגען פֿערביי מיר, האָבען אויסגעזעהן ווי שאַמענס. ענדליך איז מיין באַנק פֿערנומען געוואָרען, צוויי העררען האָבען זיך דאָרט אנדערגעזעצט פֿערויבערט זייערע ציגארען און אָנגעפֿאנגען הויך צו שמועסען איינער מיט'ן צווייטען. כ'בין אין כעס געוואָרען און האָב געוואָלט אויסלאָזען מיין ביטער האַרץ צו זיי, נאָר כ'האָב זיך כּאלד מישב געווען און בין אוועק אויף דער אַנדער זייט פֿאַרק, וואו איך האָב זיך ווידער אויסגעזוכט אַ באַנק. דאָ האָב איך זיך אנדערגעזעצט.

דער געדאַנק וועגען גאָט האָט מיך פֿון דאָס ניי גענומען מומטשען. ס'איז מיר אויסגעקומען עפעס גאָרניט פֿערנינפֿטיג, גאָרניט מעשה מעשה, וואָס יעדעס מאָל, ווען איך זוך נור אַ שטעלע, איז ער דאָ אין מיטען און צושמערט אַלצדינג — וואָרים נאָך אַלעמען האָב איך דאָך ניט געבעטען זוער ווייסט וואָס, בלויז דאָס מעגליך שטיקעל ברויט, בעמערקט האָב איך, אַז ווען איך בין אַ לענגערע צייט הונגעריג, פֿלאַקערט מיין מוח שטילערהייט אויס און מיין קאָפּ בלייבט לידיג, פּוסט. גאַנץ גרינג ווערט ער דעמאָלט, אַזוי ווי ער וואָלט גאָרניט געווען; כ'פֿיהל גאָר זיין געוויכט ניט אויף די שולטערן, און ס'דוכט זיך מיר עפעס אַזוי ווי איך וואָלט דאָן אויסגעגלאָצט אַ פֿאַר צו גרויסע, אויפֿגעריסענע אויגען אויף יעדען איינעם, וואָס ציהט צו מיין אויפֿמערקזאַמקייט.

כ'בין געוועסען אויף דער באַנק און האָב געטראַכט און געטראַכט און אַלץ פֿערביטערטער געוואָרען אויף גאָט און די לאַנגע, לאַנגע יסורים, וואָס ער האָט אויף מיר אָנגעשיקט. אויב ער רעכענט, אַז ער וועט קענען מיך אַרויַשלעפען צו זיך אויבען און מיך דאָרט בעסער מאַכען, דורך דעם וואָס ער פֿייניגט מיך צום טויט און שיקט אויף מיר אָן איין שלים-מול נאָך'ן אַנדערן, האָט ער אַ ביטערן טעות; דאָס איז זיכער. און כמעט וויינענדיג פֿאַר עקשנות האָב איך אַרויפֿגעקוקט אויבען און עס איהם איינמאָל פֿאַר אַלע מאָל אַוועקגעזאָגט אין מיין שטילער מחשבה.

גאַנצע שטיקער דערפֿון, וואָס איך האָב קינדוויי געלערנט, זיינען מיר אַרויף אויפֿ'ן זינען. דער ביבעל-טאָן, דער ניגון פֿון דער תּורה האָט מיט גאַסל אָבגעקלונגען אין מיינע אויערן, און איך האָב גאַנץ שטיל געניטען דער ען צו זיך אַליין, אַנבוויגענדיג מיט שפּאַט דעם קאָפּ אָן אַ זייט. נאָך וואָס דאגה איך זיך אַזוי, וואָס איך וועל עסען, וואָס איך וועל טרינקען, אין צאָס איך וועל מיין עלענדען גוף אַרומוויקלען? צי האָט מיין פֿאַטער אײַן הימעל ניט געוואָרנט פֿאַר מיר, אַזוי ווי פֿאַר די קליינע פֿויגעלאַך אויפֿן

דאך? און האָט ער מיר דען ניט זיין חסד געוויזען, אָנצייגענדיג מיט'ן מינדסטען פֿינגערל אויף זיין אָרעמען, פּראָכטען קנעכט? גאָט האָט מיין גערווען-נעץ מיט'ן פֿינגער אָנגעריהרט און די פֿעדים דאָרט לאַנגזאָם צופֿלאָנטערט, און גאָט האָט זיין פֿינגער צוריקגענומען, און קניפלאַך און ווייכניקע, צארטע וואַרצעלאַך זיינען היינגען געבליבען, און גאָט'ס פֿינגער האָט אַ לאַך געבויערט און אַ וואונד ביי מיר אין מוח, אָבער ווי גאָט האָט מיר נור אָנגעריהרט מיט'ן פֿינגער פֿון זיין האַנד, האָט ער מיך תּיכף אָבגעלאָזען און מיך שוין מעהר ניט געטשעפעט און פֿון אַלדאָס ביזו מיך אָבגעהויט, נייערט אין פֿריעדען האָט ער מיך געלאָזט געהן, און אוועקגע-לאָזט האָט ער מיך מיט יענער וואונד. און קיין שום ביזו טרעפֿט מיך ניט פֿון גאָט, וואָס איז דער האַר פֿון דער וועלט לעולם ועד סלה...

פֿון סטודענטען-וועלדעל האָט מיר דער ווינד געבראַכט צו טראָגען מוזיק; ס'איז שוין אַלואַ געווען נאָך צוויי אויגער. כ'האָב אַרויסגענומען מיין פּאַפּיר, אום צו פּרובירען, צי וועל איך קענען שרייבען, אין דערזעלבער דגע איז מיר אַרויסגעפֿאַלען מיין באַרביער-ביכעל פֿון קעשענע. כ'האָב עס געעפֿענט און איבערגעצעהלט די בלעטלאַך, עס זיינען נאָך געווען זעקס אַבאָגעמענטס-קאַרטען. גאָט זיי דאַנק! האָב איך ניט ווילענדיג אַ זאָג געטהאָן, כ'וועל זיך נאָך, הייסט עס, קענען אַ פּאַר וואַכען ראַייען און כאַטש אויסזעהן אַביסעל מעשה מענש! דאָס דאָזיגע קליינע פֿערמענען, וואָס איז מיר נאָך געבליבען, האָט מיר גלייך געמאַכט בעסער אויפֿגעלייגט: אַ ווילע האָב איך גענלעט די קאַרטען און דערנאָך ווידער אַריינגעשטעקט דאָס ביכעל אין קעשענע.

שרייבען האָב איך פֿונדעסטוועגען ניט געקענט. נאָך אַ פּאַר שורות איז מעהר ניט געגאַנגען; די געדאַנקען מיינע זיינען געווען ערגעץ אַנדערש. און איך האָב זיך ניט געקענט צוואַמעננעהמען צו אַ בעשטימטער אָנ-שטריינגונג. אַלצדינג און יעדע זאַך בעזונדער האָט געוויקט אויף מיר און מיך צורודערט. פֿליגען און קליינטיקע פֿליגעלאַך האָבען זיך אַראָבגעלאָזט אויף'ן פּאַפּיר און האָבען מיך געשטערט; כ'האָב געבלאָזען, כדי זיי אוועקצושרייבען, אָבער אומזיסט. די קליינטיקע בראַוים'לאַך לייגען זיך אויס אין דער ליינג און אין דער ברייט, מאַכען זיך שווער און ווילען ניט אָבטרעטען, אזוי אַז די דינע פֿיסלאַך זייערע קרימען זיך אַזש אויס, ניט פֿון אַרם זיי צו ריהרען. זיי געפֿיגען שוין עפעס, אָן וואָס זיך אָנצוהאַלטען, פֿערמישענען די פֿיס אָן אַ קאַמאַ, אַ פּאַסיקעל, אַדער אַ קנייטש אויף'ן פּאַפּיר און בלייבען אזוי לאַנג, ניט ריהרענדיג זיך פֿון אַרם, ביז וואַנען ס'פֿערגלויבט זיך זיי אַליין צו אַנטלויפֿען.

א היבשע ווילע האָבען מיך די דאָזיגע קליינע טייוואָלים בעשעפֿטיגט, כ'האָב פֿערטויגט אַ פֿום איבער אַ פֿום און מיר גענומען צייט, זיי צו בעטראַכטען. פֿלוצלונג האָבען אַ צימער געטהאָן אַ פֿאַר הויכע טענער פֿון אַ קלאַראַנעט פֿון וועלדעל אַרויף צו מיר און האָבען מיינע געדאַנקען געגעבען אַ שמויס. פֿון פֿערדרוס, וואָס איך האָב ניט געקענט אָנשרייבען מיין אַרטיקעל, האָב איך דאָס פֿאַפּיר ווידער אַרײַנגעלייגט אין קעשענע און זיך אָנגעשפּאַרט אויף דער באַנק. אין דער רגע איז מיר דער קאַפּ אַזוי קלאָר, אַז איך קען טראַכטען איבער די פֿיינסטע געדאַנקען און ניט מיעד ווערן. ווי איך ליג דאָ אַזוי אין דער דאָזיגער פּאַזיציע און וואַרף אַריבער מיין בליק איבער דער ברוסט אויף מיינע פֿיס, דערשפּיר איך אַז דער פֿום גיט מיר אַלע ווילע אַ ציה, ביי יעדען פּולס-שלאָג. איך גיב זיך אַ הויב אַביסעל און דערלאַנג אַ קוק אויף מיינע פֿיס, און אין דער רגע פֿאַלט אויף מיר אַן אַ פֿאַנטאַסטישע, מאַדנע שטימונג, וועלכע איך האָב קיינמאַל פֿריער ניט געהאַט; אַ שטילער, מאַדנער שמויס געהט מיר דורך דורך די נערווען, עפעס אַזוי ווי אַ שמראָס פֿון קאַלמען ליכט וואָלט זיי דורכ־גענומען. אַז איך האָב אַ קוק געטהאָן אויף מיינע שײַך, האָב איך געפֿיהלט עפעס אַזוי ווי איך וואָלט זיך געטראָפֿען מיט אַ גוטען פֿרײַנד און צוריק־געקראַנען אַן אויסגעריסענעם שטיק פֿון מיין איך; אַ געפֿיהל פֿון ווידער־דערקענונג געהט דורך אַלע מיינע הוישן, טרעהרען שמעלען זיך מיר אין די אויגען, און מיר דוכט זיך עפעס אַזוי ווי די שײַך מיינע וואָלמען געווען אַ שטיל רוישענדער טאָן, וואָס שלאָגט מיר אַנטקעגען. שוואַכקייט! האָב איך אַ זאָג געטהאָן האַרט און צונויפֿגעטריקט די פֿויסמען און נאָך אַמאַל אַ זאָג געטהאָן: שוואַכקייט! כ'האָב זיך אויסגעלאַכט פֿון מיר אַליין פֿאַר די דאָזיגע לֶעכערליכע געפֿיהלען, זיך געמאַכט צום נאַר, שמרענג און פֿערנינפֿטיג איינגע'טענה'ט מיט זיך אַליין און מיט געוואַלט צונויפֿגעטריקט די אויגען, כדי די טרעהרען זאָלען ניט אַרויסשפּאַרען. אַקוראַט ווי איך וואָלט מיינע שײַך צום ערשטען מאַל דערזעהן, הויב איך אָן זיי צו בעטראַכ־טען, ווי זיי זעהן אויס; די מיענעס וואָס זיי מאַכען, בשעת איך גיב אַ ריהר מיט די פֿוס; זייער פֿאַרמע, די אַבגעטראַנענע אויבערשטע לעדער, און דערביי געפֿין איך אויס, אַז די קנייטשען וויערע און די ווייסע נעט גיבען די שײַך אַ געוויסען אויסדרוק, אַ פֿיזיאָנאָמיע. עטוואָס פֿון מיין אייגענעם וועזען איז אַריבערגעגאַנגען אין דיוע שײַך, זיי האָבען אויף מיר געוויקט אַזוי ווי אַ הויך געגען מיין אייגענעם איך, אַן אַטהעמדיגער טהייל פֿון מיר גופּא..

קענען געבען, כדי אריינגעהן מיט איהם אין א שמועס; כ'האָב אַרויס-גענומען מיין באַרביער-ביכעל, האָב עס אָבער גלייך צוריק אַריינגעלייגט. מיט אַמאָל בין איך געפֿאלען אויף אַ המצאה, אַן אונערהערטע חוצפה, כ'האָב זיך אַ קלאַפּ געטהאָן אָן טיין ליידניגער בוים-קעשענע און געזאָגט:

„איהר וועט אפשר רויכערן אַ ציגאַרעמעל?“

אַ דאַנק; דער מאַן רויכערט ניט; ער האָט עס געמוזט אַוועקוואַר-פֿען, כדי זיינע אויגען צו שווינען, ער איז כמעט בלינד. אַ שעהנעם דאַנק פֿונדעסטוועגען!

צי ער ליידט שוין פֿון לאַנג אָן אויף די אויגען? דאַן קען ער דאָך מן הסתם לעזען אויך ניט? ניט אַמאָל די צייטונג? ליידער ניט אַמאָל די צייטונג.

דער מאַן האָט אַ קוק געטהאָן אויף מיר. די קראַנקע אויגען זיינען געווען אַריבערגעצויגען מיט אַ היימעל און האָבען אויסגעזעהן ווי פֿער-גלעזערט; זיין בליק איז געווען ביסטרע און האָט געמאַכט אַ דערווידערדיגען איינדרוק.

„איהר זיט פֿרעמד דאָ?“ האָט ער געפֿרעגט.

יאָ. — צי קען ער אפילו ניט איבערלייענען דעם נאָמען פֿון דער צייטונג, וועלכע ער האַלט אין דער האַנד?

קיים. אבעריגענט האָט ער גלייך געהערט, אַז איך בין דאָ פֿרעמד; עטוואָס אין מיין שפראַך, אין דעם מאַן מיינעם האָט עס אויסגעזאָגט. ער האָט אַזאַ פֿיינעם געהער; ביינאַכט, אַז אַלע שלאָפֿען, הערט ער ווי די לייט אין צווייטען צימער, לעבען זיינעם, אַטהעמען... „וואָס איך האָב איך געוואָלט פֿרעגען, וואוּ וואוינט איהר ערגעץ?“

כ'האָב אויף'ן שמעל געהאַט אַן אָנגעגרייטען ליגען. כ'האָב געלייגט ניט ווילענדיג, אָהן אַן אויסרעכנונג און אָהן אַ שום הינטער-געדאַנק.

„סאַנט אַלאַף'ס פּלאַץ נומער 2.“

ווירקליך? ער קען יעטוועדען שטיין אויף סאַנט אַלאַף'ס-פּלאַץ. דאָרט איז פֿאַרהאָן אַ פֿאַנטאַז, אַ פֿאַר-נאַז-לאַמטערנעס, עטליכע בוימער, ער קען זיך גאַנץ גוט דערמאָנען אָן דעם... „וואָס ער נומער וואוינט איהר?“

כ'האָב געוואָלט מאַכען אַ סוף צום עסק און בין אויפֿגעשטאַנען, אויסער זיך פֿאַר נייגיריגקייט צו וויסען וואָס די צייטונג בעדייט. דער סוד מוז אַרויס, ס'מעג קאָסטען וואָס עס וויל זיך.

„אַז איהר קענט ניט לעזען די צייטונג, מאַך פֿאַרוואָס זשע...“

„אין נומער 2, מיין איך, האָט איהר געזאָגט?\" האָט דער מאַן זיך גע'טענה'ט דאָס זייניגע, זיך ניט אומקוקענדיג אויף מיין צורדערטיקייט. „כ'האָב אַמאָל געקענט אַלע לייט אין נומער 2. ווי הייסט דער בעל הבית אייערער?\"

אין דער גרעסטער איילעניש האָב איך אויסגעזאָגען עפעס אַ נאָמען, כדי זיך אָבצוטשעפען פֿון איהם, אין אַ רגע האָב איך מיר דעם נאָמען צורעכט געמאַכט און איהם אַ שליידער געטהאָן, אום די שטיק צרה מיינע זאָל ניט קענען ווייטער געהן און מיך אויפהערען מומשען.

„האַפּאַלאַטי, האָב איך זיך אָבגערופֿען.

„האַפּאַלאַטי, יאָ, האָט דער מאַן צוגעשאַקעלט מיט'ן קאַפּ; קיין איינציגע זילבע אפילו האָט ער ניט פֿערלאָרען פֿון דעם דאָזיגען שווערען נאָמען.

ערשטוינט האָב איך איהם אָנגעקוקט; ער איז געזעסען זעהר ערנסט מיט אַ פֿערטראַכטער מיענע. קוים האָב איך נור אויסגערעדט דיווען נאַרישען נאָמען, וועלכער איז מיר אַזוי פּלוצלונג איינגעפֿאלען, האָט דער מאַן עס אָנגענומען פֿאַר גאַנץ ריכטיג און האָט געמאַכט דעם איינדרוק, אַזוי ווי ער וואָלט איהם שוין פֿריהער אַמאָל געהערט. דערווייל האָט ער אַנידערגעלייגט זיין פעקעל אייף דער באַנק, און איך האָב דערפֿיהלט ווי מיין נייגריגקייט געהט דורך מיט אַ ציטער אַלע גערווען מיינע. איצט האָב איך בעמערקט אַ פֿאַר פֿעטע פֿלעקען אויף דער צייטונג.

„איז אייער בעל הבית ניט אַ מאַטראָז?\" האָט דער מאַן אַ פֿרעג געהאָן, אָהן דער מינדעסטער שפור פֿון איראָניע אין זיין שטימע. „כ'מיין, איך דערמאָן זיך, אַז ער איז געווען אַ מאַטראָז.\"

„מאַטראָז, ענטשולדיגט, דאָס מוז זיין דער ברודער, וועמען איהר קענט; דיווער איז י. א. האַפּאַלאַטי, אַגענט.

כ'האָב געמיינט, דאָס וועט מאַכען אַ סוף צום פּלאַנטער; אָבער דער מאַן איז מרוצה געווען אויף אַלצדינג, ס'האָט איהם גאַרנישט אויסגעמאַכט. ווען איך וואָלט איהם אַשטייגער אויסגעטראַכט אַ נאָמען ווי באַראַבאַס ריווענ-קנאָספע, וואָלט דאָס אויך וואַהרשיינליך קיין שום חשד ניט דערוועקט.

„ווי איך האָב געהערט, איז ער אַ מעכטיגער מאַן, האָט ער געזאָגט

און איז זיך ווייטער געגאַנגען זיין וועג. —

„אָה, אַ חכם אַ יונג, האָב איך געענטפֿערט, אַ טיכטיגער גע- שעפּטמאַן, אַן אַגענט פֿאַר אַלץ וואָס איהר ווילט איז דער וועלט,

דױטש יאָנדעס פֿון כינאָ, פֿעדערן און פּוך פֿון רוסלאַנד, פֿעל, האָלץ, שרױב־טינט..."

"הע־הע, ווייסט דער רוח וואָס נאָך!" האָט מיר דער אַלטער איבער־געשלאָן ען די רייד, אויפֿן העכסטען גראַד אויפֿגעלייגט.

דאָס האָט אָנגעהויבען אינטערעסאַנט צו ווערען. כ'בין אַריינגעצויגען געוואָרען אזוי ווי אין אַ נעץ, און איין ליגען נאָך'ן אַנדערן האָט זיך מיר אַרויסגעשפּאַרט פֿון מוח. איך האָב זיך צוריק אַנידערגעזעצט, זיך פֿערנעסען אָן דער צייטונג, אָן די וויכטיגע דאָקומענטען און גענומען סענה'ן מיט חשק, איהם אַריינפֿאַלען אין די רייד. דאָס וואָס דער דאָזיגער אַלטער קאַרליס האָט מיר אזוי געקוקט אין מויל און געגלויבט יעדעס וואָרט, וואָס איך האָב אַרויסגערעדט, האָט מיך אַיינפֿאַך ווילד געמאַכט; כ'האָב איהם געיאָלט פֿערשיטען מיט ליגענס פֿון קאַפּ ביז די פֿיס, איהם אָנריירען אַעלכע ניט געשטויגענע, ניט געפֿלויגענע זאַכען, אַז ער זאָל פֿאַר ערשטונגן קיין וואָרט ניט קענען ברײנגען איבער די ליפען. צי ער האָט געהערט מכח דעם עלעקטרישען געזאַנג־בוך, וואָס האַפֿטלאַמי האָט אויסגעפֿונען?

"ווי — עלעק..."

מיט עלעקטרישע בוכשטאַבען, וואָס לייכטען אין דער פֿינסטער! זעהר אַ גרויסאַרטיגע אונטערנעהמונג, וואָס קאָסט אָב מאַסען מיליאָנען פֿון קראַנען, מיט אַייניגע גיסערייען און דרוקערייען, און וואָס בעשעפֿמינט גאַנצע מחנות פֿון גוט־בעזאַהלטע מעכאַניקער, ווי איך האָב געהערט, אַן ערך זיבען הונדערט מענשען.

"יא, קען איך דאַרויף נישט זאָגען!" האָט זיך דער מאַן אָבגערויפֿען. מעהר האָט ער גאָרנישט געזאָגט; ער האָט געגלויבט יעדעס וואָרט, וואָס איך האָב דערצעהלט, און דאָך איז ער דערפֿון ניט נתפעל געוואָרען. כ'בין אַביסעל ענטטוישט געוואָרען דעריבער, מחמת איך האָב זיך געריכט, אַז מיינע ניט געשטויגענע, ניט געפֿלויגענע מעשיות וועלען איהם אַרויסבריינגען פֿון די כלים.

כ'האָב אויסגעטראַכט נאָך אַ פֿאַר מורא'דיגע שקרים, אָבגעלאָזט דעם צוים און געלייגט אויף וואָס די וועלט שמעהט, דערצעהלט, אַז האַפֿטלאַמי איז 9 יאָהר געווען אַ מיניסטער אין פערווען. "איהר האָט, ווייזט אויס, גאָר קיין בעגריף ניט וואָס דאָס הייסט אַזוינס, זיין מיניסטער אין פערווען?" האָב איך געפֿרעגט. דאָס איז אַסך מעהר איידער דאָ אַ קעניג אין לאַנד, אַן ערך אזוי פֿיעל ווי סולמאַן, אייב ער ווייס, וואָס דאָס איז אַזוינס, האַפֿטלאַמי זעכער האָט זיך מיט אלעמען איספּראַוועט און איז קיין אַיינמאַל

ניט אריינגעפאלען. און דערנאך האָב איך דערזעהלט פֿון אילאיאלין, פֿון ויין מאַכטער אילאיאלי, אַ פֿרינצעסין, וואָס האָט דריי הונדערט שקלאַפֿינען און ליגט אויף אַ געלענער פֿון געלע רויזען, דאָס שעהנסמע וועזען, וואָס איך האָב ווען עס איז געווען, ביי נאָט, כ'האָב אין מיין גאַנצען לעבען וואָס עהנליכעס ניט געוועהן!

„ווירקליך? אזא פֿאַרשוין?“ האָט דער אַלמער געזאָגט גלייכנולמיט און אַרבעטקוקט אויף דער ערד.

אזא פֿאַרשוין? זי איז שעהן, רייצענד, אַן אמת'ער יצר הרע! אויגען אזוי ווי רויע זייד, אַרעמס ווי בורשטין! איין איינציגער בליק איהרער פֿיהרט דיך אַראָב פֿון וועג אזוי ווי אַ קוש, און אז זי האָט מיך גערופֿען איז די שטימע איהרע צוגאַנגען אין אַלע מיינע גליעדער! פֿאַרוואָס זאָל זי עפעס ניט זיין שעהן? וואָס זשע, ער האַלט איהר אפּשר פֿאַר אַ משרת-יונגעל אָדער פֿאַר עפעס וואָס עס איז פֿון דער פּאַזשאַרנע קאַמאַנדע? זי איז גאַנץ איינפֿאַך אַ הימלישעס וועזען, קען איך איהם זאָגען, אַ פֿאַבעל-האַפּטע פֿיגור.

„יאָ, יאָ!“ האָט זיך דער מאַן אָבגערופֿען אַביסעל צוטומעלט.

זיין רוהיגקייט האָט מיך געערגערט; מיין אייגענע שטימע האָט מיך אויפֿגעגעבן, און איך האָב גערעדט מיט אַ פֿאַלשטענדיגען ערנסטען טאָן. די גע'נב'עטע פּאַפּירען, דער געהיימער אָבמאַך מיט דיוער אָדער יענער פֿרעמדער מאַכט זיינען פֿערגעסען געוואָרען; דאָס קליינע פֿלאַכע פּעקעל איז געלעגען צווישען אונז אויף דער באַנק, און איך האָב שוין קיין שום לוסט ניט געהאַט צו דערגעהן וואָס דערין טהוט זיך. כ'בין אין גאַנצען פֿערנומען געווען מיט מיינע אייגענע געשיכטען, וועלכע האָבען אַרויסגע-רופֿען מאַדנע בילדער און זיי דורכגעפֿיהרט פֿאַר מיינע אויגען; דאָס בלוט איז מיר אַרויף אין קאָפּ און איך האָב זיך צולאַכט אויף'ן קול.

אַצונד האָט דער מאַן אפּנים געוואָלט אַוועקגעהן. ער האָט זיך אַ הויב געטהאָן, און כדי ניט אָבצוברעכען פּלוצלונג, פֿון דער העלער הויט, האָט ער געזאָגט:

„אַט אפּנים ער מוז האָבען געוואַלדיג גרויסע רייכטהימער, דער דאָזיגער האַפּפֿלאַטי?“

ס'אַ הוצפּה אַביסעל פֿון אַ בלינדען, מיאוס'ען אַלמען זיך אזוי אַרומ-צוואוואַרפֿען מיט יענעם פֿרעמדען נאָמען, וואָס איך האָב אויסגעפֿונען אַקראַט ווי עס וואַלט געווען אַ פּראַסט פּשוט'ער נאָמען, וואָס שטעהט אויף'ן שילד ביי יעטוועדען קרעמער אין שטאָדט! ער האָט זיך ניט פֿער-היקעט ביי קיין איינציגען בוכשטאַב און האָט קיין זילבע ניט פֿערגעסען;

דיזער נאָמען האָט זיך פֿעסט אַרײַנגעביסען בײַ איהם אין מוח און האָט זיך פֿון אַרט ניט געריהרט. כ'בין געוואָרען אין כעס; מיר האָט שרעקליך פֿערדראַסען אויף דעם דאָזיגען מאָן, וועמען קיין זאך איז ניט אים שטאַנד געווען אַרײַנצובריינגען אין פֿערלעגענהייט און ערוועקען אין איהם אַ מיסטרויען צו מײנע רײד.

„דאָס ווייס איך ניט,“ האָב איך דעריבער געענטפֿערט בײזלאַך, „דאָס ווייס איך אַכסאַלוט ניט. אַ רעשטע, זאָג איך אייך אײנמאַל פֿאַר אַלע מאָל, אַז דער מאָן הייסט יאָהאַן אַרענרט האַפֿאַלאַמי.“

„יאָהאַן אַרענרט האַפֿאַלאַמי,“ האָט דער אַלטער ווידערהאַלט אַביסעל ערשטוינט איבער מײן שטאַרקען מאָן. דערנאָך איז ער אַנשוויגען געוואָרען. „זײן פֿרוי האָט איהר בעדאַרפֿט זעהן,“ האָב איך געשריען כמעט ווי אַ משוגענער, „אַ דיקליכע פֿערוואָן... וואָס זשע, איהר גלויבט זיך, הייסט עס, גאָרנישט, אַז זי איז בעזונדערנס דיק?“

חלילה, איבער דעם וויל ער זיך לחלוטין ניט אַמפֿערן מיט מיר, פֿאַר אַזאַ מאָן פֿאַסט זיך גאָרנישט שלעכט צו האָבען אַ היבשלאַך דיקע פֿרוי.

שמיל און רוהיג האָט דער אַלטער געענטפֿערט אויף מײנע משוגענען, און דעריבײַ האָט ער עפעס אַזוי ווי געזוכט ספֿעציעלע ווערטער, פֿונקט ווי ער וואָלט מורא געהאַט, ער זאָל זיך חלילה ניט פֿערמשעפֿען מיט מיר.

„צום טײוועל נאָכאַמאָל, מענשט וואָס איהר זײט, איהר מײנט אַפֿנים, אַז איהר האָט דאָ מיט אַ לינגער צו טהאַן?“ האָב איך אַ געשרײַ געמהאַן אויסער זיך פֿאַר כעס. „איהר גלויבט אודאי גאָרנישט, אַז ס'איז פֿאַרהאַן אַזאַ מאָן מיט'ן נאָמען האַפֿאַלאַמי? אין מײן לעבענסמאָג האָב איך ניט געזעהן אַזוי פֿיעל אײנגעשפֿאַרטקײט, אַזוי פֿיעל רשעות בײַ אַן אַלטען מאָן. וואָס פֿאַלט אייך פֿאַרט אײן, צײַן אַלדע שוואַרץ יאָהר? איהר האָט זיך אפֿשר נאָר וואָס געטראַכט, אַז איך בין אַ גאַנץ אַרעמער מענשט, וואָס זיצט זיך דאָ כמלך בגדר, אַזוי ווי אַ הונד אויף זײן מיסם, און האָט קיין שאַכטעל מיט פֿאַפֿיראַסען ניט אין קעשענע? צו אַזאַ טין בעהאַנדלונג בין איך ניט געוועהנט, וויל איך אייך זאָגען, און כ'וויל עס, הערט איהר, פֿון קײנעם ניט אַריבערטראָגען, ניט פֿון אייך און ניט פֿון קיין אַנדערן! איהר מענטש עס טאַקע וויסען!“

דער מאָן איז אײפֿעשטאַנען. שמוס און מיט אַן אָפֿענעם מויל איז ער געשטאַנען און אויסגעהערט מײן שמירמדיגע דרשה בײז'ן סוף. דערנאָך האָט ער האַסטיג אַ כאַפֿ געמהאַן זײן פעקעל פֿון באַנק און גענומען געהן אַדער, בעסער געוואָנט, לױפֿען מיט שמרויכלענדע טריט פֿון אַ זקן איבער דעם וועג באַרג-אַראַב.

כ'בין געבליבען זיינען און געקוקט אויף זיין רוקען, וועלכער איז אלץ מעהר פֿערשוואונדען און האָט וואָס ווייטער עפעס אלץ אויסגעקריממער אויסגעזעהן. כ'ווייס ניט, ווי אזוי ס'איז געקומען, אָבער מיר האָט זיך פֿלוצלונג אָנגעדוכט, אז קיין אונגעהרליכערן, אויסגעלאָסענערן רוקען ווי דעם דאָזיגען האָב איך אין מיין לעבען ניט געזעהן, און איך האָב קיין שום חרטה ניט געהאט, וואָס איך האָב דעם מענשען אויסגעוידעלט, איידער ער איז אוועק. . .

דער טאָג האָט גענומען פֿערשווינדען, די זונן האָט אָנגעהויבען אונטער געהן, א שטילער ווינד האָט געבלאָזען צווישען די בוימער, און די קליינע מיידעלאַך, וועלכע זיינען ווייטער געזעסען אונטען ביי דער הוידעלקע, האָבען גענומען זיך רוקען מיט זייערע וועגעלאַך אַהיים. מיר איז געווען אזוי גוט און אזוי רעהיג אויף'ן האַרצען. די אויפֿרעגונג, אין וועלכער איך האָב מיך נאָר וואָס געפֿונען, איז וואָס ווייטער אלץ מעהר פֿערשוואונדען, כ'בין געוואָרען מיעד און שלעפֿעריג; די סך ברויט, וואָס איך האָב אַרייַנגענומען אין זיך, איז ניט געבליבען אָהן אַ ווירקונג אויף מיר. שטאַרק צופֿריעדען מיט זיך אליין האָב איך זיך אָנגעשפּאַרט אָן אַ באַנק, צוגעמאַכט די אויגען און בין אלץ שלעפֿעריגער געוואָרען; כ'האָב איינגעדערמעלט און ס'האָט שוין געהאַלטען דערביי, איך זאָל אַרייַנפֿאַלען אין אַ פֿעסטען שלאָף, מיט אַמאָל קומט צו אַ פּאַרק-אויפֿזעהער, לייגט מיר אַרויף די האַנד אויף'ן אַקסעל און זאָגט:

„דאָ שלאָפֿט מען ניט.“

„ניין“, האָב איך זיך אָבגערופֿען און זיך גלייך אויפֿגעהויבען. און מיט איין קלאַפּ איז מיר די טרויעריגע לאַגע מיינע ווידער געשטאַנען לעדערדיג פֿאַר די אויגען, איך מוז דאָך וואָס עס איז טהאָן, דאָס אָדער יענעס אָנפֿאַנגען! א שטעלע געפֿינען האָט זיך מיר ניט איינגעגעבען; די רעקאָד מענדאַציעס, וואָס איך האָב געהאַט צו צייגען, זיינען שוין אלט געוואָרען, אַחוץ דעם האָבען זיי געשטאַמט פֿון ווינציג וואָס בעקאַנטע פֿערזאָנען און האָבען דעריבער קיין שום ווירקונג ניט געקענט האָבען. אויסערדעם האָבען מיר אָמ די ענטפֿערס אויף „ניין“, וואָס איך האָב כסדר געקראָגען אין פֿערלויף פֿון גאַנצען וומער, אַביסעל דערשלאָגען, נו מילא — דירה-געלד מוז איך על כל פנים צאָהלען, און איך מוז געפֿינען אַן אויסוועג, ווי אזוי עס צו קריגען. מיט אַלעס איבעריגע איז דאָ נאָך צייט.

ניט ווילענדיג האָב איך ווידער אַרויסגענומען פּאַפּיר און בליי-פֿעדער און אָנגעשריבען די ציפֿערן פֿון'ס יאָהר 1848 אויף אַלע עקען. ווען איין איינציגער ברויזערער געדאַנק זאָל כאַטש וועלען סיך אַ פּאַק טהאָן און

מיר די ווערטער אריינלייגען אין מויל! ס'האָט שוין פֿריהער אַמאָל געטראָפֿען — ס'האָט ווירקליך פֿאַסירט, אז מיר זיינען אָנגעקומען אַזעלכע מאָמענטען, אין וועלכע איך האָב אָהן מיה, אָהן אַ שום אָנשטריינגונג אָנגעשריבען לאַנגע און דערצו נאָך זעהר, זעהר געלונגענע אַרטיקלען.

און אָט זיין איין אַלואַ דאָ אויף דער באַנק און שרייב צעהנדליגע מאָל דעם ציפֿער 1848, כ'שרייב די דאָזיגע צאָהל אין דער ברייט און אין דער ליינג אויף אַלערליי אופנים, אין אַלערהאַנד פֿאַרמען, און איך וואַרט, מיר זאָל עפעס איינפֿאַלען אַ אירעע, אַ מחשבה, וואָס זאָל מייגען אויף עפעס. אַ הויפֿען פֿוסטע געדאַנקען שוועבט מיר אַרום אין קאָפּ, די שטימונג פֿון'ם פֿערגעהענדען טאָג מאַכט מיך אומעטיג און סענטימענטאַל. דער הערבסט איז געקומען און הויבט אָן אַלצדינג צו פֿערוואַרפֿען אין טיעפֿען שלאָפּ. פֿליגען און אינועקמען האָבען שוין געקראָגען דעם ערשטען קלאַפּ, אין די בוימער און אויף דער ערד הערט מען די קולות פֿון קעמפֿענדע לעבענס, פֿערטהאַן, אונרוהיג, ארומלויפֿענדיג, אַרבייטענדיג, כדי ניט אומצוקומען! אַלע ציטערנדע ווערים-ברואים גיבען זיך נאָך איינמאַל אַ ריהר, שמעקען אַרויס די געלע קעפֿלאַך זייערע פֿון די פֿייכטע גראַזען, הויבען אויף די פֿיסלאַך, שלעפען זיך מיט לאַנגע פֿעדים פֿאַראַויס, דערנאָך פֿאַלען זיי פֿלוצלונג אַנידער, דרעהען זיך אום מיט די בייכער נאָך אויבען. יעדעס געוויקס האָט זיין בעזונדער שטעמפעל, אַ צאַרטען הויך פֿון דער ערשטער קעלט; די וואַרצלען שמרעקען זיך אויס בלייך אַנטקעגען דער זונן, און די בלעטער פֿון די בוימער פֿאַלען אַראָב אויף דער ערד מיט אַזאַ טומעל, אַזוי ווי וואַנדערענדע זייד-ווערים. ס'איז דער הערבסט, אין רעכטען מיטען דעם פֿוריס-שפיעל פֿון דער אויסשטאַרבונג! די רויטקייט פֿון די רויזען איז קראַנקהאַפֿט, אַ פֿיבערדיגער, מאַדנער גלאַנץ אויף דער בלוט-רויטער פֿאַרב.

אָט די צושטערונגס-אַרבייט אין מיטען דעם איינגעדערעמעלטען וועלט-אַל האָט אויף מיר געמאַכט אַ ביטערן איינדרוק; כ'האָב זיך אַליין געפֿיהלט עפעס אַזוי ווי אַ וואַריס, וואָס דאַרף אומקומען. אַ דערשראָקענער האָב איך זיך אויפֿגעכאַפט פֿון אַרט און געמאַכט אַ פֿאַר טריט אויף'ן פֿוס-וועג. ניין! האָב איך אַ געשריי געגעבען, צונויפֿדריקענדיג ביידע פֿייסטען מיינע ס'מוז געהמען אַ סוף דערצו; און איך האָב זיך ווידער אַנדערגעזעצט, גענומען די בלוי-פֿעדער אין דער האַנד און געוואַלט איינמאַל פֿאַר אַלע מאָל אָנשרייבען אַן אַרטיקעל; די פֿערצווייפֿלונג האָט דאָך קיין שום נוצען ניט, אַז מען דאַרף צאָהלען דירה-געלד.

לאנגזאם, נאנץ לאנגזאם האָבען זיך מיינע געדאנקען גענומען צו-
ניפֿקלייבען איינע צו די אנדערע. דאָס האָב איך אויסגענוצט, און רוהיג
און איבערלייגט האָב איך אָנגעשריבען אַ פּאַר זייטלאַך אַלס הקדמה צו
וואָס עס איז; דאָס האָט געקענט ווערן אַן אויסגעצייכענטער אָנהויב צו
וואָס איהר ווילט נאָר אליין.

דערנאָך האָב איך אָנגעהויבען טראַכטען וועגען אַ בעשטימטע פֿראַגע,
זעלבֿע איך זאָל בעהאַנדלען, וועגען אַ מענשען, אַ זאך, אויף וועמען איך
זאָל זיך קענען אַרויפֿוואַרפֿען — אָבער כ'האָב נאָרנישט געפֿונען. אין משך
פֿון די דאָזיגע אַרויסגעוואַרפֿענע, פֿרוכטלאָזע אָנשטריינגונגען זיינען מיינע
געדאַנקען דערווייל ווידער אַראָב פֿון גלייכען וועג; כ'האָב געפֿיהלט ווי מיין
מוח האָט נאָר פשוט באַנקראַמירט, ווי מיין קאָפּ איז וואָס ווייטער אַלץ
פוסטער און פוסטער געוואָרען, ביז וואַנען ער איז מיר ענדליך געוואָרען
אַזוי גרינג און אָהן אַ שום אינהאַלט, אַז איך האָב איהם נאָר אויף די
פלייצעס נישט געשפירט. די דאָזיגע מורא'דיגע פוסטקייט ביי מיר אין קאָפּ
האָב איך מיט מיין נאַנצען קערפער געפֿיהלט, כ'בין מיר אליין פֿאַרגעקומען,
אַזוי ווי אויסגעהייהלט פֿון קאָפּ ביז די פֿיס.

„רבנו של עולם, גאָטעניו-טאַטע!“ האָב איך מיט שמערץ אויסגערופֿען
און האָב דיווען געשריי ווידערהאַלט עטליכע מאָל נאָכאַנאַנד, נישט צוליב-
גענדיג קיין וואָרט דערצו.

דער ווידר האָט גערוישט אין די בלעטער, ס'האָט אויסגעזעהן, אַז אַ
שטורם דאַרף אָנקומען. אַ רגע בין איך נאָך געבליבען זיצען און געקוקט
פֿערלאָרען אויף מיינע פּאַפירען. דערנאָך האָב איך זיי צונויפֿגעלייגט און
זיי לאַנגזאַם אַריינגעשפּאַרט אין קעשענע. ס'איז געוואָרען קיהל, און איך
האָב קיין וועסט נישט געהאַט אויף זיך; כ'האָב זיך צוגעקנעפעלט דעם ראָק
ביז צום האַלז און אַריינגעשטעקט די הענד אין די קעשענעס. דערנאָך האָב
איך זיך אויפֿגעהויבען און זיך געלאָזט געהן.

אַז עס וואָלט מיר כאַטש נור דאָס איינציגע מאָל אָבגעגליקט — דאָס
איינציגע מאָל! שוין צוויי מאָל האָט מיין בעל הבית'טע מיט די
אויגען דאָס דירה-געלד געמאַהנט, און איך האָב זיך געמוזט איינבויען און
אין פֿערלעגענהייט אַ שאַקעל טהאַן מיט'ן קאָפּ און זיך דורכ'גנב'ענען
פֿערביי איהר. דאָס קען איך נישט טהאַן נאָך אַמאָל; אַז איך וועל אָט די
אויגען דאָס נעכסטע מאָל בעגעגענען, וועל איך נאָר פשוט ערקלעהרען, אַז
איך ציה אַרויס פֿון צימער און וועל בלייבען אַן עהרליכער מאַן; אזוי קען
עס לאַנג נישט אָנגעהן.

אז איך בין צוגעקומען צום ארויסגאנג פֿון פֿארק, האָב איך ווידער דערזעהן דעם אלטען קארליק, וועמען איך האָב מיט מיין ווילדע צו-קאָמטקייט פֿעריאָגט פֿון מיר. דאָס געהיימיספֿאלע צייטונגס-בלאָט איז געלענען אָפֿען לעבען איהם אויף דער באַנק; דאָרט איז געלענען עסענוואַרג, מאכלים פֿון פֿערשיעדענע סאָרטען, וועלכע ער האָט אַזונד געגעסען. כ'האָב געוואָלט צוגעהן צו איהם און זיך ענטשולדיגען, בעמען אום פֿערצייהונג פֿאַר מיין אויפֿהירונג, אָבער דאָס עסען זיינס האָט מיך אָבגעשמויסען; די אלטע פֿינגער, וועלכע האָבען אויסגעזעהן ווי צעהן אויסגעקריממע געגעל, פֿעסט איינגעגראָבען אין דאָס פֿעטע שטיק ברויט מיט פּומער, האָבען אין מיר אַרויסגערופֿען אַ ניט-גוטקייט, און איך בין דורכגעגאָנגען פֿערביי איהם, ניט אויסריידענדיג צו איהם קיין וואָרט. ער האָט מיך דערקענט; טרוקען ווי צוויי שטיקער האָלץ האָבען זיינע אויגען מיך אָנגעקוקט, און ער האָט זיך קיין קרים ניט געטהאָן דערביי.

איך בין מיר געגאָנגען מיין וועג ווייטער.

מחמת געוואוינהייט בין איך געבליבען שמעהן ביי יעדער אַרויסגע-האַנגענער צייטונג, וועלכע איך בין נור פֿערבייגעגאָנגען, כדי דורכצושטודירען די „פֿערלאַנגטס“, די אַנאַנסען, וואו מען זוכט מענשען פֿאַר לידיגע שמעלען, און איך בין גליקליך געווען צו געפֿינען אַ שמעלע, וואָס איך וואָלט געקענט גאַנץ גוט אָננעהמען: אַ קרעמער אין גרענלאַנדסלערעט האָט געזוכט אויף אַ פֿאַר שטונדען יעדען אָבענד אַ מאָן, וואָס זאָל איהם פֿיהרען די ביכער; געהאַלט וועט דערנאָך בעשטימט ווערן. כ'האָב זיך פֿערצייענט דעם מאָן'ס אַדרעס און שטילערהייט געבעמען גאָט, ער זאָל מיר צושיקען דעם דאָזיגען פֿלאַץ. כ'האָב געוואָלט פֿערלאַנגען ווייניגער פֿון יעדען אַנדערן פֿאַר דער אַרבייט, פֿופֿציג ערע איז גענוג, אָדער אפשר גאָר פֿערציג ערע, דאָס לאָ איך איבער אויף זיין יושר.

אז איך בין געקומען אַהיים, האָב איך אויפֿן טיש געפֿונען אַ צעמעל פֿון מיין בעל הבית'טע, וואו זי האָט מיך געבעמען, איך זאָל ענטוועדער צאָהלען דירה-געלד אין פֿאַראויס אָדער זיך אַרויסציהען אַזוי שנעל ווי מעגליך. כ'דאַרף אויף איהר קיין פֿאַראיבעל ניט האָבען, מחמת זי איז געצוואונגען עס צו פֿערלאַנגען. מיט פֿריינדשאַפֿטליכען גרוס, מאַדאַם גונדע'סען.

איך האָב אָנגעשריבען אַ בריעף, זיך אָנבאָמענדיג פֿאַר דער שמעלע, צו דעם קרעמער קריסטי, גרענלאַנדסלערעט נומער 31, איהם אַריינגעלייגט אין אַ קאָנוערט און אַרונטערגעטראָגען אין פֿאַסט קעסמעל ביים קאָלץ פֿון דער גאַס. דערנאָך בין איך ווידער אַרויף צו מיר אין צימער און האָב

זיך אריינגעזעצט אין דעם שאַקעל-שטוהל. ס'איז געוואָרען אַלץ פֿינסטער-
רער און פֿינסטערער. אַצונד איז שוין געווען שווער זיך צו האַלטען אויף
די פֿיס.

אויף מאָרגען האָב איך זיך אויפֿגעכאַפּט גאַנץ פֿריה. ס'איז נאָך
געווען גאַנץ דונקעל, בשעת איך האָב די אויגען אויפֿגעמאַכט, און ערשט
אין אַ היבשע וויילע אַרום האָב איך געהערט ווי דער וויגער אין דער
וואוינונג אונטער מיר האָט געשלאָגען פֿינף. כ'האָב געוואַלט ווידער איינ-
שלאָפֿען, ס'איז מיר אָבער ניט גענאַנגען; וואָס ווייטער בין איך אַלץ
מונטערער געוואָרען און איך בין געלעגען און האָב געטראַכט פֿון טויענד
זאַכען.

פֿלוצלונג פֿאַלען מיר איין אַ פֿאַר גוטע זעצע, וואָס קענען צונויף קומען
פֿאַר אַ סקיצע אָדער אַ פֿעלימאָן, פֿיינע אָבגעמאַקטע שטיקלאַך, וואָס אזוינס
האָב איך נאָך קיינמאַל ניט ערפֿונדען. איך ליג מיר אזוי און ווידערהאַל
די ווערטער און געפֿין, אַז זיי זיינען אויסגעצייכענט. וואָס ווייטער קומען
צו נאָך ווערטער און שליסען זיך אָן איינע אָן די אַנדערע. מיט אַמאָל בי
איך גאַנץ מונטער און כ'שטעה אויף און נעהם הינטער מיין בעט פֿאַפֿיר
און בליי-פֿעדער. מיר קומט פֿאַר, עפעס אזוי ווי אַן אָדער וואַלט אין
מיר געפֿלאַצט, איין וואָרט לויפֿט נאָך דאָס אַנדערע, שליסט זיך צונויף מיט
די פֿריהערדיגע; איין סצענע קומט נאָך דער צווייטער, די האַנדלונג און
די געשפּרעכען קוועלען אַרויס פֿון מיין מוח, און אַ וואונדערבאַרער פֿער-
גניגען נעהמט מיך אַרום. איך שרייב מיט אימפעט, אזוי ווי אַ שד וואַלט
געזעסען אין מיר און מיך געטריבען, און איך פֿיל אָן אָהן אַן אָברוה איין
בויגען נאָך'ן אַנדערן. די געדאַנקען קומען מיר אָן אזוי פֿלוצלונג און
פֿלייצען אַרויס מיט אַזעלכע שטראַמען, אַז איך מוז אַרויסלאָזען אַ מאַסע
פֿיינע נעבענ-זאַכען, אינטערעסאַנטע קלייניגקייטען, וועלכע איך האָב איינפֿאַך
קיין מעגליכקייט ניט אויפֿצושרייבען אזוי שנעל ווי זיי קומען מיר אַרויף-
אויף'ן זיגען, כאַטש איך אַרבייט מיט אַלע כוחות, עס שפּאַרט און שפּאַרט
וואָס ווייטער אַלץ מעהר אַרויס פֿון מיר; איך בין פֿול מיט מיין שמאַף,
און יעדעס וואָרט, וואָס איך שרייב, ווערט מיר איינפֿאַך אַריינגעלייגט אין
מויל.

עס געדויערט, געדויערט אַ רעכטע וויילע, איידער דיוער מערקווירדיגער
אויגענבליק נעהט פֿערביי. פֿופֿצעהן, צוואַנציג בעשריבענע זייטלאַך ליגען
פֿאַר מיר אויף די קניע. ענדליך בין איך פֿאַרמיג און לייג אַוועק די בליי-
פֿעדער אָן אַ זייט. האָבען אַלואַ אָט די פּאַפֿירען ווירקליך אַ ווערט, דאַ
בין איך גערעטעט! איך שפּרינג אַרויס פֿון בעט און מהו זיך אָן. ס'ווערט

אלץ ליכטיגער, איך קען שוין דערקענען דעם לייכט-טהורם-אינספעקטאר'ס אנאָנסע דאָרט ביי דער טהיר, און ביים פֿענסטער איז שוין אזוי ליכטיג, אז איך קען על פי נויטה זעהן ווי צו שרייבען, איך נעהם זיך אַלואָ גלייך איבערשרייבען מיינע פּאַפירען אויף ריין.

א מאָדנער געדיכטער וואָלקען פֿון ליכט און פֿאַרבען געהט אויף פֿון אָפּ די פֿאַנטאַזיען; כ'פֿערנייג זיך פֿאַר איין איינפֿאַל נאָך'ן אַנדערן און מראַכט זיך, אז דאָס איז דאָס בעסטע, וואָס איך האָב ווען עס איז געלעזען. כ'ווער איינפֿאַך שכור פֿאַר נחת, די פֿרייד מונטערט מיך אויף, און עס פֿיהלט זיך מיר אזוי יום טוב'דיג, אזוי גרויסאַרטיג צו מוטה. איך וועג אָב מיין שריפֿט אין דער האַנד און בעשמים גלייך אויף'ן אָרט אַ פֿרייז: פֿינף קראַנען. ס'וועט דאָך קיין מענשען ניט איינפֿאַלען נאָך צו וועלען אַראָב-דינגען פֿון פֿינף קראַנען; אדרבה, צעהן קראַנען איז אויך אַ גאַרנישט, ווען מען וואָל נעהמען אין בעמראַכט וואָס פֿאַר אַן אינהאַלט דאָס איז. כ'האָב ניט בדעה אזא מערקווירדיגע אַרבייט אַוועקצוגעבען בחינם; אזוי ווייט ווי איך ווייס, וואָלגערן זיך אזוינע ראַטמאַנען ניט אַרום אין גאַס. און איך האָב אָבגעמאַכט מיט מיר אַליין אויף צעהן קראַנען.

אין צימער איז וואָס ווייטער אַלץ ליכטיגער געוואָרען. איך האָב געוואָרפֿען אַ בליק אַנטען ביי דער טהיר און האָב אָהן מיה געקענט איבערלייענען די דינע בוכשטאַבען וועגען יונגפֿרוי אַנדערסען'ס חכריכים רעכטס ביים אַריינגאַנג אין טויער. עס האָט שוין אָבער אויך מיט אַ היבשער וויילע צוריק געשלאָגען זיבען.

איך בין אויפֿגעשטאַנען און האָב זיך אַנידערגעשטעלט אין מיטען צימער. נאָך אַלעמען, האָב איך זיך געמראַכט, איז מאַדאַס גונדערסען'ס נאָמיס געקומען אין דער ריכטיגער צייט. דאָס איז אייגענמליך קיין צימער ניט פֿאַר מיר; זעהר פֿראַסע גרינע פֿאַרהענגלאַך פֿאַר די פֿענסטער און צופֿיעל טשוועקעס אויף די ווענד, די קליידער אויפֿצוהיינגען, זיינען אויך ניטאָ. דער קלעגליכער שאַקעל-שמוהל דאָ הינטען אין ווינקעל איז דאָך אייגענמליך נור אַ וויץ פֿון אַ שאַקעל-שמוהל, איבער וועלכען מען קען זיך קאַטשען פֿאַר געלעכטער. ער איז צו נידעריג פֿאַר אַן ערוואַקסענעס מענשען; אחרץ דעם איז ער אזוי ענג, אז מען דאַרף אזוי צו זאָגען האָבען אַ משרת, אום פֿון דאָרט ווי עס איז ווידער אַרויסצוקריכען. הקיצור, דאָס צימער איז ניט געווען אייגענריכעט אזוי, אז מען וואָל זיך דערין קענען אָבגעבען מיט גייסטיגע זאַכען, און איך וואָלט עס סיי ווי סיי ניט געהאַלטען. פֿאַר קיין פֿאַל ניט! איך האָב שוין צו לאַנג געשווינען און דערמאַנען און אויסגעהאַלטען אין דעם דאָזיגען שמאַל.

אָנגעפֿילט מיט האָפֿנונג און צופֿרידענהייט און נאָך אַלץ פֿערטהאָן מיט מיין סקיצע, וועלכע איך האָב אַלע וויילע אַרויסגענומען פֿון טאיש און איבערגעלייענט, האָב איך בעשלאָסען ניט צו מאַכען קיין שהיות און סאַקי שוין זיך נעהמען אַריבערציהען פֿון דאַנען. כ'האָב אַרויסגענומען מיין בינדעל, אַ רויטע פֿאַטשיילקע, וואו ס'זיינען געלעגען אַ פֿאַר ריינע קעלנער און אַ שטיק צוקנייטשטע צייטונגס-פּאַפּיר, אין וועלכען איך האָב אַמאָל מיט-געבראַכט כרויט אַהיים, צונויפֿגעדורעהט מיין קאָלדע און אַרײַנגעלייגט דעם רעשט ווייסע שרייב פּאַפּיר צו מיר אין קעשענע. דערנאָך האָב איך פֿון זיכערהייט וועגען אַ זוך געטהאָן אין אַלע ווינקעלאַך, כדי צו וויסען אויף געוויס, אז איך האָב גאָרנישט פֿערגעסען, און אז איך האָב מעהר גאָרנישט געפֿונען, בין איך צוגעגאַנגען צום פֿענסטער און האָב אַרויסגע-קוקט אויף דרויסען. אַ מרויעריגער, פֿייכטער פֿריה-מאַרגען; ביי דער אָבגעברענטער שביעדעריי איז קיין מענש ניט געווען, און דער גרעם-שטריק אין הויף, צוזאַמענגעפרעסט פֿון נאַסקייט, האָט זיך געצויגען פֿון איין וואַנד צו דער אַנדערער. דאָס אַלץ איז מיר שוין פֿון פֿריהער געווען בעקאַנט; דעריבער האָב איך גלייך אָבגעטראָמען פֿון פֿענסטער, גענומען מיין בינדעל אונטער'ן אָרום, זיך פֿערנייגט פֿאַר דעם לייכט-הורס-אינספעקטאָר'ס אַנאַנסע און פֿאַר יונגפֿרוי אַנדערסען'ס תּכריכים און געפֿענט די טהיר.

פלוצלונג האָב איך זיך דערמאַנט אָן מיין בעל הבית'טע; איך מוז איהר דאָך לאָזען וויסען, אז איך ציה זיך אַרויס, כדי זי זאָל זעהן, אז זי האָט צו טהאָן מיט אַן אַרענטליכען מענשען. כ'האָב איהר אויך געוואָלט דאַנקען פֿאַר די פֿאַר טעג, וואָס איך האָב דאָס צימער בענוצט איבער דער צייט. די געוויסהייט, אז איך בין שוין איצט ווידער געראטעוועט פֿאַר אַ לענגערערע צייט, האָט מיך אַזוי שמאַרק בעהערשמ, אז איך האָב דער פֿרוי זאָגאַר פֿערשפּראַכען פֿינף קראָנען, ווען איך וועל אַמאָל פֿערבייגעהן אין דער גאַס; איך וועל איהר נאָך אַלעמען בעווייזען, וואָס פֿאַר אַן עהרליכען מענשען זי האָט עס געהאַט אונטער איהר דאָך.

דאָס צעטעל האָב איך איבערגעלאָזט אויף'ן מיטש. נאָך אַמאָל בין איך געבליבען שטעהן ביי דער טהיר און איך האָב זיך אומגעדורעהט. דער דאָזיגער פֿרעהליכער געדאַנק, אז איך ווער פֿון דאָס ניי דערהויבען, האָט מיך ענטציקט און מיך דאַנקבאַר געמאַכט צו גאָט און צו דער גאַנצער וועלט, און איך בין געפֿאלען אויף די קניע לעבען בעט און הויך אויף'ן קול האָב איך געדאַנקט גאָט פֿאַר זיין גרויסען חסד, וואָס ער האָט מיט מיר געטהאָן דעם דאָזיגען פֿריה-מאַרגען. כ'האָב געוואוסט, אַה, כ'האָב עס געוואוסט, אז דער דאָזיגער שמראָם פֿון

אינספיראציען, וועלכען איך האב נאָר וואָס דורכגעלעבט און אויפגעשריבען, איז געווען אַ נס מן השמים, אַ גאָט-ואך, אַן ענטפֿער אויף מיין נויט-געשריי פֿון נעכטען. דאָס איז גאָט! דאָס איז גאָט! האָב איך צו מיר אַליין געזאָגט און געוויינט פֿאַר בענייסטערונג איבער מינע ווערטער. אַלע ווילע האָב איך זיך געמוזט אָבשטעלען און זיך צוהערען, צי געהט נים אימיצער אויף די טרעפּ. ענדליך בין איך אויפגעשמאַנען און אַרויס-געגאַנגען; שמיל בין איך אַרונטער אַלע טרעפּ און דערגרייכט אומגעווען די גאַס-טהיר.

די גאַסען האָבען געבלאַנקט פֿון'ס רעגען, וואָס איז גאַנץ פֿריה געגאַנגען, דער הימעל איז געהאַנגען טרויעריג איבער דער שטאָרט, און אין ערגעץ האָט זיך נים געוויזען קיין זונען-שטראַהל. ווי שפעט קען עס זיין? ווי מיין שטייגער איז געווען בין איך ראשית כל אַוועק צום דאַטטהויו און דאַרט האָב איך געזעהן, אַז עס איז האַלב ניין אַזויגער. ס'זיינען מיר נאָך אַלואַ געבליבען אַ פֿאַר שטונדען; ס'האָט דאָך קיין זינן נים אַריינקומען אין דער רעדאַקציע פֿאַר צעהן און אפשר עלף אַזויגער. ביז דאָן מוז איך, הייסט עס, אַרומגעהן אין די גאַסען און דערווייל אַ טראַכט טהאָן, ווי מען דאַקאָושעט עפעס אַ קליינעם אָנבייסען. פֿאַר שפעטער האָב איך נים געזאָרגט; כ'האָב קיין מורא נים געהאַט, אַז איך וועל זיך היינט מווען לייגען שלאָפֿען אַ הונגעריגער: די צייטען זיינען גאָט צו דאַנקען פֿערביי! אַן איבערגעקומענער קרויז, אַ פֿינסטערער וויסטער הלום; פֿון אַצונד אָן געהט עס ווידער ווי ס'דאַרף צו זיין!

דערווייל האָט מיר די גרינע קאָלדרע אָנגעהויבען פֿאַלען צו לאַסט; כ'קען זיך דאָך נים אַרומטראָגען מיט איהר פֿאַר אַלע מענשען אין די אויגען. וואָס פֿאַר אַ פנים וועל איך ביי זיי האָבען? כ'האָב זיך אַלואַ מיט געווען, וואו איך וואַלט זי אַס בעסטען געקענט אַוועקלייגען אויף עטליכע שטונדען. דאָ איז מיר איינגעפֿאַלען, איך זאָל אַריבערגעהן צו זעמב'ן אין געשעפֿט און זי לאָזען איינפאַקען אין פּאַפּיר. דאָס וועט שוין בעסער אויסזעהן, און עס וועט אויך קיין שאַנדע נים זיין, זי צו טראָגען. איך בין אַריין אין קלייט און האָב פֿאַרגעלייגט מיין פֿערלאַנג פֿאַר איינעם פֿון די קאָמיס.

ראשית האָט ער בעטראַכט די קאָלדרע, דערנאָך מיך; מיר האָט זיך געדוכט, עפעס אַזוי ווי ער וואַלט אין זיך, אין זיין געדאַנק, אַביסעל געצויגען מיט די אַקסלען און געלאַכט, בשעת ער האָט ביי מיר צוגענומען דעם פּאַק. דאָס האָט מיך בעליידיגט.

„גאָט איז מיט אייך! גיט נאָר גוט אַכטונג!“ האָב איך אַ געשריי געטהאָן. „ס'לינגען דאָ צוויי גלעזערנע וואָוען; דאָס פאַקעט געהט קיין סמירנאַ.“

דאָס האָט געהאַלפֿען, — דאָס האָט געהאַלפֿען גרויסאַרטיג. מיט יעדען קעהר, וואָס ער האָט זיך געטהאָן, מיט יעדער סיענע האָט דער מאַן מיך געבעטען, איך זאָל איהם ענטשולדיגען, פֿאַרוואָס ער האָט תּיכּף גיט בערעכענט, אַז דאָ מווען זיין אַזעלכע וויכטיגע זאַכען אין דער קאָלדערע. אַז ער איז פֿאַרטיג געוואָרען מיט'ן פֿערפאַקען, האָב איך איהם געדאַנקט פֿאַר דער הילף אַזוי ווי אַ מאַן וואָס האָט שוין עפֿטער אַריבערגעשיקט שווערע זאַכען קיין סמירנאַ. ער האָט מיר געעפֿענט די טהיר און זיך צוויי מאָל פֿערניגט, בשעת איך בין אַרויסגעגאַנגען.

איך האָב זיך אַרומגעדריעהט צווישען די לייט אויף דעם סמאַרטאַרוו און זיך דאָס רוב געהאַלטען לעבען די וויבער, וואָס האָבען פֿערקויפֿט די בלומען-מעפֿ. די שווערע רויטע רויזען, וואָס די בלעטער זייערע האָבען געגלאַנצט בלוטיג און רויט אין דעם פֿייכטען פֿריה-מאַרגען, האָבען אין מיר דערוועקט אַ חשק, מיך אָנגערעדט צו גאַנצען איינע פֿון זיין און איך האָב זיך נאָכגעפֿרעגט אויף'ן פֿרייז, נור כדי צו קענען שמעהן אַזוי גאָהענט ווי מעגליך לעבען די בלומען. אַז מיר וועט איבערבלייבען אַביסעל געלד, וועל איך זיי קויפֿען, מען זיין וואָס עס וויל זיך; נישקשה, ב'קען דאָך דערנאָך עפעס אָבשפּאַרען פֿון מיינע לעבענס-בעדרייפֿניסען, כדי זיך אויסצוגלייכען.

ס'איז געווען צעהן אַזייגער, און איך בין אַרויף אין דער רעדאַקציע. דער מאַן מיט דער שער רויטע זיך אין אַ גאַנצען באַרג אַלמע צייטונגען; דער רעדאַקטאָר איז נאָך גיטאַ. אויף זיין אויפֿפֿאַדערונג דערלאַנג איך איהם מיין פֿעקעל מאַנוסקריפֿט, גיב דעם מאַן אָנצוהערן, אַז דאָס איז עפעס מעהר ווי סתּם אַ געוועהליכע שרייבאַכץ און בעט איהם גאַנץ שטאַרק, ער זאָל עס איבערגעבען דעם רעדאַקטאָר אין דער האַנד אַריין, אַזוי גיך ווי ער וועט קומען. שפעטער בייטאָג וועל איך אליין אַריבער-קומען נאָך אַ תּשובּה.

„גוט!“ האָט דער שערל-מאַן געזאָגט און זיך ווייטער גענומען צו זיינע צייטונגען. — מיר האָט זיך אפּילו געדוכט, אַז ער געהט די זאַך צו גלייכנילטיג; אָבער כ'האָב גאַרנישט געזאָגט, נאָר אַ לייכטען שאַקעל געגעבען מיט'ן קאַפּ און איך בין מיר אַוועק מיין וועג. אַצונד האָב איך ווידער צייט געהאַט. אַז עס וואָלט זיך נור אַביסעל אויסגעלייטערט! ס'איז געווען אַ קלענליכעס וועטער, אָהן ווינד און אָהן

פֿרישקייט. פֿון זיכערהייט וועגען האָבען די דאָמען געעפֿענט זייערע דעגענשירמס, און די וואָלענע היטעלאַך פֿון די מאַנסבילען האָבען אויס-געזעהן פֿלאַך און אוימעטיג. כ'בין נאָך אַמאָל דורכגעגאנגען דעם מאַרק און האָב בעטראַכט די גרינוואַרג און די רויזען. פֿלוצלונג דערפֿיהל איך אַ האַנד אויף מיין פֿלייצע און איך דרעה זיך אום. די „יונגפֿרוי“ זאָגט מיר גוט מאַ-גען.

„גוט מאַ-גען“, האָב איך געענטפֿערט מיט אַ שטיקעל פֿראַגע, כּדי גלייך טאָקי געוואָהר צו ווערן וואָס ער וויל. די „יונגפֿרוי“ איז מיר גוט זעהר שטאַרק געפֿעלען.

ער קוקט נייגיריג אויף דאָס גרויסע שפּאַנעל-גלייט פּעקעל אונטער מיין אַרם און פֿרעגט:

„וואָס טראַגט איהר דאָ?“

„כ'בין געווען ביי זעמב'ן אין געשעפֿט און האָב זיך געקויפֿט שטאַף אויף אַן אַנצוג,“ האָב איך מיט אַן אויפֿגעבלאָזענעם טאָן געענטפֿערט. „איך וויל שוין מעהר ניט אַרומגעהן אזוי אָבגעריסען; מען קען נאָך אויסזעהן צו קאַרג ביי לייטען אין די אויגען.“

ער קוקט מיך אָן און שטוינט.

„איבעריגענס, ווי געהט עס אייך?“ פֿרעגט ער לאַנגזאַם.

„אויסגעצייכענט גוט; בעסער ווי מען האָט גאָר געקענט ערוואַרטען.“

„איהר האָט, הייסט עס, איצט אַ בעשעפֿטיגונג?“

„בעשעפֿטיגונג?“ האָב איך געענטפֿערט שטאַרק פֿערוואַנדערט, „איך

בין דאָך בוכהאַלטער ביי דער גרויסהענדלער-פֿירמאַ קריסטי.“

„אַך, אזוי גאָר!“ רופֿט ער זיך אָב און טרעט אָב אַביסעל צוריק,

„גאָט, ווי איך פֿערגין דאָס אייך! אַז מען וואָלט נור יעצט ניט אויס-

בעטלען ביי אייך דאָס געלד, וואָס איהר פֿעררענט! אַ גוטען טאָג

אייך!“

גלייך נאָכדעם קעהרט ער זיך אום און קומט צוריק; ער ווייזט אָן

מיט'ן שטעקען אויף מיין פּעקעל און זאָגט:

„כ'קען אייך נאַראַיען מיין שניידער. איהר וועט קיין בעסערן שניידער

ניט געפֿינען איידער איזאָקסען. זאָגט איהם נור, אַז איך האָב אייך

געשיקט.“

דאָס איז מיר שוין אַביסעל צופֿיעל. וואָס האָט ער אַריינצושטעקען

זיין נאָז אין מיינע אַנגעלעגעההייטען? וואָס געהט עס איהם אָן וואָס

פֿאַר אַ שניידער איך וועל געהמען? איך בין געוואָרען מלא רציחה; דער

אַנבליק פֿון דיזען פּוסטען, אויסגעפּוצטען מענשען האָט מיך דערצאָרענט,

און איך האָב איהם אויף אַ גאַנץ גראָבען אופן דערמאָנט אָן די צעהן קראַנען, וואָס ער האָט ביי מיר געבאָרגט. נאָך איידער ער האָט צייט געהאַט צו ענטפֿערן, האָב איך חרטה געהאַט, וואָס איך האָב איהם געמאָנט; כ'בין צוטומעלט געוואָרען און האָב איהם ניט געקוקט אין די אויגען. אזוי ווי אַ ראַמע איז גראָד אין דער רגע פֿערבייגענאַנגען, האָב איך גלייך אָבגעטראָטען אָן אַ זייט, כדי זי דורכצולאָזען און דערנאָך האָב איך זיך מיט דער געלעגנהייט בענוצט און זיך אַרויסגעמאַכט פֿון דער צרה.

וואוהין טהוט מען זיך אַלואָ אַהין, אין דער צייט וואָס איך מוז וואַרטען? מיט אַ לייריגער קעשענע קען איך אין קאַפֿע ניט אַריינגעהן, און קיין בעקאַנטער איז אויך ניטאָ ביי דער האַנד, וואו צו פֿערבריינגען די עטליכע שמונדען. אינסטינקטיוו האָב איך זיך אַוועקגעלאָזט איבער דער שטאַרט, פֿערבראַכט אַ היבשע צייט אויף'ן וועג פֿון מאַרק צו דער „גרענעץ“, כ'האָב געלייענט די „אַבענד-פּאַסט“, וועלכע איז אַקאַרשט אַרויסגעהאַנגען געוואָרען, בין אַראָב די קאַרלי-יאַהאַן-גאַס, האָב זיך דערנאָך אומגעקעהרט און זיך געלאָזט געהן צום ערלעוער-בית-עולם, וואו איך האָב געפֿונען אַ רוהיגען פּלאַץ אויף אַ בערגעל לעבען דער קירכע.

דאָרט בין איך געזעסען שמיל און האָב גע'חלוס'ט אין דער פֿייכטער לופֿט אַריין, געדערמעלט און שיעור ניט איינגעפֿראָרען. און די צייט איז פֿערגאַנגען. איז עס דען אזוי זיכער, אַז מיין פֿעליטאָן איז טאַק אַ קליינעס מייסטעררווערק, אַ קונסט-אַרבייט? גאָט ווייסט, צי ס'האָט זיך ניט פֿע'ר'גנב'עט ערגעץ-וואו אַ פֿעהלער אָדער אפשר גאָר עטליכע פֿעהלער! אויב אזוי איז עס ענדליך גאָר ניט אָנגענומען געוואָרען, גאָר פשוט ניט אָנגענומען געוואָרען! ס'איז אפשר געווען מיטעלמעסיג אָדער גאָר שלעכט; ווער קען מיר גאַראַנטירען, צי עס ליגט שוין גאָר איצט ניט אין פּאַפּיר-קאַרב? ... מיין האַפֿנונג, מיין בטחון איז צוטרייסעלט געוואָרען, כ'בין אויפֿגעשפרונגען און מיט אימפעט אַנטלאָפֿען פֿון בית עולם.

אונטען אין אַקערסנאָדען האָב איך אַריינגעקוקט דורך די פֿענסטער פֿון די קלייטען אין געזעהן, אַז עס איז ערשט עפעס נאָך צוועלף. דאָס האָט מיך נאָך פֿערצווייפֿעלטער געמאַכט, כ'בין געווען אזוי זיכער, אַז עס איז שוין ווייט, ווייט נאָך מיטאַג, און פֿאַר פֿיער אויגער האָט עס דאָך קיין זינן ניט צו געהן צום רעדאַקטאָר. דאָס שיקאַל פֿון מיין פֿעליטאָן האָט מיך אָנגעפֿילט מיט אומעטיגע געדאַנקען; וואָס מעהר איך האָב

געטראכט דערפֿון, אלץ אונגלויבליכער איז עס מיר פֿאַרגעקומען, אז איך זאל האָבען אָנגעשריבען אַ רעכטע זאך אזוי פּלוצלונג, פֿון דער העלער הויט, כּמעט אין שלאָף, מיט אַ מוח פֿול מיט פֿיכער און חלומות. פֿער-שמעהט זיך, אז איך האָב זיך גענאַרט און זיך דעם גאַנצען פֿריה-מאַרגען פֿאַר גאַרנישט און ווידער גאַרנישט געפֿרעהט! פֿערשמעהט זיך!... כ'בין אַרויף שנעל מיט אולעוואָלד-וועיען פֿערביי סאַנט האַנוואַגען, פֿון דאָרט אַרויס אויף אַפֿענע פֿעלדער, דערנאָך אין די ענגע גאַסען ביי די זעג-מיהלען; אזוי בין איך געגאַנגען איבער בוי-פלעצער און פֿעראַקערטע פֿעלדער, ביז איך בין ענדליך אַרויס אויף אַ וועג, וועלכער האָט זיך געצויגען זעהר ווייט און איך האָב נישט געקענט זעהן, וואו ער ענדיגט זיך. דאָ בין איך שמעהן געבליבען און האָב בעשלאַסען זיך אומצוקעהרען. איך בין געווען דערהיזט פֿון גאַנג און איך האָב זיך געלאָט געהן לאַנגזאַם און זעהר דערשלאָגען צוריק. צוויי ווענען מיט היי זיינען מיר אַנטקעגען געקומען; די פֿיהרער זיינען געלענען אויבען אויף די ווענען און האָבען געזונגען. ביידע זיינען געגאַנגען מיט היילעקעס, ביידע האָבען געהאַט קיילעכדיגע, זאָרגלאָזע געזיכטער. כ'האָב זיך געקלעהרט, אז זיי וועלען מיר אודאי עפעס זאָגען, מיר צוואוואַרפֿען עפעס אַ בעמערקונג אָדער מאַכען מיט מיר אַ ווייז, און אז איך בין געווען נאָהענט גענוג צו זיי, האָט מיך איינער פֿון זיי טאַקי אַ רוף געטהאָן און געפֿרעגט, וואָס איך טראַג אונטערן אַרײַם.

„א קאָלדער,“ האָב איך געזאָגט.

„וויפֿיעל איז דער זייגער?“ האָט ער גיפֿרעגט.

„כ'ווייס נישט אויף ריכטיג, אַרום דריי, מיין איך.“

דאָ האָבען זיי זיך ביידע צולאַכט און זיינען געפֿאַהרען ווייטער. אין דערזעלבער רגע האָב איך דערפֿיהלט אַ שניט איבער'ן אויער מיט אַ בייטש און דער הוט מיינער איז מיר אַרונטערגעריסען געוואָרען פֿון קאַפּ; די יונגע חברה-לייט האָבען מיך נישט געזענט דורכלאָזען אזוי טרוקען און נישט אָבטהאָן מיר קיין שפּיצעל. צוטומעלט אַביסעל פֿון קלאַפּ, האָב איך זיך אַ כאַפּ געטהאָן פֿאַר'ן קאַפּ, דערנאָך האָב איך אויפֿגעזוכט מיין הוט און בין מיר אַוועק ווייטער מיין וועג. אינטען אין סאַנט האַנוואַגען האָב איך בעגעגענט אַ מאַן, פֿון וועמען איך בין געוואָהר געוואָרען, אז עס איז שוין נאָך פֿיער אַזייגער.

נאָך פֿיער! שוין נאָך פֿיער אַזייגער! כ'האָב גענומען שמעלען פֿיס, בין כּמעט אַרונטערגעלאָפֿען אין שטאַרט, דע-נאָך האָב איך זיך פֿערקירעוועט אין אַ זייטען-גאַס און געיאָגט זיך אין דער רעראַקציע. ווער ווייסט, דער

רעדאקטאָר איז שוין אפשר לאַנג דאָרט געווען און איז שוין אוועק? כ'בין געזאָגטען און געלאָפֿען; עטליכע מאל האָב איך זיך אויסגענלימט, זיך אָנגעשלאָגען אָן וועגען, וואָס זיינען פֿערבייגעפֿאָהרען, אַריבערגעיאָגט אלע שפּאַציר-געהער, זיך דורכגעשפּאַרט צווישען די פֿערד — הקיצור, כ'בין געלאָפֿען ווי אַ משוגע'נער, אַבי קומען צו דער רעכטער צייט. כ'האָב זיך אַריינגעשליידערט אין דער הויז-טהיר, מיט אימפעט די טרעפּ אַרויף; אין פֿיער שפּאַן בין איך אויבען און קלאַפּ אָן.

קיין ענטפֿער.

ער איז ניטאָ! ער איז שוין ניטאָ! טראַכט איך. כ'ניב א נעהם אָן די קליאַמקע. די טהיר איז אָפֿען; קלאַפּ איך אָן נאָך אַמאל און בין איבערווייניג.

דער רעדאקטאָר ויצט זיך ביי זיין טיש, מיט'ן פנים צום פֿענסטער און די פֿעדער אין דער האַנד, גרייט צום שרייבען. דערהערענדיג מיין קייכענדען גומען אָבענד, גיט ער זיך אַביסעל אַ דרעה אויס צו מיר, קוקט מיך אָן, שאַקעלט מיט'ן קאָפּ און זאָגט:

„כ'האָב נאָך קיין צייט ניט געהאַט, איבערצוליינען אייער סקיצע. כ'פֿרעה זיך אזוי שמאַק, וואָס ער האָט זי וועניגסטענס ניט אַריינגעוואָרפֿען אין קאַרב, אז איך זאָג:

„נו געוויס, מיין הערר, כ'קען מיר שוין פֿאַרשטעלען, אז איהר האָט קיין צייט ניט געהאַט. ס'איז גאָרנישט אזאָ יאָגעניש דערטיט. אין אַ פֿאַר מעג פֿיליכט, אָדער. . .”

„יאָ, כ'וועל זעהן. איבעריגענס, האָב איך דאָך אייער אַדרעס.“
און איך האָב פֿערגעסען איהם אָנוואַגען די כשורה, אז איך האָב שוין מעהר גאָר קיין אַדרעס ניט.

די אָדיענץ איז צו ענדע, כ'פֿערנייג זיך, שמעל אַ פֿאַר מרים און לאַז זיך געהן. די האַפֿנונג פֿלאַקערט פֿון דאָס ניי אויף אין מיר; נישקשה, ס'איז נאָך גאָרנישט פֿערלאָרען. אדרבה, ס'איז נאָך אַלצדינג צו געווינען. און מיין מוח האָט גענומען פֿאַנטאַזירען פֿון אַ גרויסער אַסיפה פֿון די פּמליא של מעלה אויבען אויף'ן הימעל, וואו ס'איז געבליבען בהסכּם כולם, אז איך זאָל פֿערדיענען, צעהן קראַנען פֿערדיענען פֿאַר אַ פֿע-ליטאָן. . .

ווען איך וואָלט אַצונד בלויז געהאַט וואו זיך אַהינצוטהאָן פֿאַר דער איינער נאכט! כ'בין זיך מיטש, וואו איך וואָלט אַם בעסטען געקענט אַריינקריכען, און אָט די פֿראַגע פֿערנעהמט אזוי שמאַק מיין מוח, אז איך בלייב שמעהן אין סיטען גאַס. כ'פֿערגעס וואו איך בין ערגעץ אין

דער וועלט און כ'שמעה פונקט ווי אן איינוואס אינוועלע אין מיטען ים, ארום וועלכען די כוואליעס קאכען און שפרינגען ארום מיט שמורס. א צייטונגס-אינגעל דערלאנגט מיר דעם „וויקינג“. צו קאמיש איז ער, צו קאמיש — כ'הויב אויף דעם קאפ, גיב א קוק און ווער א פערצימערטער — כ'שמעה ווידער לעבען זעמב ס מאגאזין.

שנעל קעהר איך זיך אום צוריק, פֿערדעק דאָס פֿעקעל אַווי גוט ווי עס לאָזט זיך און לויף אַראָב מיט דער קירכען-גאַס, שטאַרק פֿער'—דאגה'ט, טאַמער האָט מען מיך געזעהן דורך'ן פֿענסטער פֿון קלייט. כ'געה פֿערביי דעם טהעאָטער, פֿון דאָרט אַראָב צום ים. איך זיך ווידער אויס אַ באַנק און הויב פֿון דאָס ניי אָן צו גריבלען אין זיך. וואו אין דער וועלט וואָלט איך פֿאַרט געקענט זיך אַהינטהאַן איבער נאכט? שוין זשע איז אין ערגעץ ניטאָ אַ לאַך, וואו איך זאל מיך פֿער'—גנב'ענען און זיך בעהאַלטען ביז אין דער פֿריה? מיין שטאַלץ האָט מיר פֿערבאַטען צו געהן ווידער אין מיין אַלטער דירה; וואָס, מיין וואָרט וועל איך דאָך גיט ברעכען; מיט כעס האָב איך אָבגעשמויסען דעם געדאַנק פֿון מיר און געשטייבעלט אין זיך, זיך דערמאַנענדיג אָן דעם קליינעם רויטען שאַקעל-שמול. אויף די פֿליגלען פֿון מיין פֿאַנטאַזיע געטראָגען, האָב איך זיך פֿלוצלונג געפֿונען אין אַ צימער מיט צוויי פֿענסטער, חואו איך האָב אַמאָל געוואוינט אויף העדנעהאַנגען; אויף'ן טיש האָב איך געזעהן אַ שיסעל פֿול מיט דיקע דייפֿטלאַך כרויט מיט פּומער, וועלכע האָבען מיט אַמאָל אָנגענומען נאָר אַן אַנדער פנים און זיינען פֿערוואַנד-דעלט געוואָרען אין ביפֿסטייק, אין רייצענדען ביפֿסטייק, מיט אַ שנעע-ווייסע סערוויעטקע, מיט ברויט לרוב און וילבערנע גאַעל-מעסער. אין דער רגע האָט זיך געפֿענעט די טהיר. מיין בעל הבית'טע איז אַריינגעקומען און האָט מיך געפֿרעגט, צי וויל איך נאָך טהעע...

פֿאַנטאַזיעס און נאַרישע חלומות! כ'האָב זיך פּוּתּר חלום געווען, אַז ווען איך זאל עפעס עסען, וואָלט זיך מיר דער קאָפּ פֿערדרעהט, דער מוח וואָרט זיך מיר אָנגעצונדען און עס וואָלט זיך ווידער אָנגעהויבען אַ סדרה פֿון דיזעלביגע משוגע'נע איינפֿעלע. איך פֿערטראָג גיט קיין עסען, און גענוג, דאָס איז שוין מיט מיר אַווי, אַזאַ מאָדנע נאַטור האָב איך. אפֿשר וועט זיך דאָך נאָך געפֿינען עפעס אַן עצה מכח נאַכטלענער, איידער ס'ווערט פֿינסטער. ס'ברענט דאָך גיט אַווי; אויף'ן ערנסטען פֿאַל קען איך זיך אויסזוכען אַן אָרט אין וואָלד, די גאַנצע געגענד אַרום דער שטאַדט איז דאָך פֿריי פֿאַר מיר, און קיין שטאַרקע קעלט האָבען מיר דאָך דערווייל אויך גיט.

דרויסען איז דער ים געלעגען רוהיג און שווער, שיפען און שיפלאך האבען זיך געריהרט און זיך געגראָבען אין דעם בלייערנעם וואַסער, וועהרענד דער רויד האָט אַרויסגעשאַסען אַזוי ווי דיקע קישענס פֿון די קוימענס און די קלאַפּעריי פֿון די מאַשינען האָט דורכגענומען די פֿייכטע לופֿט. ניט קיין זונן און ניט קיין ווינד; די בוימער הינטער מיר ווינען געווען נאָס, און די באַנק, אויף וועלכער איך בין געזעסען, איז געווען קאַלט און גליטשיג. די צייט איז זיך אַזוי פֿערגאַנגען, איך בין געזעסען פֿער'חלוס'ט, בין מיעד געוואָרען זיצענדיג און מיין רוקען איז געוואָרען קאַלט. גלייך נאָכדעם האָב איך דערשפּירט, אַז די אויגען פֿאַלען מיר צו. און איך האָב זיי געלאָזט פֿאַלען. . .

אַז איך האָב זיך אויפֿגעכאַפּט, איז געווען פֿינסטער אַרום מיר. האַלב צודולט און דערפֿראָרען האָב איך אַ נעהם געטהאַן מיין פעקעל און אָנגעהויבען לויפֿען. איך בין געגאַנגען שנעלער און שנעלער, כדי זיך צו דערוואַרעמען, האָב זיך געקלאַפּט מיט די אָרעסס, געריבען די פֿיס, וועלכע זיינען מיר געווען כמעט אַזוי ווי אָכגענומען, און אַזוי בין איך אַרויף ביז דער פֿייער-וואַך. ס'איז געווען ניין אַזייגער, כ'בין געשלאָפֿען עטליכע שטונדען.

וואָס הייבט מען אָן צו טהאַן? ערגעץ וואו מוז איך דאָך זיין. איך שמעה און קוק אויף דער פֿייער-וואַך און גריבעל אין זיך, צי וואָלט מיר אַקאַרשט ניט געלונגען, זיך אַריינצוכאַפֿען אין איינעם פֿון די קאַרידאָרען, אָכטשאַטעווען אַ רגע, ווען דער פּאַטרול קעהרט זיך אום מיט'ן פנים אויף דער אַנדער זייט. כ'געה אַרויף אויף די טרעפּ און האָב ברעה, זיך אַריינלאָזען אין אַ שמועס מיט'ן בחור; ער גיט מיר גלייך אָב מיין כבוד, הויכט אויף זיין האַק און וואַרט אויף דעם, וואָס איך האָב איהם צו זאָגען. די דאָזיגע אויפֿגעהויבענע האַק, מיט דער שאַרפֿער זייט אַנמקעגען מיר, געהמט מיך דורך עפעס אַזוי ווי אַ קאַלמער שטראַך דורך די גערווען; פֿאַר מורא ווער איך שמוס און איך טרעט גלייך אָב צוריק. כ'זאָג גאָר-נישט, נאָר איך לאָז מיך אַלץ ווייטער אַוועקנעהן פֿון איהם; כדי עס זאָל עפעס ניט קשה זיין, גיב איך מיר אַ מאַך מיט דער האַנד איבער'ן שמערן, אַקוראַט ווי איך וואָלט וואָס עס איז פֿערגעסען, און איך געה מיר מיין וועג. אַז איך בין ווידער געווען אונטען אויף'ן טראַטוואַר, איז מיר אַזוי גרינג געוואָרען אויף'ן האַרצען, פּונקט ווי איך וואָלט נאָר וואָס ניצול געוואָרען פֿון אַ גרויסער סכנה. דערנאָך האָב איך גענומען שפּאַנגען מיט שנעלע טריט ווייטער.

א פראסט האט דורכגענומען אלע מיינע גליעדער און מיר האט אנגעהויבען שטארק הונגערן; וואס ווייטער איז מיר אלץ שפל'ער געווארען אויף'ן הארצען און אזוי בין איך ארויף די קארל יאהאן-גאס! כ'האב געשאלטען גאנץ הויך אויף'ן קול און ס'האט מיך ווינציג וואס געארט, וואס אלע מענשען הערען עס. אונטען ביי דער סטארטינגס-געביידע, גלייך לעבען ערשטען לייב, קומט מיר פלוצלונג ארויף אייף'ן זינען א מאלער, וואס איך האב געקענט, א יונגער מענטש, וועמען איך האב אמאל אין טיילוואי געראטעוועט פון א פאטש און דערנאך בין איך ביי איהם איינמאל געווען אויף בעווד. איך קנאק צו מיט די פלינגער און לאז זיך ארינטער צו דער טאררענסקיאלדסגארע, געפין א טהיר, וואו ס'שטעהט אויף א קארטעל דער נאמען ס. זאכאריאס בארטעל, און איך קלאפ אן.

ער איז אליין ארויסגעקומען; ס'האט זיך פון איהם געהערט א ריח פון ביער און טאבאק, איינפאך ניט צום אויסהאלטען.
„גוטען אָבענד!“ האָב איך געזאָגט.

„גוטען אָבענד! אַך, איהר זייט עס? אָבער צום טייפּעל, פֿאַרוואָס קומט איהר אזוי שפעט? פֿאַר אַ ליכט געהט עס גאַרנישט. זינט דעמאָלט האָב איך נאָך אַ באַרג מיט היי צוגעמאַלט און אַ פֿאַר ענדערונגען גע-מאַכט. איהר מוזט עס אָנקוקען בייטאָג, ס'האָט קיין זינן ניט עס איצט צו זעהן.“

„ווייזט מיר עס דאָך,“ האָב איך זיך אָבערופּען; איבעריגענט, האָב איך גאָר ניט אָנגעהויבען וויסען, פֿון וואָס פֿאַר אַ בילד ער רעדט.
„גראָד אונמעגליך!“ האָט ער געענטפֿערט. „ס'וועט אין גאַנצען געל ווערן! און אַחוץ דעם נאָך עפעס.“ — דערביי איז ער צוגעגאַנגען גאַנץ נאָהענט צו מיר און שושקענדיג געזאָגט: „כ'האָב היינט ביינאכט אַ מיידעל ביי מיר, ס'לאָזט זיך אַלזאָ גאַרניט מאַכען.“

„גו יא, אויב אזוי, קען דאָך גאָר קיין רייד ניט זיין דערפֿון.“

כ'האָב געזאָגט אַ גוטע נאַכט און בין מיר אַוועק.

ס'איז אַלואַ קיין אַנדער אויסוועג ניט געבליבען נאָר זיך אויסזוכען עפעס אַן אָרט אין וואַלד. אַז די ערד וואָלט נור ניט געווען אזוי פֿייכט! כ'האָב אַ קלאַפּ געטהאָן אָן מיין קאָלדע און זיך וואָס ווייטער אלץ מעהר צוגעוועהנט צום געדאַנק, אַז איך מוז געכמיגען אויף דרויסען. כ'האָב זיך אזוי לאנג געפלאַגט, זוכענדיג אַ לאָדזשי אין דער שטאָדט, אַז עס איז מיר אין גאַנצען שוין געווען איבער דער טבע. מיר האָט זיך געוואָלט אַ וויילע אַברוהען פֿון די זאָרגען און דורכמאַרשירען די גאַסען אַהו אַ שום מינדעסטען

געדאנק אין קאפ, וואל זיין וואס עס וויל זיך. איך בין צוגעגאנגען צו דעם אוניווערסיטעטס-ווייגער, האָב געזעהן, אז עס איז שוין נאָך צעהן, און פֿון דאָרם האָב איך זיך געלאָזט געהן אַרויף אין שטאָדט. ערנעץ-וואו אויף העגדעהאונגען בין איך געבליבען שטעהן לעבען אַ קלייט פֿון עסענוואַרג, וואו ס'זיינען געשטאַנען עטליכע מאכלים אין פֿענסטער. לעבען אַ קיילעכ-דיגען לעבעל ברויט איז אַ קאַץ געלעגען און געשלאָפֿען; געדיכט הינטער איהר איז געשטאַנען אַ מעפעל מיט שמאַלץ און עטליכע גלעזער מיט גרויפֿען. איך בין געשטאַנען אַ רגע און האָב זיך צוגעקוקט צו די דאָזיגע עסענוואַרג; אזוי ווי איך האָב אָבער גאַרנישט געהאַט מיט וואָס צו קויפֿען, האָב איך זיך אויף גיך אָבגעקעהרט און בין מיר ווייטער אַוועק מיין זעג. כ'בין געגאַנגען לאַנגזאַם, אַלץ ווייטער און ווייטער, איין שטונדע נאָך דער אַנדערער, ביז וואָגען איך בין ענדליך אָנגעקומען אין שטאָדט-בוכענוואַלד.

דאָ האָב איך זיך אַנדערגעזעצט, זיך אויסרוהען. דערנאָך האָב איך גענומען זוכען אַ פּאַסענדען פּלאַץ, צונויפֿגעבראַכט אַביסעל גראָז און גרינע בלעטער און זיך אויסגעבעט אַ געלעגער אויף אַ שטיקעל ערד, וואו ס'איז ניט געווען שטאַרק פּייכט; דאַן האָב איך געפֿענט מיין פעקעל און אַרויסגענומען די קאָלדרע. איך בין געווען גאַנץ מייד און צו'הרג'עט פֿון'ם ווייטען וועג און איך האָב זיך גלייך געלעגט שלאָפֿען. אַ היבשע וויילע האָב איך זיך אַרומגעוואַרפֿען אַהין און אַהער, איידער איך האָב געפֿונען די ריכטיגע לאַגע; מיין אויער האָט מיר אַביסעל וועה געטהאָן, ער איז געווען אָנגעשוואַלען פֿון'ם קלאַפּ, וואָס איך האָב געקראָגען, און איך האָב אויף איהם ניט געקענט ליגען. די שיד מייע האָב איך אויסגעטהאָן, זיי געלייגט ביי מיר צוקאַפֿענס און אויבען דערויף דאָס פּאַפּיר פֿון זעמב'ס מאַנאָזין.

אַרום און אַרום האָט געהערשט אַ גרויסאַרטיגע שטימונג אין דער פּינסטער; אַלצדינג איז געווען שמיל, אַלצדינג. אָבער אויבען אין דער הויך האָט גערוישט דער אייביגער געזאַנג, דאָס וועהען פֿון ווינד, דער ווייטער גערויש, די שושקעריי, וואָס ווערט קיינמאָל ניט אַנשוויגען. כ'האָב זיך אזוי לאַנג צוגעהערט צו דעם דאָזיגען קראַנקען גערויש אָהן אַ סוף, אַז מיר האָט אָנגעהויבען דערפֿון שווינדלען אין קאַפּ. דאָס זיינען אַרדאי געווען די קאַנצערטען פֿון די וועלטען, וואָס דרעהען און קייקלען זיך איבער מיר, פֿון די שטערן, וועלכע שטודירען איין אינאיינעם אַ ניגון...

„צײַן אלדע שוואַרץ יאָהר!“ האָב איך געוואָנט און זיך צולאָכט אויף׳ן קול, כדי זיך צו מאַכען קוראָזש, „דאָס זיינען די פֿלעדער-סיין דאָרט אין לאַנד כנען!“

און איך בין אויפֿגעשטאַנען און האָב זיך ווידער געלייגט, זיך אָנגעטהאָן די שטיוועל און אַרומגעגאַנגען אין דער פֿינסטער און זיך פֿון דאָס ניי געלייגט, געקעמפֿט און געליטען אין הוילע אַנגסטען און צאָרן ביז בעגינען צו מאַג. דאָן בין איך ענדליך אַנשלאָפֿען געוואָרען.

אַז איך האָב אויפֿגעמאַכט די אויגען, איז שוין געווען העלער מאַג, און מיר האָט זיך געדוכט, אַז עס מוז שוין אוראי זיין מיטאַג-צייט. כ׳האָב זיך אָנגעטהאָן די שטיוועל, איינגעפאַקט מיין קאָלרע און זיך אַוועקגעלאָזט צוריק אין שטאַדט אַרײַן. אויך היינט האָט מען קיין וונן ניט געקענט זעהן, און ס׳האָט מיך געשוידערט פֿון קעלט אַזוי ווי אַ הונד; מייע פֿיס זיינען געווען ווי אָבגעשטאַרבֿען, און די אויגען האָבען מיר גענומען טרעהרען, עפעס אַזוי ווי זיי וואָלטען ניט געקענט פֿערטראָגען דעם שוין פֿון מאַג.

ס׳איז געווען דריי אַזײַגער. דער הונגער האָט זיך געלאָזט פֿיהלען, איך בין געוואָרען מייער און ווען ניט ווען איז מיר געוואָרען איבעל אויף׳ן האַרצען. כ׳האָב זיך פֿערקירעוועט צו דער דאַמפֿ-קיך, איבער-געלייענט דעם צעמעל פֿון געריכטען, וואָס איז געהאַנגען אויף דרויסען, און געצויגען מיט די אַקסלען, עפעס אַזוי ווי גערויכערטע פֿלייש וואָלט פֿאַר מיר קיין טאַבל ניט געווען; פֿון דאָרט בין איך אַראָב צו דעם אייזענ-באַהן-פֿלאַץ.

מיט אמאָל האָט מיר מאַדנע אָנגעהויבען שווינדלען אין קאַפֿ; כ׳בין אַוועק ווייטער און האָב זיך געוואָלט מאַכען כלא ידע, אָבער ס׳איז אַליץ. ערגער געוואָרען און ענדליך האָב איך זיך געמוזט אַנידערועצען אויף אַ טרעפּ. אין מיין גאַנצען זינן איז פֿאַרגעקומען אַ פֿאַלשטענדיגע ענדערונג. אַזוי ווי ביי מיר אינעווייניג וואָלט זיך עפעס אָבערוקט אָן אַ זיימ, אָריער אַ פֿאַרהאַנג, אַ געזעכאַכץ וואָלט זיך אָבעריסען ביי מיר אין מוח. אַ פֿאַר מאל האָב איך אויפֿגעאַטהעמט, אַריינגעשעפט אין זיך לזפֿט און געבליבען זיצען פֿעראַאנדערט. כ׳בין ניט געווען בעוואוסטלאָז, סחמת איך האָב דייטליך געפֿיהלט דעם ווייטאַג אין אויער, און אַז אַ בעקאַנטער איז פֿערבייגעגאַנגען, האָב איך איהם היכף דערקענט, זיך אויפֿגעהויבען און איהם בעגריסמט.

וואָס איז דאָס פֿאַרמ פֿאַר אַ מין מוטשענדעס געפֿיהל, וואָס איז נאָך צוגעקומען אזוי ווי אַ צוגאָב צו מיינע צרות? געהמט זיך עס דערפֿון וואָס איך בין געשלאָפֿען אויף דער הויילער ערד? אָדער איז עס מחמת דעם וואָס איך האָב נאָך קיין אָנבײַסען נים גענעסען? בכלל גערעדט, האָט עס פשוט נאָר קיין זינן נים אזוי צו לעבען; ביי קריסמוס'עס הייליגע וואונדערן! אסור צי איך פֿערשמעה, פֿאַרוואָס דער שיקזאַל רודף'ט מיך אזוי! און פֿלוצלינג קומט מיר אַרויף אַ געדאַנק, אַז ס'וואָלט שוין בעסער געווען גלייך צו ווערען אַ שווינדלער און אַריבערנעהן מיט דער קאַלדרע צום „פֿעמער" אין קעלער. כ'וואָלט זי געקענט פֿערוזצען פֿאַר אַ קראַנע, קריגען דערפֿאַר אַ דריי היבשע מאָהלצייטען און זיך דורכמוטשען, ביז ס'וועט זיך מאַכען וואָס עס איז; פֿאַר האַנז פֿאַולין וואָלט איך שוין יאָקאָש געפֿונען עפעס אַ תּירוץ, איך האָב זיך אַלואַ געלאָזט געהן צום קעלער, כ'בין אָבער געבליבען שמעהן ביים אַריינגאַנג, האָב אונגעמטשלאָסען צוגעשאַקעלט מיט'ן קאַפּ און זיך גלייך אומגעקעהרט צוריק.

וואָס ווייטער איך בין אַוועק, אַלץ פֿרעהליכער בין איך געוואָרען דעריבער וואָס איך בין אין דעם דאָזיגען שווערען נסיון געבליבען דער זיענער. דער געדאַנק, אַז איך בין נאָך ריין און עהרליך, האָט זיך מיר אַריינגעשפֿאַרט אין מוח, מיר געגלעט די נשמה; כ'בין געווען אזוי צופֿרידען צו וויסען ביי זיך, אַז איך בין אַ מענש מיט אַ כאַראַקטער, אַ ווייכער לייכט-טהורם אין מיטען פֿון אַ קאַלעמוטנעם מענשען-ים, אויף וועלכען עס שווימט קיין אַנדער זאָך נים אַרום נור צובראַכענע שטיקער פֿון אַ צושלאָג גענעם שיף. פֿערוזצען אַן אַנדערן'ס אייגענס פֿאַר אַ מאָהלצייט, זיך בראַנדמאַרקען די נשמה דורך דעם ערשטען קליינעם טרויט, בעפֿלעקען די עהרע מיט דעם ערשטען שוואַרצען פֿלעק, זיך רופֿען גנב און זיך שעהמען צו קוקען זיך אַליין אין די אויגען — קיינמאַל נים! קיינמאַל נים! כ'האָב דאָך עס גאַרנישט געמיינט אין ערנסט, ס'איז מיר אפילו, ריכטיג געזאַגט, אויף'ן געדאַנק נים געקומען; פֿאַר לויזע, יאָגענדע מחשבות איז מען דאָך נישט פֿעראַנטוואָרטליך, איבערהויפט אַז מען האָט נאָך אַזאַ מורא'דיגען קאַפּ-וועטהאַג און אַז מען ווערט פֿערמאַטערט צום טויט, זיך אַרומטראַגענדיג מיט אַ קאַלדרע, וואָס געהערט צו אַן אַנדערן.

מיט דער צייט וועט זיך אודאי מאַכען עפעס אַן אויסוועג! נאָך אַלעמען איז דאָך נאָך דאָ דער סוחר אויף גרענלאַנדסלערעט, וואָס זשע, כ'בין אפשר יעדע שעה פֿון טאַג פֿערבייגעלאָפֿען ווין קלייט, זינט איך האָב איהם מיין בריעף געשיקט? כ'האָב איהם פֿילייכט די טהיר אָבגעהאַקט, אין דער פֿריה און פֿאַרנאַכט איהם דעם קאַפּ געדרעהט, ער זאָל מיך ענדליך

דורכטרייבען? כ'בין דאך אפילו קיין איין מאָל ביי איהם ניט געווען. ס'איז דאך ניט געזאָגט, אז עס מוז דוקא זיין אַן אומזיסטער גאַנג, אפשר וועט מיר דאָסמאָל גראַד אַבגליקען; דאָס גליק האָט דאָך אָפֿט אַזעלכע מאָדנע פֿערקרימטע וועגען. איך בין אַלזאָ אַוועק נאָך גרענלאַנדסלערעט.

אַט דער לעצטער געדאַנק האָט מיך אַביסעל פֿערמאַטערט; כ'בין גענאַנגען זעהר לאַנגזאַם און האָב זיך מיט געווען, וואָס דעם קרעמער צו זאָגען. אפשר איז ער אַ גוטע נשמה: וועט ער זיין אויפֿגעלייגט, וועט ער מיר גאָר געבען אַ קראַנע אַן אַררויף אויף מיין אַרבייט, ניט וואַרטענדיג איך זאָל עס ביי איהם בעטען; אַזעלכע לייט האָבען אָפֿטמאָל אויסגעצייט-בענטע איינפֿעלע.

כ'האָב זיך אַריינגעכאַפֿט אין אַ טהויער און אַבגעשוואַרצט מייענע הויזענ-קניע מיט אַביסעל שפּייאַכץ, כדי אַביסעל בעסער אויסצוזהן, דערנאָך האָב איך אַוועקגעלייגט מיין קאָלדרע אין אַ דונקלען ווינקעל הינטער אַ קאַסטען, בין אַריבער די גאַס און אַריין אין דער קליינער קלייט.

אַ מאַן איז אינעווייניג און מאַכט פֿאַפּירענע זעקלאַך פֿון אַלמע צייט-מונגען.

„קען איך ריידען מיט הערר קריסטיין?“ האָב איך געפֿרעגט.

„דאָס בין איך אַליין,“ האָט דער מאַן געענטפֿערט.

נו, מיין נאָמען איז דער און דער, כ'האָב זיך ערלויבט איהם אָנ-באַטען מיין אַרבייט; כ'ווייס אַלזאָ ניט, צי האָב איך אויף וואָס צו וואַרטען. ער האָט אַ פֿאַר מאָל ווידערהאַלט מיין נאָמען און אָנגעהויבען לאַכען. „אַצונד זאָלט איהר אַקאַרשט עפעס זעהן!“ האָט ער זיך אַבגערופֿען און אַרויסגענומען מיין בריעף פֿון בוויס-קעשענע. „וויילט איהר אַזוי גוט זיין זעהן, ווי איהר בעגעהט זיך מיט ציפֿערן, מיין הערר? איהר האָט אויף אייער בריעף אָנגעשריבען דאָס יאָהר 1848.“ און דער מאַן האָט זיך צו-לאַכט אויף'ן קול.

דאָס איז יעדענפֿאַלס ניט גאַנץ ריכטיג, האָב איך געזאָגט צומעל-מעהייט, אַ פֿערטראַכטקייט, אַ געדאַנקענלאַזיקייט, — דאָס מוז איך צוגעבען.

„זעהט איהר, איך מוז האָבען אַ מענשען, וואָס זאָל קיין מעות ניט האָבען און ניט פֿערבייטען קיין צאָהלען,“ האָט ער געזאָגט. „ס'טהוט מיר לייד. אייער האַנדשריפֿט איז אַזוי דייטליך, אייער בריעף געפֿעלט מיר אויך ניש'קשה'דיג...“

כ'האָב געוואָרט אַ רגע. דאָס האָט אויף קיין פֿאַל ניש געקענט זיין דאָס לעצטע וואָרט זיינס. דאָן האָט ער זיך ווידער גענומען צונויפקלעפען זיינע פּאַפּירענע זעקלאַך.

ס'טהוט מיר לייד, האָב איך זיך פֿערענטפֿערט, זעהר שטאַרק לייד טהוט עס מיר; אָבער דאָס וועט זיך דאָך ניש ווידערהאַלען, און דער דאָ- זיגער קליינער טעות קען דאָך מיר ניש מאַכען לחלוטין אונפֿעהיג פֿאַר דער בוכהאַלטעריי בכלל.

„חלילה, ווער זאָגט עס דען?“ האָט ער געענטפֿערט; „ביי מיר אָבער האָט עס געוואוינען אזוי פֿיעל, אז ביי מיר איז היכף געבליבען צוצוגעהמען אַן אַנדער מענשען.“

„די שמעלע איז אַלואַ פֿערנומען?“ האָב איך געפֿרעגט.

„יאָ.“

„ליעבער גאָט, דאָס הייסט אַלואַ, אז מען קען שוין דערצו גאָרניש

העלפֿען!“

„ניין, ס'טהוט מיר לייד, אָבער...“

„אַדיע!“ האָב איך געזאָגט.

איצט האָט מיך אַ פּאַק געטהאָן אַ גליהענדער, ברומאַלער צאָרן. כ'האָב אַרויסגענומען מיין פּעקעל פֿון טהויער, פֿערביסען די צייהן, זיך אָנגעשלאָגען אָן שטילע פֿריעדליכע לייט אויף'ן מאַטואַר און ביי קיינעם ניש געבעטען קיין ענטשולדיגונג. אז איינער פֿון די פֿערבייגעהער איז שמעקן געבליבען און אויף מיר אַ ביזען קוק געגעבען פֿאַר סוין בענעהמען. האָב איך זיך אומגערדעהט און איהם אַריינגעשריען אין איער אַרײַן עפעס אַ נאַרישען וואָרט אָהן אַ שום זינן, איהם געוויזען אַ פּאַר קולאַקעס און איך בין מיר גענאַנגען ווייטער; אַ בלינדער צאָרן, אַ מין משונעה, וואָס איך האָב בשום אופן ניש געקענט איינהאַלטען, האָט מיך אַ פּאַק געטהאָן. ער האָט גערופֿען אַ פּאַליציסט, און איך האָב זיך נאָר קיין בעד- סערס ניש געוואונגען, נאָר אויף איין רגע כאַטש צו האַכען אַ פּאַליציז- מאַן צווישען די הענד. כ'בין מיט אַ כיוון גענאַנגען פּאַמעליך, כדי ער זאָל מיך קענען דעריאָגען; אָבער ער איז ניש געקומען. וואָס זשע, ליגט דען אין דער אסט'ן וואָס פֿאַר ס'איז שכל אין דעם וואָס די סאַמע ערנסטע אַג- שמיריגונגען פֿון אַ מענשען פֿאַלען דורך? נאָך וואָס האָב איך אָנגעשריבען אויף'ן בריעף 1848? וואָס געהער זיך מיט מיר אָן דאָס דאָזיגע פֿערפֿלוצמע יאָהר? אַט מוז איך, הייסט עס, הנגערן אזוי שטאַרק, אז סיינע געדעריב קרימען זיך אין מיר אזוי ווי ווערים, און אין ערגעץ שמעהט ניש געשריבען, אז איך וועל האַכען אפֿילו דאָס מינדעסטע צו עמען שפעטער, אז דער פּאַק

אעט פֿערבייגען, און וואָס שפעטער ס'איז געוואָרען, אַלץ אויסגעהיילטער האָב איך זיך געפֿיהלט גייסטיג און קערפֿערליך; יעדען טאָג האָב איך זיך אַלץ מעהר אַרײַנגעלאָזען אין אונגעהרליכע האַנדלונגען. כ'האָב געזאָגט ליגען אויף וואָס די וועלט שמעהט, ניט ווערענדיג רויט דערביי, כ'האָב אַרײַנסגעשווינדעלט ביי אַרעמע לײט זייער דירעהגעלד, כ'האָב זאָגאַר גע-קעמפֿט מיט די לומפיגע תּאוות, צו פֿערבאַפֿען פֿרעמדע קאָלדרעס — אַלצדינג אָהן אַ שום חרטה, אָהן אַ בײַזען געוויסען. ביי מיר אינעווייניג האָט עס אָנגעהויבען פֿוילען, שוואַרצע פּילצען, וועלכע האָבען זיך וואָס ווייטער אַלץ מעהר אויסגעשפּרייט. און דאָרט אויבען זיצט גאָט און האַלט זײַנע אויגען אָפֿען איבער מיר און ניט אַכטונג, אַז מײן אונטערנאַנג זאָל געשעהן נאָך אַלע רעגלען פֿון דער קונסט, גלײַכמעסיג און פּאַמעליך, און זאָל הלילה ניט אַרויס פֿון טאַקט. און דאָרט אין אַבגורנד פֿון גיהנום לײפֿען אַרום די בײַזע טײוואָלים און קאָכען זיך און ערגערן זיך, וואָס עס געדויערט אַזוי לאַנג, בײַז וואַנען איך וועל אַמאָל בענגעהן אַ גרויס פֿער-ברעכען, אַן אונפֿערצײהליכע זינד, פֿאַר וועלכע גאָט אין זײן גערעכטיגקײט זאָל מיך אַרײַנוואַרפֿען אין גיהנום. . .

כ'בין געגאַנגען שנעלער, אַלץ שנעלער, נאָר פּלוצלונג האָב איך זיך אַ קעהר געטהאָן נאָך לינקס און בין אַרײַן אין אַ העל-כעלויכטענעם, שעהן פֿערפּוצמען אַרײַנגאַנג. כ'בין ניט שמעהן געבליבען, אויף קײן רגע אפילו האָב איך זיך ניט אָבגעשמעלט, אין דער צײט וואָס די מאָדנע אויסשמאַ-טונג פֿון'ס אַרײַנגאַנג איז מיר גלײַך אַרײַן אין קאַפּ. כ'האָב קײן זאָך ניט פֿערפֿעהלט צו זעהן, יעדע קלײניגקײט אויף די טהירען, די דעקאָראַציעס, די אויסגעפֿלאַסטערטע שטיינער, אַלצדינג איז געשמאַנען קלאָהר און דײטליך פֿאַר מײן אינערליכען בליק, בעת איך בין אַרײַפֿגעלאָפֿען די טרעפּ. אויף'ן צווייטען שמאַק האָב איך אַ שמאַרקען ציה געטהאָן בײס גלעקעל. פֿאַרוואָס בין איך גראָד שמעהן געבליבען אויף'ן צווייטען שמאַק? און וואָרום גראָד אַ ציה טאָהן דאָס דאָזיגע גלעקעל, וואָס איז דאָך דאָס ווייטסטע פֿון די טרעפּ?

אַ יונגע דאַמע אין אַ גראָה קלײד מיט שוואַרצע טאַשמעס האָט געעפֿענט די טהיר; אַ ווײלע האָט זי מיך אָנגעקוקט ערשטוינט, דערנאָך האָט זי אַ שאַקעל געטהאָן מיט'ן קאַפּ און געזאָגט:

„ניין, היינט האָבען מיר גאַרנישט.“ און דאָס זאָגענדיג האָט זי זיך אויסגעדערעהט און געוואָלט צומאַכען די טהיר.

נאָך וואָס האָב איך זיך פֿאַרט אַזוי ערנידעריגט פֿאַר אַט דער פּערוואָן? זי האַלט מיך גאָר פּשוט פֿאַר אַ בעמלער, און פּלוצלונג בין איך געוואָרען

קאלט און רהיג. כ'האָב אַרונטערגענומען דעם הומ, זיך פֿערנייגט ווי ס'דאַרף צו זיין, און אַקוראַט ווי איך וואָלט גאָר איהרע ווערטער ניט געהערט, האָב איך זעהר העפֿליך געזאָגט:

"פֿערצייהט מיר, פֿרייליין, וואָס איך האָב אַזוי שטאַרק געקלונגען; אָבער איך האָב ניט געוואוסט וואָס פֿאַר אַ גלאַק דאָס איז. דאָ, דוכט זיך, וואוינט אַ קראַנקער הערר, וועלכער זוכט אַ מאַן, וואָס זאָל איהם אַרומ-פֿיהרען אויף זיין קראַנקען-שטוהל."

אַ רגע איז זי געבליבען שמעהן ביז די דאָזיגע לינגערישע ערפֿינדונג איז איהר אַריין אין מוח; איהר מיינונג איבער מיין פֿערוואָן איז, ווייזט אויס, שטאַרק צוטרייסעלט געוואָרען.

"ניין," האָט זי זיך ענדליך אָבגערופֿען, "ניין, דאָ וואוינט ניט קיין קראַנקער הערר."

"ניט? אַ בעיאָהרענטער הערר? צוויי שטונדען אַ טאָג צו פֿאַהרען, 40 עהרע די שטונדע?"

"ניין."

"דאָן בעט איך נאָך אַמאָל אויס ענטשולדיגונג," האָב איך געזאָגט, "ס'איז פֿילייכט אויף'ן ערשטען שטאַק. כ'האָב נור ביי געלעגעהייט געוואָלט רעקאָמאָדירען אַ מאַן, וועמען איך קען און פֿאַר וועמען איך אינטערעסיר מיך. מיין נאָמען איז וועדעל-יאַרלסבערג." כ'האָב זיך נאָך אַמאָל פֿערנייגט און זיך געלאָזט געהן; די יונגע דאַמע איז געוואָרען רויט ווי פֿייער, אין איהר פֿערלעגענהייט האָט זי זיך ניט געקענט אַ ריהר טהאָן פֿון אַרמ, זי איז געבליבען שמעהן און געקוקט אויף מיר, בשעת איך בין אַראָב פֿון די טרעפּ.

מיין רוה האָט זיך אומגעקעהרט, און אין קאָפּ איז מיר געוואָרען קלאָהר. דער דאַמע'ס ווערטער, אַז זי קען מיר היינט גאָרנישט געבען, האָבען אויף מיר געווירקט אַזוי ווי אַ שפּריץ-באָד. אַזוי ווייט האָלט עס שוין אַלזאָ, אַז יעדער אַבי-ווער טייטעלט אין געדאַנקען אויף מיר מיט'ן פֿינגער און זאָגט: אַט געהט אַ בעטלער, איינער פֿון יענע, וועמען מען טראָגט אַרויס דאָס עסען דורך דער טהיר פֿון קאַרידאָר.

אין דער מעלערגאַדע בין איך געבליבען שמעהן לעבען אַ רעסטאָראַנט און אַריינגעוויגען אין זיך דעם פֿרישען ריח פֿון פֿלייש, וואָס מען האָט אינעווייניג געבראַטען; כ'האָב שוין געהאַלטען די האַנד אויף דער קליאַמקע און געוואָלט גאָר אַהן טענות אַריינגעהן, נאָר איך האָב זיך נאָך בעצייטענט בערעכענט און איך בין אַוועק ווייטער. אַז איך בין געקומען אויף'ן סטאַר-טאַרו און געזוכט אַ פֿלאַץ זיך אויסצורוהען, ווינען אַלע ביינק געווען

פֿערנומען, און אומזיסט בין איך אַרומגעגאַנגען די גאַנצע קירכע אַרום און אַרום — ניט געווען קיין שטיקעל אָרט, וואו זיך אַנדערצוועצען. נאַטירליך! האָב איך ביטער געזאָגט צו מיר אַליין, נאַטירליך! נאַטירליך! און איך בין אַזעק צוריק פֿון וואָנען איך בין געקומען. ביים עק פֿון באַזאַר האָב איך זיך פֿערקירעוועט צום שפּרינג-ברונען, גענומען אַ טרונק וואַסער און בין אַוועק ווייטער; כ'האַב געצויגען איין פֿוס הינטער'ן אַנדערן, זיך גענומען צייט ביי יעדען קלייט-פֿענסטער און זיך אָבגעשטעלט קוקען אויף יעדען וואָגען, וואָס איז דורכגעפֿאַהרען פֿערביי מיר. אין קאָפּ האָב איך דערשפּירט אַ גליהענדע היץ און אין די שלייפֿען האָט מיר אָנגעהויבען מורא'דיג קלאַפען; דאָס וואַסער, וואָס איך האָב געטרונקען, איז מיר זעהר שלעכט בעקומען און מיר איז געוואָרען פּאַסקודנע אויף'ן האַרצען. אזוי בין איך געקומען צום קריסטוס-בית-עולם. כ'האַב זיך אַנדערגעזעצט, אַרויפֿגעלייגט די עלענבויען אויף די קניע און אָנגעשפּאַרט דעם קאָפּ אין די הענד; אין אָט דער צונויפֿגעקאַרטשעטער פּאַזיציע איז מיר געווען גוט, און איך האָב מעהר ניט געפֿיהלט דאָס נאָגען אין דער ברוסט.

אויף אַ גרויסען פֿלאַכען גראַניט-שטיין לעבען מיר איז געלעגען אַ שטיין-האַקער אויפֿ'ן בויך און האָט אויסגעקריצט אַ טעקסט פֿאַר אַ מצבה; ער האָט געטראָגען בלויע ברילען און האָט מיך פֿלוצלונג דערמאַנט אָן אַ בעקאַנטען, וועמען איך האָב שוין כמעט פֿערגעסען, אַ מענשען, וועלכער איז געווען אָנגעשטעלט אין אַ באַנק און וועמען איך האָב מיט אַ שטיקעל צייט צוריק געטראָפֿען אין קאַפֿע-הויז.

ווען איך וואָלט פֿאַרט געקענט זיך אויסרייסען די שעחמערדיגקייט פֿון האַרצען און זיך ווענדען צו איהם! אַרויסזאָגען איהם גאָר פּשוט דעם גאַנצען אמת, אַז עס געהט מיר איצט גאַנץ שלעכט און אַז ס'קומט מיר אָן זאָנאַר שווער, זיך ביים לעבען צו דערהאַלטען! כ'וואָלט איהם געקענט אַוועקגעבען מיין באַרביער-ביכעל... כאַפּט עס דער רוח, מיין באַרביער-ביכעל? קוויטלאַך פֿאַר אַן ערך אַ קראַנע! און גערווען גיב איך זיך אַ געהם צו דעם דאָזיגען אוצר. אזוי ווי איך געפֿין עס ניט אזוי גיך, גיב איך אַ שפּרונג; כ'ווער אָבגעבאָדען מיט שווייס זוכענדיג און געפֿין עס ענדליך סאַמע אינטען ביי מיר אין בוים-קעשענע אינאיינעם מיט אַנדערע ריינע און בעשריבענע ווערטהאַלזע פּאַפּירען. כ'האַב איבערגעזעהלט אַסך מאל אָט די זעקס קוויטלאַך, הין און צוריק; כ'דאַרף זיי דאָך מעהר ניט; וואָלט עס דען ניט געווען אַ המצאה פֿון מיר, זיך מעהר ניט צו ראַזירען? אויף אַזאַ אופן וואָלט איך זיך געקענט זעהן מיט אַ האַלבע קראַנע, אַ ווייסע האַלבע קראַנע אין זילבער! די באַנק מאַכט זיך צו אַרום זעקס

אזויגער; צווישען זיבען און אכט קען איך דעם בחור מיינעם אָבוואַרמען ביים קאַפּע-הויז.

אַ היבשע וויילע בין איך געוועסען און האָב זיך געפֿרעהט מיט דעם דאָזיגען געדאַנק. די צייט איז דערווייל פֿערגאַנגען. אויבען אין די קאַסטאַניען-בוימער האָט גערוישט דער ווינד, דער טאָג האָט געהאַלטען ביים פֿערשווינדען. אָבער צי איז עס ניט אַקאַרשט צו נאַריש צו קומען מיט זעקס באַרביער-קוויטלאַך צו אַ יונגען מאַן, וואָס איז אָנגעשטעלט אין אַ באַנק? ער האָט אפּשָר צוויי פֿולע באַרביער-ביכלאַך ביי זיך אין קעשענע אַסך ריינערע און פֿיינערע קוויטלאַך איידער מיינע. ווער קען דאָס וויסען! און איך האָב דורכגעטאַפט אַלע מיינע קעשענעס, געזוכט עפעס אַנדערע זאַכען, וואָס איך וואָלט געקענט צולייגען אַלס צוגאַב; אָבער כ'האָב גאָר-נישט געפֿונען. ווען איך וואָלט איהם נור געקענט אָנבאַטען מיין האַלז-טויך! כ'קען דאָך זיך בעגעהן אָן איהם, אַז איך קענפעל זיך צו פֿעסט דעם ראַק, און דאָס מוז איך דאָך סיי ווי סיי טהאָן, מחמת איך האָב קיין וועסט ניט אויף מיר. כ'האָב אַלזאָ אויפֿגעבונדען דאָס קראַוואַטעל, אַ גרויסע שלייף, וואָס האָט מיר בעדעקט אַ האַלבע ברוסט, עס גוט אַרומ-געפּוצט און עס פֿערפּאַקט אינאיינעם מיט'ן באַרביער-ביכעל אין אַ שטיק ווייס שרייב-פּאַפּיר. דערנאָך האָב איך פֿערלאָוען דעם בית עולם און בין אַראָב צום קאַפּע-הויז.

ביים ראַטה-הויז איז שוין געווען זיבען אזויגער. איך האָב זיך אַרומ-געדערהט לעבען קאַפּע-הויז, בין געגאַנגען אַרויף און אַראָב ביים אייזערנעם טויער און כ'האָב געהאַלטען אַ שאַרפֿעס אויג איבער אַלע וואָס זייגען אַרײַן און אַרויס דורך דער טהיר. ענדליך אַרום אַכט אזויגער האָב איך דערזעהן דעם יונגען מאַן פֿריש און עלענאַנט, צוגעהענדיג גלייך צום קאַפּע-הויז. דאָס האַרץ מיינס האָט געפֿלאַמערט ווי אַ קליין פֿויגעלע ביי מיר אין ברוסט, בשעת איך האָב איהם דערזעהן, און ניט בעגריסענדיג איהם אפילו, האָב איך זיך אַלאָז געטהאָן צו איהם.

„אַ האַלבע קראַנע, אַלמער פֿריינד!“ האָב איך זיך מיט העזה אָנגערופֿען, „אַט—אַט האָט איהר סחורה,“ און בעת מעשה האָב איך איהם אַריינגערוקט דאָס קליינע פעקעל אין דער האַנד.

„האָב איך ניט!“ האָט ער געזאָגט, „בנאמנות, כ'האָב ניט!“ און בעת מעשה האָט ער אויסגעקעהרט דאָס ביימעלע זינס פֿאַר מיינע אויגען. „נעכטען ביינאכט האָב איך צוגעהוליעט און כ'האָב זיך אויף אַזאַ אופן אויסגעבייטעלט; גלויבט מיר, כ'האָב גאָרנישט.“

„ניין, מיין פֿריינד, געוויס האָט איהר גאָרנישט!“ האָב איך געענטפֿערט און איהם געגלויבט אויפֿן וואָרט; ער האָט דאָך קיין שום אורזאכע ניט געהאַט, צוליעב אַ קלייניגקייט אַ ליגען צו זאָגען; ס'האָט זיך מיר אויך געדוכט, עפעס אַזוי ווי די בלויע אויגען זיינע וואָלטען איהם פֿייכט געוואָרען, בשעת ער האָט דורכגענישטערט זיינע קעשענעס און גאָרנישט געפֿונען. כ'האָב זיך געלאָזט אַוועקגעהן, „ענטשולדיגט,“ האָב איך געזאָגט, „כ'בין צור אַצונד אין אַ קליינער פֿערלעגענהייט.“

כ'בין שוין געווען אַ גאַנצע שטיק אַרונטער אין גאַס, מיט אַמאָל רופֿט ער מיך צוריק; דאָס פעקעל האָב איך פֿערגעסען אָבעהמען ביי איהם.

„איהר קענט עס האַלטען! האַלט עס!“ האָב איך געענטפֿערט. „כ'פֿערגין עס אייך מיט'ן גאַנצען האַרצען! דאָס זיינען בלויו אַ פֿאַר קלייניגקייטען — אַ גאָרנישט — ס'הייסט אַזוי, אַלצדינג וואָס איך פֿערמאָג אויף דער וועלט!“ און איך בין אליין געריהרט געוואָרען פֿון מיינע אייגענע ווערטער, זיי האָבען אַזוי אוממעטיג, אַזוי טרייסטלאָז געקלונגען אין דעם דונקעלען אַווענד, אַז איך האָב אָנגעהויבען וויינען. . .

דער ווינד איז געוואָרען שטאַרקער, די וואַלקענס האָבען זיך ווילד געיאָגט איינע נאָך די אַנדערע, און וואָס דונקעלער אַלץ קעלטער איז געוואָרען. די גאַנצע גאַס ביו אַראָב אונטען האָב איך געוויינט; כ'האָב אַזוי שטאַרק רחמנות געהאַט אויף זיך אליין און כ'האָב כסדר ווידערהאַלט אַ פֿאַר ווערטער, אַן אויסרוף, וועלכער האָט מיר פֿון דאָס ניי אַרויסגעפֿרעסט טרעהרען פֿון די אויגען, יעדעס מאָל וואָס זיי האָבען נאָר וואָס אויפֿגעהערט צו פֿליסען: אַה גאָט, ווי ס'טוהט מיר וועה! אַה גאָט, מיר טוהט אַזוי וועה!

אַ שמונדע איז אַריבער, זי איז אַריבער אַזוי לאַנגזאַם און אוממעטיג. כ'האָב זיך אויפֿגעהאַלטען אַ שטיקעל צייט אין דער טאָרוואַנדע, בין געוועסען אויף די הויז-טרעפֿ, כ'האָב זיך אַריינגעכאַפט אין די הויפֿען, אַז אימיצער איז פֿערבריינגאַנגען און איך האָב ווי צוטומעלט געקוקט אין די ליכטיגע מאַנאַזינען, וואו די מענשען האָבען זיך אַרומגעיאָגט מיט געלד און מיט סחורה; ענדליך האָב איך געפֿונען אַ רוהיגען ווינקעל הינטער אַ הילצערן טרעפֿעל צווישען דער קירכע און דעם באַזאַר.

ניין, היינט ביינאַכט קען איך מעהר ניט אַרויסגעהן אין וואַלד, מעג זיך זיין וואָס ס'וויל זיך; כ'האָב שוין מעהר קיין כח ניט דערצוג, און דער וועג איז אַזוי מוראדיג לאַנג. כ'וועל פֿערבריינגען די נאַכט אַזוי גוט ווי ס'וועט זיך לאָזען און בלייבען וואו איך בין; אַז עס וועט ווערן צו קאַלט,

קען איך אביסעל ארוםגעהן ארום דער קירכע; גענוג שוין זיך ברעכען דעם קאָפּ און זוכען עצות וואו זיך אַהינצוטהאַן! און איך האָב זיך צוגעד- שפּאַרט און גענומען איינדרעמלען.

דער ליאַרס אַרום און אַרום האָט זיך איינגעשמילט, די געשעפּטען זיינען צוגעמאַכט געוואָרען; אַלץ זעלטענער האָבען זיך געלאָזט הערען די מריט פֿון פֿערבייגעהער און שפעטער איז אויך פֿינסטער געוואָרען אין אלע פֿענסטער. . .

כ'האָב אויפֿגעמאַכט די אויגען און דערזעהן אַ געשטאַלט פֿאַר מיר. די בלאַנקע קנעפּ, וואָס האָבען געבלישמשעט אַנטקעגען מיר, האָבען מיר אָנגעדרייטעט, אַז דאָס איז אַ פּאַליציסט; דעם מאַן'ס געזיכט האָב איך ניט געקענט זעהן אין דער פֿינסטער.

„גוטען אָווענד!“ האָט ער געזאָגט.

„גוטען אָווענד!“ האָב איך געענטפֿערט און מורא געקראָגען. אין מיין פֿערלעגענהייט האָב איך זיך אויפֿגעהויבען, ער איז געשטאַנען אַנטקעגען מיר און האָט זיך ניט געריהרט פֿון אָרט.

„וואו וואוינט איהר?“ האָט ער געפֿרעגט.

אויס געוואוינהייט און אָהן אַסך איבערלייגעניש, האָב איך איהם געגעבען מיין אַלמען אַררעס, דאָס קליינע דאָך-שטיבעל, וואָס איך האָב פֿערלאָזען.

ער איז נאָך אַלץ געשטאַנען אַנטקעגען מיר.

„כ'האָב עפעס אַן עולה געהאַן?“ האָב איך מיט מורא געפֿרעגט.

„ניין, חלילה!“ האָט ער געענטפֿערט. „אָבער איהר וואָלט ליעבערשאַט

געגאַנגען אַהיים, ס'איז צו קאַלט דאָ צו ליגען.“

„יאָ, ס'איז אמת, איך פֿיהל, ס'ווערט קיהל.“

און איך האָב געזאָגט אַ גוטע נאַכט און אינסמינקטיוו זיך געלאָזט געהן אויפֿ'ן וועג צו דער אַלטער דירה. אַז איך זאָל גוט אַכטונג געבען, וואָלט איך אפשר געקענט אַרויפֿגעהן, קיינער זאָל מיך ניט הערען; כּסך הכל זיינען דאָרט פֿאַרהאַן אַכט טרעפּען-לייטערס, און נור די טרעפּלאַך פֿון די צוויי אויבערשטע האָבען אַביסעל געסקריפעט.

ביי דער טהיר האָב איך אויסגעטהאַן די שטיוועל און בין אַרויפֿגע- נאַנגען. איבעראַל איז שטיל; אויפֿ'ן צווייטען עטאַזש האָב איך דערהערט דעם לאַנגזאַמען טיק-טאַק פֿון אַ זיינער און אַ קינד, וואָס האָט געוויינט גאַנץ שטיל; דאַן גאַרנישט מעהר. כ'האָב געפֿונען מיין טהיר, וועלכע איך האָב אונטערגעהויבען אַביסעל אין די זאוועסעס, זי געעפֿענט, ווי מיין

שטייגער איז געווען, אָהן אַ שליסעל, און איך בין אַריין אין צימער און האָב שטילערהייט צוגעמאַכט די טהיר הינטער מיר.

אַלצדינג איז נאָך געווען אַזוי ווי איך האָב עס איבערגעלאָזט. די גאַרדינען פֿון'ס פֿענסטער זיינען געווען פֿערשאַרט אָן אַ זייט און דאָס בעט איז געשטאַנען ליידיג; אויפֿן מיט האָט געבלישטשעט עפעס אַ ווייסע זאַך, וואָהרשיינליך מיין צעטעל צו דער בעל הבית'טע; אַט אפנים זי איז נאָך ניט אויבען געווען, זייט איך בין אַוועק. כ'האָב אַ פֿיהר געטהאָן די האַנד איבער'ן ווייסען פֿלעק און צו מיין פֿערוואַנדערונג האָב איך דערפֿיהלט אַ בריעף. אַ בריעף? כ'נעהם איהם צום פֿענסטער, צוגלידער מיט גרויס מיה, אין דער פֿינסטער, די שלעכט געשריבענע בוכשטאַבען און איך דערקען ענדליך מיין אייגענעם נאָמען. אַהאַ! טראַכט איך זיך, אַן ענטפֿער פֿון דער בעל הבית'טע, אַן אָנזאָג ניט מעהר צו בלייבען אין צימער, ווען מיר זאָל אפשר זיך גלוסטען ווידער אַמאָל צו קומען!

און לאַנגזאַם, גאַנץ לאַנגזאַם געה איך ווידער אַרויס פֿון צימער; כ'מראַג די שטיוועל אין איין האַנד, דעם בריעף אין דער אַנדערער און די קאָלדע אונטער'ן אַרויס. איך מאַך זיך גאַנץ לייכט און פֿערבייס מיט די צייהן אויף די סקריפענדיגע טרעפֿלאַך; ענדליך קום איך בשלום אַראָב פֿון די פֿילע טרעפֿ און שמעה ווידער אונטען ביי דער הויז-טהיר.

דערנאָך טהו איך זיך אָן די שיד, אייל זיך ניט, און פֿערבינד מיר לאַנגזאַם די רימענס, און אַז איך בין שוין פֿאַרטיג, כרייב איך נאָך זיצען אַ וויילע שטיל, קוק ווי אַ גולם אין דעם חשך אַריין און האַלט דעם בריעף אין דער האַנד.

ענדליך שמעה איך אויף און געה.

אויבען אין גאַס בלישטשעט דער געלער שיין פֿון אַ גאַז-לאַמטערנע, כ'געה אַרונטער אונטער'ן לייכט, שפּאַר אָן מיין פעקעל אָן דעם שטאַנג פֿון דער לאַמטערנע און עפֿען אויף דעם בריעף, — אַלצדינג זעהר, זעהר לאַנגזאַם.

עפעס אַזוי ווי אַ לייכט-שטראַם וואָלט מיר פֿלוצלונג דורכגעלאָפֿען, דורך דער ברוסט; — כ'הער ווי איך לאָז אַליין אַרויס אַ שטילען קלאַנג, אַ נאַרישען געשריי פֿון פֿרייד: דער בריעף איז געווען פֿון רעדאַקטאָר, מיין פֿעליטאָן איז אָנגענומען און שוין אויסגעזעצט געוואָרען. „אַ פּאַר קליינע ענדערונגען... אַ פּאַר שרייב-פֿעהלערן פֿערבעסערט... טאַלאַנטפֿאַל געמאַכט... ווערט מאַרגען געדרוקט... צעהן קראַנען.“

כ'האָב גע... גע... און געוויינט, אין גרויסע שפרונגען בין איך אַרונט-טערגעפֿען די גאַס, כּאַלד בין איך שמעהן געבליבען, געפֿאַלען אויף די

קניע און מיין הארץ איז צוגאנגען פֿון נחת. און די שמונדען וויינען אַריבער.

די גאַנצע נאַכט ביז א שטיק אויפֿן מאָג בין איך אַרומגעלאָפֿען אין די גאַסען, און כמעט פֿערריקט פֿאַר פֿרייד, האָב איך כסדר ווידערהאַלט: טאַלאַנטפֿאַל געמאַכט, אַלזאָ אַ קליינעם מייסער-זוערק, אַ געניאַלע שטיקעל אַרבייט. און צעהן קראָנען.

צווייטער טהייל.

א פֿאַר וואָכען שפּעטער בין איך איינמאַל אָווענד־צייט געווען אויף דרויסען.

איך בין ווידער געקומען אויף איינעם פֿון די בית עלמין'ס און האָב געשריבען אַן אַרטיקעל פֿאַר אַ צייטונג; בעת ווען איך בין דערמיט בער־שעפֿטיגט געווען, איז געוואָרען צעהן אַזויגער, די נאַכט האָט זיך אַראָבגעלאָזט און ס'איז געקומען די צייט צו פֿערשליסען דעם טויער פֿון בית עולם. כ' בין געווען הונגעריג, זעהר הונגעריג; די צעהן קראַנען האָבען געסטייעט אויף אַ גאַנץ קורצע צייט; איצט האָב איך שוין זינט צוויי, דריי טעג נאָרנישט געהאַט געגעסען און איך האָב זיך געפֿיהלט שטאַרק פֿערמאַטערט, אָנגעגריפֿען פֿון'ס שרייבען מיט דער בליי־פֿעדער. אין קעשענע האָב איך געהאַט אַ העלפֿט פֿון אַ קליין מעסערל און אַ שליסעל־כונד, אָבער ניט קיין העלער. אַז דער טויער פֿון בית עולם איז פֿערשלאָסען געוואָרען, האָב איך דאָך אין פֿלוג געדאַרפֿט געהן אַהיים, נאָר מחמת אינסטינקטיווער מורא פֿאַר מיין צימער, וואו ס'איז געווען פּוסט און דונקעל, אַ פֿערלאָזענער וואַרשטאַט פֿון אַ באַדנער, אין וועלכען איך האָב זיך געמוזט דערווייל אויפֿהאַלטען, האָב איך זיך אַוועקגעלאָזט ווייטער; איך בין געגאַנגען גלאַט אַזוי אין דער וועלט אַריין פֿערביי דעם ראַטה־הויז, אַראָב צום ים, ביז צו אַ באַנק אויף דער אייזענבאַהן־בריק, וואו איך האָב זיך אַנידערגעזעצט.

אין דער רגע האָב איך קיין טרויעריגע מחשבה ניט געהאַט, כ' האָב זיך פֿערגעסען אָן מיין גיטע און זיך געפֿיהלט בערוהיגט, קוקענדיג אויף'ן ים, וועלכער איז זיך געלעגען פֿריערליך און שעהן אין האַלב־דונקעל. פֿון אַלטער געוואוינהייט האָב איך זיך געוואָלט דערקוויקען די נשמה דורכלע־זענדיג דעם אַרטיקעל, וואָס איך האָב נאָר וואָס אָנגעשריבען און וועלכער האָט מיר אין מיין ליידגען מוח אויסגעוויזען צו זיין דאָס בעסטע, וואָס איך האָב ביז יעצט געשאפֿען. כ' האָב אַרויסגענומען מיין מאַגיקרופֿט פֿון קעשענע, עס געהאַלטען גאַנץ נאָהענט פֿאַר די אויגען, כדי צו קענען זעהן, און איך בין דורכגעפֿלויגען איין זיימעל נאָך'ן אַנדערן. ענדליך בין איך מיעד געוואָרען לייענענדיג און כ' האָב ווידער צוגויפֿגעלייגט די פּאַפּירען. אַרום און אַרום איז רודהיג; דער ים ליגט אויסגעצויגען אַזוי ווי בלויזער

פערלמוטער, און די קליינע פֿויגעלאַך פֿליהען דורך שמילערהיים פֿערביי מיר. אַביסעל ווייטער געהט אַרום אַ פֿאַליציִי-מאַן אויף דער וואַך, ווייטער זעהט מען קיין שום מענשען ניט, און דער גאַנצער האַפֿען ליגט איינגעהילט אין טיעפֿער שמילקייט.

איך זעהל נאָך אַמאָל איבער מיין געלד: אַ העלפֿט פֿון אַ קליין מעסערל, אַ שליסעל-בונד, אָבער ניט קיין העלער. פֿלוצלינג לייג איך פֿון דאָס ניי אַרײַן די האַנד אין קעשענע און שלעפֿ אַרויס די פֿאַפּירען. דאָס איז געווען אַ מעכאַנישע האַנדלונג, אַן אונבעוואוסטער נערווענ-ציטער. כּוֹך מיר אויס אַ ווייס, אונבעשריבען בלעטעל און — ווייס גאָט, פֿון וואַנען דער דאָזיגער געדאַנק האָט זיך צו מיר גענומען — קייקעל עס צונויף אַזוי ווי אַ רעהרעל, פֿערמאַך עס פֿאַרויכטיג פֿון ביידע זייטען, אַזוי אַז עס זעהט אויס ווי אַנגעפֿילט. דערנאָך דערלאַנג איך עס אַ וואָרף אויף דער ערד, דער ווינד האָט עס פֿערטראָגען נאָך ווייטער, ענדליך איז עס געבליבען ליגען.

איצט האָט דער הונגער מיך אָנגעהויבען צו מוטשען. כּ'האַב געקוקט אויף דאָס ווייסע פֿאַפּירענע זעקעלע, וואָס האָט אויסגעזעהן אַזוי ווי אַנגער-שטאַפֿט מיט זילבער-געלד און האָט מיך אַליין אַזוי ווי איינגערעדט, אַז עס ענטהאַלט ווירקליך וואָס עס איז אין זיך. כּ'האַב זיך אָנגעשטריינגט צו טרעפֿען די סומע, אַז איך וועל טרעפֿען ריכטיג, וועט זי געהערען צו מיר! און איך האָב זיך גענומען פֿאַרשטעלען ביי מיר אין מוח ווי די קליינע פֿייניקע זעהן-עהרע-שטיקלאַך ליגען אונטען אויף'ן גרונד און די פֿעטע קראַנען-שטיקער פֿון אויבען — אַ גאַנץ זעקעל פֿול מיט געלד! מיט אויפֿ-געריסענע, זשאַדנע אויגען האָב איך געקוקט דערויף און זיך אַליין צוגערעדט צוצוגעהן אַהין און אוועק'גנב'ענען דאָס פֿאַפּיר-זעקעל.

מיט אַמאָל האָב איך דערהערט ווי דער פֿאַליציִי-מאַן הוסט — ווי האָט עס מיר פֿאַרט געקענט איינפֿאַלען, איהם נאָכצוטהאָן? כּ'הויב זיך אויף פֿון דער באַנק און הוסט, ווידערהאַל עס דריי מאָל, כדי ער זאָל עס דערהערן, ווי ער וועט זיך דאָס אַ וואָרף טהאָן אויף דאָס פֿאַפּיר-בייטעלע, אַז ער וועט קומען דערצו! איך בין געווען מלא שמחה איבער דיווען ווייך, האָב זיך מיט פֿערגניגען געריבען די הענד און געפֿלוכט אויף וואָס די וועלט שמעהט, אַז ער וועט זיך דאָס אַביסעל מווען אָבטראָגען מיט אַ נאָז, דער הונד! אַ לעבעדיגער וועט ער זיך מווען בעגראָבען פֿאַר חרפה איבער דער דאָזיגער אינגעלשער שמוקע! כּ'בין געווען שכור פֿון הונגער, ער האָט מיר דעם קאָפֿ פֿערדרעהט.

אין א פאָר מינוטען אַרום איז ער אָנגעקומען, דער פּאָליצייסט; ער האָט זיך אומגעקוקט אין אַלע ווייטען און געקלאַפּט מיט די אייזענבעשלאַנגענע אָבזאַצען איבער'ן ברוק. ער איילט זיך ניט, ער האָט דאָך נאָך די גאַנצע נאַכט פֿאַר זיך; דאָס בייטעלע זעהט ער ניט, — ניט פֿריהער איידער ער קומט צו גאַנץ נאָהענט דערצו. דאָן שטעלט ער זיך אָב און בעטראַכט עס, ס'זעהט אויס אַזוי ווייס און ווערטפֿאַל, ווי עס ליגט זיך דאָ; פֿילייכט אַ קליינע סומע דעריין, ווי? אַ קליינע סומע זילבער-גלד? ... ער הויבט עס אויף. הם! לייכט, זעהר לייכט! אפשר איז דאָס אַ טהייערע פֿעדער פֿון אַ הוט... און ער עפֿענט עס פֿאַרויכטיג מיט די גרויסע לאַפעס זיינע און קוקט אַריין. כ'האָב געלאַכט, געלאַכט און זיך געקלאַפּט אויף די קניע, געלאַכט אַזוי ווי אַ פֿערריקטער. קיין שום קלאַנג איז מיר ניט אַרויס פֿון האַלז; מיין געלעכטער איז געווען שמיל, אין זיך אַזוי ווי טרעהרען...

דאָ הערט זיך ווידער אַ קלאַפֿעריי איבער'ן פֿלאַססער, און דער פּאָליציי-מאַן געהט אַריבער די בריק. איך בין געזעסען דאָ מיט די טרעהרען אין די אויגען און אַריינגעצויגען אין זיך לופֿט, אויסער זיך פֿון לוסטיגקייט. כ'האָב אָנגעהויבען ריידען הויך, כ'האָב זיך אַליין דערזעהלט וואָס עס איז וועגען דעם פּאָפּירענעם וועקעל, נאָכגעמאַכט די בעוועגונגען פֿון דעם אָרעמען פּאָליצייסט, אַריינגעקוקט אין דער הויהלער האַנד און געהאַלטען אין איין ווידערהאַלען: „ער האָט געהוסט, בשעת ער האָט עס אַוועקגעוואָרפֿען! ער האָט געהוסט, בשעת ער האָט עס אַוועקגעוואָרפֿען!“ צו די דאָזיגע ווערטער האָב איך צוגעלייגט נייע, דעם גאַנצען זאַץ אומגעדערהט און איהם ענדליך פֿערשניצט מיט אַזאַ מין שפיץ: „ער האָט געהוסט איינמאַל — קהע — הע!“

איך בין פֿערמאַטערט געוואָרען פֿון די פֿערשיעדענע נוסחאות, מיט וועלכע איך האָב אָט די ווערטער אַרויסגערעדט, און ס'איז געוואָרען גאַנץ שפעט, ביז מיין לוסטיגקייט האָט גענומען אַ סוף. דאָן איז אויף מיר אָנגעפֿאַלען אַ טרוימערישע רודיגקייט, אַ בעקוועמע מאַטקייט, וועלכער איך האָב זיך גלייך אונטערוואָרפֿען. ס'איז געוואָרען פֿינסטערער, אַ לייכט ווינטעל האָט אַביסעל צושאַקעלט דעם פּערלמוטער פֿון ים; די שיפֿען מיט די אויפֿגעהויבענע מאַטשמען האָבען מיר אויסגעוויזען אַזוי ווי שמילע שדים, וואָס שמעהען און וואַרמען אויף מיין נשמה. כ'האָב ניט געפֿיהלט קיין שום שמערץ, דער הונגער האָט איהם אַזוי ווי אָכגעטויט; אַנשטאַט דעם האָב איך זיך געפֿיהלט אַזוי אָנגענעהם פּוסט, אונבעריהרט פֿון אַלצדינג

ארום מיר, און צופריעדען, וואָס קיינער זעהט מיך ניט, כ'האָב אַנידער-
 געלייגט די פֿיס אויף דער באַנק און זיך צוגעשפּאַרט אַ וויילע; אויף אַזאַן
 אַופן האָב איך געהאַט גרויס הנאה דערפֿון וואָס איך בין אָבגעוונדערט פֿון
 אַלעמען. קיין וואַלקען ביי מיר אין דער זעלע, קיין געפֿיהל פֿון אונצור-
 פֿרידענהייט, אזוי ווייט ווי איך האָב געקענט דענקען, קיין לוסט, קיין שום
 פֿערלאַנג, וואָס איז געבליבען אונגערפֿילט. איך בין געבליבען מיט אַפֿענע
 אויגען אין אַ צושטאַנד פֿון פֿערגעסענהייט, אויסגעטהאָן פֿון אַלצדינג.
 נאָך אַלץ קיין שום קלאַנג ניט, וואָס זאָל מיר שטערן מיין רוה, די
 מילדע דונקעלהייט האָט פֿון מיר פֿערבאָרגען דאָס גאַנצע וועלמאַל און
 האָט מיך אזוי ווי בערגראַבען דאָ אין רוה — נור דער פּוסטער גערויש פֿון
 דער שטילקייט קלינגט מיר מאַנאָטאָן אין די אויערן. און די פֿינסטערע
 טייוואַלים דאָ אויף דרויסען וועלען מיך צוציהען צו זיך, ווען די נאַכט וועט
 אַנקומען, און זיי וועלען מיך פֿערטראַגען ווייט אין פֿרעמדע לענדער, וואו
 קיין מענשען וואוינען ניט. און זיי וועלען מיך צו פֿרינצעסין אילאַיאַלי אין
 פּאַלאַץ פֿערטראַגען, דאָרט וואו מען וועט מיך בעגעגענען מיט אַזעלכע
 הערליכקייטען, גרעסער ווי יעטוועדע הערליכקייט פֿון די מענשען. און זי
 אַליין וועט זיצען אין אַ פּראַכטפֿאַלען, שטראַהלענדען זאַל, אויף אַ טראַהן
 פֿון געלע רויזען, און זי וועט מיר די האַנד אויסשטערקען, בשעת איך וועל
 אַריינקומען, און מיך בעגריסען, אַז איך וועל צוגעהן נעהנטער און אַנידער-
 פֿאַלען אויף די קניע לעבען איהר: „זיי מיר אין מיין לאַנד ווילקאָמען,
 ריטער! שוין צוואַנציג זומערן אַז איך האָר אויף דיר און רוף דיר אין אַלע
 שמערן-העלע נעכט, און אַז דו האָסט געטרויערט, האָב איך דאָ דרינען
 געוויינט, און בעת דו ביסט געשלאָפֿען, האָב איך דיר די הערליכסטע
 חלומות צוגעשיקט!...“ און די שעהנע נעהמט מיך אָן פֿאַר דער האַנד
 און געהט מיט מיר, און פֿיהרט מיך דורך לאַנגע קאָרידאָרען, וואו גרויסע
 מחנות מענשען שרייען הורראַה, דורך ליכטיגע גערטנער, וואו דריי הונדערט
 יונגע מיידלאַך שפּיעלען און לאַכען, אין אַ צווייטען זאַל אַריין, וואו אַלצדינג
 איז לויטער שטראַהלענדער שמאַראַנד. דאָ אינעווייניג שיינט די זונג, דורך
 גאַלערען און קאָרידאָרען ציהען זיך ליעבליכע געזאַנסט-כאָרען, אַ בערוי-
 שענדער ריח שלאַנגט מיר אין פֿנים אַריין. איך האַלט איהר האַנד אין
 מיינער אַן פֿיהל, ווי אַ פֿער'כשוף'מע ווילדע פֿרייד נעהמט דורך אַלע מיינע
 גליעדער; כִּנע'הם אַרום מיט מיין אַרים איהר טאַליע, און זי שעפּטשעט:
 ניט דאָ, קום מיט מיר נאָך ווייטער! און מיר געהען אַריין אין רויטען
 זאַל, וואו אַלצדינג איז לויטער רובין, אַ שוימענדע פּראַכט, וואו איך לאָז
 זיך אַראָב אויף דער ערד. דאָ דערפֿיהל איד. ווי זי נעהמט מיך אַרום מיט

איהרע אָרעמס, דער הויך פֿון איהר אַטהעס געהט מיר אַריבער איבער'ן געזיכט, און זי שעפטשעט: ווילקאַמען, געליעבטער! קוש מיך! .. קוש מיך! נאָך... נאָך...

כ'זעה שמערן פֿאַר מיינע אויגען, אַזוי ווי איך ליג דאָ אויף דער באַנק, און מיינע געדאַנקען טונקען זיך אונטער אין אַן אָרקאַן פֿון ליכט... דערנאָך בין איך אַריינגעפֿאַלען אין שלאָף, דער פֿאַליציסט האָט מיך אויפֿגעוועקט. כ'האַב זיך אויפֿגעזעצט, אומ'ברחמנות'דיג צוריקגערופֿען אין לעבען און אין עלענד. מיין ערשמעס געפֿיהל איז געווען אַ נאַרישע פֿער-וואונדערונג, פֿאַר וואָס איך געפֿין זיך דאָ אונטער'ן פֿרייען הימעל; אָבער באַלד נאָכדעם איז מיר שמאַרק ביטער געוואָרען אויף'ן האַרצען; כ'האַב שיעור ניט אַרויסגעפֿלאַצט אין אַ געוויין, פֿאַר ווייטאָג וואָס איך לעב נאָך אויף דער וועלט! כשעת איך בין געשלאָפֿען האָט גערעגענט; די קליידער מיינע זיינען געווען אין גאַנצען דורכגעגעצט, און איך האָב געשפּירט אַ ביטערע קעלט אין אַלע מיינע גלידער. פֿאַר דער צייט איז נאָך פֿינסטערער געוואָרען און קוים מיט צרות האָב איך געקענט דערקענען דעם פֿאַליצי-מאַן, וואָס איז געשטאַנען אַנטקעגען מיר.

„אַזוי — וי,“ האָט ער געזאָגט, „אַצינד שמעהט אויף!“

כ'האַב זיך גלייך אויפֿגעהויבען; אַז ער וואָלט מיר געהייסען, זיך גלייך אַנידערלייגען, וואָלט איך איהם אויך געפֿאַלגט. איך בין געווען זעהר זידערגעשלאָגען און אָהן כוחות; און צו אַלע צרות האָט זיך נאָך דער הונגער גראָד אין דער רגע אָבגערופֿען.

„וואַרט אַקאַרשט!“ האָט מיר דער פֿאַליציסט נאָכגעשריען, „דער עזעל-“

קאַפֿ פֿערגעסט זיין הוט! אַט אַזוי — נא, איצט געהט!“

„מיר האָט זיך אויך גערעכט, עפעס אַזוי ווי — אַזוי ווי איך וואָלט

וואָס פֿערגעסען,“ האָב איך צוטומעלמער הייט געשטאַמעלט. „אַ דאַנק. גוטע נאַכט!“

און שוואַנקענדיג בין איך אַזעק ווייטער.

אַז איך וואָלט געהאַט כאַמש איין קליין שטיקעלע ברויט! אַזוי אַ פֿיין קליין קאָרן-ברויטעל, פֿון וועלכען מען זאָל כשעת'ן געהן קענען אָבבייסען! איך האָב זיך גענוי פֿאַרגעשטעלט דעם בעשטיממען סאָרט קאָרן-ברויט, וואָס איך וואָלט מיט אַזאַ אונבעשרייבליכען אַפעטיט צוגעביסען. ס'האַט מיך מורא'דיג געהונגערט, כ'האַב זיך געוואונשען דעם טויט, כ'בין גע-וואָרען סענטימענטאַל און איך האָב זיך צוואווינט. ניטאָ קיין סוף צו מיין עלענד! מיט אַמאָל בין איך געבליבען שמעהן אין מיטען גאַס, אַ קלאַפֿ געמהאַן מיט'ן פֿוס אָן דר'ערד און זיך צושאַלטען אויף'ן קול. ווי

אזוי האָט מיך דער פּאָליציסט אָנגערופֿען? עזעל-קאָפּ. כ'וועל איהם וויזען, וואָס עס הייסט אזוינס, מיך רופֿען עזעל-קאָפּ! דערביי האָב איך זיך אויסגעדרעהט און גענומען לויפֿען צוריק. כ'האָב געקאָכט פֿאַר כעס. אונטער אין גאַס האָב איך זיך אויסגעגלימט און בין געפֿאלען; אָבער דאָס האָט מיך גאַרנישט געאַרט, כ'האָב אַ שפרונג געטהאָן און גענומען לויפֿען ווייטער. אונטער ביים אייזענבאַהן-פּלאַץ בין איך אָבער געוואָרען אזוי מיעד, אז איך האָב שוין מעהר קיין כוח נישט געהאַט, אַרונטערלויפֿען ביז צו דער בריק; דערצו האָט זיך מיין כעס בשעת'ן לויפֿען אָבגעקיהלט. ענדליך בין איך שטעהן געבליבען און האָב אָבגעצויגען דעם אָטהעם. צי איז דען נאָך אַלעמען נישט אַלץ איינס, וואָס אזא פּאָליציסט האָט גע- זאָגט? — יאָ, אָבער איך וועל זיך דאָך נישט לאָזען שפּייען אין דער קאַשע פֿון יעדען גאַרנישט! — מילא — האָב איך זיך אַליין איבערגעשלאָגען די רייד — מען האָט איהם בעסער נישט געלערנט! און די דאָזיגע ענטשולדיגונג איז מיר גענוג געווען; צוויי מאָל האָב איך נאָך ווידער- האָלט: מען האָט איהם בעסער נישט געלערנט! און דערנאָך האָב איך זיך געלאָזט געהן צוריק.

גאָט, וואָס דיר קען אַלץ איינפֿאלען! האָב איך זיך געטראַכט מיט פֿערדרום; אין מיטען דערינען אין אַ שטאַק-פֿינסטערער נאַכט אַרומלויפֿען ווי אַ פֿעריקטער ביו'ן די קניע אין בלאָמע; דער הונגער האָט מיר גענאַגט און געמאַטשעט און מיך נישט צורוה געלאָזט. אַלע וויילע האָב איך אַ שלונג געטהאָן אַביסעל שפּייאַכץ, אום זיך אויף אַזאַ אָפּן צו ועטיגען, און מיר האָט זיך געדוכט, עפעס אזוי ווי דאָס וואָלט געהאַלפֿען. פֿיעלע וואָכען נאַכאַנאַנד האָב איך זעהר וועניג געהאַט צו עסען, ביז וואַגען עס איז געקומען אזוי ווייט, און אין דער לעצטער צייט האָבען זיך מיינע כוחות איינפֿאַך אויסגעלאָזט. אז איך בין שוין אפילו יאָ אַמאָל געווען גליקליך גענוג, אויף אזא אַדער אַן אַנדער אָפּן צוואַמענצומאַכען אַ פֿינף קראַגען, האָט דאָס דאָזיגע געלד קיינמאָל נישט געהאַלטען אזוי לאַנג, איך זאָל זיך קענען ערהוילען, איידער אַ נייע הונגער-צייט איז אָנגעקומען. ערגער פֿון אַלצדינג איז געווען מיט מיין רוקען און מיט מיינע אַקסלען; דאָס ביסעלע מאַטשען אין דער ברוסט האָב איך אויף אַ וויילע געקענט איינהאַלטען, ווען איך האָב אַ שטאַרקען הוסט געטהאָן, אַדער ווען איך האָב זיך היבשלאַך איינגעבויגען ביים געהן; אָבער פֿאַר'ן רוקען און אַקסלען האָב איך קיין שום עצה נישט געהאַט. וואָס איז דער שכל דערפֿון, וואָס עס וויל גאָר פֿאַר מיר בשום אָפּן נישט אָנהויבען מאַגען? בין איך אפשר נישט אזוי בערעכטיגט צו לעבען ווי יעדער אַנדערער.

ווי דער סוחר פֿון אלטע ביכער פֿאַשאַ, למשל, אָדער דער שיף-עקספּע-
 דיטאָר הענעכען? צי האָב איך דען ניט קיין שולטערן ווי אַ ריעו און
 צוויי שמאַרקע אָרעמס צום אַרבייטען? האָב איך דען ניט געזוכט אין
 דער מעלערגאַדע אַ פּלאַץ, וואו מען האַקט האַלץ. כדי דאָרט וועניגסטענס
 צו פֿערדיענען דאָס מעגליכע שטיקעל כרויט? צי בין איך דען פֿויל?
 האָב איך דען ניט קיין שמעלעס געזוכט און פֿאַרלעזונגען געהערט און
 ציימונגס-אַרטיקלען געשריבען און סאַג און נאַכט געאַרבייט און געלייענט
 ווי אַ וואַהנינגער? און צי האָב איך דען ניט די גאַנצע צייט געלעבט
 ווי אַ קאַרנן, גענעסען כרויט מיט מילך, ווען איך האָב געהאַט פֿיעל;
 כרויט, ווען איך האָב געהאַט ווייניג, און געהונגערט, ווען איך האָב גאָר-
 נישט געהאַט? וואָס זשע, כ'האַב אפשר געוואוינט אין האַטעל אָדער
 געהאַט אַ גאַנצען אַפּאַרטאַמענט מיט צימערן אויף'ן ערשטען שמאַק? אויף
 אַ בוידים האָב איך געוואוינט, אין אַ באַדנעריי, פֿון וואַנען נאָט און די
 וועלט זיינען פֿאַריגען ווינטער אַנטלאָפֿען, מחמת עס האָט דאָרט אַרייני-
 געשנייט. כ'הייב ווירקליך ניט אָן פֿערשטעהן וואָס דאָ טהוט זיך!
 דאָס אַלצדינג האָב איך געטראַכט, געהענדיג אזוי איבער'ן גאַס,
 אָבער דערביי איז ניט געווען קיין פֿונק פֿון ביווקייט אָדער ביטערקייט
 ביי מיר אין געדאַנק.

לעבען אַ פֿאַרבען-האַנדלונג בין איך געבליבען שמעהן און כ'האַב
 אַריינגעקוקט אין פֿענסטער; כ'האַב פרובירט איבערלייענען די עטיקעטען
 אויף אַ פֿאַר שאַכטלאַך, אָבער ס'איז געווען צו דונקעל. פֿון פֿערדרום
 אויף מיר אַליין פֿאַר דעם דאָזיגען נייעס איינפֿאַל, און ברונג, כמעט
 צאָרנדיג דערפֿאַר וואָס איך קען ניט אויסגעפֿינען וואָס עס ליגט אין אַט
 די שאַכטלאַך, האָב איך אַ קלאַפּ געטהאָן אָן פֿענסטער און בין מיר
 אַוועק ווייטער. אויבען אין גאַס האָב איך בעטערקט אַ פֿאַליציי-מאַן,
 כ'האַב זיך צוגעאיילט איהם אָנצוואַנען, און צוגעהענדיג גאַנץ גאַהענט
 צו איהם, האָב איך מיר גיט דיר גיט אַ זאַג געטהאָן:

„ס'איז צעהן אַזיגער.“

„ניין, צוויי,“ האָט ער געענטפֿערט פֿערוואונדערט.

„ניין, צעהן,“ האָב איך געזאָגט. „ס'איז צעהן דער וויגער.“ און
 אויסער זיך פֿאַר כעס בין איך אַוועק אַ פֿאַר טריט ווייטער, צונײַפֿאַר-
 דריקט די פֿויסט און געזאָגט: „הערט אַקאַרשט, ווייסט איהר, ס'איז צעהן
 אַזיגער!“

ער האָט זיך אַ ווילע מיט געווען, בעטראַכט מיין פֿערוואַן, מיך
 אָנגעקוקט ווי אַ צווייטעלער און ענדליך גאַנץ רוהיג געזאָגט:

„יעדענפאלס איז עס צייט, איהר זאלט געהן אהיים. זאל איך מיטגעהן?“
 אָט די פֿריינדליכקייט האָט מיך ענטוואַפֿענט; כ'האָב געפֿיהלט,
 ווי די מרעהרען קומען מיר אין די אויגען, און איך האָב אויף גיך גע-
 ענטפֿערט:

„ניין, אַ דאנק! — איך האָב נור אַביסעל צולאנג געבוטעלט... אין
 אַ קאָפּע... אַ שעהנעם דאנק אייך.“

ער האָט צוגעלייגט די האַנד צום הוט, בשעת איך בין אוועקגע-
 גאנגען. זיין פֿריינדליכקייט האָט מיך איבערוועלטיגט, אזוי ווי געפֿאָנגען
 גענומען, און איך האָב געוויינט, ווייל איך האָב ניט געהאט קיין פֿינף
 קראַנען איהם צו געבען. איך בין געבליבען שמעהן און האָב איהם
 נאָכגעקוקט, ווי ער איז זיך געגאנגען לאַנגזאָם זיין וועג, דערנאָך האָב
 איך זיך אַ קלאַפּ געטהאָן אָן שמערן און נאָך שטאַרקער געוויינט, וואָס
 מעהר ער האָט זיך פֿון מיר דערווייטערט. איך האָב זיך אַליין פֿערשאַלטען
 פֿאַר מיין אַרימקייט, זיך אויסגערופֿען וואָס אין דער קאָרט שמעהט און
 זיך בעשאַטען מיט קללות פֿון קאָפּ ביז די פֿיס. דאָס איז זיך אזוי גע-
 גאנגען ביז וואַגען איך בין שוין כמעט געווען אין דערהיים. אַז איך בין
 צוגעקומען צו דער טהיר, ערשט איך כאַפּ זיך, אַז איך האָב פֿערלאָרען
 מיינע שליסלען.

יא, פֿערשמעהט זיך! האָב איך מיט ביטערקייט געזאָגט, פֿאַרוואָס
 האָב איך טאַקי ניט געדאַרפֿט פֿערלירען די שליסלען? אָט וואוין איך דאָ
 אין אַ הויף, וואו אונטען איז אַ שטאַל און אויבען אַ באַדנעריי; דעם
 טויער שליסט מען צו ביינאַכט, און קיינער, קיינער קען איהם ניט
 אויפֿשליסען — מאָ פֿאַרוואָס האָב איך טאַקי ניט געמעגט פֿערלירען מיינע
 שליסלען? איך בין דורכגעגעצט ווי אַ הונד, אַביסעלע הונגעריג, אַ גאנץ
 קליין ביסעלע הונגעריג, און עפעס אזוי מיעדלאַך אין די קניע —
 פֿאַרוואָס זשע טאַקי ניט פֿערלירען? פֿאַרוואָס רוקט זיך אייגענטליך דאָס
 הויז אין גאַנצען ניט אַרויס העט ווייט הינטער דער שטאַדט, בשעת איך
 קום און וויל אַריינגעהן?... און, פֿערהאַרטעוועט פֿון הונגער און נויט,
 האָב איך געלאַכט פֿון זיך אַליין.

כ'האָב געהערט ווי די פֿערד אין שטאַל קלאַפען מיט די פֿיס און
 איך האָב געקענט זעהן מיין פֿענסטער פֿון דרויסען; אָבער דעם טויער
 האָב איך ניט געקענט עפֿענען, און אַריינגעהן האָב איך אויך ניט געקענט
 מיעד און פֿערביטערט האָב איך אַלזאָ בעשלאָסען, צוריקצוגעהן צו דער
 בריק און אויפֿובען מיינע שליסלען

ס'האָט ווידער אָנגעהויבען רעגענען, און איך האָב שוין געשפּירט, זוי דאָס וואַסער איז מיר דורך אויף די שולמערן ביו אויף'ן לייב. ביים ראַטהויז איז מיר פרודלונג אויפגעקומען אַ גליקליכער געדאַנק: כ'האָב געוואָלט בעמען די פּאָליציי, זי וואָל מיר עפֿענען דעם טויער. אַלואַ נים געטראַכט, כ'האָב זיך גלייך געווענדט צו אַ פּאָליציסט און איהם געבעמען, ער וואָל אזוי גוט זיין מיטקומען מיט מיר און מיך אַריינלאָזען, אויב ער קען.

יא, אויב ער קען, יא! אָבער ער האָט נים געקענט; ער האָט קיין שליסלען נים. די פּאָליציי-שליסלען זיינען נים דאָ, זיי געפֿינען זיך אין דער דעמעקטיוו-אַבטהיילונג.

וואָס וועט טהומ מען פֿאַרמ?

נו יא, מען געהט אַוועק אין אַ האַטעל און מען לייגט זיך שלאָפֿען. אין האַטעל אַרײַן קען איך נים געהן; כ'האָב קיין געלד נים. כ'האָב לאַנג געבומעלט... אין אַ קאַפֿע-הויז... איהר פֿערשטעהט דאָך אַזאָיא!...

אַ ווילע זיינען מיר אזוי געשטאַנען אויף די טרעפֿ פֿון ראַטהויז. ער האָט זיך מיט געווען, זיך בעטראַכט און מיך אָנגעקוקט פֿון אויבען ביו אַראָב. דער רעגען האָט שטאַרק געגאַסען. „געהט אַרײַן צום אויפֿזעהער און מעלדעט זיך, אַז איהר זייט היימלאָז,“ האָט ער זיך אָבגערופֿען.

היימלאָז? דאָס איז מיר נאָך נים איינגעפֿאַלען. יא, צום מייפֿעל, דאָס איז אַ גוטע אידעע! און איך האָב דעם פּאָליציסט גלייך בעדאַנקט פֿאַר דעם דאָזיגען אויסגעצייכענטען איינפֿאַל. צי דאַרף איך נור גאַנץ איינפֿאַך אַריינגעהן און זאָגען, אַז איך בין היימלאָז? גאַנץ איינפֿאַך!...

„אייער נאָמען?“ האָט דער אויפֿזעהער געפֿרעגט.

„טאַנגען — אַנדערעאס טאַנגען.“

כ'ווייס נים, פֿאַרוואָס איך האָב אַ לייגען געזאָגט. מיינע געדאַנקען האָבען אַרומגעפֿלאַטערט און האָבען מיר געבראַכט מעהר איינפֿעלע וויפֿיעל איך האָב געדאַרפֿט! אַט דער מאַדנער נאָמען איז מיר איינגעפֿאַלען גלאַט אזוי, און איך האָב איהם אַ שליידער געטהאָן אָהן אַ שום אויסרעכנונג. כ'האָב געלייגט אָהן אַ פֿאַרוואָס.

„בעשעפֿטיגונג?“

דאָס הייסט מיר אונטערנעשטעלט אַ ביינקעלע. הם! בעשעפֿטיגונג! וואָס איז פֿאַרמ מײַן בעשעפֿטיגונג? תחילת האב איך זיך געוואָלט

מאכען פֿאַר אַ באַדנער, אָבער איך האָב עס נישט געסמייעט צו מהאַן;
כ'האָב זיך גענומען אַ נאָמען, וואָס נישט יעדער באַדנער האָט; אַחוץ דעם
בין איך גענאָנגען אין ברילען. דאָ פֿאַלט מיר איין, צו זיין פֿרעך; כ'גיב
אַ מראַט פֿאַרווערטס און זאָג פֿעסט און ערנסט:
„זשורנאַליסט.“

דער איינזעהער איז פֿערציטערט געוואָרען, איידער ער האָט אויפֿ-
געשריבען דאָס וואָס איך האָב געזאָגט, און גרויס ווי אַ היימלאָזער
שטאַטמס-ראַטה בין איך געשטאַנען פֿאַר איהם. דאָס וואָס איך האָב
אָווי נישט געענטפֿערט, האָט נישט דערוועקט קיין שום חשד. ווי
ועהט עס פֿאַהרט אויס—אַ זשורנאַליסט אין ראַטהויז, אָן אַ דאָך איבער'ן
קאַפּ!

„אין וואָס פֿאַר אַ ציימונג — הערר טאַנגען?“
„אין מאַרגענבלאַט,“ האָב איך געענטפֿערט. „ליידער האָב איך היינט
בייאַכט אַביסעל צו לאַנג געבומעלט...“

„אך, דערפֿון איז דאָך גאָר קיין רייד נישט!“ האָט ער מיר איבער-
געשלאָגען די רייד, און דערנאָך האָט ער מיט אַ שמויכעל צוגעלייגט:
„אזוי יונגענד הוליעט אַמאָל צו... נאָנץ בעגרייפֿליך...“ זיך ווענדענדיג
צו אַ פּאָליציסט, האָט ער דערנאָך געזאָגט, אויפֿשטעהענדיג און זיך
העפֿליך פֿערבויענדיג פֿאַר מיר: „פֿיהרט אַרויף דעם הערר אין דער
רעווערוירטער אָבטהיילונג. נומע נאַכט!“

ס'איז מיר אַריבער אַ שוידער איבערן לייב פֿון מיין אייגענער
פֿרעכהייט, און איך האָב צוגיפֿונגען דריקט די פֿויסמען, אום זיך צו שטייפֿען.
ווען איך וואָלט כאַטש דאָס „מאָרגענבלאַט“ נישט אַריינגעמישט אין דער
קאַשע! כ'האָב גיזאָוסט, אַז רעדאַקטאָר פֿריעלע וועט קריצען מיט די
צייהן, אַז ער וועט זיך דערוויסען דערפֿון, און אַז דער שליסעל האָט
געסקריפעט אין שלאָס, האָט מיך דער דאָזיגער קלאַנג דערמאָנט אָן דעם.
„דאָס גאָז ברענט צעהן מינוט,“ האָט דער פּאָליציזט-מאַן געזאָגט

נאָך ביי דער טהיר שמעהענדיג.

„און דאָן ווערט עס אויסגעלאָשען?“

„דאָן ווערט עס אויסגעלאָשען.“

כ'האָב זיך אַנידערגעזעצט אויף'ן בעט און געהערט, ווי דער שליסעל
האַט זיך אויפֿגעדרעהט. דאָס ליכטיגע קעמערל האָט אויסגעזעהן אַזוי
פֿריינדליך; כ'האָב זיך געפֿיהלט אַזוי היימיש און זיך צוגעהערט מיט
פֿעדניגען צום רענען, וואָס איז גענאָנגען אויף דרויסען. כ'האָב זיך גאָר
קיין בעסערס נישט געוואונשען, ווי אַזאַ קליין בעקוועס קעמערל! מיין

צופרירענהייט איז געשמיגען; מיט'ן הוט אין דער האַנד און דעם בליק געווענרט אויף'ן גאז-פלאם, וויץ איך מיר אויף'ן ברעג בעט. כ'האָב געד-
 מוזט דענקען וועגען די פֿערשידענע מאַמענטען פֿון דעם דאָזיגען בעגענעניש
 מיינעס מיט דער פּאָליציי. דאָס ערשטע! און ווי האָב איך עס אָנגעפֿיהרט!
 זשורנאליסט טאַנען, האָ? און דאָן דאָס „מאַרגענבלאַט“! ווי האָב איך
 דעם מאַן געטראָפֿען פּונקט אין האַרצען אַרײַן מיט'ן „מאַרגענבלאַט“!
 דערפֿון איז גאָר קיין רײד ניט, ווי? בײַ צוויי אַזײַגער צוגעהוליעט אין
 „שטיפֿנאַרדען“, דעם שליסעל פֿון הויז און דעם מײסטער מיט עטליכע
 מײַזענד קראָנען פֿערגעסען אין דערהיים! פֿיהרט דעם הערר אַרויף אין
 דער רעזערווירטער אָבטהײלונג...

פּלוצלונג פֿערלעשט זיך דאָס גאָז, עפעס אַזײַ פּלוצלונג, טאַקי מיט'ן
 אויג ניט צו כאַפֿען; כ'זײַן אין מײַעפֿען הושך, כ'קען ניט זעהן, ניט
 מײַנע הענד, ניט די ווייסע ווענד אַרום מיר, גאַרנישט! ס'בלײַבט אַלאָ
 קיין אַנדער זאַך ניט צו טהאָן, נור שלאָפֿען געהן. און איך האָב זיך
 אויסגעטהאָן.

אָבער איך בין ניט געווען שלעפֿעריג און האָב ניט געקענט שלאָפֿען.
 אַ צײַט לאַנג בין איך געלעגען און האָב געקוקט אין די פֿינסטערניש,
 אין די דאָזיגע געדיכטע חשכות, וואָס האָט קיין סוף און קיין עק ניט,
 און וואָס איך הױב ניט אָן בענרייפֿען. מײַן געדאַנק האָט עס כּשׁום
 אופן ניט געקענט משיג זײַן. די פֿינסטערקײט האָט גאָר קיין שיעור און
 קיין ערך ניט געהאַט און זי האָט מיר געדריקט אויף'ן האַרצען. כ'האָב
 צוגעמאַכט די אויגען, אָנגעהויבען שטיל צו זינגען, זיך אַרומגעוואָרפֿען
 אויף'ן געלעגער אַהין און אַהער, כּדי זיך צוצושטרייען; אָבער אומזיסט.
 דער חשך האָט גענומען מײַנע געדאַנקען אין פּלען און האָט מיך ניט
 צורה געקאָזט אויף אַ רגע אפילו. ווי וואָלט אַשטײַגער געווען, ווען
 איך זאָל זיך אַלײַן אויפֿלײַזען אין דער פֿינסטערניש, ווערן אײַנס דער-
 מיט? כ'זעץ זיך אויף אויף'ן בעט און גיב אַ מאַך מיט די אַרעמס אין
 דער לופֿטען.

מײַן נערוועזער צושטאַנד האָט גענומען די אויבער-האַנד, און וואָס
 איך האָב ניט צושטאָהן דאַגעגען — ס'האָט גאַרנישט געהאַלפֿען. כ'בין
 געווען אַזײַ ווי אַ שפּיעלכעל בײַ די מערקווירדיגסטע פּאַנטאָיען אין די הענד;
 וואָס זײ האָבען געוואָלט, האָבען זײ פֿון מיר געמאַכט. כ'האָב זיך אַלײַן
 געוואָלט בערוהיגען, כ'האָב שטילערהײַט זיך צוגעוונגען אַלערליי וועג-
 ליעדער און געשוויצט פֿאַר אַנשטריינגונג, זיך צו רוח צו ברײַנגען. כ'האָב
 געקוקט אין חשך אַרײַן, און ווירקליך, אין מײַן לעבען האָב איך אַזאַ מי

פֿינסטערניש ניט געוועהן. ס'איז גאָר קיין ספק ניט, אז איך געפֿין זיך דאָ אין אַ בעזונדער סאָרט פֿינסטערקייט, אַ פֿערצוווייפֿערטען עלעמענט, פֿון וועלכען קיינער האָט ביו אַהער ניט געוואוסט. די לעכערליכסטע געדאַנקען האָבען מיך בעשעפֿטיגט, און אַלצדינג האָט אויף מיר אָנגע-וואָרפֿען אַ מורא. דאָס קליינע לעכעל אין וואַנד האָט מיר געגעבען צו דינקען, אַ לעכעל פֿון אַ משוואַק, וואָס איך האָב געפֿונען, אַ צייכען אויף דער וואַנד. כ'מאַפֿ עם אָן, מהו אַ בלאַז אינעווייניג און וויל טרעפֿען, ווי מיעף עם איז. דאָס איז זיכער ניט אַבי אַזוי אַ לעכעל, בשום אופן ניט; דאָס איז אַ געהיימניספֿאלער לאַך, פֿאַר וועלכען איך סוז זיך גוט הימען. און פֿול מיט דעם געדאַנק וועגען דאָס דאָזיגע לעכעל, אויסער זיך פֿאַר מורא און נייגריגקייט, האָב איך ענדליך געמוזט אויפֿשמעהן פֿון בעט און אויסזוכען דאָס האַלבע קליינע מעסערל מיינס, כדי אויסמעסטען די מיעפֿקייט און זיך איבערצייגען, אז עם דערגרייכט ניט ביו אין דעם צווייטען קעמערל פֿון דער אַנדער זייט.

כ'האָב זיך ווידער געלייגט, כדי צו פרובירען, אפשר וועל איך קענען איינשלאָפֿען, אָבער אין דער ווירקליכקייט, אום צו קעמפֿען פֿון דאָס ניי מיט דער פֿינסטערקייט. דער רעגען האָט אויפֿגעהערט, און איך האָב מעהר קיין שום קלאַנג ניט געהערט. אַ צייט לאנג האָב איך זיך צו-געהערט צו טריט אין גאַס, און איך האָב זיך ניט. צופֿרידענעשטעלט, ביו וואַנען איך האָב געהערט דורכגעהן אימיצען, נאָך'ן טאָן נאָך אור-טהיילענדיג, איז דאָס געווען אַ פּאָליציסט. פֿלוצלינג האָב איך עטליכע מאָל צוגעכנאַקט מיט די פֿינגער און זיך צולאַכט אויף'ן קול. צו'ן אַלדע שוואַרץ יאָהר! — כ'האָב זיך איינגערעדט, אַז איך האָב אויסגעפֿונען אַ ניי וואַרט. כ'ועץ זיך אויף אין בעט און זאָג: „ניטאָ אַזוי וואָס אין דער שפּראַך, איך האָב עם אויסגעפֿונען, קובאַאַ. עם האָט בוכשטאַבען ווי אַ וואַרט, ביים זיסעסטען נאָט, מענש, די האָסט אַ וואַרט אויסגעפֿונען. . . קובאַאַ. . . פֿון גרויסער גראַמאַטיקאַלער בעדייטונג. . .”

מיט אַפֿענע אויגען, ערשטיינט איבער מיין געפֿונענעם אוצר, זיך איך דאָ און לאַך פֿאַר שמחה. דאָן הויב איך עפעס אָן שעפֿטשען; ווער ווייס, מען קען זיך נאָך אונטערהערען, און איך האָב געהאַט ברעה צו האַלמען זיין ערפֿינדונג כסוד. איצט איז אויף מיר אָנגעקומען די פֿרעהליכט משוגעת פֿון הונגער; כ'האָב זיך געפֿיהלט לידיג און פֿריי פֿון שמערץ, און מיינע געדאַנקען האָבען זיך אַוועקגעלאָזט אָהן אַ שום אַב-אַלט שטילערהייט האַלט איך זיך מיט זיך אליין אַן עצה. מיט די מערק-ווירדיגסטע געדאַנקען-שפּרונגען פרוביר איך דערגרונטעווען די בעדייטונג

פֿון מיין נייעם וואָרט. ס'דארף ניט גראָד בעדייטען גאָט אָדער טיוואָלי, און ווער זאָגט עס, אז עס מוז דוקא הייסען טהיר-גארטען? אז איך רעכען זיך גוט אויס, איז עס אפילו ניט לחלוטין נייטיג, עס זאל הייסען היינג-שליסעל אָדער זונענ-אויפגאנג. פֿאַר אַ זאַ מין וואָרט אַ זינג צו געפֿינען, איז ניט שווער. כ'וועל וואַרטען ביז וואַנען ס'וועט אליין קומען, פֿון זיך. דערוויל קען איך דאָך זיך אַביסעל דורכשלאָפֿען.

כ'ליג אויפֿן בעטעל און לאָך, כ'זאָג אָבער גאַרנישט, ניט דאָפֿיר און ניט דאָגעגען. עס געהען פֿערביי אַ פֿאַר מינוטען און איך ווער נערווען, דאָס נייע וואָרט מוטשעט מיך גאָר אַהן אָן אויפֿהער, פֿערשווינדט און קומט אלע וויילע צוריק, און ענדליך פֿערנעהט עס אין גאַנצען מיין מוח און מאַכט מיך ערנסט. ביז אַהער בין איך נור איינשטימיג געוואָרען מיט זיך אליין וועגען דעם וואָס עס בעדייטעט ניט, כ'האָב אָבער נאָך ניט בעשלאָסען, וואָס עס זאל יאָ בעדייטען. דאָס איז אַ קלייניגקייט, אַ נעבען-זאַך! גיב איך אַ געשריי צו מיר אליין, און איך כאַפּ זיך אָן ביים אָרם און ווידערהאַל, דאָס איז אַ נעבען-זאַך. גאָט צו דאַנקען, דאָס וואָרט איז געפֿונען, און דאָס איז דער עיקר. דער געדאַנק אָבער מוטשעט מיך גאָר אַהן אַ סוף און לאָזט מיך ניט אַנשלאָפֿען ווערן; קיין זאַך איז אין מינע אויגען ניט געווען גוט גענוג פֿאַר דאָס דאָזיגע אויסערגעווענהליך זעלבטענע וואָרט. ענדליך זען איך זיך ווידער אַמאָל אויף און בעט, נעהם אַרום דעם קאַפּ מיט ביידע הענד און זאָג: ניין, דאָס גראָד איז אונטעגליך, אויסוואַנדערונג אָדער טאַבאַק-פֿאַבריק קען מען דערמיט ניט בעזייכענען! וואָלט מען עס געקענט אַזוי פֿערטייטשען, וואָלט איך דאָך שוין פֿון לאַנג אָן זיך ענטשלאָסען דערצו. ניין, אייגענטליך איז דאָס וואָרט געשאַפֿען, אויסצודריקען דערמיט עטוואָס זעעלישעס, אַ געפֿיהל, אַ צושטאַנד — צי קען איך דען דאָס ניט איינזעהן? און איך פֿערטראַכט זיך כדי צו געפֿינען עטוואָס זעעלישעס. פֿלוצלונג דוכט זיך מיך אָב, עפעס אַזוי ווי אימיצער וואָלט גערערט, וואָלט זיך אַריינגעמישט אין מיין שמועס מיט זיך אליין, און איך ענטפֿער מיט כעס: ווי זשע בלייבט? ניין, אזא מין אידראָט איז ניטאָ אויף דער גאַנצער וועלט! פֿאָדים צום שטריקען! געה צו'ן אַלדע שוואַרץ יאָהר! דאָס הייסט אַ ביסעל אַ בהמה! כ'פֿרעג אייך אַדרבה: פֿאַרוואָס בין איך עפעס מחויב עס צו טייטשען פֿאָדים צו שטריקען, אז איך האָב ספעציעל עטוואָס דאָגעגען, עס זאל הייסען פֿאָדים צום שטריקען? איך אליין האָב דאָס וואָרט אויס-געפֿונען און איך האָב דאָס פֿולע רעכט, עס פֿערטייטשען ווי איך וויל.

אזוי ווייט ווי איך ווייס, האָב איך וועגען דעם נאָך לעת עתה ניט אַרויסגעזאָגט דאָס לעצטע וואָרט...

אַבער מיין מוח איז וואָס ווייטער אַלץ מעהר צומישט געוואָרען. ענדליך בין איך אַרויסגעשפרונגען פֿון בעט און גענומען זוכען די וואַסער-ליימונג. כ'בין ניט דורכמינגעווען, נאָר דער קאָפּ האָט מיר געברענגט ווי פֿייער, און איך האָב דערשפּירט אַן אינסטינקטיווען פֿערלאַנג נאָך וואַסער. אז איך האָב זיך אָנגעטרונקען, בין איך צוריק אַרײַן אין בעט און איך האָב מיט געוואַלט געזוכט אַנשלאָפֿען צו ווערן. כ'האָב פֿערמאָכט די אויגען און זיך אָנגעטהאָן אַ כח צו זײַן רוהיג. אזוי בין איך געלעגען עטליכע מינוט, זיך ניט אַ ריהר טהאַנדיג פֿון אָרט, כ'בין אָבגענאָסען געוואָרען מיט שווייס און כ'האָב געפֿיהלט, ווי דאָס בלוט שפּאַרט זיך אַרויף מיט כח דורך מײַנע אָדערן. גײן, דאָס איז ווירקליך געווען אַ פֿײַנע זאָך, ווי ער האָט געזוכט דאָס געלד אין דעם פּאַפּיר-זעקעל! ער האָט אויך נור אַיינמאָל געהוסט. צי געהט ער ניט אַקאַרשט נאָך אַרום דאָרט אונטען? ער מוז אודאי דאָרט זיצען אויף מיין באַנק... דער בלויער פּערלמוטער... די שיפֿען...

כ'האָב געעפֿענט די אויגען. ווי אזוי האָב איך זיי דען געקענט האַלטען צוגעמאַכט, אז איך האָב בשום אופן ניט געקענט איינשלאָפֿען? און דערזעלבער חושך האָט געהערשט אַרום מיר, דיזעלבע אונטערנידעריכע, שוואַרצע אייביגקײט, געגען וועלכער מײַנע געדאַנקען האָבען זיך ערהויבען און וועלכע זיי האָבען בשום אופן ניט געקענט בעגרייפֿען. מיט וואָס האָב איך זי געוואַלט פֿערגלייכען? כ'האָב זיך געמאַטערט מיט אַלע כחות צו געפֿינען אַ וואָרט, וואָס זאָל זײַן שוואַרץ גענוג, כדי צו בעצײכענען די דאָזיגע פֿינסטערקײט, אַ וואָרט, וואָס זאָל זײַן אומ'ברחמנות'דיג שוואַרץ, אז עס זאָל מיר דאָס מויל אָבשוואַרצען, בשעת איך וועל עס אַרויסריידען. רבונג של עולם, וואָס פֿאַר אַ פֿינסטערניש! און דאָס האָט געמאַכט, אז איך האָב ווידער געמוזט טראַכטען וועגען דעם ברענג ים און די שיפֿען, זענע שוואַרצע טײוואָלים, וואָס זײַנען געלעגען אויף דרויסען און האָבען געוואַרט אויף מיר. זיי האָבען מיך געוואַלט צוצײהען צו זיך און מיך צוהאַלטען און מיט מיר אַרומפֿאַהרען איבער לאַנד און ים, דורך פֿינסטערע מדינות, וואָס קײן מענש האָט נאָך אין די אויגען ניט געזעהן. מיר דוכט זיך אויס, אז איך בין אויף'ן שיף, כ'פֿיהל ווי איך ווער אַרונטערגעצויגען אין וואַסער, ווי איך שוועב אין די וואַלקענס, ווי איך זינק און זינק... פּלוצלינג לאָז איך אַרויס אַ הייזעריגען געשרײַ פֿון שרעק און האַלט זיך אָן מיט אַלע כחות אָן בעט; כ'האָב אַ געפֿעהרליכע רײזע געמאַכט,

דורכגעשניטען די לופט אזוי ווי אַ בינמעל זאכען, וואָס מען האָט פֿון ערגעץ אַריבערגעשליידערט. ווי דערלעזט האָב איך זיך געפֿיהלט, אַז איך האָב מיט דער האַנד אַ קלאַפּ געמעהאַן אָן דאָס האַרטע בעמעל! אזוי איז דאָס שטאַרבּען, האָב איך זיך געזאָגט, אַזונד וועסט דו שטאַרבּען! און איך בין געלעגען אַ קורצע וויילע און זיך געטראַכט, אַז איך מוז איצט שטאַרבּען. ענדליך ועץ איך זיך אויף אויף'ן בעט און גיב אַ פֿרעג שטרענג: ווער זאָגט עס, אַז איך מוז שטאַרבּען? אַז איך האָב דאָס וואָרט אויס-געפֿונען, האָב איך אויך דאָס רעכט אַליין צו בעשטימען, וואָס עס זאָל בעדייטען. . . כ'האָב געהערט ווי איך פֿאַנטאַזיר, כ'האָב עס נאָך געהערט, בעת איך האָב גערעדט. מיין משוגעת איז געווען אָן אויסברוך פֿון שוואַכקייט און פֿערמאַטערטקייט, אָבער איך בין נישט געווען אויסער מיין זינען. און פֿלוצלונג איז מיר דורך אַ געדאַנק דורך'ן מוח, אַז איך בין משוגע געוואָרען. פֿול מיט פחד, שפּרינג איך אַרויס פֿון בעט כ'לויף צו דער טהיר, וועלכע איך וויל עפֿענען, כ'וואַרף זיך אַ פֿאַר מאַל אַרויף אויף איהר, כדי זי צו צוברעכען, כ'קלאַפּ זיך קאָפּ אָן וואַנד, קלאַג זיך פֿאַנאַנדער אויף'ן קול, ביים זיך אין די פֿינגער, כ'וויין און פֿלוצ. . .

אַלעס איז געווען שטיל; די ווענד האָבען נאָר אָבגעשלאָגען מיין אייגענע שטימע צוריק. כ'בין אַנידערגעפֿאַלען אויף דער ערד, נישט האָבענדיג מעהר קיין כח אַרומצולויפֿען איבער'ן קעמערל. מיט אַמאָל דערזעה איך הויך אויבען, אין טימען אַנטקעגען מיין בליק אַ גראָה פֿיער-עקיג שטיק אויף דער וואַנד, אַ ווייסען פֿלעק, אָן אַהנונג — דעם שיין פֿון טאָג. כ'האָב געפֿיהלט, אַז עס איז דאָס ליכט פֿון טאָג, כ'האָב עס געפֿיהלט מיט יעדען אבר מינעס. אַה! ווי נרינג מיר איז דאָס געוואָרען אויף'ן האַרצען! כ'האָב זיך אויסגעצויגען אויף דער ערד מיט'ן פנים אַראָב און זיך צוואויניגט פֿאַר פֿרייד איבער אַט דעם ליכט-שיין, כ'האָב געשלוכצט אויס דאַנקבאַרקייט, צוגעוואָרפֿען דעם פֿענסטער ליעבליכע קושען מיט די הענד און איך האָב זיך אויפֿגעפֿיהרט ווי אַ משוגע'נער. אויך אין דער רגע בין איך געווען ביים זינען, כ'האָב גאַנץ גוט געוואוסט, וואָס איך מהו. יעטוועדע אומעמיגקייט איז מיט אַמאָל פֿערשוואַנדען, שמערץ און פֿערצווייפֿלונג האָבען אויפֿגעהערט צו עקזיסטירען פֿאַר מיר, און אין דעם אויגענבליק האָב איך נישט געהאַט קיין שום וואונש, וואָס זאָל נישט קענען ערפֿילט ווערן, אזוי ווייט ווי מיינע געדאַנקען האָבען מיר געדענקט. כ'האָב זיך אויפֿגעהויבען פֿון דער ערד, צוגיפֿגעלייגט די הענד און געדולדיג געוואַרט, עס זאָל טאָג ווערן.

וואס פֿאַר אַ נאַכט איז דאָס פֿאַרט געווען! און מען זאָל נאָרניש האָבען געהערט דעם ליאַרם, האָב איך זיך געוואונדערט. אָבער איך בין דאָך געווען אין דער רעזערווירטער אָכטהיילונג, הויך איבער אַלע געד־פֿאַנגענע, אַ מיניסטער אָהן אַ היים, ווען איך דאַרף זיך אַזוי אויסדריקען. זיך פֿיהלענדיג כסדר אין דער בעסטער שטימונג, מיט די אויגען אויף דער שייב, וועלכע איז וואָס ווייטער אַלץ העלער געוואָרען, האָב איך זיך אַמווירט דערמיט, זיך צו מאַכען פֿאַר אַ מיניסטער; כ'האָב זיך גערופֿען „פֿאַן טאַנגען" און גענומען ריידען אויף אַ מיניסטערשען לשון. די פֿאַנטאַז־זיען מיינע האָבען ניט אויפֿגעהערט, נאָר איך בין געווען אַביסעל וועניגער גערועז. ווען איך וואָלט נור ניט געווען אַזוי נאַכלעסיג איבערצולאָזען מיין ברעף־טאַש אין דערהיים! דאַרף איך האָבען די עהרע צו העלפֿען דעם הער־מיניסטער אין בעט אַרײַן? און מיט מײַעפֿען ערנסט, מיט פֿיעל צערעמאָניעס בין איך צוגעגאַנגען צום בעטעל און זיך אַנידערנגעלייגט. איצט איז געוואָרען אַזוי ליכטיג, אַז איך האָב שוין געזענט דערקענען די שפּאַלטען אין די ווענד פֿון קעמערל און באלד נאָכדעם האָב איך אויך דערזעהן די שווערע רינגלען פֿון דער טהיר. דאָס האָט מיך צושטרייט. די איינ־פֿאַרמיגע, שווינדערלידיגע, אונדזרכרײַנגליכע פֿינסטערניש, וואָס האָט מיך געשטערט זיך אַליין צו זעהן, איז אָבערבראַכען געוואָרען; מיין בלוט האָט זיך בערוהיגט און באלד האָב איך דערפֿיהלט, ווי מיינע אויגען האָבען זיך צוגעמאַכט.

אַ פֿאַר קלעפֿ אין מיין טהיר האָבען מיך אויפֿגעוועקט. שנעל, אין אימפעט בין איך אַראָבעשפרונגען פֿון בעט, און האָב זיך אויף גיך אָנגאַטהאָן; מיינע קליידער זיינען נאָך געווען נאָס פֿון געכמען ביינאַכט אָן.

„מעלרעט זיך אַקאַרשט אונמען ביים טאַג־אויפֿזעהער," האָט דער פֿאַליצײַ־מאַן געזאָגט.

אַלואַ ווידער אַמאָל פֿאַרמאַלנע שטיק דורכצומאַכען! האָב איך זיך געטראַכט מיט פֿערדרוס.

איך בין אַראָב אונמען אין אַ גרויס צימער, וואו עס זיינען געזעסען אַ דרייסיג אָדער פֿערציג מענשען, אַלע אָהן אַ היים, אָהן אַ דאָך איבער'ן קאַפֿ. און איינער נאָך'ן אַנדערן איז אויפֿגערופֿען געוואָרען פֿון פֿראַטאַקאַל־בור, איינער נאָך'ן אַנדערן האָט געקראָגען אַ קוויטעל אויף עסען. דער טאַג־אויפֿזעהער האָט אַלץ כסדר געזאָגט צום פֿאַליציסט, וואָס איז געשטאַנען לעבען איהם :

„ער האָט שוין געקראָגען אַ קוויטעל? יאָ, פֿערגעסט זיך אַקארשט
ניט זיי צו געבען קוויטלאַך. זיי זעהען אויס, אזוי ווי זיי וואָלטען אלע
נייטיג געדאַרפֿט אַ מאָהל-צייט.“

און איך שמעה מיר אזוי און קוק אויף די קוויטלאַך און וואַלט זעהר
גערן געוואָלט האָבען איינס.

„אַנדערעאָס מאַנגען, זשורנאַליסט!“

איך בין צוגענאַנגען און האָב זיך פֿערנייגט.

„אַבער מיין ליעבער, ווי קומט איהר אַהער?“

כ'האָב ערקלעהרט דעם גאַנצען עסק, איבערדערזעהלט די אייגענע
געשיכטע פֿון נעכטען ביינאַכט, וואָרט ביי וואָרט, כ'האָב געלייגט מיט
אַפֿענע אויגען, ניט אַ פינטעל טהאַנדיג מיט קיין ברעם, כ'האָב געלייגט
מיט דער גרעסטער אויפֿריכטיגקייט. כ'האָב אַביסעל צו לאַנג געבו-
מעלט, ליידער. . . אין קאַפֿע. . . דעם שליסעל פֿון דער הויז-טהיר
פֿערלאָרען. . .

„יאָ,“ האָט ער זיך אָבגערופֿען און געלאַכט, „אזוי געהט עס! האָט
איהר כאָבש גוט געשלאָפֿען?“

„ווי אַ מיניסטער!“ האָב איך געענטפֿערט, „ווי אַ מיניסטער!“

„ס'פֿרעהט מיך!“ האָט ער געזאָגט און איז אויפֿגעשטאַנען. „אַ גוטען
טאָג!“

און איך בין אוועק.

אַ קוויטעל! איך פֿאַר מיר אַ קוויטעל! זינט לאַנגע דריי מעג און
נעכט האָב איך גאַרנישט געגעסען, אַ ברויט! אָבער קיינער האָט מיר
ניט אָנגעבאַטען קיין קוויטעל, און איך האב קיין מוטטה ניט געהאט צו
פֿערלאַנגען איינס. דאָס וואַלט אַרויסגערופֿען אַ חשד. דעם קאַפּ אין
דער הויך מיט שטאַלץ, אזוי ווי אַ מיליאָנער געה איך אַרויס פֿון
ראַטה-הויז.

די זונן האָט שוין געשיינט און געוואַרימט, ס'איז געווען צעהן דער
זייגער, און יאָנגסטאַרוועט איז שוין געווען פֿול מיט מענשען, פֿול מיט
לעבען. וואוהין געהט מען פֿאַרט? כ'גיב זיך אַ קלאַפּ אין דער קעשענע
און טאַפּ אָן מיין מאַנוסקריפט; אַרום עלף אויגער האָב איך געוואָלט
פרובירען טרעפֿען דעם רעדאַקטאָר. כ'שטעה אַ וויילע אויף דער באַלו-
סטראַדע און קוק זיך צו צום רוישענדיגן לעבען אונטער מיר; מיין
קאָסטיום האָט זיך דערווייל דערוואַרעמט און האָט גענומען אַרויסקאָוען
פֿון זיך אַ פֿאַרע. דער הונגער איז פֿון דאָס ניי אָנגעקומען, האָט מיר
גענומען נאָען אין דער ברוסט, האָט געקלאַפּט און מיר געשטאַכען מיט

קליינע, שטילע שמעך, וועלכע האָבען מיר פֿערשאַפֿט אַ ווייטאַג. צי האָב
 איך שוין ווירקליך ניט קיין פֿריינד, קיין שום בעקאַנטען, צו וועמען איך
 זאָל זיך קענען ווענדען? כ'וויך ביי מיר אין זכרון, טאַמער וועל איך
 געפֿינען אַ מאַן, וואָס זאָל מיר געבען צעהן ערע, און איך געפֿין איהם
 ניט. ס'איז דאָך געווען אזאַ גרויסאַרטיגער טאַג; אזוי פֿיעל זונן און אזוי
 פֿיעל ליכט אַרום מיר; דער הימעל האָט זיך געוויגט און געקאַטשעט אזוי
 ווי אַ צאַרמער ים איבער די בערג. . .

גאַרניט בעמערקענדיג, האָב איך זיך געפֿונען אויף'ן וועג אַהיים.
 כ'בין געווען מורא'דיג הונגעריג, און איך האָב אויפֿגעהויבען אַ
 האָלץ־שפענדעל פֿון גאַס און עס גענומען קייען. דאָס האָט געהאַלפֿען.
 פֿאַרוואָס בין איך ביז אַהער ניט געפֿאַלען אויף דער המצאה? !
 דער טויער איז געשטאַנען אָפֿען; דער שמאַל־דיענער האָט, ווי דער
 שטייגער איז, מיר אָבגעגעבען אַ גוט מאַרגען.

„אַ שענהער טאַג!“ האָט ער געזאָגט.
 „יאַ,“ האָב איך געענטפֿערט, ווייטער האָב איך גאַרנישט געפֿונען
 וואָס צו זאָגען. ווי וואָלט אַשטייגער געווען, ווען איך בעט ביי איהם לייהען
 אַ קראַנע? ער וואָלט עס אודאי גערן געטהאָן, ווען ער קען נור. אַחוץ דעם
 האָב איך איהם אַמאָל אַ בריעף געשריבען.
 ער איז געשטאַנען און געשלונגען אין זיך, עפעס אזוי ווי ער וואָלט
 מיר וועלען וואָס זאָגען.

„אַ שענהער טאַג, יאַ, מיין הערר. כ'דאַרף היינט בעצאָהלען דירה-
 געלד, איהר וואָלט מיר אפשר געקענט לייהען אַ פֿינף קראַנען, וואָס?
 בלויז אויף אַ פֿאַר טאַג. איהר האָט דאָך מיר שוין אַ מאָל אַ טובה
 געטהאָן.“

„ניין, דאָס קען איך ווירקליך ניט, יענו אַלאַף,“ האָב איך געזאָגט.
 „איצט ניט. אפשר שפעטער, היינט נאַכמיטאַג פֿילייכט,“ דאָס זאָגענדיג בין
 איך אַרויף אויף די טרעפֿ צו מיר אין צימער.

דאָ האָב איך זיך אַ וואָרף געטהאָן אויף'ן בעט און זיך צולאַכט. אַט
 דאָס הייסט אַביסעל אַ גליק, וואָס ער האָט מיר פֿערכאַפֿט דעם וועג! מיין
 עהרע איז גערעמעט! פֿינף קראַנען — מענש איינער, זאָל דיך נאָט שומר
 זמצייל זיין! האָסט פֿונקט אזוי גוט געקענט פֿערלאַנגען פֿון מיר פֿינף
 אַקציעס פֿון דער דאַמפֿ-קיך אָדער אַ פֿאַלאַץ דרויסען אין אַקער.

און דער געדאַנק מכת די דאָזיגע פֿינף קראַנען האָט מיך וואָס ווייטער
 אַלץ מעהר געקיצעלט, כ'האָב אַלץ העכער און העכער געלאַכט. בין אין
 גיט אַ שד אַ זונג? ווי? פֿינף קראַנען! נו יאַ, דערצו בין איך טאַקי דער

דיכטיגער מאן. מיין לוסמינקייט האָט אַלץ געשטיינען, און איך האָב גאָרנישט געהאַט דאַגעגען. פֿע, צו'ן אַרדע שוואַרץ יאָהר, שמעקט עס אַביסעל נאָך עסען דאָ! דער עכטער פֿרישער ראָסעל-פֿלייש-ריח פֿון מיטאָג! פֿע! און איך מאַך מיט אימפעט אויף דאָס פֿענסטער, כדי אַרויסצולאָזען דעם שרעק־ליכען גערוד. קעלנער! אַ האַלבען ביפֿסטייק! און זיך אומדרעהענדיג צום טיש, צו דעם דאָזיגען צובראַכענעם, הינקעדיגען טיש, וועלכען איך פֿלעג מווען אונטערשפּאַרען מיט די קניע, בשעת איך פֿלעג דאַרפֿען שרייבען, האָב איך זיך טיעף פֿערגיינט און געפֿרענט: איהר ווילט אפשר אַ גלאָז וויין? ניין? מיין נאָמען איז מאַנגען, מיניסטער מאַנגען. ליידער האָב איך אַביסעל צו לאַנג געבומעלט. . . טהיר-שליסעל. . .

און ווידער אַמאָל האָבען זיך מיינע געדאַנקען אַוועקגעלאָזען אָהן אַבּהאַלט אויף פֿערפֿלאַנטערטע, קרומע וועגען. כ'האַב, דוכט זיך, נישט געוואוסט, אז איך רעד אָהן אַ שום צוזאַמענהאַנג, און איך האָב נישט אויס־גערעדט קיין איין וואָרט, וואָס איך זאָל נישט האָבען געהערט אָדער פֿערשטאַנען. כ'האַב זיך אַליין געזאָגט: נו, אַצונד קריכסט דו שוין ווידער אויף די גלייכע וועג! און דאָך האָב איך נישט געקענט אַנדערש מאַכען. מיר איז פֿאַרגעקומען, עפעס אזוי ווי איך וואָלט געלעגען אַפֿערהייט און גערעדט פֿון שלאָף. רעד קאָפּ איז מיר געווען לייכט, אָהן ווייטאָג, אָהן זאָרג, און מיין גייסט איז געווען קלאָהר. ס'האַט מיך געטראָגען און געהויבען אין דער לופֿטען און איך האָב גאָרנישט געהאַט דאַגעגען.

קומט אַרײַן! יאָ, קומט אַקאַרשט אַרײַן! ווי איהר זעהט, אַלעס איז לויטער רובין. אילאַיאַלי, אילאַיאַלי! די רויטע הויכע ווידענע קאַנאַצע! ווי שמאַרק זי אַטהעמט! קוש מיך, געליעכטע! נאָך! נאָך! די אַרעמס דייענע זיינען ווי ווייסער בורשטין, דייענע ליפען לייכטען. . . קעלנער, כ'האַב דאָך געבעמען אַ ביפֿסטייק. . .

די זונן האָט אַרײַנגעשײנט אין מיין פֿענסטער, כ'האַב געהערט ווי די פֿערד אונטען קייען וויער האָבער; און איך זיך מיר דאָ און זינג מיין האַלץ־שפענדעל, אײפֿגעלייגט און לוסטיג ווי אַ קינד. עמליכע מאָל כסדר האָב איך אָנגעטאַפט מיין מאַנוסקריפט; כ'האַב עס גאָר נישט אין זינען געהאַט אפילו, נאָך דער אינסטינקט מיינער האָט מיר געזאָגט, אז עס עקזיסטירט, מיין בלוט האָט מיך אָן דעם דערמאָנט. און איך האָב עס אַרויסגענומען פֿון קעשענע.

עס איז פֿייכט געוואָרען, דעריבער האָב איך עס אויסגעשפּרייט און עס געלייגט טריקענען אין דער זונן. דערנאָך האָב איך גענומען אַרומנעהן אין מיין צימער אַרויף און אַראָב. ווי קלענליך אַלעס האָט אויסגעזעהן!

אויף דער פאָדלאַגע אַרום און אַרום איבערגעבליבענע קליינע שטיקלאַך בלעד, אָבער קיין איינציגער שטול צו ויצען, ניט אמאָל אַ משוואַק אויף די נאָקעמע ווענד; אַלצדינג איז אַוועק צום „פֿעטער" אין קעלער און איז פֿערצעהרט געוואָרען. אויף'ן מיט אַ פּאָר בויגען פּאַפּיר, אָנגעלייגט מיט שטויב אויף אַ פֿינגער די דיק — דאָס איז געווען אַלץ, וואָס איך האָב פֿערמאָגט מיין אייגענס; די אַלמע, גרינע קאָלדערע אויף'ן בעט האָט האַנז פּאַולי מיר מיט עטליכע חדשים צוריק אַנטליהען... האַנז פּאַולי! איך גיב אַ קנאַק מיט די פֿינגער. האַנז פּאַולי פּעטערסען מוז מיר העלפֿען! און איך וויל זיך דערמאָנען זיין אַדרעס. ווי אזוי האָב איך זיך פֿאַרט געקענט פֿערגעסען אָן האַנז פּאַולי! ער וועט אַודאי זיין שטאַרק ברוגז וואָס איך האָב זיך תּיכף ניט געווענדעט צו איהם. אויף גיך מהו איך אָן מיין הוט, נעהם צונויף דאָס מאַנסקריפט, שטעק עס אַרײַן אין מאַש און לױף אַרונטער די טרעפּ.

„הער אַקאַרשט, יענז אַלאַף," האָב איך אַרײַנגעשריגען אין שטאַל אַרײַן, „כ'מיין גאַנץ זיכער, אַז איך וועל דיר היינט נאָכמיטאָג קענען העלפֿען!"

צוקומענדיג צום ראַטה-הויז, דערועה איך, אַז עס איז שוין נאָך עלף דער זייגער, און איך בעשלים ביי מיר, אַריבערגעהן תּיכף אין דער רעדאַקציע. לעבען מהיר פֿון ביראָ בין איך שמעהן געבליבען, כדי נאָכזעהן, צי מיינע פּאַפּירען ליגען אויף אַ לאַד, איין זייטעל נאָך'ן אַנדערן; כ'האָב זיי אַ וויילע געגלעט מיט אַ בעוונדערן געפֿיהל פֿון איבערגעבענהייט, דערנאָך האָב איך זיי צוריק אַרײַנגעלייגט אין קעשענע און אָנגעקלאַפט אָן מהיר. כ'האָב געקענט הערען, ווי דאָס האַרץ קלאַפט מיר, בעת איך בין אַרײַן אין צימער.

דער מאַן מיט'ן שערל איז ווי דער שטייגער געווען אויף זיין פּלאַץ. איך פֿרעג זיך נאָך אויף'ן רעדאַקטאָר. קיין ענטפֿער. דער מאַן זיצט און בויערט אויס די לאַקאַל-נאָמיצען פֿון די פּראָווינציעלע בלעטער. כ'ווידערהאַל מיין פּראַגע און געה צו אַביסעל געהנטער צו איהם. דער רעדאַקטאָר איז נאָך ניטאָ, האָט ער זיך ענדליך אָבערוּפֿען, זיך ניט אומקוקענדיג אפילו צו מיר.

ווען ער דאַרף קומען?

גאַנץ אונבעשטימט, ווירקליך גאַנץ אונבעשטימט.

ביז ווי שפעט דאָס ביראָ איז אָפֿען?

דערויף האָב איך נאָר קיין ענטפֿער ניט געקריגען און איך האָב געמוזט אַוועקגעהן. דער מענטש האָט די גאַנצע צייט קיין בליק אפילו אויף

מיר ניט געוואָרפֿען; ער האָט געהערט מײַן שמועס און דורך איהר האָט ער מיך דערקענט. אזוי שלעכט ביסט דו דאָ פֿערשריבען, אז מען האַלט עס ניט אַמאָל פֿאַר נײַטיג דיר צו ענטפֿערן, האָב איך זיך געטראַכט, צי איז דאָס ניט אַקאַרשט אָן אָנוואַג פֿון רעדאַקטאָר אליין? זינט ער האָט אָנגענומען מײַן בעריהמטען פֿעליטאַן פֿאַר צעהן קראָנען, האָב איך איהם פֿערוואָרפֿען מיט אַרבייט, כ׳האָב איהם כמעט יעדען מאָג די טהיר אָב-געקלאַפט מיט זאַכען, וואָס האָבען ניט געמײנט און וועלכע ער האָט נעביך געמוזט איבערלייענען און זיי מיר צוריקגעבען. אפשר וויל ער מאַכען אַ סוף דערצו, איינמאָל פֿאַר אלע מאָל אַ סוף. . . איך בין אַרויס אין גאַס און האָב זיך געלאָזט געהן נאָך האָמאַנדסביען.

האַנו פּאָולי פּעטערסען איז געווען אַ בויערן-סמודענט, וועלכער האָט געוואוינט אין הויף פֿינף טרעפּען הויך אין אַ בוידים-שטיבעל: האָנו פּאָולי פּעטערסען איז אַלזאָ געווען אַן אַרימאַן, האָט ער אָבער אַ קראָנע, וועט ער זי געבען, איך בין אזוי זיכער געווען, אַז איך וועל זי קריגען ביי איהם, עפעס אזוי ווי זי וואָלט שוין געלעגען ביי מיר אין קעשענע. דעם גאַנצעו זועג האָב איך זיך געפֿרעהט מיט דער דאָזיגער קראָנע — אזוי פֿערויכערט בין איך מיט איהר געווען. אַז איך בין צוגעקומען צו דער הויז-טהור איז זי געווען צוגעמאַכט, און איך האָב געמוזט אָנקלינגען.

„כ׳האָב וואָס צו ריידען מיט סמודענט פּעטערסען, האָב איך געזאָגט און געוואָלט אַריינגעהן, „איך ווייס וואו זיין צימער איז.“

„סמודענט פּעטערסען?“ האָט דאָס מיידעל איבערגעפֿרענט, צי איז דאָס ניט דער וואָס האָט געוואוינט אין בוידים-שטיבעל? דער האָט זיך אַרויסגעצויגען, וואוהין, ווייסט זי ניט; זיינע בריעף אָבער, האָט ער געבע-מען, זאָל מען איבערשיקען אין דער טאָלדבאָדנאָדע צו הערמאַנסען, און דערנאָך האָט זי אָנגערופֿען די נומער.

פֿול מיט גלויבען און האַפֿנונג געה איך אַריינער די גאַנצע טאָלד-באָדנאָדע, כדי זיך נאָכפֿרעגען אויף האָנו פּאָולים אַדרעס, דאָס איז געווען דער לעצטער אויסוועג, און איך האָב איהם געמוזט אויסנוצען. אונטערוועגענטס בין איך דורכגעגאַנגען פֿערביי אַ ניי הויז, וואָס האָט זיך געהאַלטען אין בויען און וואו צוויי סמאָליאַרעס זיינען געשטאַנען און געהובעלט, כ׳האָב אָנגעהויבען זוכען אין הויפֿען אָבגעהובעלמע און אָבגעווענטע שטיקלאַך, אַרויסגענומען צוויי בלאַנקע שפּענדלאַך און אַריינגעשטעקט איינעם אין מויל און דעם אַנדערן אויף שפּעטער אין קעשענע. דאַן בין איך אַוועק ווייטער. איך האָב געקערעכצט פֿאַר הונגער, אין פֿענסטער פֿון אַ בעקעריי האָב איך

געוועהן א וואונדערבאר גרויס ברויט פאר צעהן ערע, דאס גרעסטע לעבעל ברויט, וואס מען קען איבערהויפט קריגען פאר דעם פרייו.

„איך קום, ויך גאכפרעגען אויף סטודענט פעטערסען'ס אדרעס.“

„בערנט אַנקערס גאדע נומער 10, דאך-וואוינונג.“ צי וויל איך נישט ארויסגעהן אהין? נג, צי איך וואָלט דאָן געוואָלט זיין אזוי גוט און מיט-נעהמען א פאַר בריעף, וואָס זיינען אַנגעקומען פאַר איהם?

איך געה ארויף אין שטאָדט, אויף דעם זעלבען וועג, מיט וועלכען איך בין געקומען, כ'געה ווידער פֿערביי די סמאָליאַרעס, וועלכע זיינען יעצט געזעסען מיט זייערע בלעכענע טעפ צווישען די קניע און האַבען געגעסען זייער גוטען וואַרעמעס פֿון דער דאָמף-קיר; כ'געה דורך די בעקעריי, וואו דאָס צעהן-ערע-ברויטמעל ליגט נאָך אויף זיין אָרט, און ענדליך, האַלב טויט פֿון מיעדקייט, קום איך צו צו דער בערנט אַנקערס גאָדע. די טהיר איז געווען אָפֿען, און איך בין אַרויף די פֿיעל טרעפּ ביוז'ן בוידים אַרויף, כ'געהס אַרויס די בריעף פֿון טאַש, כרי האַנו פּאָליץ מיט אַמאָל צו דערפֿרעהען, כשעת איך וועל אַריינגעהן צו איהם.

ער וועט מיר אַודאי נישט אַבזאָגען די טובה, אַז איך וועל איהם אַלצדינג דערצעהלען, נאַנץ געוויס נישט. האַנו פּאָלי האָט אַן איידעל האַרץ, דאָס האָב איך שוין אָפֿט וועגען איהם געזאָגט. . .

אויף דער טהיר האָב איך געפֿונען זיין קאַרטע: „ה. פ. פעטערסען,

סטוד. טעאָלאָג. — אַהיים-געפֿאָהרען.“

כ'האָב ויך אַנידערגעזעצט, כ'האָב ויך אַנידערגעזעצט אויף דער קאַלמער פּאָדלאָגע, פֿינסטער, מיעד, צובראַכען. אַ פאַר מאל זאָג איך איבער מעכאַניש: „אַהיים-געפֿאָהרען! אַהיים-געפֿאָהרען!“ דאָן ווער איך נאַנץ שטיל. קיין טרעהר אין מיינע אויגען, קיין געדאַנק, קיין שום געפֿיהל. מיט אויפֿגעריסענע אויגען בין איך געזעסען און האָב געקוקט אויף די בריעף, נישט האַבענדיג ברעה וואָס עס איז צו טהאָן. צעהן מינוטען זיינען פֿערביי, פֿיליכט צוואַנציג, אָדער מעהר; איך בין אַלץ געזעסען אויף דעם זעלבען אָרט און האָב מיט קיין פֿינגער נישט געריהרט. מען וואָלט געזאָגט, איך זיך דאָ און דרעמעל. מיט אַמאָל הער איך אימיצען קומען אויף די טרעפּ; כ'שמעה אויף און זאָג:

„איך ווך סטודענט פעטערסען, דאָ זיינען צוויי בריעף פאַר איהם.“

„ער איז אַהיים-געפֿאָהרען.“ האָט די פֿרוי געענטפֿערט. „אַבער נאָך

די פֿעריען קומט ער צוריק. אַז איהר ווילט, קען איך די בריעף נעהמען

צי זיך.“

„יא, א דאנק אייך, ס'איז מיר זעהר אנגענעהם, האָב איך געזאָגט, דאָן וועט ער זיי געפֿינען, אז ער וועט קומען צוריק. ס'קען זיין וואָס וויכטיגעס אין זיי. גומען מאָג!“

אז איך בין אַראָב אונטען, בין איך געבליבען שמעהן און אין מיטען נאָם, מיט צונויפֿגעדריקטע פֿויסטען, האָב איך הויך אויפֿ'ן קול געזאָגט: כ'וועל דיר וואָס זאָגען, מיין ליבער הערר נאָם, דו ביסט אַן אַלצאיינס! און איך שאַקעל מימ'ן קאָפּ ווי אַ משוגע'נער און שריי מיט צונויפֿגעביסענע צייהן צו די וואַלקען אַרויף: כאַפּט מיך דער רוה, דו ביסט אַן אַלצ-איינס!

איך בין אָבגעזאָנגען אַ פּאַר טריט און ווידער שמעהן געבליבען. פֿלוצלינג ענדער איך די האַלטונג, לייג צונויף די הענד, און בויג אָן דעם קאָפּ אָן אַ זייט און פֿרעג מיט אַ זיסען, פֿרומען קול:

„צי האָסט דו פֿאַרט אַרויפֿגערופֿען צו איהם, מיין קינד?“

דאָס האָט עפעס ניט געקלונגען ווי ס'דאַרף צו זיין.

מיט אַ גרויסען „אי“, זאָג איך, מיט אַ פֿולען גרויסען „אי!“ אַלואָ נאָך אַמאָל: צי האָסט דו פֿאַרט אַרויפֿגערופֿען צו איהם, מיין קינד? און איך לאָז אַראָב דעם קאָפּ און געהם אָן אַ וויינענדיגע שטימע און ענטפֿער: ניין!

דאָס האָט אַלץ ניט געקלונגען ווי ס'דאַרף צו זיין.

דו נאַר איינער, דו פֿערשמעהסט דאָך גאָר ניט, ווי צו חנפה'נען, ליגען צו זאָגען! יא, מוזט דו ענטפֿערן, יא, כ'האָב גערופֿען צו גאָט דעם האַרר פֿון דער וועלט! און דו מוזט זיך צו דייע ווערטער אויס-קלייבען דעם אוימעטיגסטען, קלאַגעדינסטען ניגון, וואָס דו האָסט ווען עס איז געהערט. אַט אזוי — נור נאָך אַמאָל! יא, דאָס איז שוין בעסער געווען. אָבער דו מוזט זיפֿצען דערביי, זיפֿצען ווי אַ לונגען-פֿייפֿעל. אַט — אזוי.

און אזוי לאָז איך זיך אַריין אין צבווע'יאַטסטוואַ, קלאַפּ אונגעדולדיג מימ'ן פֿויס, אז עס גיט זיך מיר ניט איין, און רופּ זיך אַליין דומקאָפּ, אין דער צייט וואָס די ערשטוינטע פֿערבייגעהער דרעהען זיך אום און קוקען מיך אָן ווי אַ משוגע'נעם.

כ'האָב אַלץ כּסדר געקויט מיין הובעל-שפענדעל און זיך געלאָזט געהן, אזוי שנעל ווי איך האָב נור געקענט, איבער די גאַסען. נאָך איידער איך האָב זיך אוימגעקוקט, בין איך שוין געווען אונטען ביים אייזענבאָהן-פֿלאַץ. אויף דער ערלעזער-קירכע איז דער זייגער געווען האַלב צוויי. כ'האָב זיך אָבגעשמעלט אַ וויילע און זיך מיטש געווען וואָס צו טהאָן. אַ

מאמער שווייס איז מיר אַרויס אויף'ן געזוכט און האָט מיר געפֿינטעלט אין די אויגען. קום מיט צום ברעג, האָב איך צו זיך אַליין געזאָגט. דאָס הייסט, אויב דו האָסט צייט? איך האָב זיך פֿערניגט פֿאַר זיך אַליין און בין אַראָב צום האַפֿען.

אויף דרויסען זיינען געלעגען די שיפֿען, דער ים האָט זיך געקאָממעט אין זונען-שיין. איבעראַל האָט עס געלעבט, אַ פֿייפֿעריי פֿון די דאָמפֿ-קעסלען, מרעגער מיט קאָסטענס אויף די פֿלייצעס, אַ מונטערער געזאָנג פֿון די אַנלאָדער ביי די שיפֿלאַך. אַ קוכען-פֿרוי ויצט לעבען מיר און בויגט זיך מיט איהר ברוינער נאָז איבער איהר סחורה, דער קליינער מיט איז פֿול מיט נאָשערייען, און איך קעהר זיך ניט ווילענדיג אָב פֿון דיווען אָנבליק, דער ריח פֿון איהרע מאַכלים פֿילט אָן דעם גאַנצען האַפֿען; פֿע, עפֿענט אויף די פֿענסטער! כ'ווענד זיך צו אַ מאַן, וואָס ויצט לעבען מיר און מענה מיט איהם איין וועגען די צרות, וואָס מען האָט פֿון די קוכען-ווייבער, וועלכע וואַקסען אויס דאָרט וואו מען פֿערזעט זיי ניט. . . וואָס, ניין? איהר וועט דאָך אָבער מודה זיין, אַז. . . אָבער דער גוטער מאַן האָט אַפֿנים דערשמעקט עפעס אונאַנגענעהמעס און האָט מיך אפֿילו ניט געלאָזט ענדיגען, נאָר ער האָט זיך אויפֿגעהויבען און איז אַוועקגעגאַנגען. אויך איך בין אויפֿגעשטאַנען און איהם נאָכגעגאַנגען, פֿעסט ענטשלאָסען, צו בעווייזען דעם מאַן זיין טעות.

„זאָגאַר צוליעב די געוונדהייטס-פֿערהעלמיסען,“ האָב איך געזאָגט און איהם אַ קלאַפֿ געטהאָן אין פֿלייצע.
„ענטשולדיגט, איך בין אַ פֿרעמדער דאָ און כ'ווייס גאָרנישט פֿון די געוונדהייטס-פֿערהעלמיסען.“ זאָגט ער און קוקט מיך אָן מיט צושראַקענע אויגען.

זעהט איהר, דאָס איז עפעס אַנדערש, — אַז ער איז אַ פֿרעמדער. . . צי קען איך איהם פֿילייכט ניט דיענען מיט וואָס עס איז? איהם אַרומ-פֿיהרען? ניט? ס'וואַלט פֿאַר מיר געווען אַ פֿערנגיגען און איהם וואַלט עס גאָרנישט געקאָסט.

אָבער דער מאַן האָט אַבסאָלוט געוואַלט פֿטור ווערן פֿון מיר און ער איז אויף גיך אַריבערגעלאָפֿען די גאַס אויף'ן אַנדערן טראַמװאַר.
כ'בין ווידער אַריבער צו מיין באַנק און האָב זיך אַנידערגעזעצט. איך בין געווען זעהר אונרוהיג, און די גרויסע קאָמפֿרינקע, וועלכע האָט געשפֿיעלט ניט ווייט פֿון מיר, האָט עס נאָך ערגער געמאַכט. אַ האַרמע, מעטאָלישע כוויק, אַ שטיקעל „וועבער“, צו וועלכען אַ קליין מידעלע זינגט צו אַ טרויעריגען גיגן. דאָס דורכדרינגענדע, ליידענדע אין די טענער פֿון דער

קאמערדינקע צוקאכט אין מיר דאס בלוט, מיינע נערווען הויבען אן ציטערן, פונקט ווי די מוזיק וואלט אָבגעקלאַנגען אין זיי און אין אַ וויילע אַרום שפּאַר איך זיך אָן אויף דער באַנק און זינג מיט. וואָס טהוּט מען נישט אָב, אַז מען הונגערט! כ'פּיהל זיך אַזוי ווי פּערלאָרען אין דיזע טענער, אויפֿ-געלעזט אין טענער, איך פּלאַץ אַרויס און מיר דוכט זיך עפעס אַזוי ווי איך וואָלט געשוועבט אין דער לופטען איבער בערג, אַרײַן אין ליכטיגערע וועלטען.

"איין ערע!" זאָגט דאָס קליין מיידעלע פֿון דער קאָמערדינקע און שטרעקט מיר אויס דעם בלעכענעם טעלער, "בלויז איין ערע!"

"יאָ," ענטפֿער איך אונבעוואוסט און כ'שפּרינג אויף און זוך דורך מיינע קעשענעס. אָבער דאָס קינד מיינט, אַז איך טרייב קאָמאָועס און עס געהט זיך אַוועק, נישט זאָגענדיג קיין וואָרט. אָט די שטומע דולדזאַמקייט איז געווען צופֿיעל פֿאַר מיר; וואָלט זי מיך אויסגעזידעלט, וואָלט עס מיר ליעבער געווען; דער שמערץ האָט מיך געפּאַקט און איך האָב זי גערופֿען צוריק. "כ'האָב נישט קיין איין העלער, האָב איך געזאָגט, אָבער איך וועל זיך נישט פֿערגעסען אָן דיר, מאָרגען פֿילייכט. ווי הייסט דו? אַזוי? אַשעהנער נאָמען; כ'וועל איהם נישט פֿערגעסען. אַלואַ מאָרגען."

אָבער איך האָב פֿערשטאַנען, אַז זי גלויבט מיר נישט, כאָטש זי האָט קיין וואָרט נישט גערעדט, און איך האָב געוויינט פֿאַר פֿערצווייפּלונג דערפֿאַר וואָס אָט דאָס קליינע גאַסעך-מיידעל וויל מיר נישט גלויבען. נאָך אַמאָל האָב איך זי צוגערופֿען, מיט אימפעט האָב איך פֿאַנאַנדערגעפֿענט מיין דאָק און איהר געוואָלט אַוועקגעבען מיין וועסט. איך וועל דיך בעפֿרידיגען, וואָרט נור אַ רגע.

איך האָב נישט געהאַט קיין וועסט!

ווי האָב איך זי גאר געקענט זוכען! וואָבען זיינען אַריבער, זינט איך האָב זי געהאַט. אויף וואָס פֿאַר אַ וועלט בין איך? דאָס צוטומעלטע מיידעל האָט שוין מעהר נישט געוואָרט און איז אויף גיך אַוועק. און איך האָב געמחזט זי לאָזען אַוועקגעהן. די מענשען זיינען זיך צונויפֿגעלאָפֿען און האָבען געלאַכט אויף'ן קול; אַ פּאָליציי-דיענער שפּאַרט זיך אַרײַן אין עולם און וויל וויסען, וואָס דאָ איז אַזוינס געשעהן.

"גאָרנישט," האָב איך געענטפֿערט, "אָבער טאַקי גאָרנישט! כ'האָב בלויז געוואָלט אַוועקגעבען דער קליינער מיידעלע דאָרט מיין וועסט. .. פֿאַר איהר פֿאָטער. .. דעריבער האָט איהר נישט וואָס צו לאַכען. כ'קען דאָך געהן אַהיים און זיך אַנטהאַן אַן אַנדערע."

„קײן ספעקטאקעל אויף דער גאס!“ האָט דער פּאַליציי-מאַן געוואָגט.
 „אַט — אזוי, מאַרש!“ און ער גיט מיר אַ שטופּ פּאַרווערטס. „דאָס זיינען
 אייערע פּאַפירען?“ האָט ער מיר נאָכגעשריען.
 יא, צװן אַלדע שוואַרץ יאָהר, מיין צייטונגס-אַרטיקעל, אַ מאַסע וויכטיגע
 שרייבטען! ווי האָב איך געקענט זיין אזוי אונפֿאַרויכטיג!
 כ׳נעהט צו מיין מאַנוסקריפט, איבערצייג זיך, אַז עס ליגט אין אָרדנונג
 און לאָז זיך געהן, זיך גאָר ניט אומקוקענדיג, גלייך אין די רעדאַקציע. אויף
 דעם ערלעזער-טהורם איז שוין געווען פֿיער דער זייגער.
 דאָס ביוּראַ איז פֿערשלאָסען. ווי אַ גנב כאַפּ איך זיך אין דער שטיל
 צוריק אַרונטער פֿון די טרעפּ און בלייב שטעהן ביי דער טהיר, ניט
 וויסענדיג וואָס פֿאַר אַן עצה זיך צו געבען. וואָס טהוּט מען פֿאַרמ? כ׳שפּאַר
 זיך אָן אָן דער וואַנד, קוק אַראָב אויף די שטיינער און דיינק נאָך. פֿאַר
 מיינע פֿיס ליגט אַ שטעק-נאָדעל; כ׳בויג זיך אָן און הויב זי אויף. אַשטייגער,
 ווען איך זאָל אָבשניידען די קנעפּ פֿון מיין ראָק? וואָס וואָלט איך דען פֿאַר
 זיי געקענט קריעגען? פֿיליכט וועט דאָס מיר גאַרנישט נוצען, קנעפּ זיינען
 נאָך אַלעמען ניט מעהר ווי קנעפּ, אָבער איך האָב זיי גענומען, און זיי
 בעטראַכט פֿון אַלע זיימען און איך האָב געפֿונען, אַז זיי זיינען אזוי גוט
 ווי ניי. ס׳איז פֿאַרמ, הייסט עס, אַ גומער געדאַנק; כ׳קען זיי אָבשניידען
 מיט מיין מעסערל און זיי אוועקטראַגען צום „פֿעמער“ אין קעמערל. די
 האַפֿנונג, אַז איך וועל קענען פֿערקויפֿען די דאָזיגע פֿינף קנעפּ, האָט מיך
 גלייך אויפֿגעמונטערט, און איך האָב געוואָגט: „איי, איי, עס וועט געהן!“
 די פֿרייד האָט מיך בעהערשט, און איך האָב אָנגעהויבען אַראַבנעהמען
 די קנעפּ איינעס נאָך׳ן אנדערן. דערביי האָב איך שטילערהייט, אין זיך,
 געפֿיהרט פֿאַלגענדען שמועס:
 „גו יאָ, זעהט איהר דאָך, ס׳נעהט איינעס אַביסעל ניט ווי געהעריג
 און, אַ מאַמענטאַנע פֿערלעגענהייט. . . אָבגעניצט, וואָגט איהר? רעדט ניט
 קיין נאַרישקייטען! כ׳וואָלט געווען אַ בעלן צו זעהן דעם, וואָס ניצט אָב
 זיינע קנעפּ ווייניגער איידער איך. כ׳געה תמיד מיט אָן אָפֿענעם ראָק, וויל
 איך אייך זאָגען; ס׳איז שוין מיין טבע אזוי, איז אַריגינאַלימעט. . . נײן,
 נײן, אַז איהר ווילט ניט, אזוי! — אָבער איך מוז וועניגסטענס האָבען מיינע
 צעהן ערע דערפֿאַר. . . אָבער, גאָט איז מיט אייך, ווער זאָגט עס חלילה,
 אַז איהר מוזט? איהר קענט האַלמען מויל און מיך לאָזען צו רוה. . . יאָ,
 יאָ, כ׳ריינט אַקאַרשט די פּאַליציי, פֿון מיינע שמוענען! כ׳וועל אויסוואַרטען
 דאָ, ביז וואָנעט דער פּאַליציסט וועט קומען. און גנבֿענען וועל איך ביי

איך אויך גאָרנישט. . . נו, אַדיע, אַדיע! מיין נאָמען איז אַלזאָ טאַנגען,
כ'האַב אַביסעל צו לאַנג געבומעלמ. . ."

מיט אַמאָל קומט אימיצער אַרונטער פֿון די טרעפּ, אויף דער רגע
כאַפּ איך זיך אויף פֿון מיינע חלומות, כ'דערקען דעם שערעל-מאַן און
שטעק אויף גיך אַרײַן די קנעפּ אין קעשענע. ער וויל אַריבערגעהן, ער
ענטפֿערט אפילו נישט אָב אויף מיין גרום און מיט אַמאָל געהמט ער זיך
בעטראַכטען מיט גרויס אויפֿמערקזאַמקייט די געגעל פֿון זיינע פֿינגער.
כ'שטעל איהם אָב און פֿרעג זיך נאָך אויף'ן רעדאַקטאָר.
„ניטאָ."

„ס'אָ ליגען!" האָב איך זיך אָבגערופֿען. און מיט אַ חוצפּה, וואָס
האָט מיך אַלײַן אַרײַנגעבראַכט אין ערשטוינגנ, האָב איך ווייטער געזאָגט:
„איך מוז מיט איהם ריידען; אַ זעהר נייטיגער ענין. ידיעות פֿון שטיפֿטס-
גאַרדען."

„איהר קענט דאָס מיר דען נישט זאָגען, וואָס?"
„איך?" האָב איך געענטפֿערט און איהם אָנגעקוקט פֿון אויבען ביז
אַראָב.

דאָס האָט געהאַלפֿען. ער איז גלייך צוריקגעגאַנגען מיט מיר און מיר
געפֿענט די טהיר. איצט איז מיר אַזוי ווי עפעס געשטאַנען אין האַלו.
כ'האַב שטאַרק פֿערביסען מיט די צייהן, כדי זיך צו מאַכען קוראַזש,
אָנגעקלאַפּט און איך בין אַרײַן צום רעדאַקטאָר אין פּרוּוואַט-ביוראָ.
„גומען טאַג! איהר זייט עס?" האָט ער פֿריינדליך געזאָגט. „זיצט!"
וואָלט ער מיר די טהיר געוווּזען, וואָלט עס מיר לייעכער געווען;
די טרעהרען זיינען מיר שוין געשטאַנען אין די אויגען, און איך האָב
געענטפֿערט:

„כ'בעט איך, ענטשולדיגט. . ."

„זיצט," האָט ער ווידערהאַלט.

כ'האַב זיך אַלזאָ אַנידערגעזעצט און ערקלעהרט, אַז איך האָב ווידער
אַן אַרטיקעל, וועלכען איך וואָלט זעהר געוואָלט האָבען געדרוקט אין זיין
צײַטונג. כ'האַב זיך דערמיט אַזוי פֿיעל מיה געגעבען, ער האָט מיך אַזוי
פֿיעל אָנשמײַנגען געקאָסט.

„כ'וועל איהם איבערלייענען," האָט ער געזאָגט און האָט איהם ביי
מיר צוגענומען. „מיה גיט איהר זיך געוויס ביי אַלצדינג, וואָס איהר שרייבט,
אָבער איהר זייט צו היציג, צו איבעראַיילט. אַז איהר וואָלט נור געווען
אַביסעל געזעצטער! צופֿיעל פֿיעכער! כ'וועל איהם אָבער לייענען!" און דאָס
זאָגענדיג האָט ער זיך ווידער אָבגעקעהרט צום טיש.

בין איך אלוואָ געבליבען זיצען. וואָלמ איך אפשר בעמען ביי איהם א קראַנע? איהם ערקלעהרען, פֿאַרוואָס ס'איז שמענדיג פֿאַרהאַן צופֿיעל זיבער, צופֿיעל היץ דערין? ער וואָלמ מיר דאַן אודאי געהאַלפֿען; ס'איז ניט דאָס ערשמע מאָל געווען.

כ'האַב זיך אויפֿגעהויבען. הם! אָבער אַז איך בין ביי איהם געווען דאָס לעצמע מאָל, האָט ער זיך פֿאַר מיר בעקלאַגט, אַז עס איז איהם זעהר ענג אין געלד, ער האָט זאָגאַר דאָס אינגעל אַרומגעשיקט, צונויפֿמאַכען די עטליכע קראַנען פֿאַר מיינעם אַן אַרטיקעל. דאָס קען נאָך יעצט אויך זיין אַזוי. ניין, דאָס זאָל ניט געשעהן! וואָס זשע, זעה איך דען גאַרניט, אַז ער איז פֿערנומען מיט זיין אַרבייט?

„אויסערדעם נאָך עפעס?“ האָט ער געפֿרעגט.

„ניין,“ האָב איך געענטפֿערט און פֿרוכירט זיך מאַכען האַרץ אַז

שמאַרקען מיין שטימע. „ווען זאָל איך ווידער אַרײַנקומען?“

„אַך, ווען איהר וועט פֿערבייגעהן,“ האָט ער געענטפֿערט. „אַזוי אין

אַ פֿאַר טאָג אַרום.“

כ'האַב מיין בקשה איבער די ליפען ניט געבראַכט. אַט דעם מאַן'ס פֿריינדליכקייט האָט גאַר קיין שיעור און קיין ערך ניט געהאַט ביי מיר אין די אויגען, און איך האָב געוואָלט צייגען, אַז איך ווייס ווי זי צו שעצען. ליבערשט פֿערהונגען. דעריבער בין איך אַוועק.

זאָגאַר ווען איך בין געשטאַנען אויף דרויסען און האָב פֿון דאָס ניי

דערפֿיהלמ די הונגער-ליידען, — דאַן אפילו האָב איך קיין חרטה ניט

געהאַט וואָס איך האָב פֿערלאָזען דאָס ביוראָ, ניט בעמענדיג קיין קראַנע

ביים רעדאַקטאָר. כ'האַב אַרויסגענומען דאָס צווייטע האַלץ-שפּענדעל פֿון

טאַש און עס אַרײַנגעשטעקט אין מויל. דאָס האָט ווידער געהאַלפֿען.

פֿאַרוואָס האָב איך דאָס שוין פֿריהער ניט געמאַן? שעמען מענסט דו

זיך, האָב איך אַ זאָג געמאַן אין דער הויך; האָסט דו ווירקליך געקענט

מראַכטען דערפֿון צו בעמען ביי דעם מאַן אַ קראַנע און איהם דורך דעם

ווידער אַרײַנבריינגען אין אַ פֿערלעגענהייט? און איך בין גאַנץ גראָב

געוואָרען גענען זיך אליין פֿאַר דער אונפֿערשעהמטהייט, וואָס איך האָב

כדעה געהאַט אָבצוטהאָן. ביי גאַט, דאָס איז דאָס נידערמרכמינסטע, וואָס

איך האָב ביו איצט געהערט! האָב איך געזאָגט; אָבשלאָגען אַ מענשען

די מהירען און איהם כמעט די אויגען אויסגראַבלען, נור דערפֿאַר וואָס

דו דאַרפֿסט האָבען אַ קראַנע, דו הונד וואָס דו ביסט! אַלוואָ היידאָ!

שנעל! שנעל! דו בהמה איינע! איך וועל לערנען מיט דיר אַביסעל דרך

אַרץ!

כדי זיך אליין צו בעשטראַפֿען, האָב איך אָנגעהויבען לויפֿען, כ'בין דורכגעלאָפֿען איין גאס נאָך דער אנדערער, כ'האָב זיך אליין אָנגעמריבען מיט ביטערע קללות און געשריען און געליארעמט אויף זיך אין דער הויך אזוי ווי אַ משוגע'נער, ווען איך האָב געוואָלט זיך אָבשמעלען, דערווייל בין איך אַרויפֿגעקומען הויך אין דער פֿילעסמראַדע. אַז איך בין ענדליך שמעהן געבליבען, גרייט אויסצוברעכען אין אַ געוויין פֿאַר כעס, וואָס איך האָב ניט געקענט ווייטער לויפֿען, האָב איך געציטערט מיט מיין גאַנצען קערפֿער און איך האָב זיך מיט האַסט אַנידערגעזעצט אויף אַ מרעפּ, ניין, וואַרט אַקאַרשט! האָב איך זיך אָבגערופֿען. און כדי זיך צו פֿיניגען ווי ס'בעדאַרף צו זיין, האָב איך זיך גלייך אויפֿגעהויבען און זיך געצוואַנגען צו בלייבען שמעהן, און דערנאָך האָב איך זיך צולאָכט פֿון זיך אליין און חוּק געמאַכט פֿון מיין אייגענעם עלענד, ענדליך, נאָכדעם ווי עס זיינען אַריבער עטליכע מינוטען, האָב איך דורך אַ שאַקעל מיט'ן קאַפּ זיך אליין גענומען די ערלויבעניש, זיך צו זעצען; און זאָגאַר דאַן האָב איך איך אויסגעקליבען דעם אונגע-קוועמסטען אָרט אויף די היז-טרעפּ.

רבּנו של עולם, וואָס פֿאַר אַ חיות דאָס איז געווען, זיך אָבצורוהען! כ'האָב זיך אָבגעווישט דעם שווייס פֿון געזיכט און מיעף אויפֿגעאַטהעמט. בין איך דאָס אַביסעל געלאָפֿען! אָבער איך האָב קיין חרטה ניט געהאַט דערויף, ס'איז געווען כּשר פֿערדיענט. ווי האָב איך נאָר געקענט טראַכטען דערפֿון, צו וועלען האָבען אַ קראַנע? אַזונד האָב איך דערוועהן די פֿאַלגען! און מיט אַ מילדען טאָן האָב איך זיך אָנגעהויבען אויס'מוסר'ן אזוי ווי אַ מוטער וואָלט עס געמאָגן. כ'בין אַלץ ריהרענדער געוואָרען, און מיעד און אָהן כּחות האָב איך אָנגעהויבען וויינען, אַ שטיל, אינעווייניג געוויין, אַן אינערליכעם שלוכצען אָהן טרעהרען.

אַ פֿערטעל שעה אָדער מעהר בין איך געזעסען אויף דעם זעלבען אָרט. מענשען וויינען צוגעקומען און פֿערבייגעגאַנגען, אָבער קיינער האָט מיך ניט געטשעפעט. דאָ און דאָרט האָבען זיך געשפּיעלט קליינע קינדער; אויף דער אנדער זייט אין גאָס אויף אַ בוים האָט געוונגען אַ יונגער פֿויגעל.

אַ פּאָליציי-מאַן קומט צו מיר צו.

„פֿאַרוואָס זיצט איהר דאָ?״ האָט ער געפֿרעגט.

„פֿאַרוואָס איך זיץ דאָ? פֿאַר פֿערגניגען.“

„אַ האַלבע שעה האָב איך אויף אייך אַן אויג,״ האָט ער געזאָגט.

„איהר זיצט שוין דאָ אַ האַלבע שעה.“

„אונגעפעהר! האָט איהר נאָך וואָס צו זאָגען?“ דערביי האָב איך זיך אויפגעהויבען און מיט פֿערדרום בין איך אוועק ווייטער.
צוקומענדיג צום סקווער בין איך געבליבען שמעהן און האָב אַרונט-
טערגעקוקט די גאַס. פֿאַר פֿערגניגען! אָט דאָס איז אַביסעל אַן ענטפֿער
געווען! פֿאַר מיעדקייט! האָסט דו געזאָלט זאָגען, אי דאָס מיט אַ וויינענדיגער
שטימע — דו ביסט אַ בהמה, וועסט זיך קיינמאָל ניט אויסלערנען ריידען
ווי אַ צבוע'יאַק, קיינמאָל ניט! — פֿון מאַטקייט! און דערביי האָסט דו
געדאַרפֿט קייבען אזוי ווי אַ פֿערד.

אַז איך בין צוגעקומען צו דער פֿייער-וואַך, בין איך שמעהן געבליבען.
אַ נייער איינפֿאַל. כ'האָב צוגעקנאַקט מיט די פֿינגער, זיך צולאַכט הויך
אויף'ן קול, אַז אלע פֿערבייגעהער האָבען זיך אָבגעשטעלט קוקען אויף מיר
מיט ערשטוינונג, און דערנאָך האָב איך געזאָגט: ניין, אַצונד געהסט דו
טאַקי באמת אַרויס צו פֿאַסטאַר לעוויאַן. דאָס מוזט דו ווירקליך טהאָן. יאָ,
נור אויף פֿראַבע. וואָס האָסט דו דען צו פֿערלירען? ס'איז דאָך אַזאַ
שעהגעס וועטער.

כ'בין אַריין אין פֿאַשאַ'ס בוכהאַנדלונג, כ'האָב אויפֿגעזוכט פֿאַסטאַר
לעוויאַן'ס אַרעס אין אַרעס-קאַלענדאַר און זיך אוועקגעלאָזט אַהין. אַצונד
געהט עס! האָב איך געזאָגט. נאָר קיין דומהייטען איצט! געוויסען, זאָגסט
דו? ווייס איך וואָס פֿאַר אַן אונזין; דו ביסט צו אַריס, זיך צו האַלטען אַן
געוויסען. דו ביסט אויסגעהונגערט, קומסט מיט אַ וויכטיגע בקשה, דאָס
סאַמע ערשטע, וואָס איז אַס נייטיגסטען. אָבער דו מוזט אָנבויגען דעם
קאַפֿ אָן אַ זייט און צופֿאַסען אַ ניגון צו דייע ווערטער. דאָס ווילסט דו
ניט? ווי? דאַן גיב איך ניט אַ טראַט ווייטער, זאָלסט עס נור וויסען. אַלזאָ
כסדר: דו געפֿינסט זיך אין אַ צושטאַנד פֿון קאַמפֿ, ראַנגעלסט זיך ביינאַכט
מיט די כוחות פֿון פֿינסטערניש און מיט גרויסע, שטומע טייוואַלים, אַז
ס'איז איינפֿאַך אַ גרויל; דו הונגערסט און דורשסט נאָך וויין און מילך,
און דו קריגסט גאַרנישט. אזוי ווייט האַלט עס מיט דיר. אַצונד שמעהסט
דו דאָ און דו האָסט מעהר קיין בוימעל ניט אין דיין לאַמפֿ. אָבער דערפֿאַר
גלויבסט דו אין זיין חסד, אין זיין גנאָד, געלויבט איז גאַט, דו האָסט דעם
גלויבען נאָך ניט פֿערלאָרען! און דאַן מוזט דו די הענד צונויפֿלייגען און
אויסוועהן ווי אַ שוואַרץ יאָהר, אַקוראַט ווי דו וואָלסט טאַקי געהאַפֿט אויף
גאַט'ס גנאָד, וואָס איז שייך צום מאַ מאַן, האָסט דו איהם פֿיינט בתכלית
השנאה, אין סיי וואָס פֿאַר אַ פֿאַרם ער זאָל ניט זיין; עפעס אַנדערש איז
מיט אַ געבעט-בוך, אַ זכר, אַן עראינערונג אויף אַ פֿאַר קראָגען. .. איך

בין געשטאנען ביים פאסטאָר'ס טהיר און האָב געלייענט: „ביראָ-צייט
פֿון 12 ביו 4.”

אצונד קיין קינדערייען! האָב איך זיך אָבגערוּפֿען; איצט ווערט מען
ערנסט! אָט אזוי, — דעם קאַפּ אַראָב — נאָך אַביסעל... און דאָן האָב
איך אָנגעקלונגען אין דער פֿאַמיליען-וואוינונג.
„כ'וואָלט געוואָלט ריידען מיט דעם הערר פֿאַסטאָר,“ האָב איך געזאָגט
צום מיידעל; אָבער ס'איז מיר אונגעגליך געווען צוצולייגען גאָט'ס נאָמען
דערצו.

„ער איז אַרויסגעגאַנגען,“ האָט זי געענטפֿערט.

אַרויסגעגאַנגען! אַרויסגעגאַנגען! דאָס האָט מיין גאַנצען פֿלאַן צו נישט
געמאַכט, פֿערוואָרפֿען אַלצדינג, וואָס איך האָב געהאַט בדעה צו זאָגען.
וואָס האָט מיר אַלזאָ גענוצט אָט דער לאַנגער וועג? און אָט בין איך אזוי
געשטאַנען דאָ.

„ס'איז עפעס נייטיגעס?“ האָט דאָס מיידעל געפֿרעגט.

„הילילה!“ האָב איך געענטפֿערט, „אויף קיין פֿאַל ניט! ס'איז נור
אַזוי אַ הערליכעס גאַדעך-וועטער, בין איך אַרויסגעקומען צו איהם צו
גאַסט.“

דאָ בין איך געשטאַנען און דאָרט איז זי געשטאַנען. כ'האָב אומישנע
אויסגעשטרעקט די ברוסט, כדי איהר אויפֿמערקזאַם צו מאַכען אויף דער
שפּילקע, מיט וואָס מיין ראָק איז געווען פֿערשפּילעט; מיט די אויגען האָב
איך זיך ביי איהר געבעטען, זי זאָל זעהן, נאָך וואָס איך בין געקומען;
אָבער די אַרעמע האָט גאַרנישט בעגריפֿען.

אַ הערליכעס גאַדעך-וועטער, יאָ, יאָ. די פֿרוי פֿאַסטאָרין, הייסט עס,

איז אויך ניטאָ אין דערהיים?

יאָ, אָבער זי האָט אַ פֿוס-ליימונג, ליגט אויף'ן קאַנאַפע און קען זיך
ניט ריהרען... צי וויל איך ניט אָנוואַגען עפעס דעם פֿאַסטאָר?

ניין, כ'מאָך אָפֿט אַזעלכע שפּאַציר-גענג, כדי צו האָבען אַביסעל
בעווענונג. ס'איז אזוי געוונד נאָך'ן עסען.

כ'האָב זיך אומגעקעהרט צוריק. צו וואָס טויג נאָך ווייטער פֿלוי-
דערן? אַחוץ דעם האָט מיר אָנגעהויבען שווינדלען אין קאַפּ; ס'האָט
ניט געפֿעהלט קיין סך, און איך וואָלט טאַקי אויף צו'ן אמת'ן געפֿאַלען
פֿון די פֿיס. ביראָ-שטונדען פֿון 12 ביו 4; כ'האָב אָנגעקלאַפּט מיט
אַ שעה שפּעטער ווי ס'שטעהט געשריבען, — די צייט פֿון גנאָד איז
אַריבער! —

אויף'ן סמארטארוו האָב איך זיך אַנידערגעזעצט אויף איינע פֿון די בענק ביי דער קירכע, אום גאַמעס ווילען, ווי פֿינסטער, ווי קלעגליך עס זעהט אויס פֿאַר מיר! כ'האָב ניט געוויינט, איך בין צי מיעד געווען; פֿערמאַטערט, אויסגעמוטשעט ביו גאָר בין איך דאָ געזעסען, כ'האָב זיך גאָרנישט פֿאַרגענומען טהאָן, כ'האָב זיך פֿון אָרט נישט געריהרט, כ'בין געווען אייסגעהונגערט, כ'האָב אודאי געהאַט אַן ענטצינדונג אין דער ברוסט, ס'האָט אַזוי שמערצליך געברענט דאָרט אינעווייניג, דאָס קייען פֿון'ס שפענדעל האָט שוין אויך ניט געהאַלפֿען; מיינע צייהן זיינען מיעד געוואָרען פֿון דער אומזיסטער אַרבייט, און איך האָב זיי געלאָזט צורוח, כ'האָב זיך אונטער-געגעבען, אַחוץ דעם האָט אַ שטיק ברוינע אַפעלסין-שאַלאַכץ, וואָס איך האָב געפֿונען אויף דער גאַס און תיכף גענומען אויסנאַגען, מיר פֿערשאַפֿט אַן איבעלקייט, איך בין געווען קראַנק; די פּוּלס-אַדערן זיינען געלעגען בלוי אָנגעשוואַלען אויף מיינע הענד.

אויף וואָס וואָרט איך נאָך אייגענטליך? אַ גאַנצען טאָג בין איך אַרומגעלאָפֿען זוכען אַ קראַנע, כדי צו קענען דערהאַלטען מיין לעבען אַ שעה לענגער, צי איז דען אין גרונד גענומען ניט אַלץ איינס, אויב דאָס אונפֿערמיירליכע וועט קומען אַ טאָג פֿריהער אָדער שפעטער? וואָלט איך זיך געוואָלט אויפֿפֿיהרען ווי אַן אַרענטליכער מענש, דאַן וואָלט איך שוין לאַנג אַזעק אַהיים, כ'וואָלט זיך אַנידערגעלייגט רוהיג און זיך איבערגעלאָזט ביים שיקזאַל אין די הענד. מיינע געדאַנקען זיינען אין דער רגע געווען גאַנץ קלאָהר, אַצונד וואָלט איך געוואָלט שטאַרבען, ס'איז הערבסט-צייט, און אַלצדינג איז פֿערוונגען אין שלאָף, איך האָב שוין יעדעס מיטעל איבערגעטהאָן, יעדען הילפֿס-קוואַל אויסגעשעפֿט, כ'האָב זיך סענטימענטאַל פֿערטיעפֿט אין די דאָזיגע געדאַנקען, און יעדעס מאָל, ווען איך האָב ווידער געהאַפֿט אויף אַ מעגליכקייט געראַטעוועט צו ווערען, האָב איך זיך אַליין צוגעשעפֿטשעט: דו נאַר איינער, דו האָסט דאָך שוין אָנגעהויבען שטאַרבען! כ'מוז נאָך אַפֿריהער אַ פֿאַר בריעף אָנשרייבען, אַלץ פֿאַרטיג מאַכען, זיך אַליין האַלטען גרייט, כ'וועל זיך גוט אַרומוואַשען און מיין בעט זויבער און פֿיין אויסבעטען; צוקאַפענס וועל איך זיך אונטערלייגען די ווייסע בויגענס פּאַפּיר, דאָס ריינסטע וואָס איך פֿערמאַג, און די גרינע קאָלדרע קען איך...

די גרינע קאָלדרע! מיט אַמאָל בין איך ווידער געווען אויף, דאָס בלוט איז מיר אַרויף אין קאַפּ און איך האָב געקראַנען שטאַרקע האַרץ-קלאַפֿעניש, כ'הויב זיך אויף פֿון באַנק און געה ווייטער; דאָס לעבען ריהרט זיך פֿון דאָס ניי אין אַלע גליעדער, און אַהן אויפֿהער ווידערהאַל איך די אָנגערייסענע

ווערטער: די גרינע קאלדרע! די גרינע קאלדרע! כ'נעה אלץ שנעלער און שנעלער, עפעס אזוי ווי איך וואלט געדארפט וואס עס איז אַניאָגען, און אין עטליכע אויגענבליקען בין איך ווידער אין דערהיים אין מיין באַדנעריי. זיך ניט אָבשמעלענדיג אויף אַ רגע אפילו, געה איך גלייך צו צום בעט אין דרעה צוגנויף האַנז פאָלי'ס קאלדרע. ס'וואַלט דאָך ווירקליך געווען מערקווירדיג, ווען מיין גומער איינפאַל זאָל מיך דאָס מאָל ניט ראַמעווען! מכה די נאַרישע מחשבות, וועלכע האָבען זיך גענומען אַברופֿען אין מיר, די שטילע אינערע שטימע, וועלכע האָט גערעדט צו מיר פֿון אַ געוויסען בראַנדמאַרק, וועגען דעם ערשטען שוואַרצען פֿלעק אייף מיין עהרע — דערפֿון האָב איך זיך ווייניג וואָס געמאַכט; דאָס איז מיר געווען לחלוטין אַלצאיינס. כ'בין ניט געווען קיין הייליגער, קיין טונגענד-אידויאַם, כ'האָב מיין פֿערשטאַנד נאָך. . .

און איך האָב גענומען די קאלדרע אונטערן אַרם און בין אַוועק אין דער סטערנסגאַדע נומער 5.

דאָרט האָב איך אָנגעקלאַפט און בין אַריין אין גרויסען, פֿרעמדען זאַל, צום ערשטען מאָל; דאָס גלעקעל אויף דער טהיר האָט שעהנע עטליכע מאָל פֿערצווייפֿעלט געקלונגען איבער מיין קאָפּ. פֿון אַ זייטיגען צימער איז אַרויסגעקומען אַ מאַן, וואָס האָט אַ פֿולען מויל מיט עסען און קייט; ער איז צוגעגאַנגען צום קלויט-מיש.

„כ'בעט אייך, ניט מיר אַ האַלבע קראַנע אויף מיינע ברילען!“ האָב איך געזאָגט, „אין אַ פֿאַר טעג אַרום וועל איך זיי בעשטימט ווידער אויסלייזען.“

„ווי? ניין, דאָס זיינען דאָך שטאַלענע ברילען.“

„יאָ.“

„דערויף קען איך נאָרנישט געבען.“

„אך ניין, דאָס קענט איהר טאַקי ניט! אייגענמליך איז דאָס נור געווען אויף קאַטאַוועס, אַט דאָ האָב איך אַ קאלדרע, וועלכע נוצט מיר מעהר ניט, און איך האָב גערעכענט, אַז איהר וואַלט זי ביי מיר געקענט צונעהמען.“

„ליידער האָב איך אַ גאַנצען סקלאַר מיט בעט-נעוואַנד,“ האָט ער געענטפֿערט, און אַז איך האָב זי אויפֿגעפֿענט, האָט ער אויף איהר געוואַרפֿען איין איינציגען בליק און געזאָגט:

„ניין, ענטשולדיגט, די קען איך אויך ניט נעהמען!“

„כ'האָב אייך צוערשט געוואַלט ווייזען די שלעכטע זייט,“ האָב איך זיך אָבערופֿען, „אויף דער אַנדער זייט איז זי פֿיעל בעסער.“

"יא, יא, אָבער דאָס העלפֿט אויך גאַרנישט, כ'וויל זי ניט, און קיין מענש וועט אויך דערפֿאַר קיין צעהן ערע אפילו ניט געבען."
 "דאָס איז אמת, פֿיעל איז זי ניט ווערטה, אָבער איך האָב געמיינט זי וואָלט געקענט פֿילייכט צוזאַמען מיט אַן אנדער אַלמע קאַלדרע פֿערקויפֿ ווערן ביי אויקציאָן."

"מעגליך, אָבער ס'נוצט אויך גאַרנישט."

"25 ערע?" האָב איך געפֿרעגט.

"ניין, איך וויל זי ניט, מענש, כ'וויל זי ביי מיר און שטוב ניט האָבען."

כ'האָב גענומען מיין קאַלדרע ווידער אונטערן אָרים און בין אַוועק אַהיים.

כ'האָב זיך געמאַכט כלא ידע, אַקוראַט ווי עס וואָלט גאַרנישט געשעהן, די קאַלדרע ווידער אויסגעשפּרייט איבער'ן בעט, זי אויסגעגלייכט, ווי מיין שטייגער איז געווען צו טהאַן, און איך האָב פּרוּבירט אָבווישען יעטוועדע שפור פֿון מיין לעצטער טהאַט. אין דער רגע, וואָס איך האָב בעשלאָסען אָבצוטהאַן די דאָזיגע קינדער, האָב איך באין אופן ניט געקענט זיין ביים קלאָרען פֿערשטאַנד; וואָס מעהר איך האָב זיך פֿערטראַכט דעריבער, אַלץ מורא'דיגער איז עס מיר פֿאַרגעקומען. אַן אַנפֿאַל פֿון שוואַכקייט, אַ שלאַפֿ-קייט ביי מיר אינעווייניג האָט מיך אוראי געמוזט אַ פּאַק טהאַן. קוים האָב איך זיך גאָר אַריינגעדריעהט אין דעם דאָזיגען נעץ, האָט מיר שוין דאָס האַרץ געוואָגט, אַז עס וועט דערפֿון קיין גומס ניט אַרויסקומען, און דעריבער טאַקי האָב איך אַפֿריהער זיך געפרואווס מיט די ברילען. און עס האָט מיר הנאה געטהאַן וואָס איך האָב ניט געפֿונען קיין געלעגענהייט צו בעגעהן דאָס דאָזיגע פֿערברעכען, וואָס וואָלט בעפֿלעקט די לעצטע שטונדען פֿון מיין לעבען.

און ווידער אַמאַל בין איך אַרויס אין שטאָדט.

כ'האָב זיך אַנידערגעזעצט אויף אַ באַנק לעבען דער ערלעזער-קירכע, דעם קאַפּ אָנגעבויגען איבער דער ברוסט, כ'בין אָבגעשוואַכט געוואָרען דורך דער לעצטער אויפֿרעגונג, קראַנק און אויסגעמאַרעט בין איך געווען פֿון הונגער. אַזוי איז זיך די צייט אַריבער.

אויך אָט די איין שטונדע האָט זיך מיר געוואָלט בלייבען אויף דרויסען; ס'איז דאָ ליכטיגער געווען איידער אין שטוב; אַחוץ דעם האָט זיך מיר געדוכט, עפעס אַזוי ווי ס'וואָלט ניט גענאָגט אַזוי שטאַרק ביי מיר אין דער ברוסט בשעת איך געפֿין זיך אין דער פֿרישער לופֿט; נישקשה, כ'וועל גאַרנישט פֿערשפעמיגען אין דערהיים.

און איך האָב געטרוימט און געטראַכט און געלימען מורא'דיג. כ'האָב גענומען אַ קליינעם שמיין, איהם אַרומגעווישט מיט די אַרבעל פֿון מיין ראָק און איהם אַריינגעלייגט אין מויל, אום צו האָבען עטוואָס צו קייען; ווייטער האָב איך זיך פֿון אַרט נישט געריהרט, מיט די אויגען אפילו נישט אַ פינטעל געמהאָן. די מענשען זייגען געקומען און אַוועקגעגאַנגען, דער רעש פֿון פֿערד און וועגען און אַ מיש-מאַש פֿון שטימען האָבען אָנגעפֿילט די לופֿט.

מיט די קנעפּ וואָלט איך זיך אפשר פֿאַרט געקענט אַ פּרוּאוּ מהאָן? נאַטירליך וועט זיין אומזיסט דער גאַנג, און אויסערדעם בין איך גוט קראַנק. אז איך האָב זיך איבערלייגט, האָב איך איינגעזעהן, אז סיי ווי סיי מוז איך צוריק-צורוועגס אַהיים פֿערבייגעהן די געגענד, וואו דער „פֿעטער“ וואוינט — מיין אייגענטליכער „פֿעטער“.

ענדליך בין איך אויפֿגעשטאַנען און האָב זיך לאַנגזאַם געשלעפט איבער די גאַסען. ס'האָט מיר געברענט איבער די ברעמען, און איך בין געגאַנגען אזוי שנעל ווי איך האָב נור געקענט. ווידער אַמאָל בין איך פֿערבייגעגאַנגען די בעקעריי, וואו ס'איז געלעגען דאָס ברויט אין פֿענסטער. נאַ, איצט אָבער בלייבען מיר נישט שמעהן דאָ, האָב איך געזאָגט מיט פֿעסטער ענטשלאָסענהייט. ווי וואָלט אַשמייער געווען, ווען איך געה אַרין אינעווייניג אויס בעמען אַ שטיקעל ברויט? אַ דורכפֿליהענדער געדאַנק, אַ מחשבה ווי אַ בליץ. אין דער אמת'ן איז דאָס מיר גאַרנישט אַרויף אויף'ן זיגען אפילו. פֿע! האָב איך אַ שעפּטשע געמהאָן און צוגעשאַקלט מיט'ן קאַפּ. דאַן בין איך אַוועק ווייטער.

אין רעכטלאַגער-גאַנג זייגען געשטאַנען צוויי פֿערליעכטע אין אַ הויז-טהיר און האָבען זיך געשושקעט; אַביסעל ווייטער האָט אַ מיידעל אַרויסגעשטעקט דעם קאַפּ דורך'ן פֿענסטער. איך בין געגאַנגען לאַנגזאַם און פֿערטראַכט, ס'האָט אויסגעזעהן עפעס אזוי ווי איך וואָלט זיך געגריבעלט איבער וואָס עס איז — דאָס מיידעל איז אַרויסגעקומען אין גאַס.

„וואָס מאַכסט דו עפעס, אַלטער? וואָס? ביסט קראַנק? זאָל מיר גאָט שומר ומציל זיין, וואָס פֿאַר אַ פּנים!“ און דאָס זאָגענדיג איז דאָס מיידעל אויף גיך אַנטלאָפֿען געוואָרען.

אָבער איך בין געבליבען שמעהן. אַט אַפּנים איך מוז זיין זעהר מאַגער. און די אויגען לאָזען זיך געהן צוריק אין קאַפּ אַרין. ווי זעה איך פֿאַרט אויס? דאָס איז דאָך אָבער דער שוואַרץ יאָהר ווייסט וואָס פֿאַר אַן אַנגיזן, לעבעדיגעהייט אזוי אָבגעשוּנדען צו ווערן פֿון הונגער! כ'האָב

געפֿיהלט, ווי דער צאָרן צוברענט זיך נאָך אמאָל אין מיר, דער לעצטער פֿלאַקער, אַ מוסקעל-קראַמפּף. זאָל גאָט אָבהיטען, אזא געזיכט, ווי? כ'האָב, דוכט זיך, געהאט אַ קאָפּ אויף די פֿלייצעס, וואָס האָט ניט געהאט זיינס גלייכען אין גאַנצען לאַנד, אַ פּאָר פֿויסטען, וועלכע — זאָל מיך גאָט ניט שטראַפֿען פֿאַר די רייד — וואָלטען געקענט צומאָלען אַ סאָלדאַט אויף שטויב — און דערמיט פעכניע איך פֿאַר הונגער אין רעכטען מיטען קריסט־ציניאָ! וואָס פֿאַר אַ שכל שמעקט דאָ דערין? מאָג און נאכט האָב איך געאַרבייט ווי אַ פֿערד, כ'האָב מיר די אויגען פֿון קאָפּ אַרויסגענומען שטודירענדיג און דעם פֿערשטאַנד פֿון קאָפּ אויסגעהונגערט — און וואָס צו'ן אַלדע שוואַרץ יאָהר האָב איך פֿאַרט דערפֿון? די גאַסען-פֿרויען אפילו אַנטלויפֿען פֿאַר מיין אָנבליק. איצט אָבער זאָג איך סמאָפּ! — דו פֿערשמעהסט? — סמאָפּ, כאַפּט מיך דער רוח. . .

וואָס ווייטער איז מיין צאָרן אַלץ געוואַקסען; מיט אַ צייהן-קריצער־י און מיט אַ געפֿיהל פֿון מורא'דיגער מאַטקייט, אונטער טרעהרען און קללות, האָב איך אַלץ ווייטער געליאַרמט, זיך ניט אומקוקענדיג אויף די פֿערבייגעהר. כ'האָב פֿון דאָס ניי אָנגעהויבען זיך פֿייניגען, זיך געשלאָגען מיט'ן קאָפּ אָן די סלופּעס פֿון די לאַמטערנעס, זיך איינגעגראַבען מיט די נעגעל טיעף אין די הענד, זיך געביסען די צונג, ווען זי האָט ניט גערעדט דייטליך גענוג, און זיך צולאַכט הויך אויף'ן קול ווי אַ פֿערריקטער יעדעס מאָל, ווען עס האָט שטאַרק וועה געטהאָן.

„יאָ, אָבער וואָס הויבט מען אָן צו טהאָן?“ האָב איך זיך ענדליך געפֿרענט. דערביי גיב איך אַ פּאָר מאָל אַ קלאַפּ מיט'ן פּוס אָן דר'ערד און ווידערהאָל: וואָס הויבט מען פֿאַרט אָן צו טהאָן? אין דער רגע געהט פֿערביי אַ מאַן און בעמערקט מיט אַ שמייעל: „געהט אַריבער און לאָזט זיך איינשאַרען.“

כ'האָב אַ קוק געטהאָן אויף איהם. ס'איז געווען איינער פֿון אונזערע בעקאַנטע דאַמען-דאַקטוירים, וועמען מען האָט גערופֿען דער „הערצאָג“. ניט אמאָל אַט דער דאָ פֿערשמעהט זיך אויף מיין צושטאַנד, אַ מאַן, וועמען איך קען, וועמעס האַנד איך האָב געדריקט. כ'בין געוואָרען רוהיג. יאָ, איך בין פֿערריקט, ער איז גערעכט. כ'האָב געפֿיהלט די משוגעת, דעם וואַהנזון ביי מיר אין בלוט, כ'האָב געפֿיהלט ווי ער יאָגט זיך ביי מיר אין מוח. אַט דאָס, הייסט עס, זאָל זיין מיין סוף! יאָ, יאָ! כ'האָב ווידער גענומען געהן מיין לאַנגזאַמען, טרויעריגען גאַנג! ביי דעם ברעג אַלואַ בלייב איך, הייסט עס, שמעהו!

מיט אמאל שמעל איך זיך ווידער אָב. אָבער ניט איינשפּאַרען! זאָג
 איך, דאָס ניט! און איך בין כמעט הייזעריג געוואָרען פֿאַר פּחד. כ'האַב
 זיך געבעמטען, געבעמטען רחמים, נור ניט איינגעשפּאַרט צו ווערן. מחמת
 דאָן וועל איך ווידער קומען אין ראַטהויז, מען וועט מיך איינשפּאַרען אין
 אַ פֿינסטערן קעמערל, וואוּס איז ניטאָ קיין מינדסטער שמראַהל פֿון ליכט.
 נור דאָס ניט! עס זיינען דאָך פֿאַרהאַן נאָך אנדערע אויסוועגען, מיט
 וועלכע איך האָב זיך נאָך ניט געפרוּאוּט. איך וועל זיי פּרוּבירען!
 כ'וועל זיין אזוי פֿלייסיג ווי נור מעגליך, ניט זשאַלעווען קיין צייט און
 קיין מיה און אַרומגענהן מיט חשק פֿון הויז צו הויז. אָט איז, למשל,
 דער מוזיק-הענדלער ציולער, ביי וועמען איך בין נאָך גאָרניש געווען.
 נישקשה, ס'וועט זיך מוזען עפעס מאַכען. . . אזוי האָב איך גערעדט צו
 זיך אליין און כמעט געוויינט פֿאַר געריהרטיקייט איבער מינע אייגענע
 ווערטער. נור ניט איינגעשפּאַרט ווערן!

ציולער? איז דאָס ניט אַקאַרשט אָן אצבע אלהים, אָן אַנדייטונג
 מיט'ן פֿינגער פֿון אויבען. זיין נאָמען איז מיר אזוי סתם אין דער וועלט
 אַריין איינגעפֿאַלען, און וואוינען וואוינט ער אזוי ווייט; אָבער אויפֿובען
 מוז איך איהם דאָך; כ'קען דאָך געהן פּאַמעליך און זיך דאָ און דאָרט
 אָב-והיין אַ וויילע. דעם וועג האָב איך געקענט, אין די גוטע צייטען
 בין איך אָט ביי איהם געווען און האָב פֿיעל נאָמען ביי איהם געקויפֿט.
 זאָל איך ביי איהם בעמען אַ האַלבע קראַנע? דאָס וועט אַזשער זיין
 אונאַנגענעהם פֿאַר איהם; כ'וועל שוין מוזען פֿערלאַנגען אַ גאַנצע
 קראַנע.

כ'בין אַריין אין קלייט און האָב זיך נאָכגעפֿרענט אויף'ן שעף; מען
 האָט מיר אָנגעוויזען אין זיין ביוראָ. דאָרט איז דער מאַן געזעסען,
 עלעגאַנט פֿערפּוצט נאָך דער נייעסטער מאָרע, און האָט דורכגעקוקט
 חשבונות.

כ'האָב אַרויסגעשטאַמעלט עפעס אָן ענטשולדיגונג און פֿאַרגעלייגט
 מיין בקשה, דורך נויטה געצוואונגען זיך ווענרען צו איהם. . . כ'וועל
 עס גאָר אין גיכען צוריק בעצאָהלען. . . תיכף ווי איך וועל נאָר בעקומען
 דאָס האַנאַראַר פֿאַר מיין צייטונגס-אַרטיקעל. . . ער וועט מיר דערמיט
 טהאָן אַזאַ גרויסע טובה.

נאָך בעת איך האָב גערעדט, האָט ער זיך צוריק אומגעדערעהט מיט'ן
 פנים צום שרייב-מיש און האָט זיך געטהאָן ווייטער זיין אַרבייט. אז איך
 האָב געענדיגט ריידען, האָט ער אַ קרומען קוט געגעבען אויף מיר, אַ

שאַקעל געטהאָן מיט'ן שעהנעם קאַפּ און געזאָגט „ניין". בלויז ניין. קיין שום ערקלעהרונג. קיין וואָרט.

מיינע קניע האָבען זיך מורא'דיג געטרייסעלט, כ'האַב זיך געמוזט אָנשפּאַרען אָן דער קליינער שאַפּע, וואָס איז דאָרט געשמאַנען. כ'האַב געוואָלט זיך פּרוּאווען נאָך אַמאָל. פאַרוואָס איז מיר גראָד זיין נאָמען אַרויפגעקומען אויף'ן זינגען, בשעת איך בין געווען אונטען אין פאַטער-לאַנד? כ'האַב דערשפּירט אַ פאַר שמעך אין דער לינקער זייט און אָנגעהויבען שוויצען. הם! איך בין ווירקליך זעהר פּערזאָרימט, האָב איך זיך אָבערוּפּען, און ליידער אויך היבשלאַך קראַנק; כ'וועל עס געוויס קענען אָבצאהלען אין אַ פאַר טעג אַרום. צי ער וויל ניט זיין אזוי גוט און מיר עס אַנטלייהען?

„בעסער מאַן, פאַרוואָס קומט איהר עפעס גראָד צו מיר?" האָט ער געזאָגט. „איהר זייט מיר אַ פּאָלשמענדיגער אונבעקאַנטער אַרײַנגע-לאַפּען פֿון דער גאַס. געהט בעסער אין דער רעדאַקציע, וואו מען קען אייך."

„גור פאַר היינט אָווענד!" האָב איך געזאָגט. „די רעדאַקציע איז שוין צוגעמאַכט און איך בין אזוי מורא'דיג הונגעריג."
ער האָט אַלץ כסדר געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ, האָט איהם ניט אויפֿ-געהערט שאַקלען זאָגאר, ווען איך האָב שוין געהאַלטען די האַנד אויף דער קליאַמקע.

„אַדיע!" האָב איך געזאָגט.

ס'איז אַלואַ ניט קיין אַצבע אלהים, ניט קיין ווייז מיט'ן פֿינגער פֿון אויבען, האָב איך זיך געמראַכט און בימער געשמייכעלט; אזוי הויך וואָלט איך אויך געקענט אָנווייזען, אזעס האַלט שוין יאָ דערביי. כ'האַב זיך אַרומגעשלעפּט פֿון איין קוואַרטאַל אין אַנדערן און האָב זיך אָבגע-רוהט גור וואו ניט וואו ערגעץ אויף די טרעפּ פֿון אַ הויז. אז איך זאָל כאַטש ניט איינגעשפּאַרט ווערן! דער פּחד פֿאַר'ן קעמערל האָט מיך פֿערפֿאַלגט די גאַנצע צייט און מיך ניט צורוה געלאָזט; יעדעסמאָל וואָס איך האָב דערזעהן אַ פּאָליציי-מאַן, האָב איך זיך פֿער'גנב'עט אין אַ זייטען-געסעל, כדי זיך מיט איהם ניט צו בענגענענען. אַצונד צייהלען מיר איבער הונדערט טרימ, האָב איך געזאָגט, און דאַן וועלען מיר פּריי-בירען אונזער מול פֿון דאָס גיי! איינמאָל מוז זיך דאָך וואָס עס איז מאַכען. . .

ס'איז געווען אַ קליינעם פּאָדים-געשעפּט, אַ קלייט, וואו איך האָב פֿריהער קיינמאָל ניט אַרײַנגעטראָמען. איין איינציגער מאַן הינטער דעם

פֿערקויף־מיש, אין עק אַ קאַנטאַר מיט אַ פּאַרצעלייענעם שילד, פֿול־
געפּאַקטע פּאַליצעס און ברעטער אין לאַנגע שורות, כ'האַב געוואַרט ביי
וואַגען די לעצטע קונדין איז אַרויס פֿון קלייט, אַ יונגע דאַמע מיט חן־
נריבעלאַך אין די באַקען. ווי גליקליך זי האָט עס אַביסעל אויסגעוועהן!
איך מיט מיין שפּילקע אין ראַק האָב אפּילו ניט פּרובירט מאַכען אַ רושם
אויף איהר, נאָר איך האָב זיך אַבגעקעהרט אָן אַ זייט, און די ברוסט
האַט זיך מיר געהויבען אין שטילען שלובצען.

„ווינשט איהר וואָס עס איז?“ האָט אַ פֿרעג געטהאָן דער קאַמי.

„איז דער שעף דאָ?“ האָב איך געוואָנט.

„ער מאַכט אַ ריזע אויף די בערג פֿון יאַטוּנהעימין,“ האָט ער גע־

ענטפֿערט. „דאַרפֿט איהר האַבען וואָס בעזאַנדערס?“

„נאָר אַ פּאַר ערע, אויף עפעס עסען צו קויפֿען,“ האָב איך זיך

אַבגערופֿען און פּרובירט שמייכלען, „ס'הונגערט מיר, און איך האָב קיין
העלער ניט ביי דער נשמה.“

„דאַן זייט איהר פּונקט אַזוי רייך ווי איך,“ האָט ער געענטפֿערט

און זיך גענומען צו זיינע פעקלאַך פֿאַדים.

„אַה, זאָנט מיר ניט אַב — מהומט עס ניט!“ האָב איך געוואָנט און

איך האָב געפֿיהלט ווי מיין קערפּער איז געוואָרען אייז־קאַלט. „כ'בין

וויקליך כמעט טויט פֿאַר הונגער; זייט פֿיעלע טעג האָב איך אין מויל
ניט געהאַט.“

אין גרעסטער ערנסטקייט, ניט אויסריידענדיג קיין האַלבען וואָרט,

האַט ער אָנגעהויבען אויסקעהרען די קעשענעס זיינע איינע נאָך דער

אַנדערער. צי איך גלויב איהם ניט אויף'ן וואָרט, ווי?

„בלויז פֿינף ערע? אין אַ פּאַר טאָג אַרום וועל איך אייך דערפֿאַר

אַבגעבען צעהן.“

„ליעבער מאַן, איהר ווילט אַפּשר, איך זאָל פֿון אייערם וועגען

גנב'ענען פֿון דער קאַסע?“ האָט ער אַ פֿרעג געטהאָן מיט אונגעדולד.

„יא,“ האָב איך געוואָנט, „יא, נעהמט אַרויס פֿינף ערע פֿון דער

קאַסע.“

„האַט איהר ניט געטראָפֿען דעם אָרט,“ מאַכט ער, און טאַקי באַלד

לייגט ער נאָך צו עטליכע ווערטער: „און אנב אורחא וויל איך אייך

זאָגען, אַז איהר זאָלט מיר אויפֿהערן דולען אַ קאַפּ.“

קראַנק פֿאַר הונגער און הייס פֿאַר שאַנדע, האָב איך זיך אַרויסגע־

מאַכט פֿון קלייט. צוליב אַ פּאַרשיווען ביין בין איך געוואָרען אַ הונד

און דעם ביין האָב איך פֿאַרשט ניט געקראָגען. ניין, ס'מוז איין טאָל פֿאַר

אלע מאָל געהפּען אַ סוף! ס'איז ווירקליך צו ווייט אוועק מיט מיר. אזוי פֿיעל יאָהרען האָב איך זיך געהאַלטען אויף די פֿיס, כ'בין געשטאַנען פֿעסט און גלייך אין איבערנעקומען אזוי פֿיעל שווערע ציימען, און אַצונד בין איך פֿלוצלינג אַראָבגעוונקען צו ברוטאַלער בעמלעריי. אָט דער איינער מאָג האָט מיין גאַנצען געדאַנקען-גאַנג פֿערגרעכט, מיין זיגן מיט פֿרעכ-היים, מיט עזות בעשמוצט. כ'האָב זיך ניט געשעהמט צו מאַכען אַ רחמנות-פנים און פֿאַר דעם געמיינסטען קרעמער צו וויינען. און וואָס איז מיר דערפֿון אַרויסגעקומען? פֿעהלט מיר דען אַלץ ניט דאָס רייפֿטער ברויט, וואָס איך וואָלט געקענט אַריינגעהמען אין מויל? כ'בין אזוי ווייט געקומען, אַז איך מוז זיך עקלען פֿאַר זיך אַליין. יאָ, יאָ, אַצונד זאָל עס געהמען אַ סוף! איצט פֿערמאַכט מען שוין מן הסתם די הויז-טהיר ביי אונז, און איך מוז זיך צוויילען, אויב איך וויל ניט ווידער אַמאָל פֿער-בריינגען די נאַכט אין ראַטהויז. . .

דאָס האָט מיר געגעבען כח צו שפּאַנען; אין ראַטהויז האָב איך ניט געוואָלט שלאָפֿען. גאָט צו דאַנקען, אויף דעם ערלעזער-טהורם איז ערשט געווען זיבען אַזוינער; כ'האָב נאָך געהאַט גאַנצע דריי שמוגדען, ביז וואַנען די טהיר האָט זיך צוגעמאַכט. ווי איך האָב זיך דאָס אַביסעל געשראַקען!

און גאַרנישט, קיין שום זאַך איז ניט געבליבען ניט געפרואוּט, כ'האָב געטהאָן אַלץ, וואָס נור איך האָב געקענט. אַז מיר זאָל ווירקליך אַ גאַנצען מאָג נאָכאַנאַנד קיין איינציג מאָל ניט אָבגליקען! וועמען איך זאָל עס ניט דערצעהלען, קיינער וועט עס מיר ניט גלויבען, און אַז איך זאָל עס אַ שטייגעד בעשרייבען, וואָלט מען געזאָגט, ס'איז אויסגעטראַכט פֿון קאַפּ. אויף קיין איינציגען פֿלאַץ ניט! יאָ, יאָ, ס'איז פֿערפֿאַלען; ראשית כל, געזעסען זאָל זיין אויף אַן אָרם, אויס מיט'ן אַרומגעהן! פֿוי, דאָס איז עקעלהאַפֿט, הערסט דו, מיין פֿריינד, בנאמנות זאָג איך דיר, דורך דעם ווערסט דו מיר איינפֿאַך דערווידער; אַנקוקען קען איך דיר מעהר ניט! אַז ס'איז אויס מיט דער האַפֿנונג, נו איז אויס! וואָלט איך פֿאַרמט ניט געקענט נב'ענען אַ הויפֿען האָבער דאָרט אין שטאַל? אַ ליכט-שמראַהל, אַ פֿלאַקער — כ'האָב געוואוסט, אַז דער שטאַל איז צו-געמאַכט.

כ'האָב זיך אָנגעטהאָן אַ כח און בין אַוועקגעקראַכען ווי אַ שלאַנג אַהיים. מיך האָט אָנגעהויבען דורשמען, צום גליק דאָס ערשמע מאָל אין יענעם מאָג, און איך האָב זיך אַוועקגעלאָזט זוכען אַ פֿלאַץ, וואו איך זאָל קענען טרינקען. פֿון די באַזאַרען בין איך געווען ווייט אַוועק, און אין

א פרוואַט-הויז האָב איך ניט געוואָלט אַרײַנגעהן, אפשר וואָלט איך גאָר אויסגעוואָרט בױז איך וועל קומען אַהיים; דאָס קען אין גאַנצען געדויערן נאָך אַ פֿערטעל שעה. ס'איז גאָרניט געוואָגט, אַז איך וועל קענען האַל-טען אין זיך אַ טרונק וואַסער; מײַן מאָגען האָט מעהר גאָרנישט פֿער-טראָגען.

אַבער די קנעפּ? מיט די קנעפּ האָב איך זיך נאָך ניט געפרואוּוט. כ'בין שמעהן געבליבען און איך האָב געמוזט אַ שמייכעל טהאָן. אפשר קען מען זיך נאָך פֿאַרט אָן עצה געבען! כ'בין נאָך ניט אין גאַנצען פֿערשלאָמען! צעהן ערע וועל איך אודאי בעקומען פֿאַר זײ, מאָרגען וועל איך ערנעץ אַנדערש דערקאַזשען נאָך צעהן, און דאָנערסטאָג וועל איך קריגען בעצאָהלט פֿאַר מײַן צײַטונגס-אַרטיקעל! נישקשה, כ'וועל נאָך דערלעבען, אַז אַלעס וועט ווידער אַמאָל גוט ווערן! ווי האָב איך פֿאַרט געקענט אַרויסלאָזען פֿון זײַנען די קנעפּ! כ'האָב זײ אַרויסגענומען פֿון קעשענע און זײ גענומען בעטראַכטען, געהענדיג ווייטער מײַן גאַנג; פֿאַר פֿרייד איז מיר אַזש פֿינסטער געוואָרען אין די אויגען; כ'האָב מעהר די גאַס ניט געזעהן, אין וועלכער איך בין געגאַנגען.

ווי גענוי בעקאַנט בין איך דאָס אַביסעל געווען מיט דעם גרויסען קעלער, מײַן רעטונגס-ווינקעל, וואו איך פֿלעג זיך אַרײַנכאַפּען אין די פֿינסטערע אָווענדען, מײַן בלוט-וויגענדער פֿריינד! אַלצדינג וואָס איך האָב גור געהאַט, איז שטיק פֿאַר שטיק פֿערשוואונדען דאָ אונטען, מײַנע קלײַניגקײַטען פֿון דערהיים, מײַן לעצט בוך. אין אויקציאָנס-טעג פֿלעג איך אַרונטערגעהן אין קעלער, זיך צוקוקען ווי די זאַכען ווערן אויספֿער-קויפֿט, און איך האָב זיך געפֿרעהט יעדעס מאָל, ווען מיר האָט זיך געדוכט, אַז מײַנע ביכער זײַנען אַרײַנגעפֿאַלען אין גוטע הענד. שוישפיע-לער מאַגעלזען האָט געקראָגען מײַן זײַנער, און דערויף בין איך כמעט שטאַלץ געווען; אַ יאָהר-לוח מיט דער ערשמער פּאָעטישער אַרבייט, וואָס איז אַרויס פֿון מײַן פֿעדער, האָט אַ בעקאַנטער געקויפֿט, און מײַן אוי-בער-ראַק האָט זיך אָבגעשטעלט בײַ אַ פֿאַטאַגראַף אין ווערק-שטאַט פֿאַר אַזעלכע, וואָס האָבען ניט קײַן אויבערשטען כּנר מיט וואָס זיך אַראָבצוגעהמען. כ'האָב אַלואַ געגען דעם גאָרנישט געקענט האָבען.

כ'האָב געהאַלטען די קנעפּ אָנגעגרייט אין האַנד און בין אַרײַן. דער „פֿעמטער“ זיצט בײַ זײַן שרײַב-טיש און שרײַבט.

„ס'האָט צײַט“, האָב איך זיך אָבגערופֿען פֿאַר מורא. איך קען איהם נאָך שמערן און איהם חלילה אַרײַנברײַנגען אין כּעס דורך מײַן רײַדען.

מיין קול איז געווען מאָדנע הויהל, כ'האָב איהם אַליין ניט דערקענט, און מיין האַרץ האָט געקלאַפּט אזוי ווי אַ האַמער.
 ער איז מיר געקומען אַנטקעגען מיט אַ שטייכעל, ווי זיין שטיינער
 איז געווען צו טהאַן, האָט אַרויפגעלייגט ביידע הענדר פּלאַך אויף'ן מיש
 און מיר אַריינגעקוקט גלייך אין געזיכט אַריין, ניט אויסריידענדיג קיין
 איין וואָרט.

כ'האָב עפעס און איך וואָלט נור געוואָלט פּרענען, צי ער וואָלט
 עס ניט געקענט צונעהמען ביי מיר. . . עפעס, וואָס ליגט מיר נור אין
 וועג אין האָט פֿאַר מיר קיין שום נוצען ניט, קען איך איך פֿערוויכערן. . .
 עמליכע קנעפּ. . .

אַזאָ איז וואָס, וואָס זשע וויל איך פֿאַרט מיט די קנעפּ? און
 דערביי איז ער צוגעקומען גאַנץ נאָהענט מיט די אויגען צו מיין האַנד.
 צי קען ער מיר דערפֿאַר ניט געבען אַ פֿאַר ערע? . . . אזוי פֿיעל,
 וויפֿיעל ער געפֿינט אַליין פֿאַר נייטיג. . . אָט, וויפֿיעל ער פֿערשטעהט. . .
 פֿאַר אָט די קנעפּ? און דער „פֿעטער“ קוקט מיך אָן פֿערוואונדערט.
 פֿאַר די דאָזיגע קנעפּ? . . .

נור אזוי פֿיעל פֿאַר אַ ציגאַר, אָדער וואָס ער וויל! כ'בין גראָד פֿער-
 בייגענאַנגען און איך האָב זיך געטראַכט, לאָמיר אַ פֿרעג טהאַן.
 דאָ האָט זיך דער אַלטער געלד-לייהער צולאַכט אויף'ן קול און ניט
 אויסריידענדיג מעהר קיין וואָרט, איז ער זיך צוריק אַוועק צו זיין שרייב-
 מיש. כ'בין געבליבען שטעהן. אייגענטליך האָב איך ניט געהאַט, און
 דאָך האָב איך געהאַלטען פֿאַר מעגליך געהאַלפֿען צו ווערן. זיין געלעכ-
 טער איז געווען מיין שוויטעס אורטהייל. מיט די ברילען וועט עס מיר
 שוין איצט אויך נאָרנישט העלפֿען.

מיינע ברילען וועל איך נאָמירליך אויך צולייגען אַלס צוגאַב, זעלבסט-
 פֿערשטענדליך, האָב איך געזאָגט און זיי אַרונטערגענומען. בלויז צעהן
 ערע, אָדער אז ער וויל, זאָל זיין נור פֿינף.
 „איהר ווייסט, אז אויף אייערע ברילען קען איך נאָרנישט געבען.“
 האָט דער „פֿעטער“ געזאָגט; „דאָס האָב איך אייך דאָך שוין פֿריהער אַמאָל
 געזאָגט.“

„אַבער איך דאַרף האָבען אַ פּאַסט-מאַרקע,“ האָב איך זיך אָבגע-
 רופֿען מיט אַ האַלבען מויל; כ'קען אפילו ניט אַוועקשיקען די בריעף,
 וואָס איך מוז שרייבען. „אַ צעהן אָדער פֿינף ערע פּאַסט-מאַרקע אָט
 וועלכע איהר וועט וועלען.“

„אָבער אום גאַטעס ווילען, טראַגט זיך אָב פֿון דאַנען!“ האָט ער געענטפֿערט, אַ מאַך געבענדיג צו מיר מיט דער האַנד.

יאָ, זאָל זיין אזוי! האָב איך צו זיך, אַליין געזאָגט. מעכאַניש האָב איך ווידער אָנגעטהאָן די ברילען, גענומען די קנעפּ און איך בין אַרויסגעגאַנגען; כ׳האָב געזאָגט אַ גוטע נאַכט און פֿערמאַכט די טהיר ווי דער שטייגער איז הינטער מיר. מילא, ניטאָ מעהר וואָס צו טהאָן! לעבען די קעלער-טרעפּ בין איך געבליבען שטעהן און האָב בעטראַכט די קנעפּ נאָך אַמאָל. מערקווירדיג, זיי לחלוטין ניט וועלען געהען אין דער האַנד אַרײַן! האָב איך געזאָגט; דאָס ווײַנען דאָך כמעט נייע קנעפּ; כ׳הויב עס ניט אָן פֿערשטעהן!

בשעת איך בין אזוי געשטאַנען פֿערוונקען אין אָט די מחשבות, איז פֿערבייגעגאַנגען אַ כאַן און האָט זיך געלאָזט אַראָבגעהן אונטען אין קעלער. אין האַסט האָט ער מיר דערלאָנגט אַ קלײַנעם שמויס; מיר האָבען זיך ביידע פֿערענטפֿערט איינער פֿאַר'ן צווייטען, און איך האָב זיך אומגעקעהרט און איהם גאַכעקוקט.

„ניין, דאָס ביסט דו גאָר?“ האָט ער זיך פֿלוצלינג אָבגערופֿען אונטען אויף די טרעפּ. ער איז אַרויפֿגעקומען צוריק און איך האָב איהם דערקענט. „זאָל מיך גאָט שומר ומציל זיין, ווי דו זעהסט אויס!“ האָט ער געזאָגט. „וואָס האָסט דו געטהאָן אונטען?“

„אָה — געשעפֿטען. דו ווילסט אויך אַרונטערגעהן, ווי איך זעה?“ די קניע האָבען מיר געציטערט, איך האָב זיך אָנגעשפּאַרט אָן וואַנד און איהם אויסגעשטרעקט די האַנד מיט די קנעפּ.

„וואָס, צו'ן אַלדע שוואַרץ יאָהר?“ האָט ער אַגעשרײַ געטהאָן. „ניין, דאָס געהט דאָך שוין צו ווייט!“

„גוטע נאַכט,“ האָב איך געזאָגט און געוואָלט אַזעקעהן; כ׳האָב געשפּירט, אַז באַלד, באַלד וועל איך אויסברעכען אין אַ געוויין. „ניין, וואַרט אַ רגע!“

נאָך וואָס זאָל איך וואַרטען? ער אַליין איז דאָך אויף'ן וועג צום „פֿעמער“, טראַגט אפּשר זיין פֿערלאָבונגס-רינג צו איהם, האָט שוין אודאי אַ פֿאַר טעג געהונגערט און איז מן הסתם וואָס עס איז שולדיג דער בעל הבית'טע.

„יאָ, האָב איך זיך ענדליך אָבגערופֿען,“ אַז דו וועסט אויף ניך צוריקקומען. . .“

„נאַטירליך,“ האָט ער געענטפֿערט און מיך גענומען אונטערן אַרים. „אָבער איד וועל דיר וואָס זאָגען, כ׳געטרוי דיר ניט, דו ביסט אַ בהמה,

מ'וועט אסך בעסער זיין, אז דו וועסט אַרונטערנען מיט מיר אינאיינעם.
 כ'האַב פֿערשטאַנען וואָס ער וויל, כ'האַב פֿלוצלינג ווידער דערשפּירט
 אין מיר אַ פֿונק פֿון עהרע און געענטפֿערט:
 „כ'קען ניט! כ'האַב פֿערשפּראַכען צו זיין אַרום האַלב אַכט אַזייגער
 אין בערנט אַנקערס נאָם און...“
 „האַלב אַכט, אויסגעצייכענט! אָבער עס איז שוין אַכט. אָט האַב איך
 דאָך דעם זייגער אין דער האַנד; דעם וויל איך דאָך מאַקי אַרונטערטראַגען.
 אַלזאָ אַרײַן מיט דיר, דו הונגעריגער זינדער! כ'וועל ווייניגסמען קריגען
 5 קראַנען פֿאַר דיר!“
 דאָס זאָגענדיג האָט ער מיך אַרײַנגעשמופּט אינעווייניג.

דריטער מהייל.

א וואָך איז אַריבער אין הערליכקייט און פֿרייד.

אויך דאָס מאָל בין איך אַריבערגעקומען דאָס ערנסטע, כ'האָב געהאַט יעדען טאָג וואָס צו עסען; מײן מוטא איז געוואַקסען און איך האָב אַריינ־געלייגט אין אייווען נאָך'ן אַנדערן אין פֿייער. כ'האָב געהאַט אין דער אַרבייט דריי אָדער פֿיער אָבהאַנדלונגען, וועלכע האָבען אַרויסגעצויגען ביי מיר פֿון מוח יעדען פֿונק, יעדען געדאַנק, וואָס האָט זיך דאָרט געפֿונען, און איך בין געווען אין דער מיינונג, אַז עס געהט איצט בעסער איידער פֿריהער. דעם לעצטען אַרטיקעל, מיט וועלכען איך האָב געהאַט אַזוי פֿיעל לויפֿעניש, און אויף וועלכען איך האָב געלייגט אַזוי פֿיעל האָפֿנונגען, האָב איך געקראָנען צוגעשיקט צוריק פֿון דעם רעדאַקטאָר; בעלידיגט און דערצאָרנט האָב איך איהם גלייך צוריסען אויף פיז־פיצלאַך און איהם אפילו ניט דורכגעלייענט אַפֿריהער נאָך אַמאָל. אויף ווייטער האָב איך זיך געוואַלט פֿרוואווען מיט אַן אַנדער צייטונג, כדי ניט זיין אָבהיינגיג פֿון איינעם. אויף'ן ערנסטען פֿאַל, טאָמער וועט דאָס אויך ניט העלפֿען, זיינען דאָך עפעס נאָך פֿאַרהאַן שיפֿען אויף דער וועלט; די „גאַנע“ איז געשטאַנען אונטען ביים האַפֿען אַ גרייטע אָבצופֿאַהרען, אפּשר וועט זי מיך אַרויפֿ־נעהמען אַלס אַרבייטער און מיך אַוועקפֿיהרען מיט זיך קיין אַרכאַנגעל אָדער וואו זי וויל. עס האָבען מיר אַלואָ ניט געפֿעהלט קיין אויסזיכטען נאָך פֿיעל זייטען.

דער לעצטער קרויזס האָט גאָר געמאַכט פֿון מיר אַ תּל, די האָר מיינע האָבען גענומען אויסקריכען מאַסען־ווייז, אויך פֿון'ם קאַפּוועהמאַג איז ניט געווען אויסצוהאַלטען, דער עיקר אין דער פֿריה, און די נערוואַ־זיטעט האָט זיך בשום אופן ניט געוואַלט איינשטילען. אַז איך האָב

געדארפֿט שרייבען ביי טאָג, האָב איך געמוזט זיך אַרומוויקלען די הענד מיט שמאַטעס, נור מחמת דעם וואָס איך האָב ניט געקענט פֿערטראַגען מיין אייגענעם אָטהעם. אַז יענו אַלאַף האָט אונטען צוגעמאַכט די שטאַל-טהיר מיט רעש, אָדער טאָמער האָט זיך אַ הונד צובולען אין הויף, איז מיר דורך עפעס אַזוי ווי קאַלטע שפּיוען דורך מאַרד און בייזער און איך האָב זיי געפֿיהלט איבעראַל איבערן גאַנצען לייב. הכלל, כ'האָב געהאַלטען זעהר שמאַל.

טאָג אויס טאָג איין האָב איך זיך געמוטשעט מיט מיין אַרבייט, כ'האָב זיך אפילו ניט פֿערגונגען די צייט מיין עסען אַראָבצושלינגען און זיך ווידער אַנידערגעזעצט שרייבען. אין יענע טעג איז אי מיין בעט אי מיין קליינער הינקעריגער שרייב-טיש פֿערפֿלייצט געווען מיט נאַמיצען און בעשריבענע בלעטלאַך פּאַפּיר, ביי וועלכע איך האָב ניט אויפֿגעהערט אַרבייטען, אַלע וויילע ביי עטוואָס אַנדערש; דאָ האָב איך צוגעלייגט עפעס אַ נייעס, וואָס איז מיר איינגעפֿאַלען אין פֿערלויף פֿון טאָג, דאָרט האָב איך עפעס אויסגעמקט, די טויטע פּלעצער מיט אַ פֿיעלפֿאַרביגען, לעבעדיגען וואָרט דאָ און דאָרט אָבגעפֿרישט און זיך געשלעפט מיט דער גרעסטער מיה פֿון איין זאַץ צום אַנדערן. איינמאַל נאָכמיטאָג בין איך סוף כל סוף פֿאַרטיג געוואָרען מיט אַן אַרטיקעל, האָב עס גליקליך און צופֿרידען אַרײַנגעלייגט אין טאַש און בין אַוועק דערמיט צום „קאָמאָנדי-“ ס'איז שוין ווירקליך צייט געווען אָנהויבען עפעס טהאַן, אום ווידער קריגען עפעס געלד; כ'האָב שוין קיין סך ניט געהאַט ביי מיר.

דער „קאָמאָנדיר“ האָט מיך געבעטען, זיך צוזעצען אַ וויילע, ער וועט תּיכּף... און דאָס זאָגענדיג האָט ער זיך אויסגעדריעהט, און ער שרייבט שוין ווייטער.

כ'האָב זיך אוימגעקוקט אין דעם קליינעם בױראָ: ביוסמען, ליטאַגראַ-פֿיעס, אויסשניטען, אַ מורא'דיג גרויסער פּאַפּיר-קאַרב, וועלכער האָט אויסגעזעהן, אַזוי ווי ער וואָלט געווען גרייט איינצושלינגען אַ גאַנצען מענשען מיט די שטיוועל מיט אַלעמען. אָנקוקענדיג דעם דאָזיגען טיעפֿע אָבגורנד, אַט דעם אָפֿענעם קראַקאַדיל-פּיסק, איז מיר געוואָרען שטאַרק אומעמיג אויף'ן האַרצען. ער האָט אויסגעזעהן, עפעס אַזוי ווי ער וואָלט כּסדר געשטאַנען אָפֿען, נור כּדי אַרײַנצוגעהמען אין זיך אַלץ נייע פֿער-וואָרפֿענע אַרבייטען — נייע צושטערטע האַפֿנונגען.

„וואָס פֿאַר אַ דאַטום האָבען מיר היינט?“ האָט דער „קאָמאָנדיר“ פּלוצלינג אַ פֿרעג געטהאַן.

„דעם 28טען“, האָב איך געענטפֿערט, צופֿרידען, וואָס איך קען איהם מיט וואָס עס איז דיענען.

„דעם 28טען“. ער שרייבט ווייטער. ענדליך לייגט ער אַרײַן אַ פֿאַרבריעף אין קאָנווערטען, פֿערקלעפט זײ, וואַרפֿט אַרײַן עטליכע פּאַפּירען אין קאַרב און לאָזט אַרײַם די פֿעדער פֿון האַנד. דערנאָך דרעהט ער זיך אום אויפֿ'ן שמוהל און קוקט מיך אָן. אַז ער בעמערקט, אַז איך שמעה נאָך אַלץ לעבען טהיר, מאַכט ער מיר מיט דער האַנד אַ האַלב שפּאַסיגען, האַלב ערנסטען צײַכען און ווײַזט אָן אויף אַ שמוהל.

כדי ער זאָל ניט זעהן, אַז איך געה אָהן אַ וועסט, קעהר איך זיך אָב אָן אַ זײַט און נעהם אַרײַם דאָס מאַנסקריפט פֿון בוזיס-קעשענע.

„ס'איז בלויז אַ קלײַנע כאַראַקטעריסטיק פֿון קאַרעניאַ“, האָב איך זיך אָבערוּפֿען, „לײַדער אָבער איז זײַ ניט אָנגעשריבען אַזױ אַז איהר...“

ער נעהמט מיר אַרײַם די פּאַפּירען פֿון האַנד און נעהמט בלעטערן אין זײ. דערביי איז ער געוועסען מיט'ן פנים אַנטקעגען מיר.

אַזױ האָט ער אַלע אױסגעזעהן פֿון דער נאָהענט, אָט דער מאַן, וועמעס נאָמען איך האָב שוין געהערט נאָך פֿון יונג-ווײַ אָן, און וועמעס בלאַט האָט אין פֿערלויף פֿון די אַלע יאָהרען געהאַט אויף מיר דעם גרעסטען אײַנפֿלוס. זײַנע האָר זײַנען געגרייזעלט, די שעהנע ברוינע אויגען צײַמענוויז אונרוהיג; ער האָט אַ טבע, ווען ניט ווען אַביסעל צו סאַפּען. אַ סקאַט-לענדער גײַסליכער האָט ניט געקענט אױסזעהן מילדער אײַדער דער דאָזיגער געפֿעהרליכער שריפֿטשמעלער, וואָס זײַנע ווערטער האָבען אײַבעראַל, וואו זײ זײַנען נור געפֿאַלען, אײַבערגעלאָזט בלוזטיגע צײַכענס. אַ מאַדנע געמישאַכץ פֿון מורא און בעוואונדערונג פֿאַלמט אויף מיר אָן, שמעהענדיג פֿאַר דעם דאָזיגען מאַן; די טרעהרען קומען מיר כמעט אין די אויגען, און ניט ווילענדיג גיב איך אַ טראַט פֿאַראַויס, אום איהם צו זאָגען, ווי דאַנקבאַר איך בין איהם פֿאַר אַלצדינג וואָס ער האָט מיך געלערנט, און איהם צו בעטען, ער זאָל מיר ניט פֿערשאַפֿען קײַן שמערץ; איך בין דאָך מעהר ניט ווי אַן אַרײַמער קאַליקע, וועמען ס'געהט שוין אַזױ אויך גענוג טרויעריג...

ער האָט אױפֿגעהויבען די אויגען צו מיר און לאַנגזאַם צונױפֿגעלייגט מיין מאַנסקריפט, זיצענדיג אַזױ פֿערטראַכטערהײַט. כדי איהם זאָל גרינגער זײַן מיך אָבצוזאָגען, שמרעק איך אױס די האַנד און זאָג:

„אך נײַן, ס'טױג נאַטירליך ניט?“ און איך האָב אַ שמייעל גע-טהאָן, כדי ער זאָל מײַנען, אַז איך נעהם זיך ניט שטאַרק צום האַרצען דערפֿון.

„מיר קענען זיך בענוצען נור מיט גאנץ פאָלערע זאכען,“ האָט ער זיך אָבערוּפֿען. „איהר ווייסט, וואָס פֿאַר אַ מיין פּובליקום מיר האָבען. וואָלט איהר עס נישט געקענט מאַכען אַביסעל איינפֿאַכער אָדער בריינגען עפעס אַנדערש, וואָס די לייט זאָלען בעסער פֿערשטעהן?“

די איינזעהעניש, וואָס ער האָט געהאַט מיט מיר, האָט מיך איינפֿאַך ערשטוינט. איך פֿערשטעה, אַז מיין אַרטיקעל איז אויסגעבראַקירט, און דאָך האָט קיין אַבזאָגענדער ענטפֿער נישט געקענט זיין ליעבענסווירדיגער ווי זיינער. כדי איהם מעהר נישט אויפֿצוהאַלמען, רופֿ איך זיך אָב:

„געוויס קען איך עס.“

כ'לאָז זיך געהן צו דער טהיר. הם, ער דאַרף קיין פֿאַראיבעל נישט האָבען אויף מיר, וואָס איך האָב איהם בעלעסטיגט. . . כ'פֿערנייג זיך פֿאַר איהם און לייג אַרויף די האַנד אויף דער קליאַמקע. . .

„אַז איהר נייטיגט זיך אין עפעס, קענט איהר קריגען אַ קליינעס פֿאַרשוס,“ זאָגט ער. „איהר קענט איהם דערנאָך אָבאַרבייטען.“

איצט, אַז ער האָט געזעהן, אַז צום שרייבען טייג איך נישט, האָט זיין אָנבאַט מיך אַביסעל ערנדעריגט, און איך האָב דעריבער געענט-פֿערט:

„ניין, אַ דאַנק אייך, כ'קען נאָך אויסקומען אַ שטיקעל צייט אָהן רעם. איבעריגענס בעסטען דאַנק! אַדיע!“

„אַדיע!“ האָט דער „קאָמאָדיר“ געענטפֿערט און האָט זיך ווידער אומגעדערהט צו זיין שרייב-טיש.

ער האָט מיך נאָך אַלעמען אונפֿערדיענטערהייט פֿריינדליך בעהאַנדעלט, און איך בין איהם דערפֿאַר דאַנקבאַר געווען; שטענדיג וועל איך דאָס געדריינקען און אַנערקענען. כ'האַב זיך פֿאַרגענומען נישט צוריקקומען נאָך אַמאָל צו איהם, ביז וואַנען איך וועל איהם נישט קענען בריינגען אַן אַרבייט, מיט וועלכער איך זאָל אַליין זיין גאַנץ צופֿריעדען און פֿון וועלכער דער „קאָמאָדיר“ זאָל אזוי נתפעל ווערן, אַז ער זאָל נאָר נישט טראַכטען און מיר גלייך דערפֿאַר געבען צעהן קראַנען. דערמיט בין איך אַזעק אַהיים און האָב זיך פֿון דאָס ניי גענומען צו מיין שרייבעריי.

אין די קומענדע אָווענדען, אַרום 8 אַוויגער, ווען מען פֿלעגט אָנצינדען די גאַז-לאַמפֿען, האָט מיר רעגעלמעסיג פּאַסירט פֿאַלגענדעס:

ווי איך געה נור אַרויס פֿון טויער, אום צו מאַכען אַ שפּאַציר איבער די גאַסען, נאָך אַ טאָג פֿון שווערער אַרבייט, שטעהט לעבען דער לאַמטערנע גלייך ביי דער טהיר אַ שוואַרצ-געקליידעטע דאַמע, וועלכע קעהרט זיך אום מיט'ן פנים צו מיר און קוקט מיר נאָך מיט איהרע בליקען, אַז איך

געה דורך פֿערביי איהר. איך בעמערק, אז זי טראַגט כסדר דעם אייגענעם קאָסטיום, דעם זעלבן געדיכטען שלייער, וועלכער בעדעקט איהר געזיכט און פֿאלט אַריבער איבער איהר ברוסט; אין דער האַנד האַלט זי אַ קליינעם רעגענ־שירם מיט אַ רינג פֿון עלפֿענביין.

כ'האָב זי שוין אזוי בעמערקט דריי אָווענדען נאָכאַנאַנד, שמענדיג אויפֿן זעלבן אָרט; אזוי גיך ווי איך געה איהר נור פֿערביי, קעהרט זי זיך לאַנגזאַם אום און לאַזט זיך אַרונטער מיט דער גאַס, אָוועק פֿון מיר. מיין גערוועזער מוח האָט גענומען אַרבייטען, און גלייך האָט מיך בעהערשט אַ משונגענער געדאַנק, אז דאָס קומט זי אַהער צוליב מיר, צולעצט האָב איך שוין כמעט געהאַט בדעה אַ רעד צו מהאַן מיט איהר, זי צו פֿרעגען, אויב זי ווכט אימיצען, צי זי דאַרף האָבען מיין הילף, צי איך זאָל איהר אָבפֿיהרען אַהיים, זי בעשיצען אין די פֿינסטערע גאַסען, כאַטש איך געה ליידער אין אַזאַ שלעכטען קאָסטיום; אָבער איך האָב געהאַט אַן אונבעשטימטע מורא, עס זאָל ניט דאַרפֿען קאָסטען וואָס עס איז, אַ גלאַז וויין אָדער גאָר אַ דראַשקע, און איך האָב שוין לחלוטין קיין געלד ניט געהאַט; מיינע קלעגלייך ליידגע טאַשען האָבען מיך גאָר דער־שלאָגען, און איך האָב ניט אַמאָל געהאַט דעם מוט, זי אַביסעל שאַרף אָנצוקוקען, בעת איך בין דורכגעגאַנגען פֿערביי איהר. דער הונגער האָט זיך שוין ווידער פֿערקליבען צו מיר, זינט נעכטען אָווענד האָב איך גאַרנישט געגעסען; דאָס איז יעדענפֿאַלס ניט אזוי לאַנג, כ'האָב שוין אָפֿט געמוזט אויסהאַלטען שעהנע עטליכע מעג נאָכאַנאַנד. אָבער איצט בין איך שטאַרק אָבגעפֿאַלען, מיינע כוחות זיינען פֿערשוואַנדען, כ'האָב שוין ניט געקענט אזוי גוט הונגערן ווי פֿריהער; איין איינציגער מאָג האָט מיך איצט אָפֿט אזוי ווי פֿער'שכור'ט, און ווי איך פֿלעג נור נעהמען אַ טרונק וואַסער, פֿלעגט מיר ווערן איבעל אויפֿן האַרצען. דעריצו איז נאָך געווען אַן אַנדער צד, וואָס ביינאַכט איז מיר געווען מורא'דיג קאַלט, אז איך פֿלעג זיך מיט אַלע קליידער, ווי איך בין געשטאַנען און געגאַנגען, אַריינלייגען אין בעט און ביינאַכט כמעט פֿערפֿראָרען ווערן פֿאַר קעלט. די אלטע קאַלדע האָט ניט געקענט אָבהאַלטען דעם צוג־ווינד, און אין דער פֿריה, אז איך פֿלעג זיך אויפֿכאַצען, איז מיר די נאָז אַזש געווען האַלב־פֿערפֿראָרען פֿון דער שאַרפֿער אייז־לופֿט, וואָס פֿלעגט אַריינבלאַזען פֿון דרויסען.

כ'געה איבער די גאַסען און טראַכט, ווי אזוי מאַכט מען פֿאַרט, איך זאָל זיך קענען דורכמוטשען, ביז וואַנען מיין געכסטער אַרטיקעל וועט זיין פֿאַרטיג, ווען איך וואָלט נור געהאַט אַ ליכט, וואָלט איך געפֿרוואוּט אַרבייטען אַביסעל ביינאַכט אויך; דאָס וואָלט געווען פֿאַר מיר אַ געוויסע

פֿון אַ פּאַר שטונדען, אַז מיר וואָלט זיך איינגעגעבען, און מאָרען וואָלט
איך זיך געקענט ווידער אַמאָל ווענדען צום „קאָמאָדיר“.

נישט טראַכטענדיג קיין סך, געה איך אַריבער אין קאַפּע-הויז און זיך
מיין יונגען בעקאַנטען פֿון דער באַנק, אום צו קריגען אַ צעהן ערע אויף
אַ ליכט. מען האָט מיך אונגעשמערט געלאָזט דורכגעהן אלע צימערן;
כ'בין פֿערבייגעגאַנגען אַ דוצער מישען, וואו פּלוידערנדע געסט האָבען
געגעסען און געטרונקען; כ'בין זאָגאַר אַרײַן אין דאָס סאַמע אינעווייניגסטע
פֿון קאַפּע-הויז, בײַ און „רוימען צימער“ אַרײַן, און מיין בחור האָב איך
פֿאַרט נישט געפֿונען. דערשלאָגען און פֿערדריסליך בין איך ווידער אַרויס אין
גאַס און האָב זיך געלאָזט געהן צום שלאָס.

ביים לעבעדיגען שטן, שווער איך, אַז עס איז דאָך פּשוט נישט צום
אויסהאַלטען, וואָס עס וויל נאָר קיין סוף נישט געהמען צו מייע צרות!
מיט לאַנגע, ווילדע טריט, דעם קאַלנער פֿון ראָק אומגעלומפערט אויפֿגע-
שמעלט, די פֿויסטען צוזאַמענגעדריקט אין די הויזען-קעשענעס, אָט אַזוי
בין איך געלאַנגען און האָב דעם גאַנצען וועג נישט אויפֿגעהערט שימפֿען
איבער מיין אונגליקליכען מול. זייט זיבען, אַכט מאָנאַט קיין איינציגע שעה
אָהן דאנות, אָהן שווערע זאָרגען, קוים איין קורצע וואָך נאַכאַנאַנד דאָס
סאַמע נייטיגסטע עסען — דאָן קלאַפט די נויט פֿון דאָס ניי אָן ביי מיר
אין טהיר און מאַכט פֿון מיר וואָס זי וויל, אין מיין גאַנצען עלענד בין איך
פֿונדעסטוועגען נאָך עהרליך געווען, האַ, האַ, עהרליך בין גאָר! זאָל מיך
נאָט אַבהיטען, ווי נאַריש איך בין דאָס אַביסעל געווען! און איך הויב זיך
אַלײַן אָן דערצעהלען, ווי איך האָב זיך צום האַרצען גענומען מחמת דעם
וואָס איך האָב אַמאָל אוועקגעטראָגען האַנו פּאַול'ס קאַלדע צום „פֿעטער“.
כ'האָב געלאַכט מיט שפּאַט פֿון מיין אייגענער געפֿיהלפֿאַלער עהרליכקייט,
מיט פֿעראַכטונג האָב איך אויסגעשפיגען אין מיטען גאַס און כ'האָב קיין
שום וואָרט נישט געפֿונען, וואָס זאָל זיין שטאַרק גענוג, זיך אַלײַן אויסצולאָכען
איבער מיין דומהייט. דאָס וואָלט אַקאַרשט אי ציט געדאַרפֿט טרעפֿען!
אַז איך וואָלט אין דער רגע געפֿונען דאָ אויף דער גאַס דעם אָבגעשפּאַרטען
גראַשען פֿון אַ שול-קינד, דעם לעצטען גראַשען פֿון אַן אלמנה — כ'וואָלט
איהם בנאמנות רוחיג אויפֿגעהויבען און אַרײַנגעלייגט אין קעשענע, מיט
דעם רוהיגסטען געמיטה וואָלט איך אַצונד גע'גנב'עט און די נאַכט נאָכדעם
געשלאָפֿען ווי אַ גע'הרג'עטער. כ'האָב דאָך נישט אומײַסט זיך אַזוי פֿיעל
אַנגעליטען, מיין געדולד האָט געפּלאַצט, כ'בין גרייט געווען צו אַלצדינג.
דריי, פֿיער מאָל בין איך אַרומגעגאַנגען דעם שלאָס, דערנאָך איז
ביי מיר געבליבען צו געהן אַהײַם, נאָר אויף אַ ווילע בין איך נאָך אַרײַן

אין פארק און גלייך נאָכדעם האָב איך זיך פֿערנומען אין דער קארל-יאָהאָן גאָס אַהיים.

ס'איז געווען אַרום עלף אַזוייגער. אין גאָס איז געווען פֿינסטערלאַך, און איבעראַל האָבען אַרומגעוואַנדערט מענשען, שמילע פּאַרלאַך און ליאַרמענדע מחנות. די גרויסע שמונדע איז געקומען, די צייט, ווען עס הייבן זיך אָן די געהיימע מעשים און די לוסמיגע ליעבעס-געשיכטען. רוישענדע וויבערשע קליידלאַך, אַ קורצער, ליידענשאַפֿטליכער געלעכטער, בוזימס וואָס הייבן זיך אַרויף און אַראָב, שטאַרק קייכענדע אַטהעס-ציגע, ווייט אונטען אין דער גאָס אַ שטימע וואָס שרייט: „עממאַ“. די גאַנצע גאָס אַ זומפּף, פֿון וואַנען עס שטייגט אַרויף אַ הייסער, קאַכיגער רויך.

ניט ווילענדיג טהו איך זיך אַ טאַפּ אין די קעשענעס און זוך צוויי קראַנען. די ליידענשאַפֿט, וואָס ציטערט אין די בעוועגונגען פֿון יעטוועדען פֿערבייגעהער, דאָס דונקעלע ליכט פֿון די גאַז-לאַמטערנעס, זאָגאַר די שמילע, שוואַנגערע נאָכט, דאָס אַלצריג האָט מיך אַ פּאַק געטהאָן — אַט די לופֿט, וועלכע איז פֿול מיט שושקערייען, אומאַרמונגען, ציטערנדע ליעבעס-ערקלעהרונגען, האַלב אַרויסגערעדטע ווערטער, אַ שמיל געוויין. דאָרט, ביי בלאַמקויס'ס טויער, עמליכע קעץ, וואָס שפּיעלען אַ ליעבע הייך אויף'ן קול. און איך האָב ניט געהאַט קיין צוויי קראַנען! ס'איז אַ יאָמער, אַן עלענדר וואָס האָט גאָר קיין גלייכען ניט צו זיך, אַזוי אַרים צו זיין! און איך טוו ווידער דיינקען וועגען דעם לעצטען ביסען פֿון דער אַרעמער אלמנה, וואָס איך וואָלט צוגע'גנב'עט, וועגען דאָס היטעלע אָדער דאָס טאַשענ-טיכעל פֿון אַ שול-אינגעל, וועגען דער טאַרבע פֿון אַ בעמלער, וואָס איך וואָלט גאָר אָהן שהיות אַוועקגעטראָגען צום שמאַטעס-הענדלער און פֿערטהאָן די פּאַר גראַשען פֿאַר מיין אייגענעם געברויך. כדי זיך אַליין צו טרייסמען, האָב איך אָנגעהויבען געפֿינען אַלערליי מעגליכע פּעהלערן אין די דאָזיגע לוסמיגע מענשען, וועלכע זיינען פֿערבייגעגאַנגען פֿערביי מיר; כ'האַב געצויגען מיט די אַקסלען און אַרומטערגעקוקט מיט פֿעראַכטונג אויף זיי, זייען זיי זיינען פֿערבייגעגאַנגען פּאַר-ווייז, אָט די סמודענמען, וואָס בענוגענען זיך מיט אַבי וואָס, מיט אַ נאַש, אַ לעק, וואָס מיינען, אַז זיי געהען אויך אַרײַן אין כלל פֿון איראַפּעאישער אויסגעלאַסענהייט דערמיט, וואָס זיי יאָגען זיך נאָך אַן אַרעמער נייטאַרין! אָט די פּראַנטען, די באַנק-בעאַמטע, גרויסע סוחרים, בולוואַרד-לייבען, וואָס אַלץ איז ביי זיי אַ קרן און זיי בראַקירען גאַרנישט אויס. כ'האַב אַ שפּיי געטהאָן ווייט איבער דעם בירגער-שטייג, ניט קימערנדיג זיך, צי עס קען אימיצען טרעפּען צי ניט; כ'בין געווען בלאַ רציחה, פֿול מיט פֿעראַכטונג פּאַר די דאָזיגע מענשען, וועלכע

האָבען פֿאַר מיר אין די אויגען זיך צוגעטוליעט איינע צו די אנדערע, כ'האָב אויפֿגעהויבען דעם קאָפּ און זיך געפֿיהלט גליקליך, וואָס איך קען געהן אויף'ן ריינעם, גלייכען וועג.

אויף דעם סטאַרטינגס-פּלאַץ איז מיר אַנטקעגען געקומען אַ מיידעל, וואָס האָט מיך אָנגעקוקט מיט עוואַלדיגע בליקען, בשעת איך בין צוגעקומען נאָהענט לעבען איהר.

„גומען אָווענד!" האָב איך זיך אָבגערופֿען.

„גומען אָווענד!" זי איז געבליבען שמעהן.

הם! זי זי געהט אזוי שפעט שפּאַצירען איינע אַליין? זי ס'איז ניט געפֿעהרליך פֿאַר אַ יונג מיידעל אין דער צייט צו געהן אויף דער קאַרל-יאָהאַנד-גאַס? ניין! זי מען ווענדעט זיך קיינמאַל ניט צו איהר מיט מיאוס'ע רייד, מיט בעליידיגונגען, כ'מיינ, פשוט גערעדט, זי פֿערבעט זי ניט אימיצער צו זיך אַהיים?

זי האָט מיך אָנגעקוקט מיט פֿערוואַונדערונג און האָט געפֿאַרשט אין מיין געזיכט, וואָס איך מיינ אייגענטליך מיט מיינע ווערטער. דערנאָך האָט זי פּלוצלינג אַרונטערגערוקט די האַנד איהרע אונטער מיין אַרם און געזאָגט:

„אַלואָ לאַמיר געהן!"

כ'בין מיטגעגאַנגען. אַז מיר וויינען אַריבערגעגאַנגען די דראַשטעס, בין איך שמעהן געבליבען, האָב ארויסגענומען מיין אַרם און געזאָגט: „הערט אַקאַרשט, מיינ קינד, כ'האָב קיין העלער ניט ביי דער נשמה." און דאָס זאָגענדיג האָב איך זיך געוואָלט אַוועקגעהן מיין וועג. תחילת האָט זי מיר ניט געוואָלט גלויבען; אַז זי האָט אָבער דורכ-געטאַפּט אַלע מיינע קעשענעס און נאַרנישט געפֿונען, איז זי געוואָרען אין כעס, האָט אַ וואַרף-געטהאָן מיט'ן קאָפּ און האָט געזאָגט אַז איך בין אַ שטאַק-פֿיש.

„גומע נאַכט!" האָב איך געזאָגט.

„וואַרט אַקאַרשט! די ברילען, וואָס איהר טראָגט, וויינען נאָלדענע?"

„גיין."

„טאָ כאַפּט אייך דער רוח!"

דערמיט בין איך אוועק.

גלייך נאָכדעם איז זי געקומען צוליפֿען און האָט מיך ווידער גע-רופֿען.

„איהר קענט דאָך געהן מיט מיר!"

כ'האב זיך געפיהלמ ערנידעריגט דורך דעם אָנבאָט פֿון אַן אָרעמער גאַסען-פֿרוי און געזאָגט ניין, ס'איז צו שפעט, איך מוז נאָך ערגעץ זיין אויף בעזוך, און אַחוץ דעם קען זי זיך נאָרנישט ערלויבען אזאָ אָפּפֿער צו מאַכען.

"דאָס מאַכט גאָר נישט אויס; אַצונד וויל איך, איהר זאָלמ געהן מיט מיר."

"אָבער איך געה נישט אונטער אַזעלכע אומשמענדען."

"איהר געהט נאטירליך צו אַן אַנדערער!"

"ניין."

אָבער איך האָב געפיהלמ, עפעס אַזוי ווי איך וואָלט אויסגעזעהן זעהר קלעגליך ביי דער דאָזיגער מאָדנער גאַסען-פֿרוי אין די אויגען, און איך האָב בעשלאָסען, ווייניגסטענס לפנים צו פֿערגלעמען דעם עסק.

"ווי הייסט איהר?" האָב איך אַ פֿרעג געטהאָן. "מאָריע? אַלזאָ הערט אַקאָרשט אויס, מאָריע!" און איך האָב איהר גענומען ערקלעהרען מיין האַלמונג, מיין בענעהמען זיך מיט איהר. דאָס מיידעל איז וואָס ווייטער אַלץ מעהר נתפעל געוואָרען פֿון מיינע רייד. וואָס זשע, צי האַלט זי מיך ווירקליך פֿאַר איינעם פֿון יענע, וואָס לויפֿען אַרום ביינאַכט אין די גאַסען און יאָגען זיך נאָך יונגע מיידלאַך? צי האַלט זי מיך פֿאַר אַזוי שלעכט? צי האָב איך איבערהויפט עטוואָס נישט פֿאַסענדעס געזאָגט? בענעהט מען זיך דען אַזוי ווי איך, אַז מען האָט אין זינען רשעות צו טהאָן? הקיצור, כ'האָב איינגע'מענה'מ מיט איהר און אָבגעגאַנגען עטליכע טריט מיט איהר, כדי צו זעהן, ווי ווייט זי וועט עס טרייבען. איבעריגענס איז מיין נאָמען דער און דער, פֿאַסטאַר דער און דער! אַ גוטע נאַכט! געה און זונדיג נישט מעהר!

דערמיט בין איך מיר אַוועק מיין וועג.

ענטציקט איבער מיין גוטען איינפֿאַל האָב איך זיך געריבען די הענד און גערעדט הויך צו זיך אליין. וואָס פֿאַר אַ פֿרייד דאָס איז, אַזוי אַרום-צוגעהן און טהאָן גוטע מעשים! אָט דער געפֿאַלענער בריאה האָב איך אַלזאָ פֿיליכט געגעבען דעם שמוּס צום ערשטען טריט אויף אַ בעסערן וועג פֿאַר דאָס גאַנצע לעבען איהרס! זי אויף אייביג געראַטעוועט פֿון שמוּך און פֿערדאַרבונג! און זי וועט דאָס איינזעהן, אַז זי וועט גוט נאָכדיינקען וועגען דעם, אין נאָך אין איהר לעצטער שעה, פֿאַר'ן טויט, וועט זי מיט דאַנקבאַרקייט אין האַרצען זיך דערמאָהנען אָן מיר. אַך! ס'לוינט זיך פֿאַרמ עהרליך צו זיין, עהרליך און גערעכט!

איך בין געווען פריילאך און גוט אויפגעליינט און איך האב זיך געפיהלט פריש און מומהיג גענוג צו אלעם מעגליכען, וואלט איך נור א ליכט געהאט, וואלט שוין מיין ארטיקעל געווארען! זינגענדיג און פליפענדיג, מיט מיין נייעם שליסעל פון טויער אין דער האַנד, בין איך געגאנגען און האב געזוכט א מיטעל, ווי אזוי זיך צו שאַפֿען ליכט, ניטאָ קיין אנדער עצה; כ'מוז אַרונטערנעהמען מיין גאַנצע קלאַפּער-געצייג אויף'ן גאַס און שרייבען דאָ אונטער דער לאַמטערנע. כ'האָב געעפֿענט די טהיר און בין אַרויף אויבען.

אז איך בין צוריק אַרונטערגעקומען, האָב איך פֿערשלאָסען די טהיר פֿון דרויסען און האָב זיך געשמעלט אין שוין פֿון דער לאַמטערנע, איבעראַל רוח; ... נאָר פֿון דעם זייטענ-געסעל האָבען זיך געלאָזט הערען די שווערע, קלאַפּענדע פֿוס-טריט פֿון אַ פּאָליציי-מאַן, און לעבען סאַנט-האַנהאָונגען האָט אַ הונד געבילט. ס'איז אַלואַ גאַרנישט געווען, וואָס זאָל מיך קענען שטערן. כ'האָב אויפֿגעשמעלט דעם קאַלנער פֿון ראָק איבער די אויערן און אָנגעהויבען מיט אַלע כוחות צו טראַכטען, עס וואָלט מיר אזוי גוט אַרויסגעהאַלפֿען, ווען איך וואָלט געווען גליקליך גענוג, אָנצושרייבען דעם שלום פֿון דער דאָזיגער קליינער אָבהאַנדלונג. כ'האָב גראָד געהאַלטען ביי אַ זעהר שווערן פּונקט, וואו מען האָט געדאַרפֿט נייטיג האָבען אַ לייכטען, קוים בעמערקענדען איבערגאַנג צו עטוואָס נייעם; דאַן האָט געדאַרפֿט קומען אַ פֿערדריקטער, שנעלער סוף, אַ לאַנגער, אויסגעצויגענער רוף, אַ מין תקיעה גדולה, וואָס זאָל זיך ענדיגען ביי אַ הויכען פּונקט, אזוי רייה, אזוי צוטרייסלענדיג ווי אַ שאָס אָדער ווי דער ווידער-קול פֿון אַ קראַכענדען באַרג. ענדע.

אָבער איך האָב ניט געפֿונען קיין ווערטער. כ'האָב איבערגעלייענט דאָס גאַנצע פֿון אָנהויב ביז'ן סוף, כ'האָב געלייענט יעדען זאַץ אין דער הויך און בין ניט געווען אים שטאַנד צונויפֿנעהמען די געדאַנקען מיינע אין דעם דאָזיגען קראַכענדען הויכען פּונקט. און בשעת איך בין אזוי געשמאַנען און מיר געמאַטערט דעם מוח, האָט נאָך דער רוח אָנגעטראָגען דעם פּאָליציי-מאַן, וועלכער האָט זיך אָנגעשמעלט לעבען מיר אין גאַס און האָט מיר איבערגעפֿיהרט מיין גאַנצע שטימונג, וואָס געהט עס איהם אָן, וואָס איך בין צוגעקומען צום הויך-פּונקט פֿון אַן אויסגעצייכענטען אַרטיקעל פּאַר'ן „קאָמאָנדיר“? רבנו של עולם! ס'איז דאָך טאַקי פּשוט אונטערגליך איבער-צושטופֿען די שטיקעל ביטערע צייט, וואָס איך זאָל ניט פּראווען טהאַן! כ'בין אזוי געשמאַנען ווייניגסטענס אַ שעה צייט, דער פּאָליציסט איז זיך צוועק, ס'איז געווען צו קאַלם, צו קענען בלייבען שמעהו ווייטער. מוטלאַז

און דערשלאָגען איבער אָם דעם נייעם דורכפֿאל מינעם, האָב איך אויפגעשלאָסען די טהיר און בין צוריק אַרויף צו מיר אין צימער. האָב איך כמעט דאָס פֿענסטער נים געקענט זעהן פֿאַר די אויגען. איך בין קוים מיט צרות צוגעקראַכען צום בעט, האָב אויסגעטהאָן די שמייעל און געזוכט צו דערוואַרימען מיינע פֿיס צווישען די הענד. דערנאָך האָב איך זיך געלייגט, ווי ס'איז שוין מיין שמייעל געווען פֿון לאַנג אָן, מיט אַלע קליידער, אַזוי ווי איך בין געשטאַנען און געגאַנגען, אין בעט אַרײַן, אויף מאַרנען אין דער פֿריה, ווי ס'איז נור ליכטיג געוואָרען, האָב איך זיך אויפגעזעצט אין בעט און זיך גלייך גענומען צו מיין אַרטיקעל. אין דער דאָזיגער פּאָזיציע בין איך געזעסען ביז מיטאַג און האָב קוים מיט צרות אַרויסגעבראַכט אַ צעהן, צוואַנציג שורות, צום שלום בין איך נאָך אַלץ נים צוגעקומען.

כ'בין אויפגעשטאַנען, האָב אָנגעטהאָן די שמייעל און גענומען אַרומגעהן איבער'ן שטוב אַרויף און אַראָב, כדי זיך צו דערוואַרעמען אַביסעל. די פֿענסטער זיינען געווען בעדעקט מיט אייז; כ'האָב אַרויסגעקוקט אין דרויסען, ס'האָט געשנעעט; אונטען אין הויף אויף די שמייעל און אויף דער וואַסער-פּאַמפע איז געלעגען אַ דיקער שנעע.

כ'האָב זיך אַרומגעבלאָנקעט איבער'ן צימער, בין נים ווילענדיג געגאַנגען אַרויף און אַראָב, כ'האָב געקראַצט מיט די פֿינגער אָן וואַנד, צוגעלייגט פֿאַרויכטיג דעם שמערן צו דער טהיר, אָנגעקלאַפט מיט דעם מיטעלסטען פֿינגער אָן דער פּאַדלאַגע און זיך צוגעהערט מיט אויפֿמערק-זאַמקייט — דאָס אַלעס אָהן אַ שום אַבזיכט, אָבער שטיל און פֿערטראַכט, אַקוראַט ווי איך וואָלט דאָ אויסען געווען אַ זאָך פֿון גרויסער וויכטיגקייט, און מינייה וביה האָב איך אַלץ כּסדר ווידערהאַלט הויך אויף'ן קול, אַזוי אַז איך האָב עס אַליין געהערט: אָבער דו ליעבער גאַט, דאָס איז דאָך איינפֿאַך אַ שנעען! דאָך האָב איך ווייטער געטהאָן דאָס זעלבע. נאָך אַ היבשער ווילע, פֿילייכט נאָך אַ משך פֿון עטליכע שטונדען, האָב איך זיך אַזוי שטאַרק אַ נעהם געטהאָן, זיך איינגעביסען אין די ליפּען און אָנגעגורט מיינע לענדערן, אַזוי ווייט ווי איך האָב נאָר געקענט, ס'מוז געהמען אַ סוף דערצו! כ'האָב זיך אויסגעזוכט אַ האַלץ-שפּענדעל צום קייען און זיך ענטשלאָסען אַנידערגעזעצט שרייבען.

מיט גרויס מיה האָט זיך מיר איינגעגעבען צונויפֿשטעלען אַ פּאָר קורצע זעצע, אַ צוואַנציג אַרעמע ווערטער, וועלכע איך האָב קוים מיט צרות צונויפֿגעשעפּט, נור כדי צו קומען אַביסעל ווייטער. דערנאָך איז געווען

איים, מיין קאפ פוסט; כ'האב שוין מעהר ניט געקענט, און אז איך האב לחלוטין ניט געקענט געהן ווייטער, האב איך מיט אויפגעריסענע, גרויסע אויגען געקוקט אויף די לעצטע ווערטער אָט די ניט דערקאָנטשעמע בויגעלאך, כ'האב אָנגעקוקט די וואונדערליכע, ציטערנדע בוכשטאבען, וועלכע האָבען אויסגעזעהן ווי קליינע האַריגע חיה'לאַך, וואָס שפּרייזען אַרום אויף'ן פּאַפּיר, און ענדליך האָב איך גאָר אויפֿגעהערט פֿערשמעהן וואָס דאָ טהוט זיך, כ'האָב מעהר גאָרניט געמראַכט.

די צייט איז זיך דערווייל געגאָנגען איהר וועג. כ'האָב געהערט דעם ליאַרם אונטען אין הויף, דעם רעש פֿון די פֿערד און וועגען; יענז אַלאַף'ס קול האָט זיך געלאָזט הערען פֿון שטאַל צו מיר אַרויף, ווען ער האָט גערעדט צו זיינע פֿערד. איך בין געווען גאָר אָהן כוחות, פֿערמאַטערט צום טויט; ווען ניט ווען האָב איך אַ שמאַטשקע געטהאָן מיט די ליפּען, ווייטער אָבער האָב איך גאָרנישט געטהאָן. די ברוסט מיינע איז געווען אין אַ קלעגליכען צושטאַנד.

ס'האָט אָנגעהויבען ווערן פֿינסטערלאַך; מיר איז וואָס ווייטער אַלץ ערנער געגאָנגען, כ'בין געוואָרען מיער און האָב זיך צוריק געלייגט אויף'ן בעט. כדי זיך די הענד צו דערוואַרעמען, האָב איך אַריינגעשטעקט די פֿינגער ביי מיר אין די האָר און גענומען אַרומפֿאַהרען מיט זיי אַהין און אַהער, דערביי האָב איך אויסגעריסען קליינע ליווע בינדלאַך, וועלכע זיינען געבליבען היינגען צווישען די פֿינגער אָדער האָבען זיך אויסגעלייגט אויף'ן קישען. אין יענער רגע האָב איך גאָרניט געמראַכט דערפֿון; אַקוראַט ווי ס'וואַלט מיר גאָרנישט אָנגעגאָנגען; כ'האָב דאָך גענוג האָר. ווידער אַמאָל האָב איך געפרואווט זיך אַרויסמאַכען פֿון דער דאָזיגער מאָדנער בערווישונג, וועלכע איז מיר אַריין אַזוי ווי אַ טומאַן אין די ביינער; כ'האָב זיך אויפֿ-געוועזט, אַ פּאַטש געטהאָן מיט דער האַנד אָן קניע, זיך אויסגעהוסט אַזוי שטאַרק ווי מיין מיעדע ברוסט האָט עס נור ערלויבט — און איך בין אַנידערגעפֿאַלען צוריק אויף'ן בעט. ס'העלפֿט גאָרנישט; פֿערלאָזען אָהן אַ שום הילף שטאַרב איך אַוועק, מיט אַפֿענע אויגען, מיט אַ פֿערגליווערטען בליק נאָך אויבען. ענדליך האָב איך אַריינגעשטעלט דעם מיטעלסטען לאַנגען פֿינגער אין מויל און איהם גענומען זיינען. ביי מיר אין מוח האָט זיך אָנגעהויבען עטוואָס צו ריהרען, אַ געדאַנק, וואָס האָט זיך אַזוי ווי אָכנעריסען פֿון דער קייט, ווי אַ משוגע'נער איינפֿאַל: אַשטייגער, ווען איך זאָל איינבייסען? און גאָר אָהן אַ ישובֿ הדעת, אָהן אַ שום איבערלייגונג האָב איך צוגעמאַכט די אויגען און אַ דריק געטהאָן מיט די צייהן.

איך בין אויפגעשפרונגען. ענדליך האָב איך זיך אויפגעכאַפּט פֿון מיין בערוישונג. פֿון דעם פֿינגער האָט גערונען אַ ביסעל בלוט, וואָס איך האָב אָבגעלעקט. ס'האָט ניט שטאַרק וועה געטהאָן; די וואונד איז אויך ניט געווען זעהר נרויס, אָבער איך בין מיט אַמאַל געקומען צו זיך; כ'האָב געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ און בין צוגעגאַנגען צום פֿענסטער, וואו איך האָב געפֿונען אַ שמאַטע, מיט וועלכער איך האָב אַרומגעוויקעלט די וואונד. בשעת איך בין געווען פֿערנומען דערמיט, האָבען זיך מיר געשמעלט טרעהרען אין די אויגען, כ'האָב זיך שטיל צואוויינט פֿאַר זיך. אָט דער מאַגערער, צוביסענער פֿינגער האָט אויסגעזעהן אזוי קלעגליך. גאָט אין הימעל, אויף וואָס איך בין דאָס איבערגעקומען!

וואָס ווייטער איז אַלץ פֿינסטערער געוואָרען. ס'איז ניט געווען אונמעגליך, איך זאָל קענען אָנשרייבען מיין שלום אין פֿערלויף פֿון'ס אָווענד ווען איך וואָלט נור געהאַט אַ ליכט. אין קאַפּ איז מיר ווידער קלאָהר געוואָרען, די געדאַנקען וויינען זיך געקומען און אוועקגעגאַנגען ווי געוועהנליך און איך האָב ניט פֿיעל געליטען; דער הונגער אפילו האָט זיך אַצונד ניט געלאָזט אזוי שטאַרק פֿיהלען ווי פֿאַר עטליכע שטונדען; ביז אויף מאַרגען וואָלט איך נאָך געקענט קריגען דערווייל אַ ליכט אויף באַרג, ווען איך זאָל אַריינגעהן אין קראַם פֿון עסענציוואַרג און זיי דערצעהלען מיין גאַנצע לאַגע. כ'בין דאָך דאָרט אַ גוטער בעקאַנטער; אין די גוטע צייטען, אז איך האָב נאָך געהאַט געלד, האָב איך מעהר ווי איין לאַבען ברויט געקויפֿט אין דער קלייט. קיין ספק ניט, אז מען וועט מיר געבען אַ ליכט אויף מיין עהרליכען נאָמען. און צום ערשטען מאָל זייט אַ לאַנגע צייט האָב איך אויסגעבאַרשטען מיינע קליידער, אַראַבגעשאַרט די אויסגעקראַכענע האָר פֿון מיין ראַק-קאַלנער, אזוי ווייט ווי ס'האָט זיך געלאָזט טהאָן אין דער פֿינסטער, און דערנאָך בין איך טאַפענדיג אַראַב פֿון די טרעפּ אונטען.

אז איך בין אַראַב אין גאַס, איז מיר איינגעפֿאַלען, אז איך וואָלט דאָך ליעבערשט געקענט פֿערלאַנגען אַ ברויט. כ'האָב ניט געוואוסט וואָס צו טהאָן, בין געבליבען שמעהן און האָב זיך גענומען מיט זיין מיט זיך אַליין. אויף קיין פֿאַל ניט! האָב איך זיך ענדליך געאַגט. ליידער בין איך ניט אין אַזאַ צושטאַנד, צו קענען פֿערטראַגען שפייזען; דיזעלבע געשיכטען מיט איינבילדונגען און אהנונגען און משוגענע איינפֿעלע קענען זיך נאָך ווידערהאַלען, מיין ארטיקעל וועט ניט פֿאַרטיג ווערן, און ס'איז דאָך נייטיג פֿאַר מיר צו קומען צום „קאַמאַנדיר“, איידער ער האָט מיך פֿערגעסען,

אויף קיין אופן ניט! כ'האָב זיך אַלואָ ענטשלאַסען צו פֿערלאַנגען אַ ליכט. און דערמיט בין איך אַריין אין קראָם.

ביים קלייט-מיש שמעהט אַ פֿרוי און קויפֿט עפעס איין; לעבען איהר ליגען עמליכע קליינע פעקלאַך, איינגעוויקעלט אין פֿערשיעדענע סאַרטען פּאַפּיר. דער קאַמי, וועלכער קען מיך שוין און ווייס וואָס איך קויף געוועהנליך, פֿרעגט קיין שאלות ניט, וויקעלט איין אַ ברויט אין אַ צייטונג און דערלאַנגט עם מיר.

"ניין, היינט אָווענד האָב איך אייגענטליך געוואַלט אַ ליכט," זאָג איך זעהר שמיל און עניוּת/דיג זאָג איך דאָס, כדי איהם ניט אַריינ-צובריינגען אין כעס און דערמיט פֿערלירען מיין אויסזוכט אויף דאָס ליכט.

מיין ענטפֿער צומומעלט איהם דעם מוח; מיינע אונערוואַרטעטע ווערטער בריינגען איהם עפעס אַריין אַזוי ווי אין אַ פֿערלעגענהייט; ס'איז געווען דאָס ערשטע מאל וואָס איך האָב פֿון איהם פֿערלאַנגט עפעס אַנדערש ווי ברויט.

"דאָן טוט איהר אויסוואַרטען אַ רגע," רופֿט ער זיך ענדליך אָב און ווענדט זיך ווידער צו דער פֿרוי.

זי קריגט איהרע זאַכען, בעצאָהלט, ניט אַ בילעט פֿון פֿינף קראָ-נען, אויף וועלכען זי בעקומט אויסגאַב, און געהט זיך אַרויס פֿון קראָם.

אַצונד ווינען דער קאַמי און איך אליין.

ער זאָגט:

"איהר ווילט אַלואָ אַ ליכט." דאָס זאָגענדיג רייסט ער אויף אַ פעקעל ליכט און נעהמט אַרויס איינס פֿאַר מיר.

ער קוקט מיך אָן, — און איך בין ניט אים שמאַנד, צו בריינגען מיין בקשה איבער די ליפען.

"אַך, כ'האָב גאָר פֿערגעסען, איהר האָט דאָך בעצאָהלט," רופֿט ער זיך פּלוצלינג אָן. ער זאָגט גאַנץ איינפֿאַך, אַז איך האָב בעצאָהלט; כ'האָב געהערט יעדעס וואָרט. און דאָן צעהלט ער דאָס זילבער-געלד אויף דער קאַסע, איין קראָנע אויף דער אַנדערער, בלאַנקעס, פֿעטעס געלד, — ער גיט ווייטער אויסגאַב פֿון פֿינף קראָנען.

"ביטע!" מאַכט ער.

און איך שמעה דאָ און קוק אָן אַ רגע דאָס דאָזיגע געלד; כ'פֿער-שמעה, אַז עפעס מוז דאָ זיין ניט גלאַט, נאָר איך איבערלייג זיך ניט, כ'טראַכט לחלוטין ניט פֿון וואָס עם איז, און איך בין נור ערשטוינט

איבער דאָס גאַנצע רייכטהום, וואָס בלישמשעט דאָרט פֿאַר מיינע אויגען. דערנאָך נעהם איך מעכאַניש צונויף דאָס געלד.

דום פֿאַר פֿערוואונדערונג, דערשלאָגען, פֿערניכטעט שמעה איך לעבען פֿערקויף-טיש; ענדליך גיב איך אַ טראַט צום מהיר צו און בלייב ווידער שמעהן. מין בליק פֿאַלט אויף אַ בעשטימטען פֿונקט אויף דער וואַנד, וואו ס'איז געהאַנגען אַ קליין גלעקעל אויף אַ לעדערנעם האַלד-באַנד, און אונטער דעם אַ בינדעל מיט שנירלאַך. דאָס אַלעס האָב איך אָנגעקוקט מיט אַזעלכע נייגיריגע אויגען, אַקוראַט ווי איך וואָלט קיינסאַל אַזאַ זאַך ניט געזעהן.

דער קאָמי מיינט, אַז איך וואָלט געוואָלט אַרײַנגעהן אין אַ שמועס מיט איהם, מחמת איך נעהם מיר עפעס אַזוי פֿיעל צייט, און צונויפֿ-לייגענדיג אַ הויפֿען מיט פֿאַק-פֿאַפיר, וואָס האָט זיך אַרוםגעוואַלנערט אויף'ן קלייט-טיש, רופֿט ער זיך אָן:

„עס זעהט אויס, אַזוי ווי עס וואָלט אָנגעהויבען ווינטערן.“

„הם! יאָ,“ האָב איך געענטפֿערט, „עס זעהט אויס, אַזוי ווי ס'וואָלט אָנגעהויבען ווינטערן. ס'זעהט אַזוי אויס.“ און טאַקי גלייך נאָכדעם: „נו יאָ, ס'איז אויך ניט צו פֿריה.“

כ'האָב זיך געהערט ריידען, יעדעס וואָרט דייטליך, אַקוראַט ווי אַן אַנדער מענש וואָלט גערעדט; כ'האָב גערעדט אונבעוואוסט, ניט פֿרייוויליג, גאַרניט פֿיהלענדיג, אַז איך רייד.

„אַזוי? איהר מיינט ווירקליך, אַז עס איז ניט צו פֿריה?“ מאַכט דער קאָמי.

כ'האָב אַרײַנגעשמעקט די האַנד מיט'ן געלד אין קעשענע, אַ דריק געטהאָן די קליאַמקע און בין אַרויס; כ'האָב געהערט, ווי איך האָב גע-זאָגט גוטע נאַכט און דער משרת פֿון קלייט האָט אָבגעענטפֿערט.

איך בין שוין געווען אָבגעגאַנגען אַ פֿאַר טריט, אַז די קלייט-טהיר גיט זיך אַ ריס אויף מיט אימפעט און דער קאָמי רופֿט מיך צוריק. כ'האָב זיך אומגעדערעהט, אָהן פֿערוואונדערונג, אָהן אַ שפור פֿון שרעק; כ'האָב גור צונויפֿגענומען דאָס געלד און זיך צוגעגרייט, עס איהם אָבגעבען צוריק.

„בימע, איהר האָט פֿערנעסען אייער ליכט.“

„אַ דאַנק אייך!“ האָב איך רוהיג געזאָגט. „אַ דאַנק! אַ דאַנק!“

דערנאָך בין איך מיט'ן ליכט אין דער האַנד אַרומגעגאַנגען די

גאַס.

מיין ערשמער פֿערנינפֿמיגער געדאָנק איז געווען מכה דאָס געלד. כ'בין צוגעגאָנגען צו אַ לאַמטערנע, האָב עס נאָך אַמאָל איבערגעזעהלמ, עס אָבערוואויגען אין דער האַנד און זיך צולאָכט. אַצונד בין איך אַלואַ געהאַלפֿען, גרויסאַרטיג, וואונדערליך געהאַלפֿען אויף אַ לאַנגע, לאַנגע צייט! כ'האָב דאָס געלד ווידער אַריינגעשמעקט אין טאַש און בין געגאָנגען ווייטער.

לעבען אַ שפּייז-קעלער אין דער סטאַרגאַדע בין איך געבליבען שמעהן און האָב זיך קאַלט און רוהיג מיט געווען מיט זיך אַליין, צי זאָל איך זיך אַריינבאַפען אינעווייניג און טאַקי באַלד עפעס געהמען אין מויל אַריין. כ'האָב געהערט דאָס קלאַפען פֿון די טעלער און מעסער און גאַפלען דאָ אינעווייניג, כ'האָב געהערט, ווי מען האַקט איין דאָס פֿלייש. ס'איז געווען אַ צו גרויסער נסיון. כ'בין אַריין.

„אַ ביפֿשטייק!“

„אַ ביפֿשטייק!“ האָט די קעלנערין אַריינגעשריען דורך'ן פֿענסטערל. כ'האָב זיך אַנדערגעזעצט ביי אַ קליינעם טיש לעבען טהיר און גע-וואַרט. ס'איז געווען גאַנץ פֿינסטערלאַך דאָ וואו איך בין געזעסען; איך האָב זיך אַלואַ געפֿיהלט ווי עס איז געשיצט און פֿערשמעלט פֿון מענשען-אויגען, און איך האָב גענומען נאָכדיינקען. ווען ניט ווען האָט די קעלנערין אַריבערגעקוקט צו מיר מיט אַ נייגריגען בליק.

איצט האָב איך מיין ערשמע אונגעהרליכקייט בעגאַנגען, מיין ערשמע גנבה, אַנטקעגען וועלכער אַלע מיינע פֿריהערדיגע מעשים זיינען פֿער-שוואונדען, אַזוי ווי זיי וואַלטען גאַרנישט געווען; מיין ערשמע, — די גרויסע פּאַסירונג... זאָל זיין אַזוי! מען קען דאָך שוין ניט צוריקבאַפען. איבעריגענס איז דאָך נאָך פֿאַרהאַן אַ מעגליכקייט עס צו פֿערריכמען, איינאַרדנען די זאַך מיט'ן קרעמער, אָן אַנדער מאָל, פֿערשמעהט זיך, שפעטער, ווען ס'וועט זיך מאַכען אַ געלעגענהייט דערצו. ס'איז דאָך ניט קיין מוז, אַז עס זאָל מיר ווייטער געהן אַזוי שלעכט ווי ביו איצט; אַחוץ דעם האָב איך זיך דאָך ניט פֿערפֿליכטעט צו לעבען עהרליכער איידער אַלע אַנדערע מענשען, כ'האָב אסור אַ קאַנטראַקט געשריבען... „קריג איך מיין ביפֿשטייק באַלד?“

„די מינוט.“ די קעלנערין עפֿענט דאָס פֿענסטערל און קוקט אַריין אינעווייניג.

אַבער אַשמיגער ווען די זאַך זאָל אויפֿגעדעקט ווען? ווען דער קאַמי זאָל מיט אַמאָל וואַרפֿען אַ חשד און אַנהויבען נאָכדיינקען מכה דעם ברויט און די פֿינף קראַנען, פֿון וועלכע די פֿרוי האָט געקראַנען אויסגאַב? ס'איז

גארניש אונמעגליך, אז ער זאל זיך אמאל כאפען וואָס פֿאַר אַ מעות
ער האָט געמאַכט, פֿילייכט שוין דאָס געכטמע מאָל, ווען איך וועל
אַריינקומען אין קלויט. נו מילא, אויך די אייגענע מעשה!... און איך
האָב בגנבה אַ ציה געטהאָן מיט די אַקסלען.

„בימע!“ האָט די קעלנערין פֿריינדליך געזאָגט און האָט אוועקגעשטעלט
דעם ביפֿשטייק אויף'ן טיש. „אַבער ווילט איהר ניט ליעבערשט אַריינגעהן
אין אַן אנדער צימער? דאָ איז אזוי פֿינסטער.“

„ניין, אַ דאַנק, לאָזט מיך זיצען דאָ!“ האָב איך געענטפֿערט. איהר
פֿריינדליכקייט ריהרט מיך פֿלוצלונג; כ'בעצאָהל תיכף פֿאַר'ן ביפֿשטייק,
גיב איהר ניט קוקענדיג וואָס איך קריג נור אַרויס פֿון מאַש, און דריק
איהר די האַנד. זי טהוט אַ שמייכעל און איך זאָג אויף קאַטאָיעס, מיט
טרעהרען אין די אויגען: „פֿאַר דעם רעשט קענט איהר זיך קויפֿען אַ
הויז...“

„אַה! וויגט אייך גוטען אפֿעטיט!“

כ'האָב אָנגעהויבען עסען, כ'בין וואָס ווייטער געוואָרען אלץ גיעריגער
און האָב אַרונטערגעשלאָנגען גרויסע שטיקער נאָך איידער איך האָב זיי
צוקייט; מיט דער זשעדנעקייט פֿון אַ חיה האָב איך געפֿאַקט און גע-
פֿאַקט אין מויל אַרײַן. אזוי ווי אַ מענשענפֿרעסער האָב איך צוריסען דאָס
פֿלייש.

די קעלנערין איז ווידער צוגעקומען צו מיר.

„איהר ווילט גאָרנישט טרינקען?“ און דערביי האָט זי זיך אַראָבגע-

בויגען צו מיר.

כ'האָב זי אָנגעקוקט; זי האָט גערעדט זעהר שטיל, כמעט אזוי ווי
געשושקעט זיך, און בעת מעשה האָט זי אַרבאָגעלאָזט די אויגען צו דער
ערד.

„כ'מיין אַ גלאָז ביער, אָדער עפעס אַנדערש... וואָס איהר וואָלט פֿון

מיר פֿערלאַנגט... דערצו... אויב איהר ווילט...“

„ניין, אַ דאַנק!“ האָב איך געענטפֿערט. „איצט ניט. כ'קום אַן

אַנדערס מאָל ווידער.“

זי איז אוועק און האָט זיך אַנידערגעזעצט הינטער'ן שענק-טיש; כ'האָב

גור געזעהן איהר קאַפֿ, אַ גרויסאַרטיג מיידעל!

אז איך בין פֿאַרטיג געוואָרען, בין איך גלייך צוגעגאַנגען צו דער
טהור. כ'האָב שוין געשפירט אַ ניט-גוטקייט. די קעלנערין איז אויפֿגע-
שטאַנען. כ'האָב ניט געוואָלט צוגעהן צו נאָהענט, זיך ניט צייגען פֿאַר
דאָס יונגע מיידעל, וואָס האָט קיין אַהענגט ניט געהאט פֿון מיין עלענד;

דעריבער האָב איך האָסטיג געזאָגט אַ גוטע נאַכט, איהר צוגעשאַקעלט מיט'ן קאָפּ און בין אַרויס אין גאַס.

דאָס עסען האָט אָנגעהויבען ווירקען. כ'האָב שטאַרק געלימען און עס לאַנג ניט געקענט האַלטען אין זיך. ביי יעדען פֿינסטערן ווינקעל, וואָס איך בין פֿערבייגעגאַנגען, האָב איך עס אויסגעבראַכען, כ'האָב געקעמפֿט מיט דער דאָזיגער ניש-גוטקייט, וועלכע האָט מיך פֿון דאָס ניי אויסגע-הייהלט און איבערגעקעהרט מיינע געדערעיס, די פֿויסמען האָב איך צו-נויפֿגעדריקט, זיך איינגעהאַלטען מיט אַלע כחות, אַ קלאַפּ געגעבען מיט'ן פֿוס — אומזיסט! ענדליך בין איך אַריינגעלאָפֿען ערגעץ אין אַ שווער, האָב אָנגעבויגען דעם קאָפּ, און כמעט בלינד פֿון די טרעהרען, וואָס האָבען אַרויסגעפלאַצט פֿון די אויגען, האָב איך אויסגעבראַכען אַלץ, וואָס איך האָב אין זיך געהאַט.

פֿערביטערט בין איך ווידער אַרויס אויף דער גאַס, כ'האָב געוויינט, געשאַלטען די גרויזאמע מעכמע — ווער זיי זאָלען ניט זיין — וועלכע פֿערפֿאַלגען מיך, און איך האָב זיי געוואונשען די אייביגע יסורים פֿון הנום פֿאַר זייער נידערטרעכטיגקייט. כנאמנות, מען מוז מודה זיין, דאָס שיקזאַל איז גאַרנישט פֿיין, זעהר נישט ערעל!... כ'בין צוגעגאַנגען צו אַ מאַן, וואָס איז געשמאַנען און אַריינגעקוקט אין אַ פֿענסטער פֿון אַ קלויט, און איהם אויף גיך געפֿרעגט וואָס דאַרף מען, נאָך זיין מיינונג נאָך, געבען אַ מענשען, וואָס האָט אַ לאַנגע צייט געהונגערט. ס'געהט איינפֿאַך אין לעבען, האָב איך געזאָגט, ער פֿערטראַגט ניט קיין ביפֿשטייק. „כ'האָב געהערט זאָגען, אז מילך זאָל זיין גוט, געקאָכטע מילך,“ האָט דער מאַן געענטפֿערט זעהר פֿערוואַנדערט. „פֿאַר וועמען פֿרעגט איהר זיך דאָס אייגענמליך נאָך?“ „אַ דאַנק! אַ דאַנק!“ האָב איך זיך אָבגערופֿען. „ס'קען טאַקי זיין, געקאָכטע מילך...“

און דערמיט לאָז איך זיך געהן ווייטער. איך בין אַריין אין דאָס ערשטע קאַפֿע-הויז, וואָס איך בין פֿערביי-געגאַנגען, און האָב געבעטען געקאָכטע מילך. כ'האָב געקראָגען וואָס איך האָב בעשמעלט, עס אויסגעטרונקען אזוי הייס ווי ס'איז געווען, אַרונטער-געשלאַנגען מיט גיריגקייט כיון לעצמען טראַפען, כעצאָהלט און איך בין ווייטער געגאַנגען אַהיים.

דאָ פּאַסירט עטוואָס זעלמוזאַמעס. פֿאַר מיין טהור אָנגעשפּאַרט אָן דער גאַז-לאַמטערנע, פּונקט אין מיטען פֿון איהר העלען שייך, שטעהט אַ פֿיגור, וועלכע איך דערקען גלייך פֿון וויימען — ווידער אַמאָל די שוואַרץ-געקליידעטע

דאָס פֿון די פֿריהערדיגע אָווענדען. דאָ האָט קיין שום מעות נישט געקענט זיין; צום פֿערטעמאָל געפֿינט זי זיך דאָ אויפֿ'ן זעלבען פּלאַץ. זי שטעהט און ריהרט זיך נישט פֿון אָרט.

דאָס קומט מיר פֿאַר עפעס אזוי מאָדנע, און גאָר נישט ווילענדיג הויב איך אָן געהן פֿאַמעליך, די געדאַנקען מיינע זיינען אין דער רגע אין דער בעסטער אָרדנונג; אָבער איך בין אויפֿגערענט; מיינע נערווען זיינען נאָך צורייצט פֿון דער לעצטער מאָהלצייט. ווי דער שטייגער איז געהן איך דורך גאַנץ נאָהענט פֿערביי איהר, קום צו כמעט ביז צו דער טהור און האָב שוין ברעה אַרײַנצוגעהן אינעווייניג. דאָ בלייב איך אָבער שטעהן. פּלוצלינג פֿאַלט מיר עפעס איין. אָהן אַ שום אויסרעכענונג, נישט וויסענדיג אַליין פֿאַרוואָס און פֿאַר ווען, קעהר איך זיך אום צוריק, געהן גלייך צו צו דער דאַמע, קוק איהר אַרײַן אין געזיכט און בעגריס זי:

„גוטען אָווענד, פֿרייליין!“

„גוטען אָווענד!“

זי זוכט זי וועמען דאָ? כ'האָב זי שוין פֿריהער בעמערקט; זי קען איך איהר נישט אין וואָס עס איז בעהילפֿיג זיין? איבעריגענס, בעט איר טווענד מאָל ענטשולדיגונג.

זי ווייסט נישט אויף ריכטיג, זי...

אין יענעם טויער וואוינט קיינער נישט אויסער מיר און דריי אָדער פֿיער פֿערד; ס'איז אַ שטאַל און אַ באָדנעריי... זי טוז געוויס האָבען אַ מעות, אויב זי זוכט דאָ אימיצען.

זי קעהרט זיך אָב און זאָגט:

„כ'זוך קיינעם נישט, כ'שטעה גלאַט אזוי דאָ; מיר איז איינגעפֿאַלען, אַ...“

אַז — זוי גאָר, ס'איז, הייסט עס, מעהר נישט געווען ווי אַן איינפֿאַל דאָס וואָס זי איז דאָרט געשטאַנען אָווענד פֿאַר אָווענד. דאָס איז דאָך אָבער אַ מאָדנע זאַך; כ'האָב זיך פֿערטראַכט וועגען דעם און וואָס ווייטער האָב איך אַלץ מעהר נישט געוואוסט וואָס איבערצוקלעהרען מכח דער דאַמע. מילא האָב איך בעשלאָסען צו ווערען סמיעלע. כ'האָב אַ קלונג געטהאָן אַביסעל מיט'ן געלד אין טאַש און אָהן אַ סך טענות זי פֿערבעטען, אַרײַנ־צוגעהן מיט מיר ערגעץ וואו נעהמען אַ גלאַז וויין... היות אזוי ווי ס'איז ווינטער, וואָס נישט? ... ס'דאַרף דאָך לאַנג נישט דויערן... אָבער אַם אַפּנים זי וויל נישט? ...

ניין, אַ דאַנק, דאָס פֿאַסט עפעס נישט. ניין, דאָס קען זי נישט. ווען איך וואָלט אָבער געוואָלט זי בעגליימען אַביסעל, אזוי... דער וועג אַהיים

איז אזוי פֿינסטער, און ס'איז עפעס ניט היימליך צו געהן אליין דורך דער קארל־יאָהאָן־גאַס, ס'איז שוין אזוי שפעט.

גו, האָבען מיר זיך אוועקגעלאָזט; זי איז גענאָגען אין דער רעכטער זייט, אַ מערקווירדיג שעהגעס געפֿיהל האָט מיך בעהערשט, דאָס בער־זואוסמויזן, אַז איך געפֿין זיך לעבען אַ יונג מיידעל. דעם גאַנצען וועג האָב איך פֿון איהר קיין אויג ניט אַראָבגענומען. דער פֿאַרפֿיוס פֿון איהרע האָר, די וואַרימקייט, וואָס איז אַרויס פֿון איהר קערפּער, אָט דער פֿרויען־דיח, וואָס האָט זיך געהערט אַרום איהר, דער ויסער הויך איהרער, יעדעס מאָל, וואָס זי האָט זיך אויסגערעהט מיט'ן פנים צו מיר, — אָט דאָס אַלעס האָט מיך אזוי ווי פֿערפֿלייזט, זיך אַריינגעשפּאַרט צו מיר אין אַלע חושים מיינע, כ'האָב זיך געקענט משער זיין, אַז אונטער'ן שלייער געפֿינט זיך אַ פֿול, בלייכלאך געזיכט און אונטער'ן מאַנטעל אַ הויך־געוועלכטע ברוסט. דער געדאַנק מבח דעם דאָזיגען פֿערבאָרגענעם אויג, וואָס איך האָב זיך פֿאַרגעשטעלט אונטער'ן מאַנטעל און שלייער, האָט מיך צוטומעלט, און איך בין געווען אויסער זיך פֿאַר גליק, אָהן אַ שום פֿערנינפֿמיגען גרונד; כ'האָב עס שוין מעהר ניט געקענט אויסהאַלמען, האָב זי אָנגעד־ריהרט מיט דער האַנד, אַרומגעפֿיהרט אַ ווילע די פֿינגער איבער איהרע שולטערן מיט אַ גנב'ישען שמייכעל. כ'האָב געהערט ווי דאָס האַרץ קלאַפט מיר.

„ווי מאָדנע איהר זייט!“ האָב איך זיך אָבגערופֿען.

דהיינו?

אַלזאָ ערשטענס האָט זי אַ טבע, אָווענד פֿאַר אָווענד צו בלייבען שמעקן לעבען דער טהיר פֿון אַ שמאַל, אָהן אַ שום גרונד, נאָר פּשוט דערפֿאַר וואָס עס פֿאַלט איהר אזוי איין...

זי קען דאָך פֿאַרמ האָבען איהרע גרינדע דערפֿאַר; און אַחוץ דעם בלייבט זי גערן אויף ביז שפעט אין דער נאַכט, דאָס האָט זי שמענד־דיג מיט פֿערנגיגען געטהאָן. צי לייג איך זיך גערן שלאָפֿען פֿאַר 12 אָוויגער?

איך? אויב ס'איז פֿאַרהאָן אַ זאַך אויף דער וועלט, וואָס איך האָב פֿיינט בתכלית השנאה, איז דאָס זיך צו לייגען שלאָפֿען פֿאַר 12 אָוויגער. אַלזאָ זעהט איהר שוין! נאָ, און אויסערדעם מאַכט זי אָט דעם שפּאַציר־גאַנג תמיד ביינאַכט, אַז זי האָט צייט; זי וואוינט אויף סאַנט אַלאַפֿ'ס פּלאַץ...

„אילא־אלי!“ האָב איך אַ געשריי געטהאָן.

„וואָס!“

„כ'האָב נור געזאָגט אילאַיאַלי... אַלזאָ רעדט, רעדט ווייטער!“
 זי וואוינט אויף סאַנט אַלאַפּ'ס פּלאַץ, אַליין מיט איהר מאַמע'ן,
 מיט וועמען מען קען ניט ריידען, ווייל זי איז אזוי טויב. וואָס זשע איז
 דאָ אזוי פֿאַר אויסערגעווענהליכעס, אז זי געהט גערן אַביסעל אַרויס פֿון
 שטובּ?

„גאַרנישט,“ האָב איך געזאָגט.

נו אַלזאָ? — אין איהר שטימע האָב איך געקענט הערען, אז זי
 שמייכלט.

זי האט זי אַקאַרשט ניט אַ שוועסטער?

יא, אַן עלטערע שוועסטער — פֿון וואָנען איך ווייס דאָס? — די
 איז אָבער אוועקגעפֿאַהרען קיין האַמבורג.
 דאָ ניט לאַנג?

פֿאַר פֿינף וואָכען. פֿון וואָנען איך ווייס, אז זי האָט אַ שוועסטער?
 כ'ווייס עס גאַרנישט, כ'האָב סתם אזוי געפֿרענט.

מיר זיינען אַנשוויגען געוואָרען. אַ מאַן מיט אַ פֿאַר שטיוועל אונ-
 טער'ן אַרים געהט דורך פֿערביי אונז, ווייטער איז די גאַס ליידיג, אזוי
 ווייט ווי מיר קענען זעהן. פֿון מיוואַלי שלאָגט אָב אהער דער שיין פֿון
 אַ גאַנצער שורה מיט פֿערשיעדענ-פֿאַרביגע לאַמפען. ס'האָט אויפֿגעהערט
 שנייען, דער הימעל איז געווען קלאָהר.

„גאָט, ס'איז אייך גאָר ניט קאַלט, אָהן אַן אויבער-ראַק?“ רופֿט זיך
 פּלוצלינג אָב די דאַמע און טהוט אַ קוק אויף מיר.

זאָל איך איהר זאָגען, פֿאַרוואָס איך האָב קיין ווינטער-ראַק ניט?
 איהר גלייך אויפֿדעקען מיין שטאַנד און זי שוין פֿערטרייבען פֿון מיר?
 ס'איז דאָך אזוי גרויסאַרטיג דאָ לעבען איהר צו געהן און זי נאָך
 אַ רגע האַלטען אין אונוויסענהייט; כ'האָב אַלזאָ אַ לאַך געטהאָן און
 געזאָגט ז

„ניין, גאַרנישט.“ און כּדי נור אַרויפֿצוקומען אויף אַן אַנדער שטועם,
 טהו איך אַ פֿרעג: „האָט איהר געזעהן די חיות אין מיוואַלי?“

„ניין,“ האָט זי געענטפֿערט. „פֿאַרהאָן דאָרט וואָס צו זעהן?“
 ווען עס פֿאַלט איהר אַשטייגער איין צו וועלען געהן אהין? דאָרט, וואו
 ס'איז אזוי ליכטיג און וואו ס'זיינען דאָ אזוי פֿיעל מענשען! דאָס וועט
 איהר נאָך אַריינבריינגען אין אַ צו שטאַרקער פֿערלעגענהייט; מיין
 שלעכטער אַנצוג, מיין מאָגערער פנים, וואָס איך האָב אַחוץ דעם שוין
 זינט צוויי טעג ניט געוואָשען, דאָס וועט איהר איינפֿאַך פֿעריאָגען פֿון
 מיר; אפשר וועט זי נאָך אויסגעפֿינען, אז איך טראָג קיין וועסט ניט...“

„אך, ניין, האָב איך דעריבער געזאָגט, זעהן איז דאָרמ געוויס
ניסאָ וואָס." און דאָן זיינען מיר איינגעפאלען אַ גאַנצע מאַסע גליקליכע
זאַכען. מיט וועלכע איך האָב זיך תיכף ומיד בענוצט, אַ פּאַר פּראָסט-
פּשוט'ע ווערטער, וואָס זיינען נאָך איבערגעבליבען ביי מיר אין מיין
אויסגעטריקענען מוח: וואָס קען מען פּאַרט ערוואַרטען פֿון אַזאַ קלוי-
געס מהיער-גאַרטען? איבערהויפט האָבען חיות, ווען זיי זיינען פֿערשפּאַרט
אין שטייג, פֿאַר מיר קיין שום אינטערעס ניט. אָם די חיות ווייסען, אָן
מען שמעהט דאָ און מען קוקט אויף זיי; זיי פֿיהלען די הונדערט ניי-
גיריגע בליקען און ווערן דערפֿון בעאיינפֿלוסט. ניין, מיר געפֿעלען
בעסער אַזעלכע חיות, וואָס ווייסען ניט, אָן מען קוקט אויף זיי. יענע
ווילדע בריאות, וואָס יאָגען זיך אַרום ביי זיך אין די הייהלען, אָדער די
וואָס ליגען דאָרט פֿערטראַכטערהייט מיט פינטעלנדע, גרינע אויגען און
לעקען די לאַפעס זייערע. ניט אַזוי?

יא, דאָס איז ווירקליך אַזוי ווי איך מיין.

נור אין דער חיה מיט איהר גאַנצער מורא'דיגקייט, מיט איהר
גאַנצער ווילדקייט ליגט וואָס בעזאָנדערעס. די שטילע, בננבה'דיגע טרים
ביינאכט אין דער פֿינסטער, די אונגהיימליכקייט פֿון וואַלד, דער געשריי
פֿון אַ פּערבייפֿליהענדען פֿויגעל, דער ווינד, דער ריח פֿון בלוט, דער
רעש איבער אונז אין דער לופֿט, הקיצור, דער גייסט פֿון דער רויבטהיער-
וועלט אין דעם רויבטהיער... די פּאָעזיע פֿון דעם אונבעוואוסטען...

אָבער כּהאָב מורא געהאַט, אָן דאָס זאָל זי ניט פֿערמאַטערן, און
דער געדאַנק וועגען מיין גרויסען דלות האָט מיך פֿון דאָס ניי אַ פּאַק
געטהאַן און מיך אַראַבגעבויגען ביז צו דער ערד. וואָלט איך נור
אייניגעמאַסען געווען אָנגעטהאַן מעשה מענטש, וואָלט איך איהר
מיט דעם דאָזיגען שפּאַציר אין מיוואַלי געקענט אָנטהאַן גרויס פֿערגניגען!
איך האָב גאָר ניט געקענט פֿערשמעהן, וואָס דאָס איז פֿאַר אַ פּערוואַן,
וועלכע שעפט תּענוג דערפֿון, וואָס זי שלעפט זיך אַרום די גאַנצע קאַרל-
יאָהאַן-גאַס מיט אַ האַלב-נאַקעטען בעטלער. צוין אַלדע גוטע יאָהר,
וואָס טראַכט זי זיך אייגענטליך? און נאָך וואָס געה איך און פּוטץ זיך
און שמייכעל אַזוי נאַריש פֿאַר גאַרנישט? צי שמעקט דען וואָס פֿאַר עס
איז שכל אין דעם, וואָס איך לאָז מיך פֿערשלעפען אויף אַזאַ ווייטען
וועג פֿון אָם דעם צאַרטען זיידענעם פֿויגעל? וואָס זשע, ס'קאָסט מיר
אַפּנים גאָר קיין כּוחות ניט? צי דערפֿיהל איך דען ניט אַ ביטערע קעלט
ווי דער מויט אין האַרצען, אַזוי גיך ווי דאָס מינדעסטע ווינטעלע מהונט
נור אַ בלאָז אויף אונז? און צי קעחרט זיך מיר דער מוח שוין ניט

איבער, נור מחמת דעם וואָס איך האָב שוין זינס מאָנאַטען לאַנג ניט געהאַט גענוג וואָס צו עסען? זי האָט מיך זאָגאַר ניט געקאָזט אַריינגעהן אַהיים, נעהמען אַ מאָפּען מילך אויף'ן צינג, אַ לעפּעל מילך, וואָס מיין מאָגען וואָלט נאָך ווי עס איז געקענט איינהאַלטען אין זיך. פֿאַר וואָס האָט זי זיך ניט אויסגערדעהט מיט'ן רוקען צו מיר און מיר ניט געהייסען געהן צום שוויועל?...?

כ'בין געווען אויסער זיך פֿאַר פֿערצווייפֿלונג; מיין פֿינסמערע לאַגע, אָהן אַ שוין פֿון האָפֿנונג, האָט מיך איינפֿאַך אַרויסגעבראַכט פֿון די בליים און איך האָב זיך אָבגערופֿען:

„אייגענמליך וואָלט איהר ניט געדאַרפֿט געהן מיט מיר, פֿרייליין; איך שענד אייך פֿאַר דער גאַנצער וועלט, נור דורך מיין אַנצוג. יאָ, ס'איז ווירקליך וואַהר, כ'מיין עס ערנסט.“

זי ווערט פֿערוואונדערט. האַסטיג הויכט זי אויף דעם קאַפּ, דער-לאַנגט אַ קוק אויף מיר און שווייגט. ענדליך רופֿט זי זיך אָב:

„ליעבער גאַט! ווייטער זאָגט זי גאַרנישט.

„וואָס מיינט איהר דערמיט?“ האָב איך געפֿרעגט.

„אויף, ניין, איהר פֿערשעהטט מיך... איצט איז שוין יעדענפֿאַלס ניט ווייט צו מיר.“ און דאָס זאָגענדיג האָט זי גענומען שטעלען אַביסעל שנעלערע טריט.

מיר האָבען זיך פֿערקירעוועט אין דער אוניווערזימעט-גאַס און טאַקי באַלד האָבען מיר דערווען די לאַמטערנעס פֿון סאַנט אַלאַפֿ'ס פּלאַץ. אַצונד האָט זי ווידער גענומען געהן לאַנגזאַמער.

„איך וויל ניט אויפֿדעקען קיינעם'ס סודות,“ האָב איך זיך אָבגע-רופֿען, „אָבער ווילט איהר מיר ניט זאָגען אייער נאַמען, איידער מיר שוידען זיך? און ווילט איהר ניט כאַטש אויף איין רגע אַרונטערנעהמען דעם שלייער אייערן, כדי איך זאָל אייך קענען זעהן? איך וועל אייך אזוי דאַנקבאַר זיין דערפֿאַר.“

פּויע. איך האָב געוואַרט.

„איהר האָט מיך שוין איינמאַל געזעהן,“ האָט זי געזאָגט.

„אילאָיאַלי!“ האָב איך ווידערהאַלט.

„ווי? איהר זייט מיר איינמאַל נאָכגעגאַנגען אַ האַלבען טאַג נאָכאַ-נאַנד, ביז מיין הוים, איהר זייט דאָן שכור געווען?“ כ'האַב ווידער אַמאַל געהערט, ווי זי האָט אַ שמיכעל געמאָן.

„יאָ,“ האָב איך געזאָגט, „יאָ, ליידער בין איך דעמאַלט שכור געווען.“

„דאָס איז געווען מיאום פֿון אייער זייט.“
 און אַ דערשלאָגענער, אַ פֿער'משפּט'ער, האָב איך צוגעגעבען, און
 ס'איז ווירקליך געווען מיאום פֿון מיין זייט.
 מיר זיינען צוגעקומען ביו צום פֿאַנטאַן און האָבען אַרױפֿגעקוקט צו
 די פֿיעלע בעלייכטעמע פֿענסטער אין נומער 2.
 „ווייטער דאַרפֿט איהר אַצונד נישט מיטגעהן מיט מיר,“ האָט זי
 געזאָגט. „אַ דאַנק פֿאַר היינט אָווענד!“
 כ'האָב אַ נייג געטהאָן מיט'ן קאַפּ, כ'האָב נישט געוואָגט אויסצו-
 ריידען אַ וואָרט. דערנאָך האָב איך אַרונטערגענומען דעם הוט און בין
 געשטאַנען מיט אַ הױלען קאַפּ פֿאַר איהר. צי זי וויל מיר נישט געבען
 די האַנד?

„פֿאַרוואָס בעט איהר מיך נישט, צוריקגעהן מיט אייך אַ שטיקעל
 וועג?“ האָט זי אַ פֿרעג געטהאָן שטילערהייט און אַראָבגעקוקט אויף די
 שפיצען פֿון איהרע שיך.

„מיין גאָט,“ האָב איך געענטפֿערט אויסער זיך, „גאָט מיינער, ווען
 איהר וואָלט עס נור וועלען טהאָן!“
 „יאַ, אָבער נור אַ קליין שטיקעל וועג.“
 מיר האָבען זיך אוימגעקעהרט.

איך בין געווען צומישט און האָב נישט געוואוסט ווי איך זאָל געהן
 אָדער שטעהן; אַם די בריאה האָט מיר איינפֿאַך דעם מוח איבערגע-
 קעהרט. כ'בין געווען אויסער זיך, פֿריילאָך גאָר אויף אַ מאָדנעם אופן;
 מיר האָט זיך אָבגערוכט, עפעס אַזוי ווי איך וואָלט צו גרונד געגאַנגען
 פֿון לויטער גליק. זי האָט אויסדריקליך געוואָלט געהן צוריק מיט מיר;
 דאָס איז נישט געווען מיין איינפֿאַל, נאָר איהר אייגענער וואונש. כ'גיב אַ
 קוק אויף איהר און ווער וואָס ווייטער אַלץ מוסהיגער, זי מונטערט מיך
 אויף און ציהט מיך מיט יעדען וואָרט אַלץ מעהר צו צו זיך. אויף איין
 רגע פֿערגעס איך אָן מיין אַרימקייט, מיין קליינקייט, אָן מיין גאַנצען
 קלעגליכען לעבען; כ'האָב דערפֿיהלט, ווי וואָרס דאָס בלוט האָט מיר
 געפֿליסט דורך'ן קערפֿער, — גאָר אַזוי ווי אין די אַלטע צייטען, איידער
 איך בין געוואָרען אַ שבּרי כלי — און איך האָב בעשלאָסען פֿון אויבען
 אויף, אויף אַן איידעלען אופן געוואָהר ווערן, וואו איך האַלט ערגעץ מיט
 איהר אין דער וועלט.

„איבעריגענס בין איך גאָר דעמאָלט נאָכגעגאַנגען נישט גאָר אייך, נאָר
 גאָר אייער שוועסטער,“ האָב איך זיך אָבגערופֿען.

„מיין שוועסטער?“ האָט זי געפֿרעגט, אויסער זיך פֿאַר ערשטוינגנ. זי בלייבט שמעקן, קוקט מיך אָן און וואַרט ווירקליך אויף אַן ענטפֿער. זי האָט געפֿרעגט נאָנץ ערנסט.

„יאָ,“ האָב איך געענטפֿערט. „הם! ס'הייסט, די אינגערע פֿון די ביידע דאַמען, וועלכע זיינען געגאַנגען פֿאַר מיר.“

„די אינגערע? ווירקליך? הא, הא, הא!“ מיט אַמאָל האָט זי זיך צולאַכט אויפֿן קול, אַזוי הערצליך ווי אַ קינד. „נאַ, וואָס פֿאַר אַ כיטראַק איהר זייט עס! איהר האָט עס נור געזאָגט, כדי איך זאָל אַרָאָבעהמען דעם שלייער. ניט אמת? יאָ, כ'האָב עס גוט געזעהן. אָבער דאָ האָט איהר גאַרנישט געמראָפֿען. . . אַלס שמראָף פֿאַר אייך.“

מיר האָבען געלאַכט און געשפּאַסט, ניט אויפֿגעהערט ריידען די גאַנצע צייט; איך האָב ניט געוואוסט וואָס איך רייד, כ'בין געווען אַזוי פֿריילאָך. זי האָט דערצעהלט, אַז זי האָט מיך שוין מיט אַ לאַנגע צייט צוריק געזעהן איינמאָל, אין מעאמער. איך בין דאָרט געווען מיט דריי קאַמעראַדען און האָב זיך בענומען אַזוי ווי אַ פֿערריקטער. ליידער בין איך דעמאָלט איך אַפּנים געווען שכור!

פֿאַרוואָס זי מיינט אַזוי?

ווייל איך האָב אַזוי פֿיעל געלאַכט.

אַזוי? נו יאָ, דעמאָלט האָב איך נאָך געלאַכט!

און איצט שוין ניט מעהר?

אָה געוויס, איצט אויך.

מיר זיינען צוגעקומען צו דער קאַרל-יאָהאַן-גאַס. „ווייטער געהען מיר ניט!“ האָט זי געזאָגט. און מיר זיינען ווידער אַרויף די אוניווערוז-מעסט-גאַס. אַז מיר זיינען פֿון דאָס ניי צוגעקומען צו דעם פֿאַנטאַן, האָב איך גענומען געהן לאַנגזאַמער; כ'האָב געוואוסט, אַז ווייטער טהאַר איך שוין ניט מיטגעהן מיט איהר.

„נאַ, אַצונד מוזט איהר זיך אומקעהרען,“ האָט זי זיך אָבגערופֿען און איז געבליבען שמעקן.

„יאָ, פֿערשטעהט זיך, אַז איך מוז.“

אָבער גלייך נאָכדעם האָט זי תרמה געהאַט און געזאָגט, אַז איך קען איהר בעגלייטען ביז צו דער טהיר פֿון איהר הויז. גאָט אין היסעל, דאָס איז דאָך ניט קיין פֿערברעכען, חלילה. ווי?

„ניין,“ האָב איך געזאָגט.

אַז מיר זיינען געשטאַנען ביי דער הויז-טהיר, האָט זיך מיין גאַנצער עלענד פֿון דאָס ניי אַרויפֿגעלאָזט אויף מיר. ווי אַזוי קען מען דען

בלויבען מוסהיג, אן מען איז אזוי געבראָכען? אָט שמעה איך אַלזאָ לער-
בען אַ יונגער דאַמע, שמוציג, צוריסען, אויסגעמאַרעט פֿון הונגער,
אומגעוואַשען, נור אַ העלפֿט אָנגעטהאַן, — טאַקי מעהר ניט ווי נור אין
דער ערד אַריינצווינקען. כ'האַב זיך געמאַכט קליין, זיך ניט ווילענדיג
איינגעקאַרטשעט אין דרייען און געזאָגט:

„וואַלט איך ניט געקענט זיך ווידער אַמאָל טרעפֿען מיט אייך?“
כ'האַב ניט געסמייעט צו האַפֿען, אַז זי וועט מיר געבען נאָך אַ
ראַנדע-וואו; כ'האַב כמעט געוואונשען צו הערען פֿון איהר אַ שאַרפֿעס
„ניין, וואָס זאָל מיך קענען שטאַרקען און מאַכען גלייכנילטיג.
פֿאַר וואָס ניט?“ האָט זי געזאָגט שטילערהיים כמעט אונגעהערבאַר.

„ווען?“

„כ'חיים ניט.“

פּרוּזע.

„וואַלט איהר ניט אויפֿהויבען דעם שלייער כאַמס אויף איין איינציגע
רגע,“ האָב איך געזאָגט. „כדי איך זאָל זעהן מיט וועמען איך האָב
גערעדט? בלויז אויף איין רגע. כ'מוז זעהן, מיט וועמען איך האָב
גערעדט.“

פּרוּזע.

„איהר קענט מיך דאָ אַבוואַרמען דינסטאָג אָווענד,“ האָט זי געזאָגט
„איהר ווילט?“

„יא, ליעבסטע, אויב איהר ערלויבט!“

„אַרום אַכט.“

„גוט.“

כ'האַב אַ גלעט געטהאַן מיט דער האַנד איבער איהר מאַנטעל
און אַראָבעשארט דעם שנעע, נור אום זי צו קענען אָנריהרען; ס'איז
פֿאַר מיר געווען אַ זיסער תּענוג, צו מעגען זיין אזוי נאָהענט לעבען איהר
„אַבער איהר דאַרפֿט ניט דיינקען אזוי שלעכט וועגען מיר,“ האָט
זי זיך אָבערזופֿען און ווידער אַ שטייכעל געטהאַן.

„ניין...“

פֿלוצלונג האָט זי געמאַכט אַן ענטשלאָסענעם טריט אין האָט אַרויפֿ-
געשאַרט דעם שלייער ביז אויף'ן שטערן; אַ רגע האָבען מיר זיך אָנגעקוקט
איינע די אַנדערע. אילאַ-אלי! האָב איך געזאָגט.

זי האָט זיך אַ הויב געטהאַן, פֿערוואַרפֿען איהרע אַרעמס אַרום מיין
פֿאלז און מיר אַ קוש געגעבען אין מויל. איין איינציג מאָל, אויף ניך

נישנה'דיג גיך, אויף'ן מויל. כ'האָב געפֿיהלט, ווי דער בוים האָט זיך
 איהר געהויבען, זי האָט מורא'דיג געסאָפּעט.
 דערנאָך האָט זי זיך מיט אמאָל אַרויסגעריסען פֿון מיינע הענר;
 אָהן אַן אָטהעם, נאָנץ שמיל האָט זי געזאָגט אַ גוטע נאַכט, זיך אויס-
 געדערקט און ניט אויסריידענדיג מעהר קיין וואָרט, איז זי אַרויפֿגעלאָפֿען
 די טרעפּ...
 די טהיר פֿון הייז האָט זיך פֿערשלאָסען.

אויף מאָרגען האָט עס נאָך מעהר געשנייט, אַ שווערער שנעע,
 פֿערמישט מיט רענען, גרויסע נאַסע שטיקער, וואָס זיינען אַראָבגעפֿאלען
 און געוואָרען צו בלאָטע. דאָס וועמער איז געווען רויה און אייז.
 כ'האָב זיך אויפֿגעכאַפּט שפעט אויף'ן מאָג מיט אַ שום אין קאַפּ
 פֿון דער ביינאַכטיגער אויפֿרענגונג און מיט אַ גליקליך-פֿער'שכור'ם האַרץ
 דורך דאָס זיסע בעגענעניש. אין מיין ענטזיקונג בין איך אַ וויילע גע-
 בליבען ליגען אופֿערהיים און האָב זיך פֿאַרגעשטעלט, אַז אילאַיאַלי ליגט
 מיר ביי דער זייט; כ'האָב אויסגעשפּרייט די אַרעמס, אַרומגענומען זיך
 אליין און געוואָרפֿען קושען אין דער לופֿט אַריין. ענדליך בין איך
 אויפֿגעשטאַנען, ווידער געטרונקען אַ מאַס מילך און תּיכף נאָכדעם גע-
 געסען אַ ביפּשטיק און שוין מעהר קיין הונגער ניט געשפּירט; נאָר די
 גערוען מיינע זיינען מיר ווידער געווען שטאַרק צורודערט.
 כ'בין אַרונטער צו די קליידער-באַזאַרען. מיר איז איינגעפֿאלען,
 אַז איך וואָלט אפשר געקענט קריגען צו קויפֿען אַ געמראָנענע וועסט
 פֿאַר אַ ביליגען פּרייז, וואָס ניט איז צו טראָגען אונטערן ראָק, סיי וואָס
 עס איז. איך בין אַרויף די טרעפּ צום באַזאַר און האָב געפֿונען אַ וועסט,
 וועלכע איך האָב בעטראַכט פֿון אלע זייטען. בשעת איך בין אַווי
 געשטאַנען און זיך אָבגעגעבען מיט דער וועסט, איז פֿערבייגעגאַנגען
 מיינער אַ בעקאַנטער, האָט אַ שאַקעל געמהאַן צו מיר מיט'ן קאַפּ און
 מיך אָנגערופֿען ביים נאָמען; האָב איך געלאָזט היינגען די וועסט און
 בין אַרונטער צו איהם. ער איז געווען אַ טעכניקער און האָט זיך געלאָזט
 געהן אין ביראָ.

„קומט מיט, מיר וועלען טרינקען אַ גלאָז ביער,“ האָט ער געזאָגט.
 „אָבער אויף גיך, כ'האָב ניט קיין צייט... ווער איז זי דאָס געווען די
 דאַמע, מיט וועלכער איהר זייט געכמען ביינאַכט געגאַנגען שפּאַצירען?“
 „הערט אַקאַרשט,“ האָב איך זיך אָבגערופֿען, אויפֿערויכטיג שוין
 בלויז אויף זיין געדאַנק אליין, „ווי איז דער דיו, אַז דאָס איז מיין כּלה?“

„צום טייוועל, הערסטו, הערסטו!“ האָט ער אַ געשריי געמאָהן.

„יא, נעכטען איז עס צו שמאַנד געקומען.“

ער איז שטאַרק פֿערשעהמט געוואָרען און האָט מיר אונבעדינגט גע-
גלויבט אויף'ן וואָרט. כ'האָב איהם פֿערשאַמען מיט ליגענס פֿון קאָפּ ביז
די פֿיס, כדי זיינער פֿטור צו ווערן; דאָס ביער איז געקומען, מיר האָבען
געטרונקען און זיינען אַרויסגעגאַנגען.

„אלואַ אַ גוטען טאָג אייך!... איהר הערט!“ האָט ער פֿלוצלונג
געזאָגט „כ'בין אייך שולדיג אַ פֿאַר קראָגען, און ס'איז כ'לעבען אַ חרפה
וואָס איך האָב ווי אייך שוין לאַנג ניט אָבגעגעבען. אָבער איהר וועט
גאָר אין ניכען בעקומען דאָס געלד.“

„אַ דאַנק“, האָב איך געענטפֿערט. אָבער איך האָב געוואוסט, אַז
איך וועל די קראָגען פֿון איהם קיינמאַל ניט אָבקריגען.

לידער איז מיר דער ביער גלייך אַריין אין קאָפּ, ס'איז מיר געוואָרען
ועהר הייס. דער געדאַנק מכה דעם וואָס האָט געטראָפֿען נעכטען ביינאַכט
האָט מיך ניט צורוה געקאָזט, מיר איינפֿאַך צוטומעלם דעם מוח. אַשמי-
גער, ווי וועט זיין, ווען זי וועט דינסטאָג ניט קומען? ווען זי זאָל זיך מיט
אַמאַל בערעכענען, עפעס געהמען חושד זיין... חושד זיין וואָס? ... סיינע
געדאַנקען זיינען פֿלוצלונג לעבעדיג געוואָרען און האָבען זיך גענומען
דרעהען אַרום דאָס געלד. כ'האָב מורא געקראָגען, כ'האָב זיך גענומען
שרעקען פֿאַר זיך אליין. דער שווינדלעל מיט אַלע זיינע פרטים, מיט אַלע
קלייניגקייטען, איז מיר מיט אַמאַל געשטאַנען פֿאַר די אויגען; כ'האָב
געזעהן די קליינע קראַם, דעם קלייט-טיש, מיין טאָגערע האַנד, בעת
איך האָב צונויפֿגענומען דאָס געלד, און איך האָב מיר אויסגעמאַלט ביי
מיר אין געדאַנק דאָס בענעהמען זיך פֿון דער פּאַליציי, ווען זי וועט
קומען מיך אַרעסטירען. הענד און פֿיס געשלאָסען אין קייטען, ניין, נור
די הענד, און אפשר ניט סעהר ווי איין האַנד; דער אומשאַסטאַק, דאָס
פּראַטאַקאַל פֿון קאָמיסאַר, דער גערויש פֿון וויין פֿערער, וועלכע סקריפעט
אַזוי שטאַרק; אפשר וועט ער לכּבּוּד מיר געהמען אַ נייע; זיין בליק, זיין
געפֿעהרליכער בליק! נו, הערר טאַנגען? דאָס קעמערל, די אייביגע
פֿינסטערניש... .

הם. כדי זיך צו מאַכען קוראַזש, האָב איך שטאַרק צונויפֿגעדריקט די
הענד, בין געגאַנגען שנעלער און שנעלער און צוגעקומען צו דעם סטאַרטאַרו.
דאָ האָב איך זיך אַנידערגעזעצט.

ווייס איך וואָס פֿאַר אַ קינדערייען! ווי אַזוי קען מען מיר פֿאַרמ
בעווייזען, אַז איך האָב גע'ננב'עט? אַחוץ דעם וועט דאָך דער קרעסער-

זונג ניס סמיינען מאכען קיין ליארם, אפילו ווען ער זאל שוין אמאל אויסגעפֿינען, ווי אזוי די זאך איז צוגעגאנגען; זיין שמעלע איז דאך איהם צו ליעב. אלזא קיין ליארם, קיין סקאנדאלען, איהר הערם וואָס איך זאָג!?

פֿונדעסטוועגען איז מיר דאָס געלד געלעגען אזוי ווי אַ שווערע זינד אין קעשענע און האָט מיך ניס צורוה געלאָזט. כ'האָב זיך אליין אויסגע-פרוואוּט און געפֿונען קלאָהר און דייטליך, אַז איך בין אַפֿריהער גליקליכער געווען, דעמאלט, ווען איך האָב עהרליך און ריין געליטען און געקעמפֿט. און איליאַלי! צי האָב איך איהר ניס אַראָבגעצויגען מיט מיינע זינדיגע הענד! גאָט אין הימעל! גאָט מיין גאָט! איליאַלי!

פלוצלינג האָב איך אַ שפרנג געטהאָן פֿון אַרט און בין דירעקט צוגעגאנגען צו דער פֿרוי מיט די קיבעלאַך דאָרט ביי דער עלעפֿאנטען-אפטייק. נאָך קען איך זיך אַרויסראטעווען פֿון שאַנדע, ס'איז נאָך גאַרניט צו שפעט; כ'וועל ווייזען דער גאַנצער וועלט, וואָס איך בין אים שטאַנד צו טהאָן. אויף'ן וועג האָב איך אָנגעגרייט דאָס גאַנצע געלד, געהאלטען יעדען העלער אין דער האַנד; כ'האָב זיך אָנגעכויגען איבער דער פֿרוי'ס טיש, אַקוראַט ווי איך וואַלט געוואַלט עפעס קויפֿען, און האָב איהר גאָר אָהן טענות אַריינגעוואָרפֿען דאָס געלד אין דער האַנד. כ'האָב קיין וואָרט ניס אויסגערעדט און בין מיר אַוועק מיין וועג.

ווי גוט ס'האָט געשמעקט, פֿון דאָס ניי אָן עהרליכער מענש צו זיין! די ליידיגע קעשענעס מיינע זיינען מיר שוין מעהר קיין משא ניס געווען; ס'איז געווען אַ חיות, ווידער אמאל צו זיין ריין, נקי פֿון אלצדינג. אַז איך בערעכען זיך גאַנץ גוט, האָט מיר דאָס דאָזיגע געלד אין גרונד גענומען געקאָסט אַסך זאָרג, אַסך פֿערבאַרגענע, אינערליכע יסורים; כ'האָב ווירקליך גור מיט אַ שוידער געמוזט טראַכטען דערפֿון; כ'בין ניס קיין פֿערהאַר-טעוועטע, פֿערשטיינערטע נשמה, מיין עהרליכע נאַטור האָט זיך עמפֿעהרט געגען די נידעריגע האַנדלונג. גאָט צו דאַנקען, כ'האָב מיך אליין, אין מיין אייגענעם בעוואוסטזיין, אויפֿגעהויבען פֿון אַבגרונד. טהוט עס מיר נאָך, נעהמט זיך אַראָב אַ מוסר פֿון מיר! האָב איך געזאָגט און אַ קוק געטהאָן אויף דער מענשען-מאַסע דאָרט אין מאַרק, טהוט מיר אַקאַרשט נאָך! כ'האָב אָן אַרעמע, אַלטע קוכען-פֿרוי בעגליקט, מיר נישט דיר נישט בעגליקט; זי האָט גאַרניט געוואוסט, פֿון וואַנען ס'איז איהר געקומען. היינט ביינאכט וועלען די קינדער איהרע זיך שוין ניס לייגען שלאָפֿען הוננעריגע...

אָט די געדאַנקען האָבען מיך אויפֿגעמונטערט און איך האָב געפֿונען,
אז איך האָב זיך אויסגעצייכענט אויפֿגעפֿיהרט. נאָט צו דאַנקען, אַבי איך
בין פֿטור געוואָרען פֿון דעם געלד.

בערוישט און גערוועזן בין איך געגאַנגען איבער דער גאַס און האָב
זיך בעריהמט פֿאַר זיך אליין. די פֿרייד, צו קענען בעגענענען אילאַיאַלין
ריין און עהרליך און איהר קוקען גלייך אין געזיכט אַריין, האָט מיך אין
גאַנצען דורכגענומען; כ'האָב מעהר קיין שמערצען ניט געפֿיהלט, מיין
קאַפֿ איז געווען קלאָהר און פֿוסט, מיר האָט זיך געדוכט, עפעס אַזוי ווי
אויף מייע שולטערן וואָלט געזעסען אַ קאַפֿ פֿון לויטער ליכט. כ'האָב
געקראָנען חשק, אָבצוטהאָן מאָדנע שפּיצלאַך, ערשטווינליכע זאַכען,
איבערקעהרען די גאַנצע שמאַרט מיט'ן קאַפֿ אַראָב און מיט די פֿיס
אַרויף, די גאַנצע „גרענעץ“ אַרויף האָב איך זיך אויפֿגעפֿיהרט ווי אַ
משונע'נער; מיר האָט אַביסעל געשומט אין די אויערן, און ביי מיר אין
מח האָט עס גערוישט אויף וואָס די וועלט שמעהט. שטאַק בענייסטערט
פֿון זיך אליין, פֿון מיין אויפֿגעלייגטקייט, איז מיר איינגעפֿאַלען, צוצוגעהן
צו אַ פּאַליציי-מאַן, וועלכער האָט צו מיר קיין וואָרט ניט גערעדט, און
איהם וואָגען ווי האַלט איך בין, איהם דריקען די האַנד, אַריינקוקען איהם
גלייך אין פֿנים אַריין און זיך דערנאָך אוועקגעהן. כ'האָב צוגליעדערט די
קולות און דאָס געלעכטער פֿון די פֿערבייגעהער, בעטראַכט אַ פּאַר
פּויגעלאַך, וועלכע זיינען אַרומגעשפּרונגען לעבען מיר אין גאַס; כ'האָב
אַנגעהויבען שמורירען דעם אויסדרוק פֿון די ברוק-שטיינער און געפֿונען
אין זיי אַלערליי צייכענס און וואַנדערליכע פּיגורען. אַזוי בין איך צוגע-
קומען צום סטאַטינג-פּלאַץ.

מיט אַמאַל בלייב איך שמעהן און קוק אויף די דראַשקעס. די
קומשער געהען אַרום און פּלוידערן, די פֿערד שמעהען מיט אַראָבגעלאָזטע
קעפֿ אין דעם דאָזיגען פּוילען וועטער. אַנו קאַרשט! האָב איך געוואָנט
און זיך דערלאַנגט אַ שטויס מיט'ן עלענבויען. שנעל בין איך צוגע-
גאַנגען צום ערשטען וואָגען און אַריין אינעווייניג. אולעוואָלדסוועי
נומער 37! האָב איך אַ געשריי געטהאָן. מיר האָבען זיך אוועקגע-
לאָזט.

אויף'ן מיטען וועג האָט זיך דער קומשער גענומען אומקוקען, זיך
אַראָבבויען און וואַרפֿען אויגען אין וואָגען אַריין, וואו איך בין געזעסען
אונטער'ן פֿערדעק. וואָס זאָע, אָט אַפֿנים, ער איז עפעס חושד? קיין
ספֿק ניט, מיין שלעכטער אַנצוג האָט איהם אויפֿמערקזאַם געמאַכט.

„איך מוז זיך טרעפֿען מיט אַ געוויסען הערר!“ האָב איך אַ געשריי געטהאָן צו איהם, כדי צו פֿערכאַפֿען דעם וועג, און דאַן האָב איך איהם ערקלעהרט, איינגעשטענה'ט מיט איהם, און איך מוז דעם מאָן אַבסאָלויט זעהן.

מיר שטעלען זיך אָב ביי נומער 37, כ'שפּרינג אַרויס, לויף אַרויף די טרעפֿ ביו'ן דריטען עטאַזש, כאַפֿ אָן אַ גלעקעל און קלינג; דאָס גלעקעל צוקלינגט זיך אינעווייניג אויף אַ מורא'דיגען אופן אַ זעקס, זיבען מאָל.

אַ מיידעל עפֿענט די טהיר; כ'בעטערק, און זי טראָגט גאַלדענע אוידינגלאַך און שוואַרצע קנעפֿ אויף'ן גראָען קלייד. זי קוקט מיך אָן אַ דערשראָקענע.

כ'פֿרעג זיך נאָך אויף קירולף, יאַאַכים קירולף, אויב איך מעג זיך אַזוי אויסדריקען, אַ וואָלהענדלער, הקיצור, דאָס איז ער און קיין אַנדערער איז נאָר ניטאָ. . .

דאָס מיידעל שאַקעלט מיט'ן קאַפֿ.

„דאָ וואוינט קיין שום קירולף ניט,“ מאַכט זי.

זי קוקט מיך אָן, האַלט שוין די האַנד אויף דער קליאַמקע, גרייט אוועקצוגען. זי האָט זיך קיין שום סיה ניט געגעבען, אויסצוגעפֿינען פֿאַר מיר דעם מאָן; זי האָט ווירקליך אויסגעזעהן, עפעס אַזוי ווי זי וואָלט געקענט די פֿערואַן, אויף וועלכער איך האָב זיך נאָכגעפֿרעגט, ווען זי וואָלט נור געוואָלט אַ טראַכט טהאַן אַביסעל, די פֿוילע בריאה. כ'בוי געוואָרען אין כעס, האָב זיך אויסגעדריעהט מיט'ן רוקען צו איהר און בי צוריק אַרונטערגעלאָפֿען די טרעפֿ.

„ער איז ניט געווען דאָ!“ האָב איך אַ זאָג געטהאָן דעם קומשער.

„ניט דאָ?“

„ניין, פֿאַרם צו טאַמטענאַרען נומער II.“

כ'בין געווען שטאַרק צורודערט און האָב דעם קומשער אויך אָנגע-שמעקט מיט מיין צורודערטקייט; ער האָט אויף זיכער געגלויבט, און עס געהט אין לעבען, און איז אַהן מענות געפֿאַרען ווייטער. געזלויגען איז ער ווי אַ שיוועל.

„ווי הייסט דער מאָן?“ האָט ער פֿלוצלונג אַ פֿרעג געטהאָן און זיך

אומגעדריעהט מיט'ן פנים צו מיר.

קירולף, וואָלהענדלער קירולף *

קנום האמסון.

און דער קומשער האָט אויך געמיינט, און קיין אַנדערער איז נישט, אונגענליך אַ טעות צו האָבען? צי טראַגט ער נישט אַמאָל אַ העלען ראָק?

„וואָס?“ האָב איך אַ געשריי געטהאָן. „אַ העלען ראָק? איהר זייט משונע, צי וואָס? איהר מיינט אַפנים, און איך פֿרעג זיך נאָך אויף אַ מהעע-שאַל?“ אָט דער העלער ראָק האָט זיך מיר כלל נישט געגראַמט. ער האָט מיר אין גאַנצען קאַליע געמאַכט דעם מאַן, אזוי ווי איך האָב איהם מיר אויסגעטראַכט.

„ווי זאָגט איהר, הייסט ער? קירלף?“

„געוויס, וואָס זשע, אזא וואונדער איז דאָס? דער נאָמען שענדעט קיינעם נישט.“

„האָט ער נישט אַקאַרשט רויטע האָר?“

ס'קען דאָך געמאַלט זיין, אז ער האָט רויטע האָר, און אז דער קומשער האָט עס אַרויסגעזען פֿון מויל, בין איך מיט אַמאָל געוואָרען זיכער ביי זיך, אז עס איז טאַקי אזוי. כ'בין דעם אַרעמען בעל עגלה פֿון גאַנצען האַרצען דאַנקבאַר געווען און איך האָב איהם געזאָגט, און ער האָט דעם מאַן ריכטיג געטראַגאַען; ס'איז ווירקליך אזוי ווי ער זאָגט; ס'וואַלט געווען אַ זעלבענהייט, אזא מאַן זאָל נישט האָבען קיין רויטע האָר.

„דאָס מוז אודאי זיין דער, מיט וועמען איך בין אַ פֿאַר מאָל געפֿאַה-דען,“ האָט דער קומשער געזאָגט. „צי געהט ער נישט מיט אַ געפֿלאַכטענעם שמעקען?“

אַזינד האָב איך געזעהן דעם מאַן לעבעדיג פֿאַר מיינע אויגען, און איך האָב זיך אָבגערופֿען:

„הא, הא, אָט דעם מאַן האָט נאָך דערוויל קיינער נישט געזעהן אָהן אַ געפֿלאַכטענעם שמעקען אין דער האַנד. אין דעם פרט קענט איהר זיין רוהיג, גאַנץ רוהיג.“

יא, ס'איז קלאַר, דאָס איז דערוועלבער מאַן, מיט וועמען ער איז געפֿאַהרען. ער דערמאָנט זיך גאַנץ גוט אָן איהם... און מיר זיינען געפֿאַהרען ווייטער, אזוי שנעל, אז פֿונקען האָבען געשפּריצט.

אין פֿערלויף פֿון דיזען גאַנצען אויפֿגעגעבענען צושטאַנד האָב איך אפילו אויף קיין איין רגע נישט פֿערלאָרען מיין זינען; כ'האָב קלאַר און דייטליך געוואוסט וואָס אַרום מיר קומט פֿאַר. מיר פֿאַהרען פֿערביי אַ פֿאַליצי-מאַן, און איך דערועה, און ער טראַגט דעם נומער 20. זיב די

צאהל גראַבט זיך מיר אַרײַן אַזוי ווי אַ דאַרן אין מוח. 69, פונקט 69, די וועל איך קײנמאָל נײַט פֿערנעסען, די 169

פֿערפלאַנטערט אין די וואַהנוינינסטע אײנפֿעלע האָב איך זיך אָנגע-
שפאַרט אינעווייניג אין וואָגען, זיך צונויפֿגעקאַרטשעט אונטערן פֿעררעק,
כדי קײנער זאָל נײַט זעהן, אַז איך מאַך מיט'ן מויל, און דערנאָך האָב
איך ווי אַ משוגע'נער אָנגעהויבען רײדען מיט זיך אַליין. דער וואַהנוין
נײַט אָן מעשים בײַ מיר אין מוח, און איך לאָז איהם געהן ווײן וועג,
אַזוי פֿעסט איבערצײגט בין איך, אַז איך בין נײַט בײַ מיר אין די הענד
און אַז איך קען זיך בשום אופן נײַט קאַנטראָלירען. כ'האָב אָנגעהויבען
לאַכען, שמײל און לײדענשאַפֿטליך, אָהן אַ שום גרונד, נאָך אַלץ לוסטיג
און בערוישט פֿון די פֿאַר גלעזער ביער, וואָס איך האָב געטרונקען.
ביסלאַכווייז ווערט מײן אויפֿרעגונג אײנגעשמילט, מײן רוהיגקײט קעהרט
זיך וואָס ווײטער אַלץ מעהר אַוס, כ'האָב דערשפּירט אַ קעלט אין מײן
פֿערוואַנדעטען פּינגער און איך האָב איהם אַרײַנגעשמעקט צווישען דעם
האַלז און דעם קאָלנער פֿון העמד, כדי איהם אַביסעל צו דערוואַרעמען.
אַזוי קומען מיר אָן אין טאַמטענאַדען. דער קומשער שמעלט זיך אָב,
כ'געה אַרויס פֿון וואָגען, אָהן האַסט און אָהן אַ שום געדאַנק, נאָר מיט אַ
שווערן קאַפּ. כ'געה אַרײַן אין דער הויז-טהיר, קום אַרײַן אין אַ הינטער-
הויף, שנייד איהם דורך; כ'קום צו צו אַ טהיר, עפֿען זי אויף, געה אַרײַן
און געפֿין זיך אין אַ קאַרדאָר, אַ סאַרט פֿאַר-צײמער מיט צוויי פֿענסטער.
אין אײן ווינקעל שמעהען צוויי קופֿערס, אײנער אויף'ן אַנדערן, און בײַ דער
וואַנד אַן אַלמע, געפֿאַרבמע שלאָף-באַנק, פֿערדעקט מיט אַ קאָלדע. רעכטס,
אין צווייטען צײמער, הער איך אַ געשרײַ פֿון קינדער, און איבער מיר אויף'ן
צווייטען עטאַזש דאָס גערויש פֿון אַן אײזערנער פּלאַטע, אויף וועלכע מען
קלאַפט מיט אַ האַמער. אָט דאָס אַלעס ווער איך געוואָהר תּיכף אין דער
רגע, וואָס איך קום אַרײַן אַהין.

רוהיג געה איך דורך דעם פֿאַרצײמער צו דער אַנטקעגענדיגער טהיר,
זיך נײַט אײלענדיג דערבײַ און אָהן אַ שום געדאַנק צו אַנטלויפֿען חלילה.
כ'עפֿען אויך אָט די טהיר און קום אַרויס אין די וואָנגמאַנדסגאַדע. כ'טהו
אַ קוק אויף'ן הויז, פֿון וואַנעט איך בין נאָר וואָס אַרויסגעקומען: האַמעל
און לאָדזשי-הויז פֿאַר רײזענדע.

ס'קומט מיר אויף'ן געדאַנק נײַט אַרויף צו וועלען אַנטלויפֿען, זיך
אַרויס'גנב'ענען פֿון דעם קומשער, וועלכער וואַרט אויף מיר; כ'געה גאַנץ
געלאַסען דורך דער וואָנגמאַנדסגאַדע, אָהן מורא, זיך נײַט פֿיהלענדיג בײַ
איך שולדיג אין קײן זאַך. קירולף, אָט דער וואָלהענדלער, וועלכער איז אַזוי

לאנג געזעסען ביי מיר אין מוח, אָט דער מענש, וואָס איך האָב געמיינט, אז ער מוז עקזיסטירען, וועמען איך האָב אזוי ניימיג געדארפֿט טרעפֿען — אָט דער קירולף איז מיר פֿערשוואַנדען פֿון מוח, אויסגעטריקענט, פֿערלאָשען אינאיינעם מיט אַנדערע משוגע'ן, וועלכע האָבען געהאַלמען אין איין קומען און אוועקגעהן; כ'האָב זיך נור דערמאָנט דערין עפעס אזוי ווי אין אַ חלום, אַ ווייטע, ווייטע עראינערונג.

וואָס ווייטער איך בין געגאַנגען, אַלץ ניכטערער בין איך געוואָרען; כ'האָב זיך געפֿיהלט שווער און פֿערמאַטערט, קוים וואָס איך האָב זיך געשלעפֿט אויף די פֿיס, דער שנעע איז נאָך אַלץ געגאַנגען, גרויסע, נאַסע שטיקער. ענדליך בין איך אַרויסגעקומען אין גרינלאַנד, ביו דער קירכע, וואו איך האָב זיך אַנדערגעזעצט אויף אַ באַנק, כדי זיך אָבצורוהען אַ וויילע, אַלע פֿערבייגעהער האָבען מיך בעטראַכט פֿערוואַנדערט. איך בין געווען פֿערוואַנדען אין געדאַנקען.

דו גוטער גאָט, ווי טרויעריג האַלט עם אַצונד מיט מיר! דאָס עלענדע לעבען מיינט איז מיר אזוי נמאס ומאום, אז ס'לוינט זיך שוין כלעבען מעהר ניט נאָך ווייטער צו קעמפֿפֿען, אום עם לענגער אויפֿצוהאַלמען. דער שלים-מול האָט מיך אַרומגענומען פֿון אַלע זייטען, איז געוואָרען אַ פֿאַלשמענדיגער בעל הבית איבער מיר, ס'איז שוין מעהר ניט אַריבערצו-טראָגען; אַ תל איז פֿון מיר געוואָרען, כ'בין מעהר ניט ווי אַ שאַמען פֿון דעם, וואָס איך בין אַמאָל געווען. מיינע שולטערן זיינען איינגעפֿאַלען אויף איין זייט, און איך האָב געקראָגען אַ טבע, זיך איינצובויגען אין דרייען בשעת איך געה, כדי צו שאַנעווען ווי ווייט מעגליך מין ברוסט. מיט אַ פֿאַר טעג צוריק, אַרום מיטאַג-צייט, האָב איך דאָרט אויבען ביי מיר אין צימער בעקוקט מין קערפֿער, און אין פֿערלויף פֿון דער גאַנצער צייט האָב איך געמוזט וויינען, קוקענדיג אויף איהם. שוין עטליכע וואַכען, אז איך טראָג דאָסזעלבע העמד; ס'איז שוין גאַנץ שטייף פֿון אַלמען, פֿערי-טריקענטען שוויים און עם האָט מיר אָנגעריבען אַ וואַנד אויפֿן לייב; פֿון דער וואַנד געהט אַביסעל בלוטיגעס וואַסער, נאָר ס'טהוט ניט שטאַרק וועה; ס'איז נור אזוי טרויעריג, אזוי פֿאַסקורנע צו האָבען אָט די וואַנד אין רעכמען מיטען אויפֿן סאַמע בויך. כ'ווייס גאָרניט וואָס פֿאַר אַן עצה זיך צו געבען דערמיט, ס'ווייל זיך ניט אויסהיילען פֿון זיך אַליין; כ'וואַש עם אַרום, קאָז עם אָבשטריקענען און טהו ווידער אָן דאָסזעלבע העמד. ס'איז קיין אַנדער ברירה ניטאָ...

כ'זיץ אַלזאָ דאָרט אויף דער באַנק און טראַכט מכח אָט דאָס אַלעס און בין טרויעריג. איך בעקלאָג זיך אַליין, מיינע הענד אפילו זיינען מיר

עפעס דערווידער. דער כמעט אונפֿערשעהמטער אויסדרוק פֿון מיין איינ-
געדארטער, איינגעפלעמטשטער האַנד מומשעט מיך, רופֿט אַרויס אין מיר
אַן אונבעקוועמליכקייט; דער אָנבליק פֿון מיינע מאָגערע פֿינגער מאַכט
אויף מיר אַ מורא'דיגען רושם, כ'האָב איהם פֿיינט, דעם גאַנצען קערפֿער
מיינעם, וואָס האַלט זיך אויף אַ האָר, און עס געהט מיר אַריבער אַ שוידער
איבער'ן לייב ביים געדאַנק, אַז איך מוז איהם טראָגען, אַז איך מוז איהם
פֿיהלען אַרום זיך. רבּנו של עולם! וואָלט עס כאַטש איצט אַ סוף גענומען!
כ'וואָלט אזוי גערן געוואָלט שטאַרבען!

אין גאַנצען דערשלאָגען, בעשמוצט און אַראָבגעפֿאַלען ביי מיר אין
די אויגען, האָב איך זיך מעכאַניש אויפֿגעהויבען און זיך געלאָזט געהן
אַהיים. אויף'ן וועג בין איך פֿערבייגעגאַנגען אַ טויער, וואו ס'איז געווען צו
לייענען פֿאַלגענדע ווערטער: „תּכריכים ביי יונגפֿרוי אַנדערסען רעכטס אין
טויער.“ — אַלע זכּרונות! האָב איך געוואָנט און זיך דערמאַנט אָן מיין
פֿריהערדיגען צימער אין האַמערסבאָרג, אָן דעם קליינעם שאַקעל-שטוהל,
אָן די צייטונגען, מיט וועלכע די פֿאַדלאָגע איז געווען אויסגעכעט דאָרט
אונטען ביי דער טהיר, אָן דער אַנאַנסע פֿון לייכט-טהורם-אינספֿעקטאָר און
אַן דעם בעקער פֿאַביאַן אָלסען'ס פֿרישגעבאַקענעם ברויט. אַך יאָ, דעמאָלט
איז דאָס מיר אַסך בעסער געגאַנגען איידער איצט; אין איין נאַכט האָב
איך אָנגעשריבען אַ פֿעליטאַן פֿאַר 10 קראָגען; אַצינד קען איך שוין גאַרנישט
שרייבען, כ'קען לחלוטין גאַרנישט מעהר שרייבען; ווי איך וויל זיך נור
געהען דערצו, אזוי ווערט מיר דער קאָפּ גלייך ליידיק. יאָ, אַצינד וואָלט
איך געוואָלט, ס'זאָל שוין געהען אַ סוף, און דערביי בין איך געגאַנגען
און געגאַנגען.

וואָס געהטער איך בין צוגעקומען צו דער קראָם פֿון עסען-וואַרג,
אַלץ שטאַרקער האָב איך געפֿיהלט, עפעס אזוי ווי איך וואָלט געגאַנגען
אַנטקעגען אַ געפֿאהר; אָבער כ'האָב זיך געהאַלמען פֿעסט אָן מיין כלל,
כ'האָב זיך בעסער געוואָלט אַליין אויסליפֿערן, זיך איבערגעבען יענעם אין
די הענד. רודיק געה איך אַרויף די טרעפֿלאַך, ביי דער טהיר קומט מיר
אַנטקעגען אַ קליין מיידעלע מיט אַ מאַס אין דער האַנד, איך שפּאַר זיך
אַריין אינעווייניג און פֿערמאַך די טהיר. דער קאָפּי און איך שמעהען צום
צווייטען מאל איינער געגען אַנדערן, אַליין.

„נו, מאַכט ער, אַ שרעקליכעס וועטער!“

גאָך וואָס טויגען די הקדמות, די זייטיגע וועגען? פֿאַרוואָס פֿאַלט ער
תיכּף ניט אָן אויף מיר? כ'בין געוואָרען מלא רציחה און האָב געוואָנט:
„כ'קום דאָך ניט אַהער פֿלוידערן איבער'ן וועטער.“

אַם דער שמרענגער מאָן צורודערט איהם נאָר, זיין קליינער קרע-
 מערשער מוח פֿערנעהמט עס ניט, ס'איז איהם נאָרניט איינגעפֿאלען, אז
 איך האָב איהם בעשווינדעלט אין 5 קראָנען,
 „אַט אַפנים איהר ווייסט נאָרניט, אז איך האָב אייך בעשווינדעלט?“
 רוף איך זיך אָן מיט אונגעדולד, און בעת מעשה סאָפע איך מורא'דיג,
 צימער, בין גרויס איהם צו שלאָגען, איהם ממית'ן אויב ער וועט ניט תיכף
 זמיד קומען צום עיקר הענין, צו דער טהעמא.

אַבער דער אָרעמער מענש הויבט ניט אָן וויסען וואָס דאָ טהוט זיך.
 אָבער, רבונו של עולם, צווישען וואָס פֿאַר נאָרישע מענשען איז מען
 דאָס פֿאַרמ געצוואונגען צו לעבען! איך שילט מיט שויםע קללות, ערקלעהר
 איהם פונקט פֿאַר פונקט, ווי דאָס איז צוגענאָנגען, כ'זויז איהם, וואו איך
 בין געשמאָנען און וואו ער איז געשמאָנען בשעת די זאָך איז געשעהן, וואו
 דאָס געלד איז געלעגען, ווי אזוי איך האָב עס צונויפֿגענומען און צוגעדריקט
 די האַנד — ער פֿערשמעהט אַלצדינג, נאָר ער טהוט מיר פֿונדעסטוועגען
 נאָרנישט, ער קעהרט זיך אום אַהין און אַהער, הערט זיך צו צו די טריט
 אין צווייטען צימער, בעט זיך ביי מיר, איך זאָל ריידען אַביסעל שטילער,
 און זאָגט ענדליך:

„דאָס איז געווען געמיין פֿון אייך!“

„ניין, וואָרט אַקאָרשט!“ רוף איך זיך אָב מיט דער דרינגענדער אַבזיכט
 איהם צו ווידערשפרעכען, איהם צו רייצען; ס'איז ניט אזוי נידעריג און
 געמיין, ווי ער שטעלט זיך עס פֿאַר אין זיין אָרעמען קרעמער-קאָפּ. דאָס
 געלד האָב איך, פֿערשמעהט זיך, ניט אַריינגעלייגט אין קעשענע, דאָס איז
 מיר נאָר אויפֿ'ן זינען ניט אַרויף; איך פֿון מיין זייט האָב דערפֿון קיין
 גויצען, קיין שום הנאה ניט געוואָלט האָבען, דאָס וואָלט געווען גענען מיין
 גרונד-עהרליכע נאָטור. . .

„טאָ וואו זשע האָט איהר עס אַהינגעטהאָן?“

אן אלטער, אָרעמער פֿרוי האָב איך עס אוועקגעגעבען, יעטוועדען
 העלער, אויב ער וויל עס וויסען; אָט אזא מענש בין איך, אָן די אָרעמע
 לייט פֿערנעס איך קיינמאָל ניט. . .

ער שטעהט און טראַכט אַ וויילע, אָט אַפנים ער קען ניט בעשליסען
 ביי זיך, אויף ווי ווייסט איך בין אן עהרליכער מאָן אָדער ניט, און ענדליך
 זאָגט ער:

„האָט איהר עס ליבערשט ניט געקענט אַבבריינגען צוריק אַהער?“

„ניין, הערט איהר דאָך, כ'האָב אייך ניט געוואָלט אַריינבריינגען אין
 אַ פֿערלעגענהייט, אייך ניט פֿערשאַפען קיין יסורים, כ'האָב אייך געוואָלט

שאנעווען, "ענטפער איך. „אָבער דאָס איז דער דאָנק דערפֿאַר, וואָס מען איז איידעל און פֿיין. אָט שטעה איך, דוכט זיך, און ערקלעהר אייך אַלצרינג פֿון אָנהויב ביז'ן סוף, און איהר שעהמט זיך גאָר ניט, פֿונקט ווי אַ הונד, איהר מאַכט איינפֿאַך גאָר קיין שום אָנשמררינגונגען, זיך מיט מיר אויס-צוגלייכען. נו, דערפֿאַר שאַקעל איך זיך אין גאַנצען אָב דערפֿון. איבעריגענט כאַפט אייך דער רוח. אַדיע!"

איך בין אַרויס און האָב מיט אימפעט צוגעמאַכט די טהיר הינטער מיר.

אָבער אז איך בין אַהיים געקומען, צו מיר אין צימער, אין דעם דאָזיגען קלענליכען לאַך, דורכגעגעצט פֿון דעם ווייכען שנעע, מיט קניע, וואָס האָבען געציטערט נאָך די וואַנדערונגען פֿון'ס גאַנצען טאָג, — דאָן האָב איך מיט אַמאָל פֿערלאָרען מיין גאַנצען קוראָזש און בין ווידער געוואָרען אַ דערשלאָגענער. כ'האָב הרטה געהאַט דערויף, וואָס איך בין אזוי אַרויפֿ-געפֿאלען אויף דעם אָרעמען קרעמער-יונג, כ'האָב געוויינט, זיך אָנגעכאַפט פֿאַר'ן האַלז, כדי זיך אַליין צו בעשמראָפֿען פֿאַר מייע נאַרישע שטיק, און איך האָב זיך אַליין גוט אויסגעוידעלט, זיך געמאַכט מיט דער בלאַטע צוגלייך. ער איז, פֿערשטעהט זיך, געווען אין היילע ציטערניש פֿאַר זיין שטעלע, האָט נישט געסמייעט צו מאַכען אַ ליאַרס וועגען די פֿינף קראַנען, וועלכע דאָס געשעפֿט האָט דורך זיין טעות פֿערלאָרען. און איך האָב זיך בענוצט מיט זיין מורא, האָב איהם מיט מיין הויך-ריידען געמוטשעט, מיט יעדען וואָרט וואָס איך האָב געשריען איהם דאָס בלוט געצאַפט. און דער בעל הבית פֿון קראָס איז אפשר געזעסען דאָרט אין זיימען-שטיבעל, און ס'האָט קיין סך ניט געפֿעהלט, ער זאָל אַרויסקומען געוואָהר ווערן, וואָס דאָ טהוט זיך. ניין, די נידערטרעכטיגקייטען, וואָס איך בין אים שמאַנד אָבצושטאָן, האָבען גאָר קיין גרענעץ ניט!

נו, אָבער פֿאַר וואָס זשע האָבען זיי מיך ניט אַרעסטירט? דאָן וואָלט דאָך דאָס אַ סוף גענומען. כ'האָב דאָך אזוי צו זאָגען אויסגעשמרעקט די הענד פֿאַר די קייטען. איך וואָלט זיך גאַרניש געוועהרט; אדרבה, איך וואָלט זיי נאָך געהאַלפֿען. רבונו של עולם, האַרר פֿון דעם הימעל און דער ערד, איין טאָג פֿון מיין לעבען פֿאַר נאָך איין גליקליכע רגע! דאָס גאַנצע לעבען מיינס פֿאַר אַ טאָפֿ לינזען! הער מיך אויס נור דאָס איינע מאָל!...

כ'האָב זיך אַריינגעלייגט מיט די פֿייכטע קליידער אין בעט; מיר האָט זיך עפעס אזוי ווי געדוכט, אז איך קען נאָך אפשר שטאַרבען אין פֿערלויף פֿון דער נאַכט, און דעריבער האָב איך אָנגעווענדעט מייע לעצטע מחות, איבערצובעמען אַביסעל מיין בעט, כדי עס זאָל אויף מאַרגען אין

דער פריה כאַטש אייסועהן קיין מעשה ניט אַרום מיר. דאָן האָב איך צונויפגעליינט די הענד און זיך אויסגעקליבען אַ פּאָזיציע, ווי אַזוי צו בלייבען ליגען.

פלוצלונג פֿאַלמ מיר איין איליאַיאַלי. ווי איז דאָס פֿאַרמט מעגליך, איך זאָל זי האָבען פֿערגעסען אין פֿערלויף פֿון גאַנצען אָוענד! און אַ גאַנץ שוואַכער ליכטיגער שיין שפּאַרט זיך ווידער אַריין צו מיר אין דער נשמה, אַ קליינער זונען-שטראַהל, וואָס דערוואַרמט מיין האַרץ אויף אַ הימלישען אופן. און עס קומט נאָך מעהר זונן, אַ מילדעס, צערמליכעס, ווייכעס ליכט ווי זייד, וואָס גלעט מיך און לאַסטשעט מיך און מאַכט מיך איינפֿאַך בערוישט פֿון פֿרייד. און שטאַרקער און אַלץ שטאַרקער ווערט די זונן, זי ברענט מיר שטאַרק אויף די שלייפֿען און קאָכט שווער און גליהענדיג אין מיין אויסגעטריקענטען מוח. ענדליך צופֿלאַקערט זיך פֿאַר מיינע אויגען אַ משוגענער שיימער-הויפֿען פֿון מאַסען שטראַהלען, הימעל און ערד און בראַנד, מענשען און חיות פֿון פֿייער, בערג פֿון פֿייער, טייוואָלים פֿון פֿייער, אַ תּהום, אַ מדבר, דאָס גאַנצע וועלט-אַל אין איין שטיק בראַנד, אַ פֿלאַקערדיגער נייער טאָג.

דאָן האָב איך שוין מעהר גאָרנישט געהערט און גאָרנישט געזעהן.

אויף מאָרגען האָב איך זיך אויפֿגעכאַפט אין שוויים, דער גאַנצער קערפּער פֿייכט, זעהר פֿייכט; דער פֿיבער האָט מיך אַ פּאַק געטהאָן מיט אונגעדייערער קראַפֿט. תּחילת האָב איך גאָרנישט געוואוסט אויף קלאָהר וואָס מיט מיר קומט פֿאַר; כִּ'האָב זיך אומגעקוקט מיט פֿערוואונדערונג אין אַלע וויטען, כִּ'האָב זיך לחלוטין געפֿיהלט עפעס גאָר ווי אַן אַנדער מענש, איך האָב זיך פּשוט ניט דערקענט. כִּ'האָב גענומען טאַפען מיינע אָרעמס אויבען, מיינע פֿיס אונטען, בין נשהומס געוואָרען וואָס דאָס פֿענסטער געפֿינט זיך עפעס אין דער דאָזיגער וואַנד און ניט אויף דער אַנדער זייט אַנטקעגען; דער רעש וואָס די פֿערד האָבען געמאַכט אונטען אין הויף, קלאַפענדיג מיט די פֿיס, האָט מיר אויסגעוויוען, אַזוי ווי עס וואַלט גאָר געקומען פֿון אויבען. ס'איז מיר אויך געווען היבשלאַך פּאַסקודע אויף'ן האַרצען.

די האָר מיינע זייגען מיר געלעגען פֿייכט און קאַלט אויף'ן שטערן; כִּ'האָב זיך אָנגעשפּאַרט אויף'ן עלענכויגען און אָנגעקוקט דעם קאַפּ-קישען; אויך דערויף זייגען געלעגען קליינע בינמלאַך פֿייכמע האָר. מינע פֿיס זייגען אין פֿערלויף פֿון דער נאַכט אָנגעשוואַלען געוואָרען אין די שטיוועל, אָבער

זיי האָבען ניט וועה געטהאָן, כ'האָב נור ניט געקענט אַ ריהר מהאָן מיט די פֿינגער, זיי זיינען געווען שטייף, פֿערגליווערט.

אַז עס איז שוין געווען נאָכמיטאָג און ס'האָט אָנגעהויבען ווערן פֿינסטערלאַך, בין איך אויפֿגעשטאַנען און האָב גענומען אַרומגעהן אין צימער. תּהילת האָב איך זיך געפרואוּט מיט קליינע, פֿאַרויכטיגע טריט, כ'האָב זיך געסטאַרעט ניט צו פֿערלירען די גלייכגעוויכט און געשאַנעוועם מיינע פֿיס אַזוי ווייט ווי מעגליך. כ'האָב ניט שטאַרק געלימען, און איך האָב ניט געוויינט; אייגענטליך בין איך גאָרניט אומעמיג געווען, אדרבה צופֿרערען גאָר אָהן אַ ברעג; ס'איז מיר גאָר ניט אַרויפֿגעקומען קיין מחשבה אפּילו, אַז עפעס וואָס איז דאָ ניט ווי עס דאַרף צו זיין.

דערנאָך בין איך אַרויסגעגאַנגען אין גאַס.

דאָס איינציגע, וואָס האָט מיך אַביסעל געמושטעט, איז געווען מיין הונגער. כאָטש איך האָב, דעם אמת זאָגענדיג, געפֿיהלט אַן עקעל פֿאַר עסענדיג, דאָך האָב איך פֿון דאָס ניי געקראָגען אַ ווילדען אַפעטיט, אַן אינערליכע, גיעריגע לוסט צום עסען, וועלכע איז וואָס ווייטער אַלץ ערגער געוואָרען. ס'האָט מיר אומ'ברחמנות'דיג שטאַרק גענאָגט אין דער ברוסט, אַ שמילע, מאָדנע אַרבייט איז דאָרט אָנגעגאַנגען. דאָרט זיינען אַפּשר געווען אַ צוואַנציג קלייניטשקע, דינינקע חיה'לאַך, וועלכע האָבען זיך געלייגט מיט'ן קאָפּ אויף זיין און אַביסעל גענאָגט, דערנאָך מיט'ן קאָפּ אויף דער אַנדער זייט און ווייטער אַביסעל גענאָגט; דאָן זיינען זיי אַ וויילע געבליבען ליגען גאַנץ שמיל, דערנאָך האָבען זיי זיך ווידער גענומען צו דער אַרבייט, ווידער שמיל און אָהן איילעניש געבויערט און געענבערט און אומעטום איבערגעלאָזען גאַנצע אויסגעהייהלמע שמרעקען, גאַנצע פּוסטע פֿעלדער...

איך בין ניט קראַנק געווען, גאָר מאַס, אויסגעמאַרעט; כ'האָב אָנגע-
הויבען שוויצען, מיר האָט זיך געוואַלט צוגעהן צום סמאָרטאָרוו, אום זין אַביסעל אויסצורוהען; אָבער דער וועג איז געווען לאַנג און ערמידענד;
ענדליך בין איך שוין דאָך געווען כמעט דאָרט, כ'בין געשמאַנען ביים
זינקעל, וואו ס'קומט זיך צונויף דעם מאַרק מיט דער מאַרק-גאַס. דער
שוויס האָט מיר אַראָבגערוגען איבער די אויגען, האָט פֿערכמאַרעט מיינע
ברילען און מיך בלינד געמאַכט, און איך בין שמעהן געבליבען, כדי זיך
אַביסעל אַבצוטרעקען. כ'האָב ניט בעמערקט וואו איך שמעה, כ'האָב
גאָרניט געטראַכט דערפֿון; דער ליצאַרם אַרום מיר איז געווען מורא'דיג
גרויס.

פלוצלינג דערהער איך א געשריי, א קאלמען, שארפען „נימ אכטונג ווי
 ב'הער דעם געשריי, ב'הער איהם זעהר גוט, רוק זיך גערווען און א זייט,
 גיב א מראָט, אזוי שנעל ווי מיינע שוואַכע פֿיס האָבען זיך נור געקענט
 ריהרען, אַ מיינעלשער, מורא'דיג גרויסער ברויט-וואָגען פֿאַהרט ווילד פֿערביי
 מיר און פֿערבאָפט מיר דעם ראָק מיינעם מיט דער ראָד; וואָלט איך
 אַביסעל שנעלער געווען, דאָן וואָלט איך זיך אויסגעדרעהט אונבעריהרט.
 איך וואָלט אפשר געקענט זיין שנעלער, אַ גאַנץ קליין ביסעל שנעלער, ווען
 איך וואָלט זיך אָנגעשמריינגט; ס'האָט גאַרנישט געהאַלפֿען, איין פֿום האָט
 מיר וועה געטהאָן, אַ פֿאַר שפיץ פֿינגער זיינען צוגעקוועשט געוואָרען;
 ב'האָב געפֿיהלט, ווי זיי קרעספֿען זיך צונויף אינעווייניג אין שוך.

דער ברויט-קומטשער פֿערהאַלט די פֿערד מיט אַלע כחות; ער דרעהט
 זיך אום אויפֿן וואָגען און אַ דערשראָקענער פֿרעגט ער, ווי ס'איז אָבגע-
 לאָפֿען, נו, ס'האָט דאָך נאָך געקענט זיין ערגער ווי עס איז... נאָ,
 ס'איז ניט געפֿעהרליך... ב'גלויב ניט, אַז עפעס זאָל זיין געבראַכען
 דאָרט... אָה, קיין ביזו ניט... .

אזוי שנעל ווי איך האָב געקענט, בין איך צוגענאַנגען צו אַ באַנק;
 אַט די מחנה מיט מענשען, וואָס זיינען געבליבען שטעהן און מיך אָנגעקוקט,
 האָבען מיך געשראָקען. ס'איז דאָך אייגענטליך ניט קיין מוטייליכער קלאָפֿ;
 אויב ס'איז יאָ בעשעהרט געווען אַן אומגליק, איז דאָס נאָך פֿערהעלטניס-
 מעסיג גליקליך אָבגענאַנגען. דאָס ערגסטע איז געווען וואָס פֿון מיין שוך
 איז געוואָרען אַ תל; די פֿאַרעשווע האָט זיך אין גאַנצען אָבגעריסען אויבען
 ביים שפיץ. ב'האָב געהאַלטען דעם פֿום אין דער הויך און געזעהן דאָס
 בלוט אין דער עפֿנונג. נאָ, ס'איז דאָך ניט מיט אַ כיוון געשעהן; ס'איז
 דאָך ניט געווען דעם מאַן'ס אַבזיכט, מיר נאָך מאַכען ערגער ווי ס'איז מיר
 שוין געווען; ער האָט אויסגעזעהן זעהר פֿער'צרה'ם. ווען איך וואָלט איהם
 אפשר געבעטען אַביסעל ברויט פֿון וואָגען, וואָלט ער מיר געגעבען. ער
 וואָלט עס מיר אודאי מיט פֿרייר געגעבען. זאָל איהם גאָט העלפֿען פֿאַר
 זיין גוטען ווילען!...

ב'בין געווען שרעקליך התגעריג, און איך האָב אסור געוואוסט וואָס
 מען הויבט אָן צו טהאָן מיט דעם אונפֿערשעהמטען אַפעטיט מיינעם.
 ב'האָב זיך געקעהרט אויף דער באַנק אַהין און אַהער און כמעט אין גאַנצען
 אַראָבגעבויען די ברוסט אויף מיינע קניע; כ'בין שיער ניט משונע געוואָרען.
 אַז ס'איז פֿינסטער געוואָרען, האָב איך זיך צוגעשלעפֿט צום ראַטהויז —
 איין גאָט ווייסט, ווי אזוי איך בין אַהין געקומען — און זיך אַנדערגעזעצט
 אויפֿן קאַנט פֿון די שטראַבעטען. ב'האָב אַרויסגעריסען אַ קעשעניע פֿון מיין

דאָק און אָנגעהויבען זי צו קייען, איבעריגענס אָהן אַ שום כונה, קוקענדיג פֿאַראַויס מיט אַ פֿינסטערער מיענע און גאַרנישט זעהענדיג. כ'האָב געהערט די קולות פֿון אַ מחנה קינדער, וואָס האָבען זיך אַרום מיר געשפּיעלט, און האָב אויך אינסמינקטיוו געהערט די טריט, ווען אימיצער איז פֿערבייגעגאַנגען לעבען מיר; ווייטער האָב איך גאַרנישט בעמערקט.

מיט אַמאָל פֿאַלט מיר איין, אַז איך וואָלט געקענט אַראָבגעהן אונטען אין איינעם פֿון די באַזאָרען און קריגען דאָרט אַ שטיק רויה פֿלייש. כ'שמעה אַלואַ אויף, געה אַרום די שטראַכטען אויף דער אַנדער זייט פֿון דעם באַזאָר-דאָך און לאָז זיך אַראָב אונטען. אַז איך בין שוין געווען גאַנץ גאַהענט לעבען דער יאָטקע, האָב איך אַ געשריי געמאַן אַרויף אויבען צו די טרעפּ צו, אַקוראַט ווי איך וואָלט דאָרט געלאָזט שמעהן אַ הונד, און גאַנץ פֿרעך האָב איך זיך דערנאָך געווענדעט צום ערשטען בעסמען קצב, וואָס איז מיר געקומען פֿאַר די אויגען.

"אַך, זייט אזוי גוט און גיט מיר אַ ביין פֿאַר מיין הונד!" האָב איך געוואָנט. "בלויז אַ ביין; ס'דאַרף קיין זאַך גיט זיין דערויף; ער זאָל גאָר האָבען וואָס צו האַלטען אין מיל."

כ'האָב געקראָגען אַ ביין, אַן אויסגעצייכענטען, קליינעם ביין, אויף וועלכען ס'איז נאָך געווען אַביסעל פֿלייש, און איך האָב איהם אַרונטער-געשמעקט אונטערן ראָק. כ'האָב דעם מאַן אזוי הערצליך געדאַנקט, אַז ער האָט מיך אָנגעקוקט מיט ערשטוינונג.

"ניטאָ פֿאַרוואָס צו דאַנקען," האָט ער געוואָנט.

"דאָך; זאָגט עס ניט," האָב איך געמורמעלט, "ס'איז זעהר פֿריינדליך פֿון אייך."

דאָס זאָגענדיג בין איך צוריק אַרויף. דאָס האַרץ האָט מיר שטאַרק געקלאַפּט.

כ'האָב זיך אַריינגע'גנב'עט אין "שמיעד-גאַנג", אזוי מיעף ווי איך האָב נאָר געקענט אַריינקומען, און איך בין געבליבען שמעהן ביי אַ טהיר צו אַ הינטער-הויף. אין ערגעץ האָט זיך גיט געזעהן קיין שום ליכט; ס'איז געווען אזוי הערליך פֿינסטער אַרום מיר; דאַן האָב איך אָנגעהויבען נאָגען דעם ביין.

ס'האָט קיין טעם גיט געהאַט; אַ שאַרפֿער ריח פֿון בלוט איז אַרויס פֿון ביין און מיר איז באלד געוואָרען גיט גוט אויף'ן האַרצען דערפֿון. כ'האָב פֿרגיבירט נאָך אַמאָל; אַז איך וואָלט עס נור געקענט איינהאַלטען אין זיך, וואָלט עס דאָך געמוזט האָבען אַ ווירקונג; וואָס איך דאַרף איז נור, עס זאָל בלייבען אין מאַגען. אַבער ס'איז מיר ווידער אַמאָל געוואָרען

איבעל. כ'בין געוואָרען ביין, האָב מיט כעס אַ ביס געטהאָן אין פֿלויש, אָבגעריסען אַ קליין שטיקעל און עס אַרונטערגעשלונגען מיט געוואַלד. ס'האָט אָבער גאָרנישט געהאַלפֿען; ווי נאָר די קליינע שטיקלאַך פֿלייש זיינען וואָרם געוואָרען אין מאַגען, זיינען זיי ליידער ווידער אַרויפֿגעקומען אין דער הויך. כ'האָב צונויפֿגעדריקט די הענד אַזוי ווי אַ משוגענער, כ'האָב אָנגעהויבען וויינען און גענאָגט און גענאָגט דעם ביין ווי אַ פֿעריקטער; כ'האָב אַזוי שטאַרק געוויינט, אַז דער ביין איז נאָס און שמוציג געוואָרען פֿון די טרעהרען, כ'האָב אַזוי געוויינט, עפעס אַזוי ווי דאָס האַרץ וואָלט מיר געהאַלטען ביים צופֿלאַצט ווערן, און טאַקי גלייך נאָכדעם האָב איך גענומען ברעכען. און דאָן האָב איך פֿערשאַלטען אַלע מעכטע פֿון דער וועלט הויך אויף'ן קול.

ס'איז שטיל, נישטאָ קיין מענש אַרום און אַרום, קיין ליכט, קיין שום גערויש, איך בין מורא'דיג אויפֿגערעגט, איך סאָפע שווער און הויך און וויין און קרייץ מיט די צייהן יעדעס מאָל, וואָס איך מוז אַרויסגעבען צוריק פֿון מיר די שטיקלאַך פֿלייש, וועלכע וואָלטען מיך אפשר געקענט אַביסעל אָנזעמיגען. אַזוי ווי ס'העלפֿט לחלוטין גאָרנישט, וויפֿיעל איך זאָל זיך ניט סטאַרען, ניב איך אַ שלידער דעם ביין צו דער טהיר, ווילד פֿאַר צאָרן, אָנגעפֿילט מיט אַ ביטערן האַס. איך שריי און סטראַשע דעם הימעל, הייזערדיג און פֿערביסען רוף איך אויס נאָט'ס נאָמען און קרים אויס די פֿינגער מיינע אַזוי ווי גענעל פֿון אַ ווילדע חיה...

ס'איז שטיל.

איך ציטער פֿאַר אויפֿרעגונג און פֿערגליווערטקייט, כ'שטעה נאָך אַליץ אויף דעם זעלבען אָרט, שילמענדיג, שימפֿפענדיג און שלוכצענדיג נאָך דעם שטאַרקען געוויין, דערשלאָגען און צוכראַכען נאָך דעם משוגע'נעם אויסברוך פֿון צאָרן. אפשר אַ גאַנצע שמונדע שטעה איך אַזוי און שלוכץ און רייד אין דער שטיל און האַלט זיך פֿעסט צו אַן דער טהיר. דערנאָך דערהער איך שטימען, אַ שמועס צווישען צוויי מענער, וועלכע זיינען אַרײַנגעקומען אין דעם „שימעד-גאַנג". .. איך געה אַוועק פֿון דער טהיר, שלעפֿ זיך פֿערביי די ווענד פֿון די הייזער און קום ווידער אַרויס אין די בעלייכטעטע גאַסען. בשעת איך געה אַרונטער מיט יונגבאַקען, הייבט מיין מוח פֿלוצלונג אָן צו אַרבייטען אין אַ מאָדנער ריכטונג. ס'פֿאַלט מיר איין, אַז די קלענליכע בודקעס אונטען ביים ברעג מאַרק, די קלייטלאַך מיט שמאַף און די הילצערנע קראָמען מיט אַלטע, געטראָגענע קליידער — אַז דאָס אַלעס איז אַ שאַנד-פֿלעק פֿאַר דער דאָזיגער געגענד! זיי פֿערדאַרבען דעם אויסזעהען פֿון דעם גאַנצען פֿלאַץ און פֿיהרען איבער די גאַנצע שטאָרט, פֿע! אַרונטער מיט

דעם שמוץ! און איך האָב מיר ביי מיר אין געדאנקען געמאכט אַ חשבון, וויפֿעל עס וואָלט אַ שטייגער געקענט קאָסטען, אַוועקצורוקען דאָס געאָ-גראַפֿישע אינסטיטוט, יענע שעהנע געביידע, וועלכע האָט צוגעצויגען מיין אויפֿמערקזאָמקייט יעדעס מאָל, וואָס איך בין דאָ פֿערבייגענאָנגען. אזאָ סאָרט אַוועקרוקען וואָלט זיך פֿילייכט ניט געלאָזט מאַכען פֿאַר ווייניגער ווי 70 אָדער גאָר 72 טויזענד קראָנען, — אַ היבשע סומע, דאָס מוז מען מודה זיין, על כל פנים אַ היבשעס טאַשענ-געלד, האָ האָ, פֿאַר אַן אָנהויב, ניין? און איך האָב אַ שאַקעל געטהאָן מיט מיין פּוסמען קאַפּ און צוגע-געבען, אז פֿאַר אַן אָנפֿאַנג איז עס גאָר נישקשה פֿון אַ טאַשענ-געלד, איך האָב נאָך אַלץ געציטערט מיט'ן גאַנצען קערפּער און ווען ניט ווען האָב איך נאָך טיעף געשלוכצט נאָד'ן וויינען.

מיר האָט זיך געדוכט, עפעס אזוי ווי איך וואָלט שוין מעהר קיין סך לעבען ניט געהאַט אין זיך, אָקוראַט ווי איך וואָלט שוין געפֿייִלט אויף'ן לעצמען לעכעל פֿון מיין לעבענס-פֿייִעל. דעם אמת זאָגענדיג איז דאָס מיר געווען אַלץ איינס, עס זאָל מיך גאָר אָנהויבען אַרען! אַדרבה, איך בין אַרונטער די שטאַדט, צום האַפֿען, אַלץ ווייטער אַוועק פֿון מיין צימער. וואָס פֿאַר אַ חילוק איז דאָס פֿאַר מיר? פֿון מיינעטוועגען וואָלט איך זיך געקענט אויסציהען דאָ אויף דער ערד, אום צו שטאַרבען. די שמערצען האָבען מיך וואָס ווייטער אַלץ מעהר פֿערהאַרמעוועט, ס'האָט מיך גאַרנישט געאַרט; ביי מיר אין פֿום האָט עס געצויגען און געקלאַפּט; מיר האָט זאָגאַר אויסגעוויזען, עפעס אזוי ווי דער שמערץ וואָלט זיך געצויגען אַרויף ביז די גראַבע פֿלייש פֿון מיין קניע, און ניט אַמאָל דאָס האָט מיר בעזאָנדערס וועה געטאָהן. כ'האָב שוין ערגערס דערפֿון אויסגעהאַלטען. איך בין אַראָבגעקומען צום אייזענבאַהן-פּלאַץ. קיין פֿערקעהר, קיין שום ליאַרם, נאָר וואו ניט וואו זעהט זיך אַ מענש, אַ לאַסט-טרעגער אָדער אַ מאַטראָן, וואָס געהט אַרום אַהין און אַהער מיט די הענד אין די טאַשען. מיט אַמאָל קומט מיר אַנטקעגען אַ הינקעדיגער מאַן, וועלכער קומט מיך אָן מיט אַ פֿערגליווערטען בליק. אינסטינקטיוו שמעל איך איהם אָב, מאַך אַ קרומע מיענע און טהו איהם אַ פֿרעג, צי די „נאָנע" איז שוין אָבערפֿאַהרען. און בעת מעשה האָב איך זיך ניט געקענט איינהאַלטען, און געדיכט אונטער דעם מאַן'ס נאָז האָב איך צוגויפֿגעדרעהט די פֿינגער און געזאָגט: צום טייפֿעל, יאָ, די „נאָנע!" די „נאָנע", אין וועלכע איך האָב זיך גאָר פֿערגעסען! דער געדאַנק אָבער וועגען איהר איז פֿונדעסט-וועגען דאָך געלעגען אונבעוואוסטערהייט ביי מיר אין מוח, כ'האָב זיך נאַר ניט וויסענדיג אַרומגעטראָגען מיט איהם.

יא, נאָט בעהיט, די „נאָנע“ איז יעדענפאלס שוין מעהר נימאָ דאָ.
 ער קען מיר, הייסט עס, ניט זאָגען וואוהין זי איז געפֿאָהרען?
 דער מאַן איז זיך מיטש, שמעהט אויפֿ'ן לאַנגען פֿוס און האַלט
 דעם קורצען אין דער לופֿטען! דער קורצער פֿוס האָט זיך אַביסעל
 געשאַקעלט.

„ניין,“ זאָגט ער, „איהר ווייסט אפשר מיט וואָס זי איז געווען גע-
 לאַדען?“

„ניין,“ האָב איך געענטפֿערט.

אַבער איצט האָב איך זיך אין גאַנצען פֿערגעסען אָן דער „נאָנע“
 און אַ פֿרעג געמעהאָן דעם מאַן, ווי ווייט ס'קען זיין ביז האַלמעסמראַנד.
 אין גוטע, אַלטע געאָגראַפֿישע מיילען בערעכענט.

„ביז האַלמעסמראַנד? כ'מיון...“

„אַדער ביז בעבלונגסנעז?“

„וואָס האָב איך איך געוואַלט זאָגען? כ'מיון, אַז ביז האַלמעס-“

מראַנד איז...“

„אַה, הערט אַקאַרשט, איידער איך פֿערגעס עס,“ האָב איך איהם
 ווידער איבערגעשלאָגען די רייד, „וויילט איהר אזוי גוט ווין און מיר געבען
 אַ קליין שטיקעל טאַבאַק, נור אַ קליין ברעקעלע!“

כ'האָב געקראָגען דעם טאַבאַק, געראַנקט דעם מאַן זעהר וואַרים
 און איך בין זיך אוועק מיין וועג. דעם טאַבאַק האָב איך ניט בענוצט,
 נאָר גלייך אַרײַנגעלייגט אין קעשענע. דער מאַן האָט נאָך אַלץ ניט
 אַראָבגעלאָזט קיין אויג פֿון מיר, אַט אַפֿנים איך בין איהם עפעס ניט
 געפֿעלען; וואו איך בין געגאַנגען און געשמאַנען, האָב איך דעם דאָזיגען
 מיסמרויאישען בליק געהאַט הינטער מיר, און ס'איז מיר גאָר נישט אַנגע-
 נעהם געווען פֿערפֿאַלגט צו ווערען פֿון אַט דעם מענשען. כ'קעהר זיך
 אום, שלעפֿ זיך ווידער צו צו איהם. קוק איהם אָן און זאָג:
 „נאַדלער“.

נור דאָס דאָזיגע איינציגע וואָרט: נאַדלער, ווייטער גאָר נישט. כ'קוק
 איהם אָן מיט אַ פֿערגליווערטען בליק, בשעת איך זאָג עס, כ'האָב
 געפֿיהלט, אַז איך האָב איהם מורא'דיג אַנגעקוקט; מיר האָט זיך געדוכט,
 אַקוראַט ווי איך וואַלט איהם אַנגעקוקט מיט'ן גאַנצען קערפֿער. אַנשטאַט
 בלויז מיט די אויגען. נאָכדעם אַז איך האָב אויסגערעדט דאָס דאָזיגע
 וואָרט, בלייב איך שטעהען אויף אַ רגע. דערנאָך כאַפֿ איך זיך ווידער
 אַרויף אויפֿ'ן אייזענבאַהן-פּלאַץ. דער מאַן האָט קיין וואָרט ניט אויסגע-
 רעדט, נאָר ער האָט פֿון מיר קיין אויג ניט אַראָבגענומען.

נאדלער? פלוצלינג בין איך שמעהן געבליבען. יא, דאס איז דאך מיר גלייך איינגעפאלען: אָם דעם קאליקע האָב איך שוין ערגעץ-וואו געטראָפֿען. אויבען ביי דער „גרענעץ“, אין אַ שעהנעם פֿריה-מאָרגען; כ'האָב דאָן מיין וועסט פֿערזעצט. ס'האָט זיך מיר געדוכט, עפעס אַזוי ווי אַ גאַנצע אייביגקייט וואָלט שוין געווען אַריבער ווייט יענעם מאָג. אַזוי ווי איך שמעה און טראַכט נאָך וועגען דעם — אָנגעשפּאַרט אָן אַ וואַנד פֿון אַ הויז אויפ'ן קאָלץ פֿון דעם פּלאַץ און דער האַונער-גאַדע — ווער איך פּלוצלינג אַ דערשראָקענער און סטאַרע זיך אַוועקצו-קריכען פֿון דאַנען. אָבער אַזוי ווי איך קען זיך פֿון אַרמ נים ריהרען, קוק איך דרייט פֿאַראַויס און וואַרף אַוועק יעדע שעהמעדיגקייט אָן אַ זייט, ס'איז קיין אַנדער ברירה נים געווען — איך שמעה פנים אל פנים אַנטקעגען דעם „קאָמאַנדיר“.

איך קריג אָן אַונבעשרייבליכע עוות אין מיר און גיב זאָגאַר אַ טראַם פֿאַראַויס, כדי צוציהען זיין אויפֿמערקזאַמקייט. און דאָס טהו איך נים חלילה, כדי צו דערוועקען זיין מיטלייד, נאָר אום זיך אַליין אויסצו-לאַכען, זיך אַליין מאַכען צו שאַנד און צו שפּאַם; כ'וואָלט זיך דאָ אין מיטען גאַס אַנדערגעוואָרפֿען און דעם „קאָמאַנדיר“ געבעטען, ער זאָל איבער מיר אַריבערגעהען, מיר אויפ'ן פנים אַרויפֿטרעטען. איך זאָג איהם אפילו קיין „נומען אַווענד“ נים.

דער „קאָמאַנדיר“ האָט אפשר געהאַט אָן אַהונג, אַז מיט מיר איז עפעס נים גלאַט, ער האָט גענומען געהן אַביסעל לאַנגזאַמער, און כדי איהם אָבצושטעלען, רופ איך זיך אָן:

„איך וואָלט שוין ביי אייך געווען אַן וואָלט אייך וואָס עס איז געבראַכט, אָבער עס איז נאָך אַלץ קיין רעכטס נים אַרויס.“
 „אַזוי?“ זאָגט ער מיט אַ פֿראַגע. „איהר האָט עס אַלואַ נאָך נים געענדיגט?“

„ניין. איך האָב עס נאָך נים געענדיגט.“
 דורך דעם „קאָמאַנדיר'ס“ פֿריינדליכקייט זיינען מיר פּלוצלינג די טרעהרען געקומען אין די אויגען און איך טהו זיך אָן אַ כח און גיב אַ הוסט, כדי זיך צו פֿערהאַרטעווען. דער „קאָמאַנדיר“ קוקט מיך אָן.
 „האָט איהר כאַטש דערווייל פֿון וואַנען צו לעבען?“ פֿרעגט ער.
 „ניין, דאָס אויך נים,“ זאָג איך, „כ'האָב נאָך היינט נים געגעסען, אָבער...“

„ואל נאמ אָבהימען, דאָס געהט דאָך נים, איהר קענט דאָך נים
שטארבען פֿון הונגער, מענטש וואָס איהר זייט!“ רופט ער זיך אָן אין
געהמט זיך פֿלוצלינג צו דער מאַש.

אַצונד דערוועקט זיך אין מיר דאָס געפֿיהל פֿון שעהמעדיגקייט, איך
פֿאל צוריק צו דער וואַנד פֿון הויז און האַלט זיך פֿעסט אָן אין זעה, ווי
דער „קאָמאָדיר“ זוכט ביי זיך אין ביימעל; אָבער איך זאָג גאַרנישט.
ער גיט מיר אַ בילעט פֿון צעהן קראַנען. גאַר אַהן מענות — ער גיט
מיר גאַנץ איינפֿאַך אַ בילעט פֿון צעהן קראַנען. אין דערוועלבער צייט
ווידערהאַלט ער, אַז איך קען דאָך נים אויסגעהן פֿאַר הונגער.
כ'האַב עפעס אַרויסגעשטאַמעלט אַ תירוץ און האָב דעם בילעט
נים צוגענומען, גלייך אויף שמעל. ס'איז שענדליך פֿון מיר... ס'איז אויך
צופֿיעל... .

„מאָכט עס שנעל!“ זאָגט ער און דערלאַנגט אַ קוק אויף זיין וויגער.
„כ'האַב דאָ געוואַרט אויף'ן צוג; איצט הער איך, ווי ער קומט.“
כ'האַב גענומען דאָס געלד; כ'בין געווען געלעהמט פֿון פֿרייד און
האַב קיין שום וואַרט נים אויסגערעדט, אפילו קיין דאַנק האָב איך איהם
דערפֿאַר נים געזאָגט.

„איהר האָט זיך נים וואָס צו שעהמען דערפֿאַר“, רופט זיך דער
„קאָמאָדיר“ ענדליך אָב: „איהר קענט דאָך שרייבען דערפֿאַר.“
און ער איז זיך אַוועקגעגאַנגען.

אַז ער איז אָבגעגאַנגען אַ פֿאַר טריט. האָב איך זיך דערמאָהנט, אַז
איך האָב איהם אפילו נים אַמאָל געדאַנקט פֿאַר זיין הילף. כ'האַב
געפרוּאוּט איהם אָניאַנען, האָב איך אָבער נים געקענט געהן שנעל
גענוג, מיינע פֿיס זיינען געווען ווי אונטערנעהאַקט, און איך בין שיער,
שיער נים געפֿאַלען אויף'ן פנים. ער האָט זיך אַלץ מעהר דערווייטערט
פֿון מיר. נו, האָב איך אויפֿגעגעבען דעם פּלאַן און געוואַלט איהם
נאָכרופֿען, האָב איך אָבער גאַר קיין מוט נים געהאַט דערצו, און אַז
איך האָב מיר שוין ענדליך געמאַכט האַרץ און איהם גערופֿען, איינמאָל,
צוויימאָל גערופֿען, איז ער שוין געווען צו ווייט אַוועק, און די שטימע
מיינע איז געווען צו שוואַך.

איך בין געשמאַנען אויף'ן טראַטואַר און האָב איהם נאָכגעקוקט און
געוויינט שמיל פֿאַר זיך. אַזאַ זאַך איז מיר נאָך נים פֿאַרגעקומען, האָב איך
צו מיר אַליין געזאָגט. ער האָט מיר געגעבען 10 קראַנען! כ'בין צוריק-
געגאַנגען און האָב זיך אַנידערגעשמעלט דאָרט, וואו ער איז געשמאַנען.
און האָב גענומען נאָכמאַכען אַלע זיינע בעוועגונגען. און איך האָב געהאַלבען

דעם בילעט פֿון צעהן קראָנען פֿאַר די אויגען, איהם בעקוקט פֿון ביידע זייטען און אָנגעהויבען שילמען — אויף'ן קול צו שילמען, וואָס עס איז מאַקי אזוי, — ס'איז געווען אַ צעהן קראָנען-בילעט.

באלד נאָכדעם — אפשר ערשט זעהר לאַנג נאָכדעם, ווייל עס איז שוין אומעסום געווען גאַנץ שטיל — בין איך — אסור צי איך ווייס ווי אזוי — געשמאַנען לעבען נומער 11 מאַמענטאָרען. אז איך בין געשמאַנען אַ רגע און האָב זיך בעטראַכט און זיך דעריבער געוואונדערט, בין איך צום צווייטען מאל אַריין אין דיווער טהיר, דירעקט אין דעם „רעסטאָראַן און לאַדזשירי-הויז פֿאַר ריווענדע". דאָ האָב איך געבעטען מען זאָל מיר צונעהמען, און איך האָב גלייך געקראָנען אַ בעט.

דינסטאָג.

זונענשטין און שטילקייט, אַ וואונדערבאַרער קלאָרער טאָג. דער שנעע איז פֿערשוואונדען; איבעראַל לוסט און לעבען און פֿריויליכע פנים/ער, שמייכעל און געלעכטער. פֿון די פֿאַנטאַנען זיינען אויפֿגעשטיגען די וואַסער-שמראַהלען, בעגילדעט פֿון דער זון, בלויליך פֿון דעם בלויען הימעל. . .

אַרום מיטאַג-צייט בין איך אַרויס פֿון מיין לאַדזשי אין דער טאַמענטאָרע, וואו איך האָב נאָך געוואוינט, און בין אַוועק אין שמאַדט אַריין. איך בין געווען זעהר אויפֿגעלעגט און דעם גאַנצען נאַכמיטאָג האָב איך זיך אַרום-געיאָגט אין די לעבעדיגסטע גאַסען און בעטראַכט די מענשען און וואָס זיי טהוען. נאָך פֿאַר 7 אַזויגער אָווענדס האָב איך געמאַכט אַ שפּאַציר נאָך דעם סיינט אַלאַף-ס-פּלאַץ און בנגבה געכאַפט אַ קוק אויבען אויף די פֿענסטער פֿון נומער 2. אין אַ שעה אַרום דאַרף איך זיך מיט איהר זעהן! די גאַנצע צייט בין איך אַרומגעגאַנגען אין אַ לייכטער, וואונדערבאַרער אַנגסט. וואָס וועל איך אַשטייגער זאָנען? וואָס וועל איך זאָגען, אז זי וועט פֿון די טרעפּ אַרונטערקומען? גוטען אָווענד, פֿריויליך? אָדער בלויז אַ שמייכעל טהאָן? כ'האָב אָנגעמאַכט ביי מיר יוצא צו זיין מיט'ן שמייכעל. פֿערשטעהט זיך, אז איך וועל זיך טיעף פֿערנייגען פֿאַר איהר.

פֿערשעהמט אַביסעל, וואָס איך האָב נאָר קיין צייט ניט און בין שוין אזוי פֿריה דאָ, האָב איך זיך אוועקגעמאַכט, בין אַרומגעגאַנגען אַ וויילע אין דער קאַרל יאָהאַן גאַס אַרויף און אַראָב, און איך האָב קיין אויג ניט אַראָבגענומען פֿון דעם אַניווערויטעמס-זויגער. אַז עס האָט געשלאָגען 8, בין איך ווידער אַרויף מיט דער אַניווערויטעמס-גאַס. אויף'ן וועג געהענדיג איז מיר אַרויף אויף'ן זינען, אַז איך קען נאָך אַפּשר פֿערשפּעיטונגען מיט אַ פּאָר מינוטען, און איך האָב גענומען געהן אַזוי שנעל ווי איך האָב נור געקענט. דער פֿוס מיינער האָט מיר זעהר וועה געטהאָן. ווימער האָט מיר גאַרניט געפֿעהלט.

איך האָב זיך אָבגעשטעלט ביים פֿאַנטאַן און אַביסעל אָבגעצויגען דעם אָטהעם; אַ היבשע וויילע בין איך דאָרט געשטאַנען און האָב אַרויפֿגעקוקט צו די פֿענסטער אין נומער 2; אָבער זי איז ניט געקומען. נו מילא, איך קען דאָך וואַרטען; וואָס האָב איך דאָ קיין צייטניט? אַפּשר איז זי פֿערהאַלטען געוואָרען דורך וואָס עס איז. און איך האָב ווידער געוואַרט. צי איז דאָס אין גאַנצען ניט אַקאַרשט בלויז אַ חלוּם? וואָס זשע, די ערשטע בענעגעניש מיט איהר איז דאָך על כל פנים ניט געווען קיין איינבילדונג פֿון מיין זייט? אַט אזוי האָב איך גענומען טראַכטען וועגען דעם און איך האָב אויף קיין פֿאַל ניט געקענט וויסען אויף זיכער, וואו איך האַלט פֿאָרט דערמיט.

„הם!“ האָט אימיצער אַ מאַך געטהאָן הינטער מיר. איך האָב עס געהערט, כִּ'האָב אויך געהערט לייכטע טריט לעבען מיר; אָבער איך האָב זיך ניט אומגעדרעהט. נאָר געקוקט גלייך אויף די גרויסע טרעפּ אַנטקעגען מיר.

„נומען אַווענד!“ האָט מען געוואָגט. איך פֿערנעס אַ שמייכעל צו טהאָן, כִּ'נעהם זאָגאַר ניט אַרויטער גלייך אויף'ן שמעל מיין הוט, נאָר איך שמעה און וואונדער זיך, וואָס זי קומט פֿון יענער זייט. „איהר האָט לאַנג געוואַרט?“ פֿרעגט זי און סאָפעט צו אַביסעל נאָך'ן שנעלען גאַנג.

„ניין, גאַרניט לאַנג, כִּ'בין ערשט די רגע געקומען,“ האָב איך געענטפֿערט.

„און אַחוץ דעם, וואָס וואַלט עס אַשטייגער געשאַרט, ווען איך וואַלט דאָ לאַנג געוואַרט? איבעריגענס האָב איך געמיינט, אַז איהר וועט אָנקומען נאָר פֿון אַן אַנדער זייט.“

„איך האָב אונטערגעפֿיהרט מאַמאָן צו אַ פֿאַמיליע, זי איז היינט אַווענד
ניט אין דערהיים.“

„אַז—זוי?“ האָב איך געזאָגט.

אַצונד האָבען מיר ניט ווילענדיג אָנגעהויבען געהן. ביים ברעג גאָס
שמעהט אַ פּאָליציי-מאַן און קוקט אונז אָן.

„אַבער וואוהין געהן מיר דען אייגענטליך?“ רופֿט זי זיך אָב און
בלייבט שמעהן.

„וואוהין איהר ווילט, נור וואוהין איהר ווילט.“

„אויף, יאָ, אָבער ס'איז אזוי שווער דאָס אַליין צו בעשטימען.“
פּויע.

דאָן זאָג איך, בלויז אום וואָס עס איז צו זאָגען:

„אויבען ביי אייך איז פֿינסטער, זיי איך זעה.“

„יאָ, אַך יאָ!“ האָט זי געענטפֿערט מיט אַ לעבעדיגען טאָן. „דאָס
דיענסט-מידעל האָט אויך געקראָגען ערלויבעניש אַרויסצוגעהן. איך בין
אַלץ איינע אַליין אין דערהיים.“

מיר שמעהען ביידע און קוקען אַרויף צו די פֿענסטער אין נומער 2,
אַקוראַט ווי קיינער פֿון אונז וואָלט זיי פֿריהער קיינמאָל ניט געזעהן.

„קענען מיר אקאַרשט ניט אַרױפֿגעהן צו אייך?“ האָב איך זיך
אַבגערופֿען. „איך וועל זיך זעצען גאָהענט ביי דער טהיר, אויב איהר
ווילט.“

איצט אָבער האָב איך געציטערט פֿאַר אויפֿרעגונג און האָב שמאַרק
חרטה געהאַט דערויף, וואָס איך בין געווען אזוי פֿרעך. אַשטייגער, ווען זי
ווערט ברוגו און געהט אַוועק פֿון מיר? ווען איך זאָל זי שוין מעהר אין
די אויגען ניט זעהן? אָה, דער קלעגליכער אַנצוג, וואָס איך טראָג!
פֿערצווייפֿעלט האָב איך געוואַרט אויף איהר ענטפֿער.

„איהר דאַרפֿט אויף קיין פֿאַל ניט זיצען לעבען טהיר, זאָגט זי. זי
רעדט גראָד צערטליך און זאָגט גענוי די ווערטער: איהר דאַרפֿט אויף
קיין פֿאַל ניט זיצען לעבען טהיר.
מיר זיינען אַרױפֿגעגאַנגען.“

אין דרויסען אויף די טרעפֿ, וואו ס'איז געווען פֿינסטער, האָט זי
מיר גענומען פֿאַר'ן האַנד און מיך געפֿיהרט. איך דאַרף גאַרניט זיין
אַזוי שטיל, האָט זי געזאָגט, איך קען ריידען. מיר זיינען אַרױפֿגעגאַנגען.
בעת זי האָט אָנגעצונדען אַ ליכט — ניט קיין לאַמפֿ, נאָר אַ ליכט —
בשעת זי האָט דאָס דאָזיגע ליכט אָנגעצונדען, האָט זי מיט אַ קורצען
געלעכטער געזאָגט:

"אצונד אָבער דאַרפֿט איהר מיך ניט אָנקוקען. אוף, כ'שעהם זיך!
 אָבער איך וועל עס קיינמאָל מעהר ניט מהאָן!"
 "וואָס וועט איהר קיינמאָל מעהר ניט מהאָן?"
 "קיינמאָל מעהר. . . ניין, וואָל מיך גאָט אָבהיטען. . . כ'וועל איך
 קיינמאָל מעהר ניט קושען."

"טאָקי ניט?" האָב איך געוואָגט, און מיר האָבען זיך ביידע צולאַכט.
 איך האָב אויסגעשטרעקט די אַרעמס נאָך איהר, זי איז אָבגעשפרונגען
 אָן אַ זייט, האָט זיך אַריבערגעכאַפט אויף דער אַנדער זייט מיט. אַ רגע
 האָבען מיר זיך אָנגעקוקט איינע די אַנדערע, דאָס ליכט איז געשטאַנען
 צווישען אונז.
 "פרוואוט אַקאָרשט, אויב איהר וועט מיך קענען כאַפען," האָט זי
 געוואָגט.

און מיט אַ הויכען געלעכטער האָב איך זיך געסטאַרעט זי צו כאַפען.
 בשעת זי איז אַרומגעלאָפֿען, האָט זי אויסגעטהאָן דעם שלייער און
 אַרונטערגענומען דעם הוט פֿון קאָפּ; איהרע פֿונקלענדע אויגען זיינען
 געווען אויסגעשמעלט אויף מיר און זיי האָבען נאָכגעקוקט יעדען ריהר
 מיינעם. איך האָב געמאַכט אַ נייע פּראָבע, האָב זיך פֿערטשעפעט אָן
 דעם טאַפעט און בין געפֿאַלען; מיין צוקאַליעטשעמער פֿוים האָט מיך שוין
 מעהר ניט געוואָלט טראָגען. אין גרויסער פֿערלעגענהייט האָב איך זיך
 אויפֿגעהויבען פֿון דער ערד.

"גאָט, ווי רויט איהר זייט דאָ אַביסעל געוואָרען!" האָט זי געוואָגט.
 "ס'איז אָבער אויך געווען שטאַרק אונגעשיקט פֿון איד.".
 "יא, ס'איז ווירקליך אזוי געווען," האָב איך געענטפֿערט.
 און מיר האָבען ווידער אָנגעהויבען אַרומלויפֿען איבער'ן שטוב.
 "כ'מיין, איהר הינקט."

"יא, כ'מיין אויך, אז איך הינק צו אַביסעל, אָבער טאָקי נור
 אַביסעלע."

"דאָס לעצטע מאָל האָט איהר געהאַט אַ פֿערוואונדעטען פֿינגער, און
 איצט האָט איהר אַ שלעכטען פֿוים; שרעקליך, וואָס פֿאַר פּלאַגען איהר
 האָט עס אַביסעל."

"אך יא, מיט אַ פֿאַר טעג צוריק בין איך איבענגעפֿאַהרען געוואָרען."
 "איבערגעפֿאַהרען? ווידער שכור? ניין, וואָל גאָט אָבהיטען, יונגער
 מאן, וואָס פֿאַר אַ לעבען פֿיהרט איהר פֿאַרט!" זי האָט געסמראַשעט מיט'ן
 פֿינגער און זיך אָבגעשמעלט מיט אַן ערנסטער מיענע. "אלא, לאַמיר זיך
 זעצען!" האָט זי געוואָגט. "ניין, ניט ביי דער טהיר; איהר זייט שוין צופֿיעל

צוריקגעהאלמען; אהער-צו; איהר דאָרט, און איך דאָ, אָם אַזוי, יאָ!.. און! ס'איז לאַנגווייליג צו האָבען צו טהאָן מיט צוריקגעהאלמענע, שעחמע-דיגע מענשען! מען מוז דאָן אַלצדינג אַליין טהאָן און זאָגען; אין קיין זאך העלפֿען זיי אייך נישט צו, איהר וואָלט, למשל, גאַנץ גוט נעקענט אָנשפּאַרען דעם אָרים אייערן אויפֿן דער פּאַרענטשע פֿון מיין שמוהל; דאָס האָט איהר דאָך אַליין געמעגט וויסען, מיין איך. אָבער רעדט מיר נאָר אַקאַרשט נישט איין, אַז איהר זייט תמיד אַזאַ נעביכעל; ווען איהר וואָלט גור קיין מורא נישט געהאַט! איהר זייט געווען גענוג פֿרעך, בעת איהר זייט שכור געווען און איהר זייט מיר נאָכגעגאַנגען און מיך געפּלאַגט מיט אייערע גייסטרייכע איינפֿלעע; איהר פֿערלירט אייער בוך, פֿרייליין, איהר פֿערלירט גאַנץ בעשטימט אייער בוך, פֿרייליין! האָ, האָ, האָ! פֿע, דאָס איז ווירקליך געווען מיאוס פֿון אייער זייט!"

דערשלאָגען און פֿערלאָרען בין איך געזעסען און האָב זי אָנגעקוקט. דאָס האַרץ האָט מיר געקלאַפּט ווי מיט האַמערס; דאָס בלוט האָט מיר אַזוי געקאַכט אין די אַדערן, וואָס פֿאַר אַ וואונדערבאַרעם געפֿיהל!

"פֿאַרוואָס זאָגט איהר גאָרנישט?"

"ווי זיס איהר זייט," האָב איך זיך אָבגערופֿען. "כ'זיך גאַנץ איינפֿאַך און לאַז זיך פֿון אייך בעהערשען, פֿאַלשמענדיג בעהערשען. . . ס'לאַזט זיך גאָרנישט מאַכען דאַנגענען. . . איהר זייט דאָס מערקווירדיגסטע וועזען, וואָס איך האָב ווען עס איז. . . צייטענווייז שטראַהלען אייערע אויגען אַזוי, ווי איך האָב נאָך קיינמאַל אַזוינס נישט געזעהן, זיי זעהען אויס ווי בלומען. . . ווי? ניין, ניין, כ'מין נישט ווי בלומען, נאָר. . . כ'בין אַזוי מוראדיג פֿערליעבט אין אייך, און דאָס איז אַזוי נאַריש. . . גרויסער גאַט, נאַטירליך, ס'האַט פֿאַר מיר קיין שום זיגן נישט. . . ווי הייסט איהר? אַצונד מוזט איהר מיר ווירקליך זאָגען, ווי איהר הייסט. . ."

"ניין, ווי הייסט איהר פֿאַרט? גאַט, איצט האָב איך עס כמעט ווידער פֿערנעסען! נעכטען האָב איך אַ גאַנצען טאַג מכח דעם געטראַכט, אייך צו פֿרעגען, יאָ, ס'הייסט נישט גראַד אַ גאַנצען טאַג, נאָר. . ."

"איהר ווייסט, ווי איך האָב אייך גערופֿען? איך רופֿ אייך איליאַיאַלי. ווי געפֿעלט עס אייך? אַזאַ שוועבענדיגער קלאַנג. . ."

"איליאַיאַלי?"

"יאָ. . ."

"דאָס איז אַ פֿרעמדע שפּראַך?"

"הם, ניין, דאָס אייגענטליך נישט."

"יאָ, ס'קלינגט גאָר נישט מיאוס. . ."

נאך אסך מענות האָבען מיר זיך איינע די אנדערע געזאָגט אונזערע נעמען. זי האָט זיך אנדערגעזעצט לעבען מיר אויף דער קאנאפע און דעם שמוהל האָט זי אוועקגערוקט מיט'ן פֿוס. דערנאָך האָבען מיר ווירער אָנגעהויבען פֿליידערן.

"היינט אָווענד האָט איהר זיך אויך אָבגעראָוירט," האָט זי געזאָגט. "אין גאנצען גענומען זעהט איהר אביסעל בעסער אויס איידער דאָס לעצטע מאָל, אָבער טאָקי נור אביסעלע; ווערט נור ניט שטאַלץ ביי זיך... ניין, דאָס לעצטע מאָל זייט איהר ווירקליך געווען צו שפל. צו אַלע צרות האָט איהר נאָך געהאַט אַ שמוציגע שמאַטע אַרום פֿינגער. און אין אַזא מין הילוך האָט איהר ניט אנדערש נאָר געוואָלט געהן מיט מיר ערגעץ-וואו טרינקען אַ גלעזל וויין. אַ שעהנעם דאַנק!"

"אַלואַ צוליעב מיין קלעגליכען אויסזעהן האָט איהר מיט מיר ניט געוואָלט געהן?" האָב איך געפֿרעגט.

"ניין," האָט זי געענטפֿערט און אַראָבגעקוקט אויף דער ערד.

"ניין, גאָט ווייסט, ס'איז ניט געווען מחמת דעם! כ'האָב ניט אַמאָל

געטראַכט דערפֿון!"

"הערט אויס," האָב איך געזאָגט, "איהר מוזט אודאי לעבען אין טעות

און מיינען, אַז איך קען לעבען און זיך אָנטהאָן ווי מיין האַרץ גלוסט? ווי?

אָבער ב'קען דאָס ניט, כ'בין זעהר, זעהר אַרס."

זי האָט מיך אָנגעקוקט.

"איהר זייט אַרס?"

"יא, כ'בין דאָס, ליידער."

פּוּזע.

"יא, דו ליעבער גאָט, איך בין אויך אַרס," האָט זי זיך אָבגערוּפֿען

מיט אַ דרייסטען מאַך מיט'ן קאַפּ.

יעדעס וואָרט איהרס האָט מיך בערווישט, האָט מיר געטראָפֿען ווי אַ

טראָפֿען וויין אין האַרצען. איהר טבע, אָנצובויגען אביסעל דעם קאַפּ אָן

אַ זייט און זיך צוהערן, בשעת איך האָב עפעס געזאָגט, האָט מיך

ענטזיקט. כ'האָב געפֿיהלט ווי דער אַטהעם איהרער שלאָגט מיר אין

פנים אַרײַן.

"איהר ווייסט," האָב איך געזאָגט, "אַז... אָבער איהר דאַרפֿט ניט

בייז ווערן... נעכטען ביינאַכט, בשעת איך בין געגאַנגען שלאָפֿען,

האָב איך אַט דעם אַרס אויסגעלייגט פֿאַר אייך... אַט אַזוי... אַקוראַט

ווי איך וואָלט אייך געהאַט דערין... און אַזוי בין איך אַנשלאָפֿען

געוואָרען..."

„אזוי—וי? דאָס איז שעהן געווען!“ פּוּוּע. „אַבער אזא זאך קענט איהר דאָך אוראי נור טהאָן פֿון דער ווייטענס, ווייל. . .“
 „איהר גלויבט גאָר ניט, אז איך וואָלט עס אזוי, פֿון נאָהענטען אויך געקענט?“

„ניין, כ'גלויב עס ניט.“

„נאָ! פֿון מיר קענט איהר אַלצדינג ערוואַרטען.“ האָב איך געזאָגט און זי אַרומגענומען מיט'ן אָרים.
 „ווירקליך?“ האָט זי נור געזאָגט.

ס'האָט מיך פֿערדראָסען, כמעט בעליידיגט, וואָס זי האָט מיך געהאַלטען פֿאַר צו אַנשטענדיג; כ'האָב געקראָגען קוראָזש, זיך געמאַכט האַרץ און זי אָנגענומען פֿאַר'ן האַנד. אַבער זי האָט שטילערהייט אַרויסגעצויגען איהר האַנד און זיך אַביסעל אוועקגערוקט פֿון מיר. דאָס האָט ווידער אַמאָל אַבגענומען ביי מיר דעם מוטה, כ'האָב זיך פֿערשעהמט און גענומען קוקען צום פֿענסטער. אין דער אמת'ן האָב איך דאָך אויסגעזעהן צו שרעקליך, ווי איך בין דאָ אזוי געזעסען; ווי האָב איך גאָר געקענט האָבען די העוה זיך איינצובילדען אַזעלכע זאַכען; ס'וואָלט עפעס אַנדערש געווען, ווען איך געפֿין זי דעמאָלט, ווען איך האָב נאָך אויסגעזעהן ווי אַ מענש, אין מיינע גומע מעג, בשעת איך האָב נאָך ווייניגסטענס געהאַט וואָס עס איז, אויף וואָס צו בויען. כ'האָב זיך געפֿיהלט זעהר דערשלאָגען.

„אַצונד זעהט!“ האָט זי געזאָגט, „זעהט כאָטש וואָס איהר זייט: מיט איין איינציגען קנייטש מיט'ן שמערן קען מען אייך פֿון אַמאָל אַראַב-וואַרפֿען, איהר פֿערשעהמט זיך, אז מען רוקט זיך נור אַ קאַפּעלע אָב פֿון אייך. . .“
 זי האָט זיך צולאַכט מיט אַ ביטערן, גנב'ישען געלעכטער, פֿערמאַכענדיג דערביי די אויגען, פּונקט ווי זי וואָלט ניט געקענט פֿערטראַגען, מען זאָל אויף איהר קוקען.

„ניין, אַבער דו גרויסער גאָט!“ האָב איך אַרויסגעפּלאַצט, „איצט זאָלט איהר עפעס זעהן!“ און דאָס זאָגענדיג האָב איך אַ וואַרף געטהאָן מיינע ביידע אָרימס אַרום איהרע שולטערן. כ'האָב זיך כמעט געפֿיהלט געקרייניקט, וואָס זשע, אָט אַפּנים דאָס מיידעל איז פֿון זיגען אַראַב! צי האַלט זי מיך אינגאַנצען פֿאַר אונערפֿאַהרען! הא, כ'וואָלט דאָך געוואָלט, ביים לעכער-דיגען. . . מיר זאָל קיינער ניט פֿאַרוואַרפֿען, אז איך שמעה צוריק אין דעם פֿרט, דאָס איז אַ טייוועל פֿון אַ מיידעל! ווען עס וואָלט זיך נור איינגעגעבען, צו. . .

זי איז זיך געזעסען רודהיג, די אויגען נאָך אַלץ צוגעמאַכט; קיינער פֿון אונז האָט ניט גערעדט, כ'האָב זי פֿעסט צוגעצויגען צו מיר, מיט

גירינקייט האָב איך צוגערדיקט איהר קערפער צו מיין ברוסט, און זי האָט קיין וואָרט נישט אויסגערעדט. כ'האָב געהערט ווי אונזערע הערצער קלאַפּען, איהרס ווי מיינס, דאָס האָט געקלונגען אזוי ווי בעגראַבענע פּאָרקעוועס.

כ'האָב איהר אַ קוש געטהאָן.

איך בין געווען אויסער זיך און האָב זיך איינפאַך פֿערלאָרען, גערעדט וואָס פֿאַר עס איז נאַרישקייט, פֿון וועלכע זי האָט געלאַכט; כ'האָב איהר שטילער הייט אַריינגעזאָגט ליעבליכע נעמען אין מויל אַרײַן, איהר די באַקען גענלעך, זי געקושט פֿיעל, פֿיעל מאָל, דערנאָך האָב איך אויפֿגעפֿענט אַ פּאָר קנעפּ פֿון איהר קלייד און געזעהן איהר בוזים, דעם וויסען, קיילעכ-דיגען בוזים, וועלכער האָט דורכגעלאַנגט ווי צוויי זיסע וואונדער דורך די וויסע ליווענד.

„מעג איך אַ קוק טהאָן!“ זאָג איך און סטאַרע זיך ווייטער אויפֿצו-קנעפלען, די עפֿנונג גרעסער צו מאַכען, אָבער איך בין צו אויפֿגערגעט, כ'קען זיך נישט איספּראַווען מיט די אונטערשמע קנעפּ, וואו די טאַלע פֿון קלייד שליסט זיך אָן אזוי ענג. „כ'בעט אייך, מעג איך אַ קוק טהאָן, נור אַ קליין ביסעלע. . . אַ האַרעלע. . .“

זי לייגט אַרויף דעם אָרעם איהרען אָרום מיין האַל, לאַנגזאַם, צערטליך, איהר הייסער אַטהעם געהט מיר גלייך אין געזיכט אַרײַן פֿון די רוימלאַך בלישמשעדנע, ציטערענדע נאָז-לעכער; מיט דער אַנדער האַנד הויבט זי אַליין אָן אָבקנעפלען די קנעפּ, איינעם נאָך אַנדערן, זי לאַכט מיט אַ פֿערזאָרגטען, קורצען געלעכעטער און קוקט זיך עטליכע מאָל אום צו מיר, צי איך זעה, אָז זי האָט מוראַ. זי מאַכט לויז די בענדלאַך, עפֿענט אויף דעם קאַרעט, זי איז אי ענטזיקט, אי פֿול מיט אַנגסט, און איך געה אָרום מיט מיינע גראַבע הענד איבער די דאָזיגע בענדלאַך און קנעפּ. . .

אום אָבצוקעהרען די אויפֿמערקזאַמקייט פֿון דעם, וואָס קומט פֿאַר, גלעש זי מיר מיט דער לינקער האַנד איבער מיין שולטער און זאָגט:

„וואָס פֿאַר אַ מאַסע האָר דאָ לייגט!“

„יאַ,“ ענטפֿער איך און פרוביר אַריינשפּאַרען זיך מיט מיין מויל אויף איהר ברוסט, אין דער רגע לייגט זי מיט גאַנץ אָפֿענע קליידער אויף דער קאַנאַפּע, אָבער פּלוצלינג בערעכענט זי זיך, אזוי ווי זי וואַלט צו ווייט פֿערזאַנגען; זי דעקט זיך צוריק צו און הויבט זיך אַביסעל אויף אין דער הויך, און כּדי צו בעהאַלטען איהר פֿערלעגענהייט וועגען די אָפֿענע קליידער,

הויבט זי פֿון דאָס ניי אָן ריידען מכּח די מאַסע אויסגעקראַכענע האָר, וואָס ליגט ביי מיר אויף די שולטערן.

„פֿון וואָס קריכען אייך די האָר אזוי אויס?“
„כ'ווייס ניט!“

„אָה, איהר טרינקט נאַטירליך צופֿיעל און אפשר... פֿע, איך קען עס גאָר פֿון מויל ניט אַרויסריידען! שעהמען האָט איהר זיך געמענט! ניין, דאָס וואָלט איך זיך אויף אייך ניט געגלויבט! אַז איהר, נאָך גאָר אַ יונגער מאַן, וואָלט שוין די האָר פֿערלירען!... אַצונד זייט אזוי גוט און דערצעהלט מיר אַקאַרשט, ווי איהר לעבט אייגענטליך. איך בין איבערצייגט, אַז עס מוז זיין שרעקליך! אָבער דעם רייגעס אמת, הערט איהר? גאָר ניט אַרויסגעמאַכט זיך! איבעריגענס, וועל איך אָן אייער פנים דערקענען, אַז איהר וועט עפעס פֿון מיר בעהאַלמען, אַלואָ, אַצונד דערצעהלט!“

„יא, אָבער צוערשט מעג איך אייך אַ קוש טהאָן אויף דער כרוסט, ניט אמת?“

„וואָס זייט איהר, פֿערריקט, צי וואָס? נאַ, פֿאַנגט אַלואָ אָן, דער-צעהלט!“

„ניין, ליעבע, זיסע... כ'בעט אייך, וואָל איך צוערשט?...“
„הם, ניין, ניין, ניט צוערשט... שפעטער פֿילייכט... אַפֿריהער וויל איך הערען, וואָס פֿאַר אַ מענש איהר זייט. אַך, איך בין איבערצייגט, ס'איז שרעקליך!“

ס'האָט מיר שטאַרק וועה געטהאָן, וואָס זי גלויבט אויף מיר דאָס ערגסטע; כ'האָב מורא געהאַט, איך וואָל איהר גאָר אין גאַנצען ניט אָבשמויסען, און איך האָב ניט געקענט פֿערטראַגען דעם פֿערדרוס, וואָס זי האָט געהאַט מכּח מיין לעבען. כ'האָב זיך געוואָלט ריינוואַשען ביי איהר אין די אויגען, זיך צייגען ווירדיג פֿאַר איהר, איהר בעווייזען, אַז זי זיצט לעבען אַ מענשען, וואָס איז גאַרניט ווייט פֿון אַ מלאַך. רבּונו של עולם, דו גרויסער גאָט מיינער, ביז אַצונד וואָלט איך געקענט אויף די פֿינגער אָבצעהלען, ווי אָפֿט איך האָב געזינדיגט.

כ'האָב דערצעהלט, כ'האָב דערצעהלט אַלצדינג און איך האָב דערצעהלט נור די וואַהרהייט. כ'האָב גאַרנישט געמאַכט ערגער ווי ס'איז געווען; כ'האָב ניט געהאַט קיין שום כּונה, צו דערוועקען אין איהר אַ רחמנות; כ'האָב זיך וואַנאַר מודה געווען, אַז איך האָב איינמאָל גע'ננב'עט פֿינף קראַגען.

זי איז געוועסן און זיך צוגעהערט מיט אָן אָפֿענעס מויל, בלייך, דערשראָקען, אַ טויטליכע צוטומעלטקייט אין די גלאַנציגע אויגען. כ'האָב

געוואָלט צוריקקאָפּען, עס ווידער גומט מאַכען, אַכווישען דעם טרויעריגען רושם, וואָס איך האָב אויף איהר געמאַכט, דאַרום האָב איך זיך אויפֿגע- הויבען און געוואָגט:

„אַבער איצט איז דאָך אַליץ פֿאַראַיבער! פֿון אזוי וואָס קען שוין אַצונד גאָר קיין רייד ניט זיין; איצט בין איך אַרויס פֿון געפֿאַהר...“
זי איז פֿונדעסמוועגען געווען זעהר פֿעראומערט, „וואָל מיך גאָט אַבְהיטען!“ האָט זי נור געוואָגט און איז אַנשוויגען געוואָרען. זי האָט עס געוואָגט צווישען קורצע פּויען און איז יעדעס מאל נאָכדעם אַנשוויגען געוואָרען. „וואָל מיך גאָט אַבְהיטען!“

כ'האָב אָנגעהויבען מאַכען שפּאַס, האָב זי געקיצעלט און צוגעצויגען צו מיין ברוסט. איהר קלייד האָט זי ווידער צוגעקנעפעלט; דאָס האָט מיר אַביסעל פֿעדרראַסען, יאָ, ס'האָט מיך, דעם אמת זאָגענדיג, בעליידיגט. נאָך וואָס האָט זי געדראַפֿט צוקנעפֿלען איהר קלייד? צי בין איך דען אונזער- דיגער געוואָרען ביי איהר אין די אויגען, איצט, ווייל איך בין ניט אַליין שולדיג אין דעם, וואָס מיינע האָר קריכען מיר אויס? וואָלט איהר דען לייעבער געווען, ווען איך וואָלט געווען אַן אויסגעלאַסענער מענש... נאָר קיין גאַרשיקיימען ניט! איצט איז קיין טענות ניט געמאַכט און זיך גענומען צו דער אַרבייט! און אויב עס איז נור דאָס אַליין, מאָ שווער איך ביי אַליץ וואָס... כ'האָב זי אַנידערגעלייגט, כ'האָב זי איינפֿאַך אַנידערגעלייגט אויף'ן קאַנאַפּע.

זי האָט זיך געוועהרט, — איבעריגענס נור זעהר שוואַך — און האָט מיך אָנגעקוקט ערשטווינט.

„ניין... וואָס ווילט איהר?“ האָט זי געפֿרעגט.
„וואָס איך וויל?!“

הע, זי פֿרעגט גאָר, וואָס איך וויל! זיך נעהמען צו דער אַרבייט וויל איך, גאָר אָהן טענות נעהמען זיך צו דער אַרבייט! ס'איז ניט מיין טבע. צו זיצען פֿון דער ווייטענס און קוקען אין מויל אַרײַן; דאָס איז לחלוטין ניט מיין שטייגער, מיין אייגענאַרטיגקייט אַלס מענש. אַבקומען מיט'ן וועלען אַליין האָט קיין זינן ניט און פֿון אַ קנייטש מיט'ן שמערן לאָז איך זיך ניט פֿערבלאָפֿען! ניין, בנאמנות אַז ניט! ניט-אַבעט האָנערהייט בין איך נאָך קיינמאל פֿון אזאַ מין געשיכטע ניט אַוועק...
אַלזאָ האָב איך זיך גענומען דערצו.

„ניין!... ניין, אַבער...?“
דאָך, האָב איך געענטפֿערט, דאָס איז מיין אַבזיכט!

„ניין, הערט איהר?“ האָט זי אַ געשריי געמהאָן. און דאָן האָט זי נאָך צוגעלייגט די בעליידגענדע ווערטער: „איך בין דאָך גאַרניט זיכער, צי איהר זייט ניט פֿערריקט!“

ניט ווילענדיג האָב איך זיך אָבגעהאַלטען און געוואָגט: „איהר מיינט עס ניט ערנסט!“

„יאָ — ביי גאָט, איהר זעהט אזוי מאַדנע אויס! און יענעס פֿאַר-מיטאָג, בשעת איהר זייט מיר נאָכגעגאַנגען, — איהר זייט דעמאָלט אַלואַ ניט שכור געווען?“

„ניין, דעמאָלט בין איך דאָך אויך גאַרנישט הונגעריג געווען, כ'האַב גראָד געהאַט אָבגעגעסען. . .“

„איז נאָך ערנער אַלואַ.“

„וואָלט אייך דען ליעבער געווען, אז איך וואָלט דאָן שכור געווען?“

„יאָ. . . הו! כ'האַב מורא פֿאַר אייך! אָבער אום גאָמעס ווילען, לאַזט מיר פֿאַרט אָב!“

כ'האַב זיך מיטב געווען מיט זיך אליין, ניין, אָבלאָזען איהר האָב איך ניט געקענט. קיינע פּוסמע תּירוצים שפּעט ביינאַכט אויף דער קאַנאַפּע, זאָג איך אייך! אויפֿגעהויבען דעם פֿלאַנעל, זאָל מיר זיין! הע, נאָ דיר גאָר אַזעלכע נאַרישע אויסריידען אין אזאַ אויגענבליק! אָקוראַט ווי איך וואָלט גאַרניט געוואוסט, אז דאָס איז אַלין נור שעהמעדיגקייט, ווייטער גאַרנישט. נאָ, אזאַ גרינער בין איך ניט! אָט אזוי, אַלואַ שמיל געלעגען! קיין דומהייטען! לעבען זאָל דער קעניג און דאָס פֿאַטעלאַנד! . . .

זי האָט זיך מאַדנע שטאַרק געוועהרט, אזוי שטאַרק, אז דאָס האָט ניט געקענט זיין מחמת שעהמעדיגקייט אליין. כלומר/שט מחמת אונפֿאַר-זיכטיגקייט האָב איך אומגעוואָרפֿען דאָס ליכט, און עס האָט זיך פֿערלאָשען. זוי אַ פֿערצווייפֿעלטע האָט זי זיך געראַנגעלט מיט מיר, און איינמאָל האָט זי זאָגאַר שטילערהייט זיך געבעטען:

„ניין, ניט דאָס, ניט דאָס! אז איהר ווילט, מעגט איהר מיר אַ קוש טהאָן אויף דער ברוסט, ליעבער, גוטער. . .“

איך האָב זיך גלייך אויף'ן שטעל אָבגעהאַלטען. איהרע ווערטער האָבען געקלונגען אזוי דערשראָקען, אזוי הילפֿלאָז, אז זיי זיינען מיר אַריינגערקאַבען טיעף אין די ביינער אַרײַן. זי האָט מיר, הייסט עס אָנגעבאַטען אַ פֿערגי-טיגונג דערמיט וואָס זי האָט מיר ערלויבט איהר אַ קוש טהאָן אויף דער ברוסט. ווי שעהן דאָס איז, שעהן און נאַאווו! כ'וואָלט איהר דערפֿאַר צו די פֿיס געפֿאַלען, געקניעט וואָלט איך פֿאַר איהר.

„אָבער, ליעבע, קליינע!“ האָב איך זיך אָנגערופֿען, שטאַרק צומומעלם,
„כ'פֿערשטעה ניט... כ'בעגרייף ווירקליך ניט... וואָס איז דאָס פֿאַר אַ
מין שפּיעל...“

זי איז אויפֿגעשטאַנען און מיט ציטערענדע הענד האָט זי צוריק
אַנגעצינדען דאָס ליכט. איך האָב זיך אָנגעשפּאַרט אָן קאַנאַפע און גאַרנישט
געטהאָן. וואָס וועט אַצונד געשעהן? אייגענטליך איז זעהר ניט גוט געווען
אויף'ן האַרצען.

זי האָט אַ קוק געטהאָן אויף'ן זייגער, וואָס איז געהאַנגען אויף דער
וואַנד, און איז געבליבען אַ פֿערציטערטע.

„אויף! דאָס ריענסט-מיידעל וועט באלד קומען!“ האָט זי געזאָגט. דאָס
זיינען געווען די ערשטע ווערטער וואָס זי האָט אַרויסגערעדט.

כ'האָב פֿערשטאַנען וואָס פֿאַר אַן אַנצוהערעניש דאָס איז און איך בין
אויפֿגעשטאַנען. זי האָט גענומען דעם מאַנטעל, אָקוראַט ווי זי וואָלט איהם
וועלען אַנטהאַן, זי האָט אָבער גלייך חרטה געהאַט, האָט איהם צוריק
אָוועקגעלייגט און איז צוגעגאַנגען צום קאַמין. זי איז געווען בלייך און וואָס
ווייטער איז זי אַלץ אומרוהיגער געוואָרען. כדי עס זאָל ניט אויסזעהן,
עפעס אַזוי ווי זי וואָלט מיר איינפֿאַך געוויזען די טהיר, האָב איך געזאָגט:
„דער פֿאָטער אייערער איז געווען אין מיליטער?“ און בעת מעשה
האָב איך זיך צוגעגרייט צו געהן.

יא, ער איז געווען אין מיליטער. פֿון וואַנען איך ווייס דאָס?

כ'ווייס עס גאַרניש, נאָר עס איז מיר גלאַט אַזוי איינגעפֿאַלען

ווי מאָדנע דאָס איז!

אַך יא, אָפֿטמאָל שוין האָב איך ריכטיג צוגעטראָפֿען זאַכען, וועגען
וועלכע איך האָב קיין שום ידיעה ניט געהאַט. האַ, האַ, דאָס האָט אַ
שייכות מיט מיין שנען, דאָס... .

זי האָט האַסטיג אַ קוק געטהאָן אויף מיר, האָט אָבער ניט געענט-
פֿערט. כ'האָב געפֿיהלט, אַז מיין ווין אין שטוב ביי איהר איז פֿאַר איהר
אַ פּלאַג און איך האָב געוואָלט מאַכען אַ קורצען סוף דערצו. כ'בין
צוגעגאַנגען צו דער טהיר. צי וויל זי מיר שוין גאָר מעהר קיין קוש ניט
געבען? אפילו די האַנד אויך ניט? כ'בין געשטאַנען און געוואַרט.

„איהר געהט שוין טאַקי?“ האָט זי געפֿרעגט, איז אָבער נאָך אַלץ
געבליבען שטיל ביים קאַמין.

כ'האָב גאַרנישט געענטפֿערט. דערשלאָגען און צומומעלם בין איך
געשטאַנען און האָב זי אָנגעקוקט, ניט אויסריידענדיג קיין וואַרט. פֿאַרוואָס
פֿאַרט האָט זי מיר ניט געלאָזט צורוה, אַז דערפֿון האָט גאַרנישט געזאָלט

אַרויסקומען? וואָס בין איך געווען אין דער רגע? אָט אַפֿנים איהר הויכט
 ניט אָן אַרען וואָס איך בין גרייט צו געהן; זי איז מיר פֿלוצלינג פֿערלאָרען
 געגאַנגען, און איך האָב געזוכט עפעס וואָס עס איז, אום עס איהר ביים
 געזעגענען צו זאָגען; אַ שווער, טיעף וואָרט, וואָס זאָל איהר טרעפֿען און
 אפשר איך מאַכען אויף איהר אַ שטיקעל רושם, און אין גאַנצען געגען
 מיין פֿעסטען בעשלוס — פֿערלעצט, אָנשטאַט צו זיין קאַלט און שמאַלץ,
 אונרוהיג און בעלידיגט, האָב איך גענומען ריידען פֿון אַלערליי ניט-וויכטיגע
 זאַכען; דאָס צושמעטערענדע וואָרט איז ניט געקומען, כ'בין געווען זעהר,
 געדאַנקען-אַרם.

פֿאַרוואָס זי זאָגט ניט נאָר פֿשוט, איך זאָל זיך אָבטראָגען פֿון דאַנען?
 האָב איך געפֿרעגט, יאָ, יאָ, פֿאַרוואָס דען ניט? וואָס איז זיך דאָ פֿאַרהאַן
 וואָס צו שעהמען? אָנשטאַט מיך צו דערמאָנען, אָ דאָס מיידעל וועט
 באַלד קומען אַהיים, האָט זי איינפֿאַך געקענט זאָגען פֿאַלגענדעס: אַ צונוד
 מוזט איהר פֿערשווינדען, מחמת איך געה נאָך מיין מוטער און איך וויל
 מיט אייך אינאיינעם ניט געהן איבער דער גאַס. וועגען דעם האָט זי
 נאָרניט געטראַכט? אָה געוויס, נראָד וועגען דעם האָט זי געטראַכט; דאָס
 איז מיר גלייך קלאָר געוואָרען. איך דאַרף ניט האָבען קיין סך, עפעס
 געוואָהר צו ווערן וואָס מען וויל פֿון מיר בעהאַלמען; שון דאָס אַליין, ווי
 זי האָט אַ כאַפּ געמאַהן דעם מאַנמעל און איהם דערנאָך צוריק אוועקגע-
 לייגט, האָט מיך דערין איבערצייגט, ווי איך האָב שוין געזאָגט, פֿלעג
 איך אַמאָל ריכטיג צוטערפֿען פֿיעל זאַכען, און אין גרונד גענומען ליגט
 דאָך גאָרניט אַזוי פֿיעל שגעון אין דעם...

„אַבער גאָט אין הימעל, ענטשולדיגט מיר פֿאַרט פֿאַר'ן וואָרט! ס'האָט
 זיך מיר אַזוי אַרויסגעגלימט פֿון מויל!" האָט זי זיך אָנגערופֿען. אָבער
 זי איז נאָך אַלץ געשטאַנען אויף אַן אָרט און ניט צוגעקומען צו מיר.
 כ'האָב זיך ניט געלאָזט בויען און גערעדט ווייטער אָהן אַן אָב האַלט.
 כ'האָב ווייטער געפֿליידערט, כאַטש איך האָב נאָנץ גוט געוואוסט, אָ איך
 לאַנגווייל איהר, אָ קיין איין וואָרט מינס טרעפֿט ניט אין ציעל, און דאָך
 האָב איך זיך ניט אָבעשטעלט: אין גרונד גענומען קען מען דאָך האָבען
 אַ גאַנץ ספּילמשעווע נאַטור און מען דאַרף דערביי ניט זיין פֿערריקט, האָב
 איך געזאָגט; פֿאַרהאַן נאַטורען, וואָס ערגערען זיך פֿון אַ קלייניגקייט,
 און אַ האַרט וואָרט וואָלט זיי געקענט דעם טויט מאַכען. און דאָן האָב
 איך איהר געגעבען צו פֿערשמעהן, אָ איך בין אַזא מין נאַטור. די זאָך
 איז נעמליך די, וואָס מיין אַרימקייט האָט אין מיר אויסגעאַרבייט געוויסע
 פֿעהיקייטען און זיי אויף אַזאָן אופן פֿערשארפֿט. אָ עס פֿערשאַפֿט מיר

גראַד יסורים, יאָ, איך קען איך פֿערויכערן, גראַד יסורים, ליידער, אָבער דערפֿאַר האָט עס איך זיינע מעלות: אין געוויסע סיטואַציען האָט עס מיר אַרויסגעהאַלפֿען, דער אינטעליגענטער אָרימאָן איז אַסך אַ פֿיינערער בער-אָבאָכטער איידער דער אינטעליגענטער רייכער. דער אָרימאָן קוקט זיך אום ביי יעדען טריט, וואָס ער מאַכט, ער האָרנט זיך צו מיט מיסטרויען צו יעדען וואָרט, וואָס ער הערט פֿון די מענשען, וועלכע ער בעגעגענט; יעדער טריט, וואָס ער מאַכט, שמערט אַלואָ זיינע געדאַנקען און געפֿיהלען אַן אויפֿגאַבע, אַן אַרבייט. ער האָט אַ פֿיינעם געהער און אַ שמאַרקעס געפֿיהל, אַן ערפֿאַהרענער מאַן, זיין זעעלע האָט בראַנד-וואַונדען. . .

און איך האָב לאַנג גערעדט מכח די בראַנד-וואַונדען, וואָס מיין זעעלע האָט געהאַט. אָבער וואָס לענגער איך האָב גערעדט, אַלץ אומ-רוהיגער איז זי געוואָרען; ענדליך האָט זי אַ פֿאַר מאַל אין פֿערצווייפֿלונג געזאָגט: „מיין גאָט!“ און דערביי געמאַכט מיט די הענד. כ׳האַב, דוכט זיך, גאַנץ גוט געזעהן, אַז איך מוטשע זי, און איך האָב זי נישט געוואַלט מוטשען, אָבער איך האָב עס דאָך געטהאָן. ענדליך האָב איך געגלויבט, אַז איך האָב איהר שוין אויף אַ גראַבען אופן אוועקגעוואָגט דאָס נייטיגע, יאָס איך האָב איהר געהאַט צו זאָגען; דער פֿערצווייפֿעלמער בליק איהרער האָט מיך גערוהרט, און איך האָב הויך אויף׳ן קול געזאָגט:

„איצט געה איך! איצט געה איך! וואָס זשע, איהר זעהט דען ניט, אַז די האַנד מינע ליגט שוין אויף דער קליאַמקע? זייט געזונד! זייט געזונד, זאָג איך! איהר מעגט דאָך מיר עפעס ענטפֿערן, אַז איך זאָג אייך צוויי מאַל זייט-געזונד און בין פֿיקס און פֿערטיג צו געהן. כ׳בעט זאָגאַר ניט, מיר צו ערלויבען אייך ווידער צו זעהן, ווייל דאָס וואַלט אייך געווען אונאַנגענעהם; אָבער זאָגט מיר פֿאַרט: פֿאַרוואָס האָט איהר מיך ניט געלאָזט צורוה? וואָס האָב איך אייך געטהאָן? איך בין דאָך אייך ניט אַנטקעגען געלאָפֿען, ווי? מאַ פֿאַרוואָס זשע קעהרט איהר זיך פֿלוצלינג אָב פֿון מיר, אָקוראַט ווי איהר וואַלט מיך שוין גאָר ניט געקענט? אַצונד האָט איהר מיך אַזוי פֿאַלשמענדיג צוריסען, אַז איך בין אַסך עלענדער איידער ווען עס איז. גרויסער גאָט, אָבער איך בין דאָך ניט וואַהנזיניג, איהר ווייסט, דוכט זיך, גאַנץ גוט, אַז מיר פֿעהלט חלילה גאָרנישט. מאַ קומט זשע אהער און גיט מיר די האַנד! אָדער לאָמיך צוגעהן צו אייך! מעג איך? כ׳זעל אייך ניט טהאָן קיין שום לייד, איך וויל נור אויף אַ רגע פֿאַלען פֿאַר אייך, אויף די קניע, דאָרט אויף דער ערד פֿאַלען כורעים פֿאַר אייך, נור אויף איין איינציגע רגע; מעג איך? ניין, ניין, מאַ טהו איך עס ניט, כ׳זעה דאָך אַז איהר האָט מורא; איך וועל עס ניט טהאָן.

הערט איהר? גאט מיינער, פארוואס שרעקט איהר זיך אזוי? איך שמעה דאך שמיל, איך ריהר זיך דאך פֿון אַרט ניט. כ'האָב נור געוואָלט אויף אַ רגע'לע נידערקניען אויף'ן טאַפעט. גראָד דאָרט אויף'ן רויטען שטיק לעבען אייערע פֿיס. אָבער איהר האָט זיך דערשראָקען; כ'האָב עס גלייך דערקענט, אָן די אויגען אייערע האָב איך דערקענט, אז איהר האָט זיך דערשראָקען; דעריבער בין איך געבליבען שמעהן אויף אָן אַרט. כ'האָב מיט קיין פֿוס ניט געריהרט, בעת איך האָב דאָס ביי אייך געבעטען, ניט אמת? איך בין געשמאַנען פֿונקט אזוי שמיל ווי איצט, כשעה איך ווייז אייך דאָס שטיק, וואו איך וואָלט געפֿאלען אויף די קניע, דאָרט אויף דער רויטער רויז אין טאַפעט. איך ווייז ניט אַמאָל אָן מיט'ן פֿינגער דערויף; כ'ווייז גאָרנישט; כ'לאָז עס צורוה, כדי איך ניט צו שרעקען, איך שאַקעל נור מיט'ן קאָפּ און קוק אַהין, — אָט אזוי! און איהר ווייסט גאַנץ גוט, וואָס פֿאַר אַ רויז איך מיין, נאָר איהר ווילט מיר ניט ערלויבען דאָרט צו קניען, איהר האָט מורא פֿאַר מיר און איהר ציטערט צוצוקומען נאָהענט צו מיר. איך פֿערשמעה גאָרניט, ווי איהר קענט האָבען אַ האַרץ מיך צו רופֿען משוגע'נער! ניט אמת? איהר גלויבט עס אַליין אויך נישט מעהר? איינמאָל, זומער-צייט — ס'איז שוין לאַנג זייט דאָן — בין איך געווען פֿע־ריקט, כ'האָב צו שמאַרק געאַרבייט און איך פֿלעג פֿערגעסען צו געהן עסען מיטאַג אין דער צייט, ווען איך האָב געהאַט פֿיעל צו דענקען. דאָס איז געשעהן טאַג פֿאַר טאַג; כ'האָב, דוכט זיך, יעדעס מאָל אָבגעמאַכט ביי מיר, עס צו געדיינקען, נאָר איך האָב עס כסדר פֿערגעסען. גאָט איז מיין עדות, אז איך זאָג דעם אמת. זאָל איך דאָ בלייבען אַ שויטער אויף'ן אַרט, אויב איך זאָג ליגען! אָט קענט איהר זעהן, וואָס פֿאַר אַן אונרעכט איהר טהוט מיט מיר. ס'איז ניט געווען אויס נויטה, חלילה, כ'האָב געהאַט קרעדיט, גרויסען קרעדיט ביי אינגערעט אין גראַוועזען, אָפֿטמאָל האָב איך זאָגאַר געהאַט פֿיעל געלד אין טאַש און איך האָב זיך דאָך קיין זאַך נישט געקויפֿט צום עסען, מחמת איך האָב עס פֿערגעסען. איהר הערט וואָס איך רייך? איהר זאָגט גאָרנישט, איהר ענטפֿערט נישט, איהר גיט זיך קיין ריהר נישט פֿון קאַמין, איהר שמעהט נור און וואַרט, איך זאָל אַוועקגעהן...".

זי איז האַסטיג צוגעלאָפֿען צו מיר און האָט מיר אויסגעשמרעקט די האַנד. פֿול מיט חשד האָב איך זי אָנגעקוקט. צי טהוט זי עס דען מיט אַ גרינג האַרץ? אָדער זי טהוט עס נור, כדי פֿון מיר וואָס גיכער פֿטור צו ווערן? זי האָט אַ וואַרף געטהאָן דעם אַרים איהרען אַרום מיין האַלז, אין די אויגען האָבען זיך איהר געשמעלט טרעהרען. איך בין געשמאַנען

ווי א גולם און געקוקט אויף איהר. זי האָט מיר אויסגעשמרעקט דאָס מויל
כ'האָב איהר ניט געקענט גלויבען; ס'איז קיין צווייפֿעל ניט, אַז זי בריינגט
מיר אַן אָפֿפֿער — ס'איז נור אַ מיטעל, אום איין מאָל פֿאַר אַלע מאָל אַ
סוף צו מאַכען צו דער גאַנצער געשיכטע.

זי האָט אַ זאָג געטהאָן עפעס, דאָס האָט געקלונגען ווי: „איך האָב
איך פֿונדעסמוועגען פֿאַרט ליעב!“ זעהר שטיל און ניט־דייטליך האָט זי
עס געזאָגט, אפשר האָב איך ניט ריכטיג דערהערט, מעגליך, אַז זי האָט
נישט געזאָגט גראַד אָט די ווערטער; אָבער זי האָט זיך מיט כח אַ וואָרף
געטהאָן אויף מיין ברוסט, אויף אַ קורצען אויגענבליק האָט זי מיר אַרומ־
גענומען דעם האַלז מיט איהרע ביידע אַרעמס, זיך אַביסעל אויפֿגעהויבען
אויף די שפיץ־פֿינגער, אום צו קענען צו קומען, און אזוי איז זי געבליבען
שטעהן כמעט אַ גאַנצע מינוט צייט.

איך האָב מורא געהאַט, אפשר מוז זי זיך אָנטהאָן אַ כח, אַרויסצואַ-
וויזען די דאָזיגע צערטליכקייט, און איך האָב זיך אָבגערופֿען:
„ווי שעהן איהר ווייט דאָס אַצונד!“

מעהר האָב איך גאַרנישט געזאָגט. מיט אַלע כחות האָב איך זי
אַרומגענומען און גלייך אָבגעטראָמען צוריק, אַן עפֿען געטהאָן די מהיר
און אַרויסגעגאַנגען הינטערווילאַכס, און זי איז געבליבען אינעווייניג.

פיערמטער מטהייל.

דער ווינטער איז געקומען, א רויהער, פייכטער ווינטער כמעט אָהן שנעע, א טומאנע, פֿינסמערע, אייביג-דויערנדע נאַכט, אָהן אַ שום פֿרישען ווינד אין פֿערלויף פֿון דער גאַנצער לאַנגער וואָך. אויף די גאַסען האָט דער גאַז געברענט כמעט דעם גאַנצען טאָג, און דאָך האָבען זיך די מענשען אָנגעשלאָגען איינע און די אנדערע אין טומאן. אלע קולות, דער קלאַנג פֿון די קירכען-גלאַקען, די גלעקלאַך פֿון די דראַשקע-פֿערד, די מענשליכע שטימען, די קלעפּ פֿון די פּאַדקאַוועס — אַלצדינג האָט גע-קלונגען אזוי מאַדנע, אזוי משונה ליאַרמדיג אין דער דיקער געדיכטער לופֿט, וועלכע האָט זיך געלייגט צווישען אַלעס און געדריקט אויף אַלצדינג. וואָך אויף וואָך איז אַריבער און דאָס וועטער איז געווען און געבליבען דאָסעלבע.

איך האָב זיך נאָך אַליץ אויפֿגעהאַלטען אונטען אין פֿאַטערלאַנד. אַליץ פֿעסטער בין איך צוגעבונדען געוואָרען צו דער דאָזיגער אכסניא, צו דעם דאָזיגען לאַדזשיר-הויז פֿאַר ריזענדע, וואו איך האָב פֿאַרט געפֿונען אַן אָרט דעם קאַפּ אוועקצולייגען. מיין געלד איז שוין לאַנג געהאַט אוועק, און איך בין פֿונדעסטוועגען דאָך געבליבען דאָ אויף דיווען פּלאַץ, אַקוראַט ווי איך וואָלט געהאַט אַ רעכט דערצו, פונקט ווי איך וואָלט געהערט דאָרטען. די בעל הבית'טע האָט נאָך לעת עתה נאָר-נישט געזאָגט, אָבער מיר איז פֿונדעסטוועגען געווען זעהר אונאַנגענעהם וואָס איך קען איהר ניט בעצאָהלען. אזוי ווינען אַריבער דריי וואָכען. שוין פֿון עטליכע טעג האָב איך זיך ווידער גענומען צו מיין שריי-בעריי, אָבער מיר האָט זיך בשום אופן ניט איינגעגעבען צו שאַפֿען

עטוואָס, מיט וואָס איך זאָל ווין צופֿרירדען; כ'האָב מעהר קיין מול ניט געהאַט, ווי פֿלויסיג איך בין ניט געווען און וויפֿיעל איך האָב זיך ניט געסטאַ-
 רעם; וואָס איך האָב ניט צומהאַן, ס'האָט ניט געהאַלפֿען, דאָס גליק
 מיינס איז אַוועק, און איך האָב זיך אומזיסט און אומנישט געמוטשעט.
 אין אַ צימער אויפ'ן צווייטען שטאָק, אין דעם בעסטען גאַסט-
 צימער, בין איך געוועסען און געמאַכט די דאָזיגע פֿראַכעס. פֿון דעם
 ערשטען אַווענד אָן, ווען איך האָב נאָר געהאַט געלד און געקענט פֿאַר
 אַלעם בעצאָהלען, בין איך געווען דאָ אויבען אונגעשטערטערהייט.
 אין פֿערלויף פֿון דער גאַנצער צייט האָב איך אויך געהאַט די
 האַפֿנונג, אַז איך וועל סוף כל סוף פֿאַרטיג מאַכען אַן אַרטיקעל איבער
 דיזעס אַדער יענעס, כּדי צו קענען בעצאָהלען פֿאַר'ן צימער און נאָך
 אַנדערע חובות; דעריבער האָב איך אַזוי שווער געאַרבייט. בעזאָנדערס
 האָב איך אָנגעהויבען עפעס, פֿון וואָס איך האָב פֿיעל ערוואַרטעט, אַן
 אַלעגאָריע פֿון אַ שרפה אין אַ בוכהאַנדלונג, אַ טיעפֿער געדאַנק, וועלכען
 איך האָב געוואַלט אויסאַרבייטען מיט מיין גאַנצען חשק און עס דערנאָך
 אַוועקטראַגען דעם „קאָמאָדיר“ פֿאַר זיינע צעהן קראַנען. נשקשה, דער
 „קאָמאָדיר“ וועט ערשט געוואָהר ווערן, אַז ער האָט דאָסמאָל אויסגע-
 האַלפֿען אַ ווירקליכען טאַלאַנט; איך האָב נאָר קיין שום ספק ניט געהאַט,
 אַז ער וועט עס געוואָהר ווערן; מען מוז נאָר אָבואַרטען ביו וואַנען דער
 גייסט וועט קומען איבער מיר. און פֿאַרוואָס זאָל טאַקי דער גייסט
 איבער מיר ניט קומען? פֿאַרוואָס זאָל ער טאַקי שוין באלד ניט קומען?
 מיר האָט גאַרנישט געפֿעהלט; כ'האָב יעדען טאָג געקראַגען וואָס עס
 איז צו עסען פֿון מיין בעל-הבית'טע, ביינאַכט און אין דערפֿריה אַ פֿאַר-
 רייפֿטלאַך ברויט מיט פּוטער, און מיין גערוואַזימעט איז כּמעט פֿע-
 שוואַנדען. כ'האָב שוין מעהר קיין שמאַטעס ניט געדאַרפֿט אַרום מיינע
 הענד, בשעת איך פֿלעג שרייבען, און עס האָט מיר שוין מעהר ניט
 געשווינדעלט פֿאַר די אויגען, אַז איך פֿלעג אַראַבקוקען פֿון מיין פֿענסטער
 אויפֿן צווייטען שטאָק אין גאַס אַראָב. ס'איז מיר בעסער געוואָרען אין
 יעשוועדען פרט, און איך האָב זיך, דעם אמת זאָגענדיג, געוואַנדערט,
 פֿאַרוואָס מיין אַלעגאָריע איז שוין לאַנג ניט פֿאַרטיג. כ'האָב גאַרניט
 געקענט פֿערשטעהן, פֿון וואַנען דאָס קומט.
 איינמאָל האָב איך ענדליך געקראַגען צו וויסען, ווי שוואַך איך בין
 אייגענטליך געוואָרען, ווי שוואַך און קלעגליך דער מוח מיינער האָט גע-
 אַרבייט. יענעס טאָג איז מיין בעל הבית'טע אַרױפֿגעקומען צו מיר מיט אַ
 רעכנונג און האָט מיר געבעטען, איך זאָל זי דורכקוקען; ערנעץ-וואו

מו דער חשבון זיין פֿאלש, מחמת ער שמימט נים מיט איהר אייגענעם בוך; זי קען אָבער בשום אופן נים אויסגעפֿינען דעם מעות.

כ'האָב זיך אַנידערגעזעצט און גענומען רעכענען; די בעל הבית'טע מיינע איז געזעסען אַנטקעגען מיר און געקוקט וואָס איך מהו. איך האָב ראשית איבערגעזעהלט די דאָזיגע צוואַנציג ציפֿערן פֿון אויבען אַראָב און געפֿונען, אז דער סך הכל איז ריכטיג, דאָן נאָך אַמאָל פֿון אונטען אַרויף, און איך בין ווידער געקומען צום זעלבען רעזולטאַט. כ'האָב אַ קוק געטהאָן אויף דער פֿרוי; זי איז געזעסען גאַנץ נאָהענט לעבען מיר און געוואָרט אויף מיינע ווערטער; אין דערוועלבער רגע האָב איך דער-זעהן, אז זי איז שוואַנגער; כ'האָב עס דערוועהן, כאָטש איך האָב זיך אויף קיין פֿאַל נים איינגעקוקט אין איהר צו שמאַרק.

„די סומע שמימט,“ האָב איך געזאָגט.

„ניין, קוקט אַקאָרשט דורך אויף ריכטיג יעדע צאהל בעזונדער,“ האָט זי געענטפֿערט, „ס'קען נים זיין אזוי פֿיעל! דאָס איז גאַנץ זיכער.“

כ'האָב אונטערווכט יעדע שורה'לע בעזונדער: 2 ברויטלאַך צו 25, 1 לאָמפֿעני-גלעזעל 18, זיף 20, פּומער 32... מען האָט כלעבען נים געדאַרפֿט האָבען קיין מיניסטער-קאַפּ דורכצוגעהן די דאָזיגע ציפֿערן. אָט דעם קליינעם קרעמער-חשבון, וואו ס'האָט נים געשמעקט קיין שום טיעפֿקייט — און איך האָב זיך געסטאַרעט אויסצוגעפֿינען דעם פֿעהלער, פֿון וועלכען די פֿרוי האָט גערעדט, נאָר איך האָב איהם נים געפֿונען. נאָכדעם ווי איך האָב זיך אַ פּאָר מינומען געטומעלט מיט די דאָזיגע צאָהלען, האָב איך דערפֿיהלט, ווי אַלצדינג הויבט אָן מאַנצען ביי מיר אין קאַפּ; כ'האָב אסור געוואוסט וואָס „הוצאה“ און וואָס „הכנסה“ איז אין דעם דאָזיגען חשבון. ענדליך בין איך געבליבען שמעהן ווי אַ פֿער-מויערטער ביי פֿאָלגענדער שורה: „3 מיט 5 זעכצענטעל פֿונד קעז צו 16.“ מײן מוח האָט זיך לחלוטין ענטזאָגט צו אַרבייטען, ווי אַ גולם האָב איך געקוקט אויף די קעז און נישט געוואוסט נים אויס נים איין; — „דאָס הייסט אָבער אויך אָנגעמענטעלט אַביסעל!“ האָב איך פֿערצוויי-פֿעלט געזאָגט. „אָט דאָ שמעהט כ'לעבען נור 5 זעכצענטעל קעז. הא, הא! ס'געהערט אזא מין זאך! קומט אַקאָרשט אַהער!“

„יא,“ האָט די פֿרוי געענטפֿערט, „אָט אזוי פֿלענען זיי שרייבען. דאָס איז גרינער קעז. יא, — דאָס איז גאַנץ ריכטיג! פֿינף זעכצענטעל זיינען אַלואַ פֿינף לויט...“

"יא, דאָס פֿערשמעה איך גאַנץ גוט!" האָב איך זיך אָבגערופֿען, כאַטש אין דער אמת'ן האָב איך גאַרנישט פֿערשטאַנען וואָס דאָ טהוט זיך.

אויף דאָס ניי האָב איך פֿרוכירט פֿאַרטיג ווערן מיט דער דאָזיגער קליינער רעכנונג, וועלכע איך וואָלט נאָך מיט אַ פֿאַר מאַנאַטען צוריק געקענט מאַכען אין אַ מינוט צייט; כ'האָב שטאַרק געשוויצט און מיט אַלע כחות געטראַכט וועגען די מאַדנע ציפֿערן, געפינטעלע מיט די אויגען, עפעס אַזוי ווי איך וואָלט זיך ווירקליך שטאַרק פֿערטיעפֿט אין דער זאַך; אָבער איך האָב עס געמוזט אויפֿגעבען. אָם די פֿינף לויט קען האָבען מיר גאַר אין גאַנצען צוטומעלט; מיר האָט זיך גערובֿט, עפעס אַזוי ווי עטוואָס וואָלט געפֿלאַצט ביי מיר הינטער'ן שטערן.

כדי עס זאָל אָבער כלומר'שט פֿאַרט הייסען, אַז איך ניב זיך נאָך אַלץ אָב מיט'ן חשבון, האָב איך געמאַכט מיט די ליפֿען, אַרויסגעזאָגט אַלע וויילע אַ געוויסע צאָהל אין דער הויך, אַקוראַט ווי איך וואָלט צונויפֿגערעכענט די ציפֿערן און ענדליך צוגעקומען צום שלום, צום סך-הכל. די פֿרוי איז געזעסען און געוואַרט. ענדליך רופֿ איך זיך אָב:

"אַלואַ איך האָב די רעכנונג געמאַכט נאָך אַמאָל פֿון אָנהויב ביז'ן סוף, און אַזוי ווייט ווי איך קען זעהן, איז דאָ ווירקליך קיין פֿעהלער נישטאָ."

"נישטאָ, ענטפֿערט די פֿרוי, "ווירקליך נישט?" אָבער איך האָב גאַנץ גוט געזעהן, אַז זי גלויבט מיר נישט. און פֿלוצלינג האָט זיך אין איהרע רייד צו מיר דערפֿיהלט אַ מין גלויכגילטיגער, פֿעראַכטענדער טאָן, וועלכען איך האָב ביז אַהער ביי איהר נישט בעמערקט. זי האָט געזאָגט, אַז איך בין אפֿשר נישט געוואוינט צו רעכענען מיט זעכצענטלאַך; זי האָט אויך געזאָגט, אַז זי וועט זיך מוזען ווענדען צו אימיצען, וואָס פֿערשמעהט זיך אויף אַזעלכע זאַכען, כדי אויספֿרוואוען דעם חשבון ווי ס'בעדאַרף צו ווין. דאָס אַלעס האָט זי געזאָגט נישט מיט קיין פֿערלעצענדען טאָן חלילה, כדי מיך צו פֿערשעהמען, גאַר ערנסט און מיט ישובֿ הדעת. אַז זי איז צוגעקומען צו דער טהיר אַרויסצוגעהן, האָט זי זיך נישט אומקוקענדיג געזאָגט:

"ענטשולדיגט, וואָס איך האָב אייך בעלעסטיגט!"

זי איז אַוועק.

אָבער גלייך נאָכדעם האָט זיך די טהיר ווידער געעפֿענט און די בעל הבית'טע מיניע איז ווידער אַמאָל אַריין אין צימער; זי איז זיכער

ניט אַרונטער ווייטער ווי ביז צום ערשטען שטאַק און האָט זיך שוין פֿון דאָרט אומגעקעהרט.

„איידער איך פֿערגעס זיך אָן דעם — איהר דאַרפֿט קיין פֿאַראַיבעל ניט האָבען, אָבער מיר קומט דאָך נאָך וואָס פֿון אייך?“ האָט זי גע- זאָגט. „נעכטען איז, דוכט זיך, געוואָרען דריי וואָכען, אז איהר זייט געקומען, ניין? יאָ, כ'מײן, עס איז אזוי. ס'איז ניט אזוי גרינג זיך דורכ- צושלאָגען מיט אַזאַ גרויסע פֿאַמיליע, און דעריבער קען איך דאָ מעהר קיינעם ניט האַלמען אויף באָרג, לײדער...“

איך האָב איהר איבערגעשלאָגען די רײד.

„כ'אַרבייט דאָ אויף אַן אַרטיקעל, וועגען וועלכען איך האָב שוין איינמאַל מיט אייך גערעדט,“ האָב איך געזאָגט, „און אזוי גיך ווי ער וועט זיין פֿאַרטיג, וועט איהר קריגען אייער געלד. איהר קענט גאַנץ רוהיג זיין.“

„אָבער מיט'ן אַרטיקעל וועט מען קיינמאַל ניט אַרויסקריבען.“ „איהר מיינט אזוי? ס'קען אָבער געמאַלט זיין, אז דער גייסט זאָל נאָך מאַרגען קומען איבער מיר, אָדער אפשר גאָר איבער נאַכט; ס'איז גאַרנישט אונמעגליך, אז ער זאָל נאָך איבערנאַכט קומען, און דאָן איז מײן אַרטיקעל פֿאַרטיג העכסטענס אין אַ פֿערטעל שעה צײַט. הערט איהר, מיט מײן אַרבייט געהט עס ניט אזוי ווי מיט דער אַרבייט פֿון אַנדערע מענשען; כ'קען זיך ניט אַנידערזעצן און אַרבייטען אזוי פֿיעל און אזוי פֿיעל אַ טאָג; כ'מוז וואַרטען אויף דעם אויגענבליק. און קיינער קען ניט וויסען דעם טאָג און די שעה, ווען דער גייסט קומט איבער איינעם, דאָס מוז זיך געהן זיין גאַנג.“

מײן בעל הבית'טע איז אַוועק. אָבער איהר צופֿרוי צו מיר איז געווען שטאַרק צופֿרייסעלט.

אז איך בין געבליבען אליין, האָב איך זיך אַ הויב געטהאָן מיט אימפעט און פֿאַר פֿערצווייפֿלונג זיך גענומען רייסען בײַ די האָר. ניין, פֿאַר מיר איז נאָך אַלעמען ניטאָ קיין רעטונג, גאָר קיין שום רעטונג ניט! דער מוח מײנער איז מיר באַנקראַט! וואָס זשע, בין איך שוין טאַקי אַזאַ אידיאָט, אז איך קען ניט בערעכענען דעם ווערטה פֿון אַ קליין שטיקעל גרינע קעז? צי בין איך פֿאַרט פֿון זינען אַראָב, וואָס איך שמעל זיך אַזוינע פֿראַגען? האָב איך דען ניט, אין רעכטען מיטען פֿון אַלע מומשע- נישען מײנע מיט'ן חשבון, אויף'ן שמעל בעמערקט, אז די בעל הבית טע מײנע איז מעוברת? איך האָב קיין שום געלעגענהייט ניט געהאַט דאָס אַפֿריהער געוואָהר צו ווערן, קיינער האָט עס מיר ניט דערצעהלט, ס'איז

מיר אויך ניט סתם אזוי אין דער וועלט אריין איינגעפאלען, איך האָב
 עם מיט מייע אייגענע אויגען דערזעהן און עם תיכף אויף'ן שמעל
 פֿערשטאַנען, און דערצו נאָך אין דער פֿערצווייפֿעלמער רגע, בשעת איך
 בין דאָ געזעסען און גערעכענט אויף זעכצענטלאַך. ווי זאָל איך מיר דאָס
 פֿאַרט ערקלעהרען?

כ'בין צוגעגאַנגען צום פֿענסטער און אַרויסגעקוקט: ס'איז אַרויס
 אויף די וואַגנמאַנדסגאַדע. אונטען אויף'ן ברוק פֿון דער גאַס האָבען זיך
 געשפּיעלט אַ פֿאַר קינדער, קבצנ'יש אָנגעטהאַנגענע קינדער אין דער
 קבצנ'ישער גאַס; זיי האָבען אַרומגעוואַרפֿען צווישען זיך אַ ליידיגע פֿלאַש
 הין און צוריק און דערצו געליאַרמט אויף'ן קול. אַ וואַגען מיט שמוב-
 זאַכען איז לאַנגזאַם דורכגעפֿאַהרען פֿערביי זיי; ס'זאָגט געמוזט זיין אַן
 אַרויסגעוואַרפֿענע פֿאַמיליע, וועלכע האָט געמוזט ביימען די דירה ניט
 אין דער צייט, וואָס אַלע ציהען זיך איבער. דאָס איז מיר גלייך אויף'ן
 שמעל איינגעפֿאלען. אויף'ן וואַגען זיינען געלעגען בעטען און מעבעל,
 געלעכערטע, ווערימדיגע בעט-שמעלען און קאַמאָדען, רויט-געפֿאַרבעטע
 שטוהלען מיט דריי פֿיסלאַך, מאַטראַצען, אייזערנע און בלעכענע כלים.
 אַ קליין מיידלע, נאָך גאָר אַ קינד, אַן אמת מיאוס'ע בעשעפֿעניש מיט
 אַ פֿערפֿאַרען נעזעל איז געזעסען אויבען אויף'ן פֿוהר און האָט זיך
 פֿעסט צוגעהאַלטען מיט די אַרעמע קליינע, בלויע הענטלאַך, זי זאָל נישט
 אַרונטערפֿאַלען. זי איז געזעסען אויף אַ הויפֿען מורא'דיגע, נאַסע מאַט-
 ראַצען, אויף וועלכע קינדער האָבען געשלאָפֿען, און האָט אַראָבגעקוקט
 אויף די קליינע חברה, וועלכע האָבען זיך אַרומגעוואַרפֿען מיט דער
 פֿלאַש...

אַט דאָס אַלעס האָב איך געזעהן און איך האָב אָהן אַ שום מיה
 פֿערשטאַנען אַלין, וואָס איז פֿאַרנעגאַנגען. בשעת איך בין געשטאַנען דאָרט
 ביים פֿענסטער און האָב אַרונטערגעקוקט, האָב איך אויך געהערט, ווי
 מיין בעל הבית'מעס דיענסט-מיידעל זינגט אין קיך; כ'האָב געקענט דעם
 ניגון, וואָס זי האָט געזונגען; דעריבער האָב איך זיך צוגעהערט, צי זינגט
 זי ניט פֿאַלש. און דאָן האָב איך זיך אַליין געזאָגט, אַז אַן אידיאָט וואָלט
 דאָס אַלעס ניט געקענט; איך בין גאָט צו דאַנקען פֿונקט אזוי פֿערנינפֿ-
 מיג ווי יעדער אַנדער מענש.

מיט אַמאָל האָב איך דערזעהן, ווי צוויי קינדער אויף דער גאַס
 קריגען זיך, צוויי קליינע אינגלאַך; איינעם פֿון זיי האָב איך געקענט,
 דאָס איז געווען מיין בעל הבית'מעס. כ'עפֿען אויף דאָס פֿענסטער, כדי
 צו הערען, וואָס זיי זאָגען זיך איינער דעם אַנדערן, און תוך כדי דיבור

קלייבט זיך צונויף א מחנה קינדער אונטער מיין פֿענסטער און מען קוקט ארויף מיט פֿערלאַנגענדע בליקען צו מיר. אויף וואָס וואַרטען זיי? מען זאָל עפעס אַראָבּוואַרפֿען? פֿערטריקענטע בלומען, ביינער, שטיקלאַך ציגאַרען אָדער עפעס אַנדערש, וואָס זיי זאָלען קענען שמאַטשקען און זיך דערמיט אַמוזירען? מיט בלויע, פֿערפֿראַרענע געזיכטער און אַ זעהר לאַנגען בליק האָבען זיי אַרויפֿגעקוקט צו מיר אין פֿענסטער. דערווייל האָבען זיך די צוויי קליינע שונאים ניט אויפֿגעהערט אַרומצווייסען. ווערטער ווי גרויסע, פֿייכטע רוחות האָבען אַרויסגעשטורעמט פֿון אָט די קינדערשע מיילער, מורא'דיגע שימפֿפֿאווערטער, פֿראַסטימומען־שפּראַך, מאַטראָוען־קללות, וועלכע זיי האָבען זיך אַפֿנים אויסגעלערנט אונטען ביי דעם האַפֿען. און ביידע זיינען אַזוי שטאַרק פֿערטהאָן דערין, אַז זיי בעמערקען נאָרניט, ווי די בעל הבית'טע מיינע קומט צו לויפֿען צו זיי, אום צו הערען, וואָס דאָ טהוט זיך אייגענטליך.

„וואָ“ ערקלעהרט איהר זעהן, „ער האָט מיר אָנגעכאַפֿט ביים האַל, אַז דער אָטהעס איז מיר אויסגעאַנגען!“ דאָס זאָגענדיג דרעהט ער זיך אום צום קליינעם באַנדימעל, וועלכער קוקט איהם אָן מיט גרים־צאָרן, און אויסער זיך פֿאַר כעס שרייט ער: „אין גיהנום זאָלסט דו געהן, דו קאלדעאישע בהמה דו! אַזאַ לויזיגער יונג פֿאַקט די מענשען ביים האַלז! זאָל מיך דער רוח כאַפֿען, אויב איך וועל דיך ניט...“

און די מוטער, אָט די שוואַנגערע פֿרוי, וועלכע האָט כמעט אויסגע־פֿילט די גאַנצע ענגע גאַס, נעהמט אָן דאָס צעהר־יעהריג קינד ביים אָרים, וויל עס אַריינשלעפען אין הויז און זאָגט: „שט! האַלט דעם שנוק! כ'מיין, דו קענסט זיך גאָר נישקשה'דיג שעלמען! אַ פּיסקעל דאָס האָט, אויף שרויפֿען! מאַרש אין שטוב אַריין!“

„ניין, כ'געה ניט!“

„כ'זאָג דיר — אַריין!“

„ניין, כ'געה ניט!“

כ'שטעה אויבען ביים פֿענסטער און זעה, ווי די מוטער קומט וואָס ווייטער אַלץ מעהר אַריין אין כעס; אָט די דערווידערדיגע סצענע רענט מיך מורא'דיג אויף, כ'קען עס שוין מעהר ניט אויסהאַלמען און גיב אַ ריף דעם אינגעל, ער זאָל אַרויפֿקומען צו מיר אויף אַ רגע. כ'רוף איהם צוויימאַל, נור אום איהר צו שטערן, צו מאַכען אַ סוף צו דעם סקאַנדאַל; דאָס לעצטע מאָל שריי איך אום זעהר הויך, און די מוטער קעהרט זיך אום אַ צומישטע און גיט אַ קוק אַרויף צו מיר. און מאַקי גלייך אויפֿן שמעל קומט זי צו זיך, קוקט מיך אָן פֿרעך, אַזוי שטאַרק בערעכענט

קוקט זי מיך אָן און דערנאָך טרעט זי אָב אַביסעל ווייטער צו איהר זוהן מיט אַ פֿאַרוואַרף. זי רעדט אַזוי הויך, אַז איך קען עס הערען, און זאָגט צו איהם:

„פֿע, מענסט זיך שעהמען — צו ווייזען די מענשען, ווי שלעכט דו ביסט!“

פֿון דעם אַלעם, וואָס איך האָב אויף אַזאַן אופן בעמערקט, איז מיר די מינדסטע קלייניגקייט אפילו ניט אַרויס פֿון אויג. מיין אויפֿמערקזאַמ-קייט איז געווען זעהר וואַך, איך האָב איינגעאַטהעמט אין זיך יעטוועדע קלייניגקייט און בין געשטאַנען און האָב געטראַכט וועגען אָט די אַלע זאַכען, ס'איז אַלואַ אונמעגליך, אַז מיט מיין פֿערשטאַנד זאָל עפעס וואָס עס איז זיין ניט אין אַרדנונג. ווי קען עס דען זיין ניט אין אַרדנונג? הער אַקאַרשט, וויסט וואָס איך וועל דיר זאָגען? האָב איך זיך פֿלוצלינג אָבערדאַפֿען; נאַ, גענוג דיר שוין זיך דרעהען אַ מוח מיט דיין פֿערשטאַנד און זיך מאַכען אומזיסטע זאָרג דעריבער; איצט מוז נעהמען אַ סוף צו די נאַרישע שטיק! איז דאָס אַ סימן פֿון פֿערריקטקייט, אַז מען פֿאַסט אויף און מען בעמערקט אַלצדינג אַזוי גענוי, ווי דו טהוטסט? איך מוז כמעט לאַכען פֿון דיר; מענסט זיכער זיין, אַז ס'איז דאָ פֿון וואָס צו לאַכען, אַזוי ווייט ווי איך זעה. קורץ און גוט, איינמאָל טרעפֿט זיך מיט אַלע מענשען, אַז זיי קומען צו קורץ מיט זייער שכל, אי דאָס שמענדיג גראַד ביי די איינפֿאַכסטע פֿראַגען. דאָס בעווייזט אָבער גאָרנישט, ס'איז בלויז אַ צופֿאַל. ווי געזאָגט, ס'האַט געפֿעהלט אַ האַר, איך זאָל דיך ניט אויסלאַכען. וואָס איז שייך צו דעם קרעמערשען חשבון, אָט די לומפּיגע פֿינף זעכצענטעל קבצנים-קעז, וואָלט איך כ'לעבען געזאָגט, — האַ, האַ, אַ קעז מיט נעגעלאַך און מיט פֿעפֿער, אַ קעז, בנאמנות, פֿון וועלכען מען קען, אָפֿען געזאָגט, כמעט טראַגעדיג ווערן, — וואָס איז שייך אָט צו דעם לעבערליכען קעז, וואָלט עס דעם בעסטען געקענט טרעפֿען, צו ווערן דום דערפֿון; דער ריח אַליין פֿון דעם דאָזיגען קעז קען אַ מענשען פֿון זינען אַראַבפֿיהרען... און איך האָב געלאַכט פֿון אַלע סאַרמען גרינע קעז... ניין, דערלאַנגט מיר אַקאַרשט דאָס וואָס מען קען געהמען אין מויל אַרײַן! האָב איך געזאָגט; דערלאַנגט מיר, ווען איהר ווילט, פֿינף זעכצענטעל גוטע פּומער. דאָס איז אַ גאַנץ אַנדער זאַך! איך האָב געלאַכט פֿון גאַנצען האַרצען איבער טיינע אייגענע איינ-פֿעלע, וועלכע זיינען מיר שטאַרק געפֿעלען. מיר פֿעהלט ווירקליך גאָרנישט. איך בין גוט אָב. איך בין אַזוי צוזאָגען זעהר גוט אָב. איך בין אַ

קלאָהרער קאָפּ; געלויבט און געדאַנקט איז נאָט דערפֿאַר, ס'געהט מיר גאַרנישט אָב!

מיין מונטערקייט איז געוואַקסען, בעת איך בין אַרומגעגאַנגען איבערן צימער און האָב גערעדט מיט מיר אַליין; כ'האָב געלאַכט הויך אויף'ן קול און זיך געפֿיהלט שטאַרק צופֿרירען. אָבער מיר האָט זיך ווירקליך געדוכט, עפעס אזוי ווי אָט די לוסטיגע, קליינע רגע, אָט די מינוט פֿון ענטציקונג אָהן וואָס פֿאַר עס איז זאָרגען איז נייטיג פֿאַר מיר, אום צו ברײנגען מיין קאָפּ צוריק צו אַן אַרבייטס־פֿעהיגען צושטאַנד. כ'האָב זיך אנדערגעזעצט ביים מיט און אָנגעפֿאַנגען ווידער מיט מיין אַלעגאָריע. און עס איז מיר זעהר גוט געגאַנגען, בעסער איידער זייט אַ לאַנגע צייט; ניט זעהר גיך, אָבער מיר האָט זיך געדוכט, אַז דאָס ביסעל, וואָס איך האָב צוגעשריבען, איז אויסגעצייכענט גוט. אזוי האָב איך געאַרבייט אַ גאַנצע שעה נאָכאַנאַנד, ניט מיער ווערענדיג דערביי.

איך האַלט גראָד ביי אַ זעהר וויכטיגען פונקט אין דער דאָזיגער אַלעגאָריע, מכת אַ שרפה אין אַ בוכהאַנדלונג; ער האָט מיר אויסגעוויזען אזוי וויכטיג, אַז דאָס איבעריגע, וואָס איך האָב אָנגעשריבען, איז ביי מיר אין די אויגען געווען אַ גאַרנישט אַנטקעגענען דעם דאָזיגען פונקט. גראָד האָב איך געוואָלט טיעפֿזיניג און בולט אַרויסגעבען דעם געדאַנק, אַז ניט קיין ביכער ברענען עס דאָ, נאָר מוחות, מענשען־מוחות, כ'האָב געוואָלט מאַכען אַן אמת'ע באַרטהאַלֿאַמעאויס־נאַכט פֿון אָט די ברענענדע מוחות. מיט אַמאָל האָט זיך מיין טהיר זעהר האַסטיג אויפֿגעריסען, און די בעל הבית'מע מיינע איז אַריין מיט שמורס. זי האָט זיך ניט אַמאָל אָב־געשמעלט ביים שוועל, זי איז צוגעגאַנגען ביז'ן מיטען צימער.

כ'האָב דערלאַנגט אַ קורצען, הייזעריגען געשריי; מיר האָט זיך ווירקליך אָנגעדוכט, אָקוראַט ווי מען וואָלט מיר דערלאַנגט אַ זעץ איבער'ן קאָפּ.

„ווי?“ טהוט זי אַ פֿרעג, „כ'האָב געמיינט, איהר האַט עפעס גע־זאָגט? מיר האָבען געקראָגען אַ רייזענדען און מיר מוזען האָבען דאָס דאָזיגע צימער פֿאַר איהם; איהר וועט מוזען איבערנעכטיגען די נאַכט אונטען ביי אונז; יאָ, איהר וועט האָבען אַ בעט פֿאַר זיך.“ און ניט וואַרטענדיג אויף מיין ענטפֿער, האָט זי גאָר אָהן טענות אָנגעהויבען צו־נייפֿנהמען מיינע פּאַפּירען און איבערקעהרען אַלעס מיט'ן קאָפּ אַראָב און מיט די פֿיס אַרויף.

מיין פֿרעהליכע שטימונג איז אזוי ווי אַוועק מיט'ן ווינד, איך בין געווען בייז און פֿערצווייפֿעלט און איך האָב זיך גלייך אויפֿגעהויבען פֿון

אָרט. כ'האָב איהר געלאָזט אויפֿראַמען דעם מיטש און גאָרנישט געוואָנט;
קיין וואָרט נישט. דאָן האָט זי מיר דערלאַנגט אַלע פאַפּירען אין האַנד
אַריין.

כ'האָב קיין אַנדער ברירה ניט געהאַט, נאָר אַרויסגעהן פֿון צימער.
נו, איז אַלואַ די דאָזיגע טייערע רגע אויך אַוועק מיט'ן רויך? דער
נייער פּאַסאַזשיר האָט מיך שוין אויף די טרעפּ בעגעגענט, אַ טרעגער מאַן
מיט גרויסע בלויע אַנקער-צייכנונגען אויף דער האַנד; אַ טרעגער מיט אַ
שיפֿ-קעסטעל אויף די פֿליצעס איז איהם נאָכגעגאַנגען. דער פֿרעמדער
איז אַודאי אַ מאַטראָן, אַלואַ נור אַ צופֿעליגער נאַסט בלוז פֿאַר די איינע
נאַכט; לענגער וועט ער מיין צימער אַודאי ניט האַלטען. אפשר וועל איך
מאָרגען, אַז דער מאַן וועט אַוועקפֿאַהרען, ווידער קריגען איינעם פֿון מיינע
גליקליכע מאַמענטען; ס'פֿעהלט מיר נור אַן אינספּיראַציאָן פֿון פֿינף מי-
נוטען צייט, דאָן איז מיין ווערק פֿאַרטיג. איך מוז זיך אַלואַ איבערגעבען
דעם שיקוואַל אין די הענד...

בין איצט בין איך נאָך קיינמאַל ניט געווען ביי דער פֿאַמיליע אין
דער וואוינונג, אין דעם דאָזיגען איינציגען צימער, וואו זיי האָבען זיך אַלע
אויפֿגעהאַלטען מאָן און נאַכט, אַלע, דער מאַן, די פֿרוי, דער פֿרוי'ס פֿאַטער
און די פֿיער קינדער. די דיענסט-מויד איז געווען אין קיך, וואו זי פֿלעגט
אויך שלאָפֿען בינאַכט. מיט אַ פֿערביטערט האַרץ בין איך צוגעגאַנגען צו
דער טהיר און האָב אָנגעקלאַפּט; קיינער האָט מיר ניט געענטפֿערט, דאָך
האָב איך געהערט שטימען אינעווייניג.

דער מאַן האָט קיין וואָרט ניט געוואָנט, בשעת איך בין אַריינגעקומען,
ער האָט ניט אַמאָל געענטפֿערט אויף מיין בעגריסונג; ער האָט נור אַ
גלייכגילטיגען קוק געטהאָן אויף מיר, אַקוראַט ווי איך וואָלט איהם גאָר-
נישט אָנגעגאַנגען. איבעריגענס איז ער געוועסען און האָט געשפּיעלט אין
קאָרטען מיט אַ מענשען, וועמען איך האָב געזעהן אונטען ביי די מאַגאַזינען,
אַ טרעגער, וועלכער האָט געטראָגען דעם נאָמען „גלאַז-שויב". הינטען אין
בעט איז געלעגען אַ קליין קינד און האָט געפֿליידערט מיט זיך אַליין, און
דער אַלמער מאַן, דער בעל הבית'מעס פֿאַטער, איז געוועסען צונויפֿגעדערעהט
אין דרייען אויף אַ בעמעל מיט'ן קאַפּ אָנגעבויען איבער די הענד, אַקוראַט
ווי די ברויט אָדער דער בויך וואָלט איהם וועה געטהאָן. די האָר זיינע
זיינען כמעט געווען ווייס, און צונויפֿגעדערעהטערהייט האָט ער אויסגעזעהן
אַזוי ווי אַ קריכ-טהיער, וואָס שמעלט אויס די אויערן, וועלענדיג עפעס
דערהערן.

„איך קום ליידער, בעמען אן אָרט, וואו איבערצוגעכטיגען היינט ביי-נאכט,“ האָב איך געזאָגט צו דעם מאַן.
 „מיין פֿרוי האָט עס געזאָגט?“ האָט ער געפֿרעגט.
 „יאָ: אן אנדער רייזענדער האָט צוגענומען מיין צימער.“
 דערויף האָט דער מאַן גאַרנישט געענטפֿערט און זיך ווידער גענומען צו די קאָרטען.

אזוי איז זיך דער דאָזיגער מאַן געזעסען מאַג פֿאַר מאַג און האָט געשפּיעלט אין קאָרטען מיט אַבי וועמען, וואָס איז נור אַרײַנגעקומען צו איהם אין שטוב, ער האָט געשפּיעלט פֿאַר גאַרנישט, אַבי נור די צייט צו פֿערטרייבען און האָבען וואָס עס איז אין די הענד. ווימער האָט ער גאַרנישט געטהאָן, האָט זיך קוים פֿון אָרט געריהרט, אין דער צייט וואָס זיין פֿרוי האָט אַרומגעפֿאָדעט אויף די טרעפֿ אַרויף און אַראָב, זיך אומ-געקוקט אין אַלע זײַטען און געטהאָן אַלץ, וואָס איז נור מעגליך געווען אַרײַנצוקריגען געסט אין הויז אַרײַן. זי האָט זיך אויך געשמעלט אין פֿערבינדונג מיט די טרעגער און די ווינקעל-שמעהער, וועמען זי פֿלעגט צאָהלען אַ געוויסע סומע פֿאַר יעדען אורח, וואָס זיי האָבען איהר צוגע-שאַרט, און אַפֿטמאָל האָט זי אויך אָט די לאַסט-טרעגער געלאָזט איבער-נעכטיגען אומזיסט אַ נאָכט ביי זיך אין הויז. דאָס מאָל האָט איהר „גלאָד-שוּב“ צוגעשאַרט דעם נייעם רייזענדען.

אַ פֿאַר קינדער זײַנען אַרײַנגעקומען, צוויי קלײַנע מיידלאַך מיט מאַגערע, געפֿינטעלטע קינדער-פֿנים'לאַך; זיי זײַנען ווירקליך גענאָנגען אין טראַנטעס אָנגעטהאָן. תּיכּף נאָכדעם איז אויך די בעל הבית'מע אַרײַנגעקומען. כ'האָב אַ פֿרעג געטהאָן, וואו זי וויל מיך ערגעץ אַהינטהאַן די נאָכט, האָט זי קורץ און שאַרף געענטפֿערט, אַז איך קען זיך לײַגען דאָ אינאײַנעם מיט אַלעמען, אָדער דרויסען אין פֿאָדער-צימער אויף דעם בעט-געשמעל, ווי איך וויל. בעת זי האָט מיר דעם ענטפֿער געגעבען, איז זי אַזוימוגענאָנגען איבער'ן שטוב, זיך געפֿאַרעט מיט פֿערשיעדענע זאַכען, וואָס זי האָט צורעכט געמאַכט, און דערבײַ ניט אַמאָל אַ קוק געטהאָן אויף מיר.

פֿון איהר ענטפֿער בין איך געבליבען אַ דערשלאָגענער, איך בין געשמאַנען לעבען טהויר און האָב זיך געמאַכט אַזוי קלײַן ווי נור מעגליך, כ'האָב זיך כּלומר'שט געצײגט עפעס אַזוי ווי איך וואָלט גאַנץ צופֿריעדען געווען אָבצוגעבען אן אנדערן מיין צימער אויף אײַן נאָכט, און איך האָב מיט אַ כּיוון געמאַכט אַ פֿרײַנדליכען פֿנים, כּדי איהר ניט אַרײַנצוברײַנגען אין כּעס און נאָך אפֿשר אין גאַנצען דורכגעטריבען ווערן פֿון הויז. כ'האָב

געזאגט: „נו יא, מען וועט זיך שוין יאקאש אן עצה געבען!“ און איך בין אנשוויגען געווארען.

זי האט נאך אלץ ארומגעפארעט איבער'ן צימער.
 „איבעריגענס מוז איך אייך זאגען, אז עס איז ניט פאר מייע כוחות צו געבען מענשען קאסט און קווארטיר אויף בארג,“ האט זי זיך אָבגערוּפֿען.
 „און דאָס האָב איך אייך שוין אַמאָל געזאָגט.“
 „יא, אָבער ליעבע פֿרוי, ס'געהט דאָך בלויז אין אַ פּאָר טעג, ביי וואָגען מיין אַרטיקעל וועט פֿאַרטיג ווערן,“ האָב איך געענטפֿערט, „ראָן וועל איך גערן געבען נאָך פֿינף קראָנען עקסמרא.“
 אָבער דעם אמת זאָגענדיג האָט זי ניט אָנגעהויבען גלויבען אין מיין אַרטיקעל, דאָס האָב איך געקענט בעמערקען. און איך האָב ניט געקענט שפיעלען דעם בעל נאווה און פֿערלאָזען דאָס הויז, נאָר מחמת דעם, וואָס איך בין אָביסעל בעליידיגט געוואָרען; כ'האָב גאַנץ גוט געוואוסט, וואָס מיך ערוואַרט, אַז איך וועל געהן.

אַ פּאָר טעג זיינען אַריבער.

איך האָב זיך אויפֿגעהאַלטען אונטען ביי דער פֿאַמיליע אין שטוב; ווייל אין פֿאַרצימער, וואו ס'איז קיין אויווען ניט געשטאַנען, איז פשוט געווען צו קאַלט; אייך ביינאַכט בין איך געשלאָפֿען ביי זיי אין שטוב אויף דער ערד. דער פֿרעמדער מאַטראָז האָט נאָך אַלץ געוואוינט ביי מיר אין צימער און ס'האָט איבערהויפט אויסגעוויזען, אַז ער האָט גאָר ניט בדעה זיך אזוי גיך אַרויסצוציהען פֿון דאָרט.

אַרום מיטאַג-צייט קומט אַריין די בעל הבית'טע און דערצעהלט, אַז ער האָט איהר בעצאָהלט פֿאַר אַ גאַנצען מאָנאַט פֿאַראויס; איבעריגענס וויל ער אָבעגעבען עקזאַמען אויף אַ רודער-מאַן, איידער ער פֿאַהרט אָב פֿון דאַנען; דעריבער האַלט ער זיך אויף אין שטאַדט, כ'האָב דאָס אַלצדינג אויסגעהערט און פֿערשטאַנען, אַז מיין צימער איז שוין פֿערלאָרען אויף אייביג.

איך בין אַרויס אין פֿאַרצימער און האָב זיך דאָרט אַנידערגעזעצט; אויב איך וועל איבערהויפט האָבען גליק צו קענען עפעס שרייבען, מוז

עס זיין דאָ אויף דרויסען, וואו ס'איז שמיל. מיין אלעגאָריע איז מיר אין גאַנצען אַרויס פֿון מוח; כ'האַב שוין געהאַט אַ נייע אידעע, אַן אויסגע- צייכענטען פלאַן; כ'האַב געוואָלט אַנשרייבען אַן איין-אַקטער, אַ דראַמאַ. „דער צייכען פֿון קרויץ“, אַ מאַטעריאַל פֿון דעם מיטעלאַלמער. דער עיקר איז ביי מיר אין קאָפּ שוין געווען פֿאַרטיג אַלצדינג, וואָס איז שייך צו דער הויפט-פֿערוואָן, אַ הערליכע פֿאַנאַטישע זונה, וועלכע האָט געזינדיגט אין סאַמע מעמפֿעל, ניט מחמת שוואַכקייט און ניט מחמת תּאוה, נאָר אויס שנאה צום הימעל; לעבען אַלמאַר האָט זי געזינדיגט, אויס ערהאַבענער פֿעראַכטונג צום הימעל.

וואָס מעהר צייט עס איז אַריבער, אַלץ בעניוסטערטער בין איך געוואָרען פֿאַר דער דאָזיגער געשמאַלט. ענדליך איז זי מיר געשמאַנען פֿאַר די אויגען מיט איהר לייב און לעבען, און גראָד אַזוי ווי איך האָב זי געוואָלט אויסאַרבייטען. איהר קערפֿער האָט געמוזט זיין מיאוס און אָבשמיסענד, הויך, זעהר מאַגער און אַביסעל טונקעל, און אַז זי איז געגאַנגען, האָבען זיך איהרע לאַנגע פֿיס ביי יעדען טריט געמוזט אַרויסזעהן דורך די קליידער איהרע; אויך גרויסע, אויפֿגעשטעלטע אויערן האָט זי געמוזט האָבען. הקיצור, זי האָט קיין שום צוציהונג ניט געטאַרט האָבען פֿאַר'ן אויג, אַ מיאוסקייט, וואָס מען וואָל קוים קענען אַ קוק טהאַן אויף איהר. וואָס מיך האָט שמאַרק פֿעראינטערעסירט וועגען איהר, איז געווען איהר וואונדערליכע הוצפּה, די דאָזיגע פֿערצווייפֿעלטע, אַנגעקליבענע מאַס פֿון זינד, וועלכע זי האָט בעגאַנגען איבערלייגטערהייט. זי האָט מיך ווירקליך צו שמאַרק בעשעפֿטיגט; דער מוח מיינער איז עפעס גאָר ברויטער און אויסגעצויגענער געוואָרען דורך די דאָזיגע קאַריקאַטור פֿון אַ מענשליכען וועזען, גאַנצע צוויי שעה נאָכאַנאַנד בין איך געזעסען און האָב געשריבען מיין דראַמאַ.

אַז איך האָב פֿאַרטיג געמאַכט אַ צעהן זייטען, אָדער אפשר גאָר צוועלף, אַפֿט מיט דער גרעסטער אַנשטריינגונג, צייטען-ווייז מיט לאַנגע פּרוּיען, אין וועלכע איך האָב אומזיסט געשריבען און געמוזט צורייסען איין בויגעלע פּאַפּיר נאָך'ן צווייטען, בין איך ענדליך געוואָרען מיעד און פֿערגליווערט פֿון קעלט און אַנשטריינגונג; איך האָב זיך אַלואַ אויפֿגעהויבען און בין אַרויס אויף דער גאַס. די לעצטע האַלבע שעה בין איך געשטערט געוואָרען דורך דעם געשריי פֿון די קינדער, וואָס איז געקומען פֿון דעם פֿאַמיליען-צימער: איך וואָלט אַלואַ יעדענספֿאַלס ניט געקענט שרייבען ווייטער. איך האָב געמאַכט אַ לאַנגען שפּאַציר איבער דראַמענסוועיען און בין אַזוי אַרומגעגאַנגען ביז'ן אָוענד, האַלטענדיג אין איין טראַכטען ווי אַזוי

פארטצוועזען מיין דראמא. דעם דאזיגען אָווענר, אז איך האָב זיך געלאָזט
 געהן צוריק אַהיים, האָט מיט מיר געטראָפֿען פֿאַלגענדעס:
 איך בין געשטאַנען לעבען אַ שוּסמער-קלייט גאַנץ אונטען אויף דער
 קאַרל-יאָהאַן-גאַס כמעט לעבען דעם אייזענבאַהן-פּלאַץ. ווייסט גאַט, פֿאַרוואָס
 איך האָב זיך עפעס אָבגעשטעלט גראָד ביי דעם דאָזיגען מאַנאַזין. איך
 האָב אַריינגעקוקט אין שווי-פֿענסטער, אָבער כ'האַב אסור געטראַכט דערפֿון,
 אז איך וואָלט געדאַרפֿט האָבען אַ פּאַר שיד; מיינע געדאַנקען זיינען
 געווען ווייט, ווייט דערפֿון, גאָר אין אַנדערע עולמות. אַ מחנה פֿון פּלוּ-
 דערנדע מענשען איז פֿערבייגעגאַנגען הינטער מיר, אָבער איך האָב קיין
 וואָרט ניט געהערט, וואָס זיי האָבען גערעדט. מיט אַמאָל דערהערט זיך אַ
 הויכע שטימע:

„גומען אָווענר!“

דאָס האָט מיך די „יונגפֿרוי“ בעגריסט.

„גומען אָווענר!“ האָב איך געענטפֿערט ווי אַ צומישטער. אַ רגע האָב
 איך אָנגעקוקט די „יונגפֿרוי“, איידער איך האָב איהם דערקענט.

„נו, ווי געהט'ס?“ האָט ער געפֿרעגט.

„גאָ, גאַנץ גוט. . . ווי געוועהנליך!“

„וואָנט אַקאַרשט, . . . איהר זייט, הייסט עס, נאָך אַלץ ביי קריסטין?“

„קריסטין?“

„מיר דוכט, איהר האָט מיר אַמאָל געוואָגט, איהר זייט בוכהאַלמער

ביי דעם אַנגראָ-הענדלער קריסטין?“

„אַה יאָ; ניין, ס'איז פֿערביי, ס'איז אונמעגליך געווען, מיט דעם

מענשען צו אַרבייטען; ס'איז באלד גאַרנישט געוואָרען דערפֿון.“

„פֿאַרוואָס פֿאַרט?“

„אַך, כ'האַב אַמאָל אָנגעשריבען עפעס פֿאַלשעס אין. . .“

„געפֿעלשט?“

געפֿעלשט? אָט שטעהט אַלואָ די „יונגפֿרוי“ און פֿרעגט זיך נאָך, צי

האַב איך ניט עפעס געפֿעלשט! ער פֿרעגט וואָגאַר האַסטיג און פֿול מיט

אינטערעס. כ'האַב איהם אָנגעקוקט מיט אַ טיעף בעליידיגטען בליק און

גאַרנישט געענטפֿערט.

„יאָ, יאָ, דו ליעבער גאַט, דאָס קען מיט דעם בעסטען פֿאַסירען!“

מאַכט ער, כּדי מיך צו טרייסטען. ער האָט נאָך אַלץ געגלויבט, אז איך

האַב געפֿעלשט.

„וואָס: יאָ, יאָ, דו ליעבער גאַט, דאָס קען מיט דעם בעסטען

פֿאַסירען?“ האָב איך אַ פֿרעג געטהאָן, „צו פֿעלשען? הערט אַקאַרשט,

מיין פֿרײַנד, איהר מיינט ווירקליך, אז איך האָב בעגאָנגען אזא נידערטרעכ-
טיגקייט? איך?"

"אַבער, ליעבער פֿרײַנד, כ'האָב געמיינט, איהר האָט געזאָגט...".
"ניין, כ'האָב געזאָגט, אז איך האָב אַמאָל אָנגעשריבען עטוואָס פֿאַלשעס,
אַ דאַטום, אַ קלייניגקייט, אויב איהר ווילט עס ניט אַנדערש וויסען, אַ
פֿערקעהרטער שטריך פֿון דער פֿעדער — דאָס איז מיין גאַנצער פֿערברע-
כען געווען. ניין, גאָט צו דאַנקען, מען ווייסט דאָך נאָך, וואָס רעכט און
וואָס אונרעכט איז! וואָס וואָלט פֿון מיר געוואָרען, ווען איך זאָל נאָך מיין
עהרע בעפֿלעקען? בסך הכל האָלט איך זיך נור אויף מיין עהרענ-געפֿיהל
אויף. אָבער איך האָף, אז עס איז שטאַרק גענוג; יעדענפֿאַלס ביז איצט
האָט עס מיך ניט פֿערלאָזען."

כ'האָב אַ וואָרף געמעהאָן דעם קאַפּ אָן אַ זייט, זיך אָבגעקעהרט פֿון
דער "יונגפֿרוי" און געקוקט אויף דער גאַס. מיין בליק איז געפֿאַלען אויף אַ
רויט קלייד, וואָס איז צוגעקומען צו אונז, אַ פֿרויענגעשמאַלט לעבען אַ
מאָן. וואָלט איך ניט געהאַט דעם דאָזיגען שמועס מיט דער "יונגפֿרוי",
וואָלט מיך זיין גראָבער פֿערדאַכט ניט בעלידיגט און איך וואָלט גראָד אין
דער רגע ניט אַ וואָרף געטהאָן דעם קאַפּ אָן אַ זייט און זיך אָבגעקעהרט
פֿון איהם, וואָלט דאָס דאָזיגע רויטע קלייד מן הסתם פֿערבייגעגאַנגען
לעבען מיר אונבעמערקט. און אין גרינד גענומען וואָס איז דאָס מיין דאָנה?
וואָס געהט עס מיך אָן, ווען עס וואָלט אפילו געווען דאָס קלייד פֿון דער
הויפֿדאָמע פֿרײַליין נאַגעל?"

די "יונגפֿרוי" איז געשמאַנען און האָט גערעדט און זיך געסמאַרעט צו
פֿערנלעטען דעם מעות; כ'האָב זיך גאָר צו זיינע רייד ניט צוגעהערט, נאָר
איך האָב קיין אויג ניט אַראָבגענומען פֿון דעם דאָזיגען קלייד, וואָס איז
אַלץ נעהנטער צוגעקומען. אין מיין ברוסט האָט זיך עפעס אַ ריהר געטהאָן,
אַ שטילער, גליטשיגער שטאָך; ביי זיך אין דער מחשבה האָב איך
שטילערהיים גערעדט, גערעדט, ניט אויפֿעפֿנענדיג דאָס מויל אפילו:
"אילאַיאַלי!"

אַצונד האָט זיך אויך די "יונגפֿרוי" אומגערעהט און האָט דערווען
ביידען, די דאַמע און דעם הערר, האָט זיי בעגריסט און זיי נאָכגעקוקט.
איך האָב ניט געגריסט, — אָדער פֿילייכט האָב איך יאָ געגריסט, אונגע-
וואוסטערהיים. דאָס רויט קליידעל איז אַרויף מיט דער קאַרל-יאָהאָן-גאַס
און פֿערשוואַנדען געוואָרען.

"ווער איז דאָס געווען דער, וואָס איז מיט איהר געגאַנגען?" האָט די
"יונגפֿרוי" אַ פֿרעג געטהאָן.

"דער הערצאג, איהר האָט דען ניט געזעהן? מען רופט איהם „הערצאג".
 איהר קענט די דאָמע?"

"יאָ, נור פֿון אָנבליק. איהר ניט?"

"ניין." האָב איך געענטפֿערט.

"מיר דוכט, איהר האָט זיך אזוי טיעף פֿערנייגט?"

"איך?"

"האָ, האָ! פֿיליכט ניט?" האָט די „יונגפֿרוי" געזאָגט. „מערקווירדיג!

און זי האָט די גאַנצע צייט נור אויף אייך געקוקט."

"פֿון וואָנען קענט איהר זי?" האָב איך געפֿרעגט.

ער קען זי אייגענטליך גאָרניט. דאָס געהט זיך פֿון אַן אָווענד אין
 הערבסט. ס'איז געווען שפעט; זיי זיינען געווען וייערע דריי לוסטיגע בחורים,
 זיינען גראָד געגאנגען צוריק אַהיים און האָבען אנגעטראפֿען אַם די פֿערזאָן,
 וועלכע איז געגאנגען אליין ביי קאַמערמיער, האָבען זיי זיך אָבגעשטעלט
 ריידען, נאָר איינער פֿון די לוסטיגע חברה-לויט, אַ מענש, וואָס האָט קיין
 מורא ניט פֿאַר וואַסער און ניט פֿאַר פֿייער, האָט איהר גאָר פשוט
 געבעטען, זי זאָל איהם געבען אַ געלעגענהייט צו געניסען פֿון דער
 ציוויליזאַציע און זי בעגלייטען אַהיים. ס'וועט חס וחלילה קיין האָר אויף
 איהר קאָפּ ניט געקרימט ווערן, ווי עס שטעהט געשריבען, ער וועט איהר
 נור צופֿיהרען ביז צו איהר הויז-טהיר, כדי זיך צו איבערצייגען, אַז זי איז
 געקומען בשלום אַהיים, אַניט וועט ער די גאַנצע נאַכט קיין רוה ניט
 האָבען. ער האָט גערעדט און גערעדט אָהן אַ שיעור, איז געשפּרונגען פֿון
 הונדערטער אויף טויזענדער, האָט געזאָגט, אַז ער הייסט וואַלדעמאַר
 אַטערדאָג און איז אַ פֿאַמאַגראַף. ענדליך האָט זי זיך אליין צולאַכט איבער
 דעם דאָזיגען לוסטיגען בחור, וועלכער האָט זיך ניט געלאָזט פֿערבלאַפֿען
 פֿון איהר קאַלטקייט, און דער סוף איז געווען, אַז זי איז אַוועק מיט
 איהם.

"נאַ, און וואָס איז געוואָרען דערפֿון?" האָב איך געפֿרעגט און דעם

אַטהעם איינגעהאַלטען.

"וואָס דערפֿון איז געוואָרען? אַה... דאָס נישט! זי איז אַ דאָמע!"

אַ רגע האָבען מיר ביידע געשוויגען.

"ניין, צו'ן אַלדע שוואַרץ יאָהר, דאָס איז אַלואָ געווען דער הערצאָג!

אַז אזוי זעהט דער אויס!" האָט ער זיך אָבגערופֿען. "נאַ, אַז זי געהט מיט

דעם מענשען אַרום איז שוין עפעס אַנדערש, דאָ וויל איך שוין פֿאַר איהר

ניט שווערען."

איך האָב נאָך אלץ געשוויגען. פֿערשמעהט זיך, אז דער „הערצאָג“ זועט מיט איהר אָבציהען! פֿון מיינעטוועגען! וואָס איז דאָס מיין דאָנה? כ'האָב זיך שוין מעהר נוט געקימערט איבער איהר און איבער איהר גאַנצער שעהנקייט. און איך האָב זיך געסטאַרעט צו טרייסטען דערמיט, וואָס איך האָב זיך אויסגעטראַכט די ערנסטע געראַנקען וועגען איהר, ס'האָט מיר שמאַרק הנאה געטהאָן וואָס איך קען איהר אַראָבציהען אין שמוץ. מיר האָט נור פֿערדראָסען, וואָס איך האָב פֿאַר דאָס דאָזיגע פֿאַרל דעם הוט אַראָבגע-צומען — אויב איך האָב עס טאַקי געטהאָן. פֿאַרוואָס עפעס אַרונטערנעהמען דעם הוט פֿאַר אַזעלכע לייט? כ'מאַך זיך דאָך מעהר גאַרנישט פֿון איהר, טאַקי ממש גאַרנישט; זי איז שוין גאַר ניט אַזוי שעהן, אדרבה, זי הויבט אָן ווערן מיאוס, פֿע, ווי פֿערוועלקט זי איז שוין! ס'קען זיין, אז זי האָט נור אויף מיר געקוקט; דאָס וואונדערט מיך גאַרניט; אפשר הויבט זי אָן חרטה האָבען אויף איהרע מעשים. אָבער דערפֿאַר האָב איך זיך דאָך ניט געדאַרפֿט פֿערנייגען און בעגריסען אַזוי ווי אַ נאַר, בעזאָנדערס, אז זי איז אַזוי שטאַרק פֿערוויאָנעט געוואָרען די לעצטע צייט, זאָל ער זיך נור האַלטען מיט איהר, דער „הערצאָג“! ס'זאָל איהם וואויל בעקומען! ס'קען נאָך קומען דער טאָג, ווען מיר וועט איינפֿאַלען, שטאַלץ דורכצוגעהן פֿערביי איהר און ניט אַמאַל אַ קוק טהאָן אין איהר זייט. מעגליך, אז איך וועל עס נאָך טהאָן, זאָגאַר ווען זי זאָל מיר אַריינקוקען גלייך אין געזיכט אַריין און נאָך דערצו געהן אין אַ בלוט-רוימען קלייד. דאָס קען לייכט פֿאַסירען. הא, הא! אָט דאָס וועט אַביסעל זיין אַ טריאומף! אויב איך האָב קיין טעות ניט אין מיר אַליין, בין איך אים שטאַנד נאָך אין פֿערלויף פֿון דער נאַכט מיין דראַמאַ פֿאַרטיג צו מאַכען, און איידער עס וועלען נאָך אַר-בערגעהן גאַנצע אַכט טאָג, וועל איך האָבען דאָס פֿריליין פֿאַר מיינע פֿיס. אינאיינעם מיט איהר שעהנקייט, הא, הא, אינאיינעם מיט איהר גאַנצער שעהנקייט. . .

„אדיע“, האָב איך אַ זאָג געטהאָן קורץ. — — —

אָבער די „יונגפֿרוי“ האָט מיך צוריקגעהאַלטען און געפֿרעגט:

„מיט וואָס גיט איהר זיך פֿאַרט אָב אַזונד?“

„מיט וואָס איך גיב זיך אָב? כ'שרייב, פֿערשמעהט זיך. מיט וואָס דען זאָל איך זיך אָבגעבען? דערפֿון לעב איך דאָך. גראַד איצט אַרבייט איך אויף אַ גרויסעם דראַמאַ: „דער צייכען פֿון קרויץ“ מאַטעריאַל פֿון מיטעל-אַלטער.“ —

„הערסט דו, הערסט דו!“ האָט די „יונגפֿרוי“ אויפֿריכטיג געזאָגט.

„יא, ווען איהר וועט וואָס מאַכען דערפֿון, טאָ. . .“

„וועגען דעם זאָרנ איך זיך נאָר ניט!“ האָב איך געענטפֿערט. „אין אַן ערך אַכט מאָג צייט, מיין איך, וועט איהר וועגען מיר הערען אַלערליי זאַכען.“

דערמיט בין איך אַוועק.

אַז איך בין אַהיים געקומען, האָב איך זיך גלייך געווענדעט צו מיין בעל הבית'טע און געבעטען אַ לאַמפּ. איך דאַרף זעהר נייטיג האָבען אַ לאַמפּ; איך ווער זיך די נאַכט ניט לייגען שלאָפֿען; מיין דראַמא רוישט מיר אַרויס אין קאַפּ, און איך האָף בעשטימט, ביז מאָרגען אין דער פֿריה פֿאַרטיג צו מאַכען אַ גאַנצע שטיק. מיט גרויס עניוּות האָב איך פֿאַרגעלינגט דער פֿרוי מיין בקשה, בעמערקענדיג, אַז זי האָט געמאַכט אַ קרומען פנים, בשעת איך בין אַריינגעקומען אין שטוב. כ'האָב אַן אויסגענועהנליכעם דראַמא, וואָס איז שוין כמעט אין גאַנצען פֿאַרטיג, האָב איך געזאָגט; ס'פֿעהלען בלויז אַ פֿאַר סצענעס, און איך האָב איהר געגעבען אַנצוהערען, אַז עס קען אויפֿגעפֿיהרט ווערן אין אירגענד וועלכען טהעאַטער, נאָך איירער איך וועל זיך אומקוקען. אַז זי וועט מיר איצט טהאָן די גרויסע טובה, טאָ... .

אַבער די פֿרוי האָט קיין לאַמפּ ניט געהאַט. זי האָט געקלעהרט און געקלעהרט און האָט אָבער ניט געקענט געפֿינען קיין לאַמפּ פֿאַר מיר. אַז איך וועל וואַרטען ביז 12 אַוויגער, וועל איך אפשר קענען קריגען דעם לאַמפּ פֿון קיך. זי איך קען מיר ניט קויפֿען קיין ליכט?

כ'האָב געשוויגען. כ'האָב ניט געהאַט קיין צעהן ערע צו קויפֿען אַ ליכט, און זי האָט עס גאַנץ גוט געוואוסט. פֿערשמעהט זיך, אַז איך האָב זיך ווידער אַמאָל געמוזט אונטערוואַרפֿען! די דיענסט-מויד איז געוועסען אין שטוב און ניט אין קיך; דער לאַמפּ האָט אַלואַ גאַרנישט געברענגט דאָרט אויבען. איך האָב דאָס אלעס בעקלעהרט, אָבער איך האָב קיין וואָרט ניט אויסגערעדט.

פּלוצלינג רופֿט זיך דאָס מיידעל אָב צו מיר:

„כ'האָב געמיינט, איהר זייט נאָר וואָס געקומען פֿון שלאָס? זייט איהר דאָרט געווען מיטאַג-צייט?“ און זי האָט זיך צולאַכט אויפֿן קול איבער איהר ווייץ.

כ'האָב זיך אַנדערגעזעצט, אַרויסגענומען מייע פּאַפּירען און געוואָלט פּרובירען, טאָמער וועל איך דאָ דערווייל קענען עפעס טהאָן. כ'האָב אויסגעשפּרייט די בויגעלאַך אויף די קניע און געהאַלטען אין איין אַראַב-קוקען אויף דער ערד, כדי פֿון קיין זאָך ניט געשטערט צו ווערן; אָבער ס'האַט גאַרנישט געהאַלפֿען, כ'בין ניט געקומען אויף קיין איינציגען טריש

ווייטער. דער בעל הכית'מעס ביידע קליינע מיידעלאך זיינען אריינגע-
 קומען און האָבען אָנגעמאַכט אַ גאַנצען מאַראַראַם מיט אַ קאַץ, מיט אַ
 וואַנדערליכער, קראַנקער קאַץ, וועלכע האָט כמעט גאָר קיין האָר ניט
 געהאַט; ווען זיי האָבען איהר אין די אויגען אַריינגעבלאָזען, איז פֿון
 דאָרט אַרויס וואַסער און איהר אַריבערגעלאָפֿען איבער דער נאָז. דער
 בעל הכית און אַ פּאָר אַנדערע לייט זיינען געוועסען ביים מיט און האָ-
 בען געשפּיעלט „הונדערט-און-איינס“. די פֿרוי אַליין איז געווען פֿלייסִג
 ווי תּמיד און זי האָט עפעס גענעהט. זי האָט גאַנץ גוט געזעהן, אז איך
 קען דאָ אין דעם דאָזיגען טומעל ניט שרייבען, נאָר זי האָט זיך שוין
 גאָר מעהר ניט געקיימערט וועגען מיר; זי האָט זאָגאַר געשמייכעלט,
 בשעת די דיענסט-מויד האָט מיך געפֿרעגט, צי איך בין געווען ביים
 שלאָס אַרום מיטאַג-צייט. דאָס גאַנצע הויז איז איצט געווען געגען מיר;
 ס'האָט אויסגעזעהן, אָקוראַט ווי עס וואָלט געווען אַ חרפה און אַ שאַנד
 וואָס איך האָב געמוזט איבערגעבען מיין צימער אַן אַנדערן, כדי אַליין
 בעהאַנדעלט צו ווערן ווי אַ ווילד-פֿרעמדער. זאָגאַר אָט די דיענסט-מויד,
 אַ קליינע גאַסען-בחוּר'מע מיט ברוינע אויגעלאַך, מיט שמערן-לאַקען און
 מיט אַן איינגעפֿאַלענער, גאַנץ פֿלאַכער ברוסט — אפילו זי האָט זיך
 אויך יעדען אָווענד געמאַכט לויט מיין איבער מיר, בשעת איך האָב גע-
 קראָגען מיין שטיקעל ברויט מיט פּוטער. זי האָט מיך אַלץ כּסדר געפֿרעגט,
 וואו איך עסס פֿאַרט מיטאַג, מחמת זי האָט מיר נאָך קיינמאַל ניט געזעהן
 אַריינגעהן אין דעם רעסטאָראַן „גראַן“. ס'איז געווען קלאָהר, אז זי האָט
 געוואוסט, אין וואָס פֿאַר אַ קלעגליכען צושטאַנד איך געפֿין זיך און עס
 איז געווען אַ נחת רוח פֿאַר איהר, עס מיר אַרויסצואווייזען.

דאָס אַלעס פֿאַלט מיר פּלוצלינג איין, און איך בין שוין ניט אים
 שטאַנד צו געפֿינען קיין שום געדאַנק פֿאַר מיין דראַמאַ. אומזיסט מאַך
 איך יעדעס מאָל אַ נייע אָנשמריינגונג; עס רוישט מיר מאַדנע אין קאָפּ,
 און ענדליך גיב איך זיך גאר אונטער. כּלִיִּיג אַריין די פּאַפּירען מיינע
 צוריק אין מאַש. די דיענסט-מויד זיצט אַנטקעגען מיר, און איך קוק זי
 אָן, כּזערה דעם שמאָלען רוקען און די נידעריגע שולטערן איהרע, וועלכע
 זיינען נאָך אפילו ניט רעכט אויסגעוואַקסען. וואָס האָט אָט די דאָ פֿון
 מיר חיוק צו מאַכען? און אז איך קום פֿון שלאָס, איז וואָס? קען איהר
 דאָס שאַדען? די רעזטעטעג האָט זי מיך אָפֿט מיט חוצפה אויסגעלאַכט,
 בשעת מיר האָט עפעס אַן אונגליק געמראָפֿען, ווען איך האָב זיך אויף
 די טרעפּ אויסגעגליטשט אָדער זיך אָן אַ משוואָק פֿערטשעפעט און דעם
 ראָק איינגעריסען. ערשט נעכמען האָט זי צונויפֿגעקליבען די צוריסענע

שטיקלאך נאָמיצען פֿון מיין דראַמאַ, וואָס איך האָב אַוועקגעוואָרפֿען אין פֿאַר-צימער, און דערנאָך זיי פֿאַרגעלעזען הויך אויף'ן קול אינעווייניג אין שטוב, כדי זיך איבער מיר לוסטיג צו מאַכען. כ'האָב זי קיינמאַל נים בעלידיגט און אזוי ווייט ווי איך געדיינק, האָב איך זיך מיט איהר קיינמאַל נים געשאַפֿט. אדרבה, ביינאַכט פֿלעג איך זיך אַליין אויסבעמען אויף דער ערד, כדי אַן אַרבייט איהר צו פֿערשפּאַרען. זי האָט אויך גע-מאַכט שפּאַט פֿון מיר, ווייל די האָר זיינען מיר אויסגעקראַכען. אין דער פֿריה איז געלעגען האָר ביי מיר אין וואַש-שיסעל, און דעריבער האָט זי געלאַכט. די שטיוועל מיינע זיינען געוואָרען קלעגליך, איבערהויפט דער איינער, איבער וועלכען דער ברויט-וואָגען איז אַריבערגעפֿאַהרען, און אויך דעריבער האָט זי געטריבען שפּאַס מיט מיר. „זאַל אייך גאָט אָב-הימען און אייערע שטיוועל!“ האָט זי געזאָגט, „קוקט אַקאַרשט אַן — אזוי גרויס ווי הינט-קעמערלאַך!“ און זי איז גערעכט געווען, מיינע שיד זיינען געווען אויסגעטראַטען; אָבער דערווייל, אויף דער רגע, האָב איך זיך קיין אַנדערע נים געקענט קויפֿען.

אין דער צייט וואָס איך טראַכט אַרום דעם אַלעם און וואונדער זיך איבער די אַפֿענע רשעות פֿון דער דיענסט-מיר, האָבען די קינדער אָנגעהויבען זיך רייצען מיט דעם אַלמען מאַן הינטען אויף'ן בעט; זיי זיינען ביידע אַרומגעשפרונגען אַרום איהם און זיי זיינען געווען גאָר אויסער זיך פֿון זייער שפיעל. יעדע איינע האָט געהאַט אַ שטרוי אין דער האַנד און האָט איהם געשמאַכען דערמיט אין די אויערן. אַ וויילע האָב איך עס צוגעזעהן און זיך נים אַריינגעמישט. דער אַלטער האָט מיט קיין פֿינגער נים אַ ריהר געטהאָן, זיך צו פֿערטהיידגען; ער האָט נור יעדעסמאַל אַ קוק געטהאָן מיט צאָרנדיגע בליקען אויף זיינע פייניגער, ווען זיי האָבען איהם גענומען שמעכען, און ער האָט געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ, כדי לויז צו ווערן פֿון זיי, דאַן ווען די שטרויענע שפיוען זיינען שוין געווען ביי איהם אין די אויערן.

אַט די סצענע האָט מיך וואָס ווייטער אַלץ מעהר אויפֿגערענט, כ'האָב קיין אויג דערפֿון נים געקענט אַברייסען. דער פֿאַטער האָט אויפֿ-געהויבען די אויגען פֿון די קאַרטען, אַ קוק געטהאָן אויף די קליינע חברה זיינע און געלאַכט פֿון דעם שפּאַס; אויך דו, וואָס האָבען מיט איהם געשפיעלט, האָט ער אויפֿמערקזאַם געמאַכט אויף דאָס, וואָס איז פֿאַר-געגאַנגען. פֿאַרוואָס נים זיך דער אַלטער גאָר קיין ריהר נים? פֿאַרוואָס שלידערט ער די קינדער נים אַוועק מיט זיינע אַרעמס? כ'האָב זיך אַ לאַז געטהאָן צום בעט.

„לאָזט צורוה! לאָזט צורוה! ער איז געלעהמט,“ האָט זיך דער בעל הבית אָבגערוּפֿען.

און אויס מורא, מען זאָל מיר נאָך ביינאכט ניש ווייזען די טהיר, גאָר פשוט אויס פֿורכט, דעם מאַן חלילה ניש אַריינצובריינגען אין כעס, בין איך שמילערהייט צוריקגענאנגען אויף מיין אַלמען פּלאַץ און האָב זיך פֿערהאַלמען רוהיג. נאָך וואָס טויג מיר מאַקי רייקירען מיט מיין נאַכט-לעגער און מיט מיין בריוו מיט פֿוטער, אַריינשמעקענדיג די נאָז מיינע אין פֿאַמיליען-זאַכען? נור קיין נאַרישע שטיק צוליעב אַ האַלב-טויטען אַלמען מאַן! דערביי איז מיר געווען אַזוי האַרט, — ווי אַ קי-זעלשמיין!

די ביידע קליינע טייוואָלים האָבען ניש אויפֿגעהערט צו מאַכען זייערע שטיק. דאָס וואָס דער אַלמער האָט געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ, האָט זיי נאָך מעהר גערייצט, און זיי האָבען איהם געשמאַכען אויך אין די אויגען און אין דער נאָז. פֿול מיט האַס האָט ער זיי אָנגעקוקט, האָט אָבער גאַרנישט געזאָגט און ניש געקענט אַ ריהר טהאָן מיט די אַרעמס. פּלוצלינג האָט ער אַביסעל אַ הויב געטהאָן דעם אויבערשמען טהייל פֿון זיין קערפּער און אַריינגעשפיגען איין מיידעלע אין געזיכט אַריין; דער-נאָך האָט ער זיך ווידער אַ הויב געטהאָן און אַ שפּיי געגעבען דער צווייטער, אָבער ער האָט איהר ניש געטראָפֿען. איך האָב געזעהן, ווי דער בעל הבית האָט אַ וואָרף געטהאָן די קאַרטען אויף'ן מיט, און איז צוגעלאָפֿען צום בעט. רוט פֿאַר צאָרן האָט ער אויסגעשריען:

„וואָס! שפּייען לייט אין פנים אַריין, דו אַלמער חויר!“

„אָבער, גרויסער גאָט, זיי האָבען דאָך איהם ניש צורוה געלאָזט!“ האָב איך זיך אָבגערוּפֿען אויסער זיך פֿאַר כעס. דאָך האָב איך שטאַרק מורא געהאַט, מען זאָל מיך ניש אַרויסוואַרפֿען, און דערפֿאַר האָב איך די ווערטער ניש זעהר הויך אַרויסגערעדט; פֿאַר אויפֿרגעגונג האָב איך פֿונ-דעסטוועגען געצימערט מיט מיין גאַנצען קערפּער.

דער בעל הבית האָט זיך אומגעקעהרט מיט'ן פנים צו מיר.

„ניין, וואָס זאָגט איהר פֿאַרט צו דעם דאָ! וואָס איז דאָס אייער עסק? האַלט נור, כ'בעט אייך, דאָס מויל אייערס און טהוט וואָס איך ראַט אייך; דאָס איז דאָס בעסטע פֿאַר אייך.“

אַזונד האָט אָבער אויך די פֿרוי געלאָזט הערען איהר קול, און דער געשריי האָט אָבגעקלונגען איבער'ן גאַנצען הויז.

„זאָל מיך גאָט בעהיטען און בעשרמען, כ'מיין איהר וויט ביידע פֿערריקט און משוגע אויף טויט!“ האָט זי געשריען. „אז איהר ווילט דאָ

בלייבען, מאָ האַלם זיך בעסער רוהיג, דאָס זאָג איך אייך, ניט גענוג, וואָס מען ניט דער באַנדע קאָסט און קוואַטיר — ניין, מוז מען נאָך האָבען געשרייען, מומעל און אַלערליי שוואַרץ יאָהר דאָ אין שטוב! אָבער דאָס וויל איך ניט ליידען, הערט איהר? שש! פֿערמאַכט די מיילער אייערע, איהר לויפֿערס, און ווישט זיך אָב די פּיסקעס, אַנים וועל איך עס מהאָן פֿאַר אייך. אַזעלכע מענשען האָב איך אין מיין לעבענס-טאָג ניט געיעהן! לויפֿען זיך אָן פֿון דער גאַס און האָבען קיין העלער אפילו ניט אויף לויז-זאָלב און הויבען נאָך אויף געשרייען און מומעל שפעט ביינאַכט ביי יענעם אין הויז. דערפֿון וויל איך גאַרנישט וויסען, הערט איהר? און איהר קענט זיך אַלע געהמען דעם דרך! כ'מיין, אַז ביי מיר אין וואוינונג זאָל איך דאָך האָבען אַ רעכט רוהיג צו זיין."

כ'האָב גאַרנישט געזאָגט, כ'האָב ניט אַמאָל דאָס מויל געעפֿענט איהר צו ענטפֿערן, נאָר איך האָב זיך אַנידערגעזעצט ביי דער טהיר און זיך צוגעהערט צום ליאַרם. אַלע האָבען געשריען, זאָגאַר די קינדער און די דיענסט-מויד, וועלכע האָט געוואַלט ערקלעהרען, ווי אזוי דער גאַנצער שטרייט האָט זיך אָנגעהויבען. אַז איך וועל נור בלייבען רוהיג, וועט אוראי באַלד געהמען אַ סוף דערצו; ס'וועט גאַנץ בעשטימט ניט קומען צו קיין ערנסטעס, אַז איך וועל נור קיין וואָרט ניט זאָגען. און וואָס פֿאַר אַ וואָרט האָב איך דען געהאַט צו זאָגען? צי איז דען אויף דרויסען ניט זוינטער און דערצו נאָך באַלד נאַכט? צי איז דאָס די ריכטיגע, פֿאַסענדע צייט, אַ קלאַפּ צו טהאָן מיט דער פֿויסט אָן מיט און זיך אַרויסשטעלען פֿאַר אַ כּוואַט? נור ניט קיין נאַרישקייטען, הערסט דו? און איך בין געזעסען שמיל און האָב ניט פֿערלאָזען דאָס הויז, כ'האָב זיך ניט זשענירט צו בלייבען זיצען, זיך ניט אַמאָל געשעהמט, כאַטש מען האָט מיר אייגענליך אזוי גוט ווי געהייסען געהן. צוקאַכט אין זיך האָב איך גע-קוקט אויף דער וואַנד, וואו ס'איז געהאַנגען אַן עהל-בילד פֿון קריסטוס'ן, און איך האָב פֿערשוויגען דער בעל הבית'מעס אַלע רייד.

"יאָ, אויב איהר ווילט פֿון מיר לויז ווערן, מאַדאַס, מאָ שמעהט אייך קיין זאך ניט אין וועג," האָט זיך אָבגערופֿען איינער פֿון די קאַרטענ-שפּיעלער.

ער איז אויפֿגעשטאַנען, דער אַנדערער אייך.

"ניין, דיך מיין איך ניט. און דיך אייך ניט," האָט די בעל הבית'מע ביידיען געענטפֿערט. "אַז ס'האַלט יאָ דערביי! מיין איך! וועט זיך שוין אַרויסצייגען, ווער דאָס איז..."

זי האָט גערעדט אָבגעריסענע, האַלבע פֿראַזען, האָט מיר אָט די שמעך-ווערטער געגעבען ביסלאַכווייז און זיי אויסגעצויגען אין דער לענג, כדי מיר זאָל קיין ספק ניט בלייבען, אז זי מיינט דאָס מיך. רוהיג! רוף איך זיך אָב צו מיר אַליין, נור רוהיג! זי האָט דאָך מיך ניט אויפֿגעפֿאַדערט צו געהן, ניט אויסדריקליך, ניט מיט קלאַרע ווערטער. נור ניט קיין גאווה פֿון מיין זייט, קיין פּוסטען, אונפֿאַסענדען שמאַלץ! די אויערן שטייף!.. וואָס פֿאַר מאַדנע גרינע האָר דער קריסטוס האָט עס דאָ אויפֿ'ן עהל-בילד! עס זעהט עפעס אויס ווי גרינע גראָז, אָדער בעסער געזאַגט: ווי דיקע גראָז פֿון פֿעלד. הע! אַ גאַנץ ריכטיגע בעמערקונג, אויסערנעוועהנליכע דיקע גראָז פֿון פֿעלד.. אַ גאַנצע שורה פֿון שנעלע, פֿערביילויפֿיגע געדאַנקען איז מיר אין דער רגע דורך אין קאָפּ, און זיי האָבען זיך געמישט, געשפּרונגען פֿון איין ענין צום אַנדערן: פֿון דעם גרינעם גראָז צו אַ שמעלע אין דער ביבעל, אז דאָס גאַנצע לעבען איז אזוי ווי גראָז, וואָס ווערט פֿערטריקענט, פֿון דעם צום יום הדין, ווען אלצדינג וועט פֿערברענט ווערן; דאָן אַ קירעווע צו דער ערד-צימערניש פֿון ליסאַבאָן, און ענדליך האָט מיר פֿאַר די אויגען געשוועבט אַ שפּאַניש שפּיי-קעסטעל פֿון מעש און אַ פֿעדער-האַרטער פֿון עבען-האַלץ, וועלכע איך האָב געזעהן ביי אילאַיאַלין אין שטוב. אַך יאָ, אַלץ געהט אַריבער, אַלץ ווערט צו גאַרנישט! אזוי ווי דאָס גראָז, וואָס פֿערטריקענט! עס קומט אַלץ אַרויס אויף די פֿיער ברעכער פֿון טויטען ארון און אויף די תּכריכים — תּכריכים ביי יונגפֿרוי אַנדערסען רעכטס אין טויער..

אָט דאָס אַלץ איז מיר אין אָט דער פֿערצווייפֿעלטער רגע דורך אין קאָפּ, בשעת די בעל הבית'מע מיינע האָט געהאַט בדעה מיך דורכצור-מרייבען פֿון שטוב.

„ער הערט ניט!“ האָט זי אַ געשריי געטהאָן. „איך זאָג אייך, איהר זאָלט זיך אָבטראַגען פֿון דאַנען! איהר הערט, זי ניין? כ'מיין דער יונג איז פֿערריקט, צו'ן אַלדע שוואַרץ יאָהר! גלייך אויפֿ'ן שמעל זאָלט איהר מיר אַרויס פֿון מיין הויז — און אַ סוף זאָל עס געהען!“

כ'האָב אַ קוק געטהאָן צו דער טהיר, ניט אַרויסצוגעהן, כפּירוש ניט אַרויסצוגעהן; מיר איז אַריין אַ פֿרעכער געדאַנק אין מוח: ווען אין שלאָס וואָלט אַ שליסעל געשמעקט, וואָלט איך איהם גאָר אָהן מענות אומגעדערעהט און מיך אינאיינעם מיט די אַנדערע איינגעשלאָסען, אַבי ניט צו מוזען געהן. כ'האָב געהאַט אַ היסטערישען שרעק דערפֿאַר, ווידער אַמאָל אַרויסגעוואָרפֿען צו ווערן אויף דער גאַס. אָבער ס'האַט ניט

געשמעקט קיין שליסעל אין טהיר, און איך בין אויפגעשטאנען. ניטאָ קיין האָפֿנונג מעהר!

מיט אַמאָל מיט זיך אַרײַן מײַן בעל הבית' שטימע אין דעם געשרײַ פֿון דער פֿרוי. ערשטױנט בין איך געבליבען שטעהן. דערזעלבער מאָן, װאָס האָט מיך נאָר װאָס געסטראַשעט, נעהמט זיך איצט נאָר מאָדנע אָן פֿאַר מיר און זאָגט:

„ניין, דאָס געהט ניט, בײַנאַכט קען מען מענשען ניט אַרױסיאָגען פֿון הױז. דערויף איז פֿאַרהאַן אַ שטראָף.“

כ'האָב ניט געװאָסט, צי איז דערויף פֿאַרהאַן אַ שטראָף, כ'האָב עס ניט געקענט זאָגען; אָבער אפשר איז מאַקי אַזױ געװען דער פֿאַל, און די פֿרוי האָט זיך באַלד מיט געװען, איז געװאָרען רוהיג און האָט שױן מעהר צו מיר קײַן װאָרט ניט גערעדט. זי האָט מיר זאָגאַר אַני-דערנעלײַגט צװײ רײַפֿטלאַך ברױט מיט פּוטער, נאָר איך האָב זיי ניט גענומען; אױס רײַנער דאַנקבאַרקײַט צו דעם מאָן האָב איך זיי ניט גענומען, און איך האָב געפֿונען אַ תּירוץ, אַז איך האָב אין גאָס עפּעס געגעסען.

אַז איך בין ענדליך אַרױס זיך לײַגען שלאָפֿען אין פֿאַרצײמער, איז מיר די פֿרוי נאָכגעגאַנגען. זי איז געבליבען שטעהן אױף'ן שװעל, און אױסשטעלענדיג אַנטקעגען מיר איהר הױבען, שװאַנגערדיגען בױך האָט זי הױך אױף'ן קול געזאָגט:

„דאָס איז אָבער די לעצטע נאַכט װאָס איהר שלאָפֿט דאָ, מערקט זיך דאָס.“

„יא, יא,“ האָב איך געענטפֿערט.

מאָרגען װעל איך זיך מן הסתם שױן אַן עצה געבען װעגען אַ פֿלאַץ, װאוּ דעם קאַפּ אַװעקצולײַגען, אַז איך װעל נור ריכטיג אַ זוך טהאַן. עפּעס װאָס עס איז פֿאַר אַ װינקעל מוז זיך דאָך געפֿינען. פֿאַרלױפֿיג האָב איך זיך נור געפֿרעהט, װאָס איך דאַרף נאָך די נאַכט כאָטש ניט זײַן אױף דרויסען.

איך בין געשלאָפֿען בױז פֿינף, זעקס דעם זײַגער אין דער פֿריה. אַז איך האָב זיך אױפֿגעכאַפּט, איז נאָך ניט ליכטיג געװען, אָבער איך בין פֿונדעסטװעגען אױפֿגעשטאַנען; כּחמת דער קעלט האָב איך זיך

געלייגט שלאָפֿען אין אלע קליידער און איך האָב אַזונד פֿערשפּאַרט אַן אַרבייט זיך אָנצומהאַן. נאָכדעם ווי איך האָב גענומען אַ טרונק וואַסער און גאַנץ שמיל געפֿענט די טהיר, בין איך אַוועק פֿון הויז, ווייל איך האָב מורא געהאַט, איך זאָל זיך ניט בעגעגענען נאָך אַמאָל מיט דער בעל הבית'טע מיינער.

עטליכע פּאָליציי-לייט, וועלכע האָבען געהאַט נאַכט-סלוזשע, זיינען געווען די איינציגע לעבעדיגע ברואים, וואָס איך האָב בעגעגענט אויף די גאַסען; באַלד נאָכדעם זיינען אָנגעקומען אַ פּאַר מענער, וועלכע האָבען אומעטום פֿערלאָשען די גאַז-לאַמטערנעס.

איך בין אַזוי אַרומגעגאַנגען איבער די גאַסען אָהן אַ שום צוועק און אָהן וואָס פֿאַר עס איז ציעל, בין אַרײַן אין די קירקעגאַדע און האָב זיך פֿערקירעוועט צו דער פֿעסטונג. האַלב דערפֿאַרען און נאָך אַלץ שלעפֿעריג, הוננעריג און שוואַך אין די קניע און אין רוקען, נאָך דעם ווייטען וועג, האָב איך זיך אַנידערגעזעצט אויף אַ באַנק און לאַנג, לאַנג האָט מיר געטומעלט און גערוישט אין מוח, דריי וואָכען נאָכאַנאַנד האָב איך געלעבט ניט מעהר ווי אויף אַ פּאַר רײַפֿטלאַך ברויט מיט פּוטער, וואָס די בעל הבית'טע מיינע פֿלעגט מיר געבען אין דערפֿריה און ביינאַכט; אַזונד זיינען שוין אַריבער גאַנצע פֿיער און צוואַנציג שעה זינט איך האָב געהאַט מיין לעצטע מאָהלצייט, דער הונגער האָט מיך ווידער גענומען נאָגען און פּלאַגען, און איך האָב געמוזט אַזוי שנעל ווי מעגליך זיך אומקוקען און געפֿינען עפעס אָן אויסוועג פֿון דער ביטערער נויטה. אָט מיט דעם געדאַנק בין איך ווידער אַמאָל אַנשלאָפֿען געוואָרען אויף דער באַנק.

אויפֿגעכאַפט האָב איך זיך דערפֿון, וואָס עטליכע מענשען האָבען גערעדט הויך לעבען מיר, און אַז איך בין געקומען צו זיך, האָב איך דערזעהן, אַז עס איז שוין גרויסער טאַג און די מענשען זיינען שוין אויף די פֿיס.

איך בין אויפֿגעשמאַנען און אַוועקגעגאַנגען. די זונן איז אויפֿגעגאַנגען איבער די בערגלאַך, דער הימעל איז געווען ווייס און צאַרט, און אין מיין פֿרייד איבער דעם קלאָהרען פֿריה-מאַרגען נאָך די פֿיעל פֿינסטערע, אומעטיגע וואָכען, האָב איך זיך פֿערגעסען אָן אלע זאַרגען, און מיר האָט זיך געדוכט, אַז ס'איז מיר שוין מעהר ווי איינמאָל געווען אַסך ערגער איידער איצט. כ'האָב זיך אַ קלאַפּ געגעבען אויף דער ברוסט און אָנגעהויבען זינגען אַ שטילען ניגון. מיין קול האָט געקלונגען אַזוי קראַנק, אַזוי אמת שוואַך האָט ער געקלונגען, און מיר אַליין האָט זיך דערפֿון געשמעלט טרעהרען אין די אויגען. אָט דער פּראַכטפֿאַלער טאַג, דער ווייסער, מיט ליכט אָנגעטרונקענער

הימעל האָבען אויף מיר אַ צו שטאַרקען רושם געמאַכט, און איך האב גענומען וויינען אויף'ן קול.

„וואָס איז אייך?" האָט אַ מאַן אַ פֿרעג געמחאָן.

איך האָב ניט געענטפֿערט, נאָר געלאָפֿען ווייטער און פֿערבאָרגען דאָס געזיכט פֿאַר אַלע מענשען.

כ'בין אַרונטער צום האַפֿען. אַ גרויסעם באַרקשיף מיט אַ רוסישער פֿאָהן איז געשטאַנען און האָט אויסגעלאָרען קוילען; ביי דער זייט האָב איך איבערגעלייענט דעם נאָמען „קאַפּענאַראַ". אַ היבשע ווילע האָב איך געפֿונען אַ זייט-פֿערטרייב צו בעטראַכטען וואָס עס מוהט זיך אויף דעם דאָזיגען פֿרעמדען שיף. די קוילען האָבען שוין געמוזט זיין כמעט אין גאַנצען אויסגעלאָרען, מחמת דאָס שיף איז געלעגען אַן ערך ניין פֿום איבער'ן וואַסער, און אַז די קוילען-טרעגער מיט זייערע שווערע שטיוועל האָבען אַרומגעפֿאַדעט איבער'ן דעק, האָט זיך געהערט אַן אַבקלאַנג פֿון הויהלעקייט אין גאַנצען שיף.

די זונן, דאָס ליכט, דער זאַלציגער הויך פֿון ים, דאָס גאַנצע פֿלייסונגע און לוסטיגע לעבען — דאָס אַלעס האָט מיך געשטאַרקט און מיר פֿאַנאַנדערגעטרייסעלט אַביסעל דאָס בלוט. מיט אַמאָל פֿאַלט מיר איין. צי וואַלט איך ניט אַקאַרשט געקענט מאַכען אַ פֿאַר סצענעס פֿאַר מיין דראַמאַ, אַזוי ווי איך זיין דאָ. כ'האָב אַלואַ אַרויסגענומען דאָס פֿאַפיר פֿון קעשענע.

איך האָב געפרוואוּט מאַכען אַ סקיצע פֿאַר'ן מאַנאַכען-מויל, אַ בילד, וואָס זאָל איינפֿאַך אויפֿלויעפֿען פֿאַר קראַפֿט און אינטאַלעראַנץ; אָבער ס'איז מיר ניט געראַטען. כ'האָב אַלואַ איבערגעהיפערט דעם מאַנאַך און געוואַלט אויסאַרביימען אַ רעדע, די דרשה פֿון דעם ריכטער צו דער טעמפל-שענדערין; כ'האָב אַנגעשריבען בלוין אַ האַלב זיימעל פֿון דער דאָזיגער רעדע און ווידער אויפֿגעהערט. די רעכטע שטימונג האָט בשום אופן ניט געוואַלט קומען איבער מיינע ווערטער. דער גערויש אַרום מיר. דער געזאַנג פֿון די מאַטראָזען, דער ליאַרם פֿון דער שלעפֿ-מאַשין און דער אונאַוויפֿהערליכער טומעל פֿון די אייזערנע קיימען האָט זיך אַזוי ווייניג געפֿאַסט צו דער לופֿט פֿון דעם אומעטיגען, מרה שחורה'דיגען מיטעל-אַלטער, וועלכע האָט געדאַרפֿט ליגען ווי אַ טומאַן איבער מיין דראַמאַ. כ'האָב אַלואַ צונויפֿגעפֿאַקט מיינע פֿאַפירען און בין מיר אַוועק פֿון האַפֿען.

ווען איך וואַלט נור איצט געקענט קריגען אַ שטיקעל אַרט, אַ ווינקעל פֿאַר זיך אַליין! איך האָב געטראַכט און געטראַכט; ס'איז מיר אָבער ניט

איינגעפאלען קיין איין איינציגער קליינער ווינקעל אין דער גאַנצער שטאָדט, וואוּ איך זאָל קענען פֿערבריינגען בלויוּ איין קורצע שמונדע, מיר איז אַלאָ קיין אַנדער ברירה ניט געבליבען, נאָר צוריקגעהן אין לאַדזשיר-הויז אין פֿאַטערלאַנד. ביי דעם געדאַנק האָב איך זיך אפילו שטאַרק פֿערקרימט און זיך געהאַלטען אין איין זאַגען, אז עס געהט ניט, אָבער איך בין פֿאַרמ געגאַנגען און וואָס ווייטער בין איך אַלץ געקומען געהנטער צו דעם פֿערבאַטענעם אָרט, פֿערשטעהט זיך, אז עס איז יאָמערליך, האָב איך זיך אַליין מודה געווען, יאָ, ס'איז אַ חרפה און אַ שאַנד, אַן אמת'ע שטאַך; אָבער ס'העלפֿט גאַרנישט, איך האָב ניט קיין ברעקעל גאווה אין זיך, כ'מוז דאָס גאַנץ אָפֿען זאָגען, אז איך בין איינער פֿון די קלענסטע בעלי גאווה'ס, וואָס געפֿינען זיך היינט צו טאָג! און איך בין געגאַנגען.

אַצונד בין איך אָבער דאָך גליקליך אַרויף אויפֿן גלייכען וועג און איך האָב בעשינפֿערליך געפֿיהלט, אז איך וועל פֿאַרט קענען וואָס עס איז אויפֿטאַן, אז אַלעס זאָל נור געהן כשורה.

ביי דער סהיר בין איך געבליבען שטעהן און האָב זיך נאָך אַמאָל מיט געווען. יאָ, זאָל קומען וואָס עס וויל זיך, איך מוז עס וואַגען. אין גאַנצען געהט עס דאָ נור וועגען אַ קלייניגקייט, ראשית איז די רייד דאָ בלויו וועגען עטליכע שמונדען, שנית, זאָל גאָט אָבטימען, איך זאָל שפעטער ווען עס איז ווידער קומען אַהער אין דעם דאָזיגען הויז, איך בין אַריין אין הויף, נאָר בעת איך בין געגאַנגען אויף די קרומע שטיינער איבער'ן הויף, בין איך נאָך אַלץ געווען אונגעטשלאָסען און איך האָב שוין כמעט געהאַט ברעה זיך אומצוקעהרען. איך האָב פֿערביסען מיט די צייהן, ניין, נור ניט קיין פוסטע גאווה אַצונד, הערסט דו? אויפֿן ערגסטען פֿאַל האָב איך דאָך אַן אויסרייד, אז איך בין געקומען זאָגען זייט-געזונד, זיך אָבגעוועגענען ווי ס'בעדאַרף צו זיין און אָבמאַכען מכח מיין חוב. כ'האָב אויפֿגעפֿענט די סהיר צום פֿאָדער-צימער.

ווי געלעהמט בין איך שטעהן געבליבען. נאַנץ נאָהענט לעבען מיר, נור צוויי מריט ווייט, איז געשטאַנען דער בעל הבית אַליין, אָהן אַ ראָק, אָהן אַ הוט און האָט אַריינגעקוקט דורך'ן שליסעל-לאָך אין פֿאַמיליען-צימער. ער האָט שטילערהייט אַ מאַך געטהאָן מיט דער האַנד, איך זאָל זיך האַלטען רוהיג, און האָט ווידער געקוקט דורך'ן שליסעל-לאָך. דערביי האָט ער ניט אויפֿגעהערט לאַכען.

„קומט אַקאַרשט אַהער!“ האָט ער זיך אָבגערופֿען שטיל, קיים וואָס מען האָט איהם געהערט. איך בין צוגעגאַנגען צו איהם אויף די שפיץ פֿינגער.

„ניט אַקאַרשט אַ קוק אינעווייניג!“ האָט ער געוואָנט אין האָט געלאַכט מיט אַ שמיילען, אויפֿגערעגמען געלעכטער. „קוקט אַקאַרשט אַרײַן! היהי! אָן ליגען זײ: איהר האָט געזעהן דעם אלמען, וואָס? קענט איהר זעהן דעם אלמען?“

אינעווייניג אין בעט, גאַנץ אונטער דעם קרויסמוס-בילד און אַקוראַט אַנטקעגען מיר, האָב איך דערזעהן צוויי געשמאַלטען, די בעל הבית'מע און דעם פֿרעמדען מאַטראָן. די פֿיס זייערע האָבען אָנגעשמראַהלט ווייס אַנטקעגען דעם טונקלען קאַטון פֿון דעם איבער-בעט. און אין בעט אויף דער אַנטקעגענדיגער וואַנד איז געזעסען איהר פֿאַטער, דער געלעהמ-טער זקן, און האָט געקוקט אויף זיי ביידען, מיט אַן אַראָבגעלאָזמען קאַפּ, צוזאַמענגעצויגען אין זיך ווי געוועהנליך, זיך ניט אַ ריהר טהאַנדיג פֿון אַרמ..

כ'האָב זיך אומגעקעהרט מיט'ן פנים צו מיין בעל הבית. ער האָט זיך איינגעהאַלטען מיט אַלע כוחות זיך ניט צו צולאַבען אויף'ן קול. „איהר האָט געזעהן דעם אלמען?“ האָט ער געשעפּטשעט. „אך גאַט, האָט איהר געזעהן דעם אלמען? ער זיצט אין בעט און קוקט זיי ביידען אָן!“ און ער האָט זיך ווידער אַרונטערגעבויען צום שליסעל-לאַך.

איך בין אַוועק פֿון איהם צום פֿענסטער און האָב זיך אַנידערגעזעצט. אָט דער אָנבליק האָט אומ'ברחמנות'דיג געמאַכט אַ מיש-מאַש אין אַלע מיינע געדאַנקען און לחלוטין פֿערניכטעט מיין גאַנצע רייכע שטימונג. נאָ, יאָס געהט מיר די זאַך אייגענטליך אָן? אַז איהר מאַן לאָזט עס זיך געפֿעלען, יאָ, אַז עס מאַכט איהם נאָך דערצו שפּאַס אויך, האָב איך דאָך ווירקליך קיין שום גרונד ניט זיך דערפֿון צום האַרצען צו נעהמען. און וואָס איז שייך צום זקן, טאָ, איז דער זקן ניט מעהר ווי אַ זקן. ער זעהט עס אפשר גאָר ניט; פֿילייכט שלאָפֿט ער; גאַט ווייסט, צי איז ער שוין גאָר ניט שוים; עס וואָלט מיר כ'לעבען גאָר קיין וואונדער ניט געווען, אַז ער וואָלט געווען שוים. און על כל פנים איז דאָס דאָך ניט מיין עסק אין זאָלען זיי זיך שלאָגען קאַפּ אָן וואַנד.

איך האָב ווידער גענומען די פאַפירען מיינע אין דער האַנד און געוואָלט פֿערטרייבען פֿון מיר אַלע שלעכטע איינדריקע. אין מיטען אַ זאַץ פֿון דעם ריכטער'ס רעדע בין איך געבליבען שטעהן: „אַט אַזוי הייסט מיר גאַט און דאָס געזען, אַזוי הייסט מיר דער ראַטה פֿון מיינע קלוגע מענער, אַזוי הייסט עס אַלזאָ מיר און מיין געוויסען..“ כ'האָב אַרויסגעקוקט פֿון מיין פֿענסטער, כדי זיך מיט צו זיין, וואָס זיין געוויסען זאָל איהם

אייגענמליך הייסען. פון דעם דערבייאגען צימער האָט זיך געהערט אַ שמילער גערויש. נו, דאָס געהט מיך ניט אָן, געהט מיך לחלוטין ניט אָן! רהיג! רהיג! —

„אזוי הייסט עס אַלזאָ מיר און מיין אייגענעם געוויסען. . .“
 אָבער אַלצדינג האָט זיך עפעס אזוי ווי פֿערשוואַרען געגען מיר. דער מאַן האָט בשום אופן ניט געוואָלט איינשמעהן רהיג ביים שליסעל-לאָך; ווען ניט ווען האָב איך דערהערט אַ פֿערשטיקמען געלעכטער און געוועהן, ווי ער צימערט; אויף דער גאס איז אויך עפעס פֿאַרגעגאַנגען, וואָס האָט מיר מבבל געווען די רעיונות. אין דרויסען אויף'ן מאַרשאַר איז געוועסן אַ קליין אינגעל אין זינגען-שיין און האָט זיך געשפּיעלט; ער האָט קיין שום ביווען געדאַנק ניט געהאַט, לעבען איהם איז געלעגען אַ גאַנצער הייפֿען פֿון פּאַסען פּאַפּיר, וועלכע ער האָט צוגיפֿגעוויקעלט, און ער האָט קיינעם הלילה קיין רשעות ניט געטהאָן. פּלוצלונג ניט ער אַ שפרונג און הויבט אָן שילמען אויף'ן קול; ער געהט הינטערווילאָכס אַרונטער פֿון מאַרשאַר און דערזעהט אַ מאַן, אַן אויסגעוואַקסענעם מאַן מיט אַ רויטער באַרד, וועלכער איז געלעגען ביי אַ פֿענסטער אויף'ן צווייטען שטאָק און האָט אָנגעשפיגען דעם אינגעל אויף'ן קאַפּ, פֿאַר צאָרן האָט זיך דער קליינער צוואווינט און אַרויפֿגעשיקט זיינע קללות אויבען צום פֿענסטער, און דער מאַן האָט איהם אַריינגעלאָכט אין פנים אַרײַן; אזוי זיינען אַריבער פֿילייכט פֿינף מינוטען, איך האָב זיך אָבגעקעהרט אָן אַ זייט, כדי ניט צו זעהן דעם אינגעלס טרעהרען.

„אזוי הייסט עס אַלזאָ מיר און מיין אייגענעם געוויסען. . .“
 אונגעגליך ווייטער צו קומען. ענדליך האָט זיך אַלצדינג אָנגעהויבען אויסמישען אינאיינעם ביי מיר אין קאַפּ; מיר האָט זיך געדוכט, עפעס אזוי ווי אלעס, וואָס איך האָב דאָ אָנגעשריבען, טויג אויף כפרות, יאָ, עפעס אזוי ווי די גאַנצע אידעע וואָלט געווען אַ מיאוס'ער אונזיג, אַ שנען; אין מיטעל-אַלטער האָט מען איבערהויפט ניט געקענט ריידען פֿון געוויסען; דאָס געוויסען האָט ערשט טאַנצ-מייסטער שעקספּיר ענטדעקט, בכּן איז די גאַנצע רעדע מיינע ניט ריכטיג, איז אַלזאָ גאָר קיין שום גוטעס ניטאָ אין די דאָזיגע בעטלאַך? איך האָב זיי פֿון דאָס ניי דורגעבליקט און מיינע צווייפֿעל זיינען ווידער פֿערשוואַנדען, כ'האָב דאָרט געפֿונען גרויסאַרטיגע ערטער, גאַנץ לאַנגע שטיקער פֿון גרויסער בעדייטונג, און ווידער האָט זיך די בערוישענדע תּאווה דערוועקט אין מיין ברוסט, אָנצוהויבען נאָך אַמאָל און פֿאַרטיג מאַכען מיין דראַמאַ.

איך בין אויפגעשטאנען און צוגעגאנגען צו דער טהיר, ניט קוקענדיג אויף די צאָרנדיגע וואונקען, וואָס דער בעל הבית האָט מיר צוגעוואָרפֿען, אַפנים איך זאָל זיין רוהיג. פֿעסט עגמשלאָסען בין איך דורכגעגאנגען דעם פֿאָדער-צימער, אַרויף אויף די טרעפֿ אויבען אין צווייטען שטאָק, און דאָרט בין איך אַריין צו מיר אין מיין אַלמען צימער. דער מאַטראָז איז דאָך ניטאָ, ער איז אונטען ביי דער פֿרוי אין דער פֿאַמיליען-שטוב, וואָס זשע קען מיך אַלזאָ אָבהאַלטען, דאָ אַ וויילע צו זיצען? כ'וועל זיינע זאָכען ניט אָנהירען, ניט אַמאָל דעם טיש זיינעם בענוצען, נאָר זיך אַנידערזעצען אויף אַ שטוהל לעבען טהיר און גאַנץ צופֿריעדען זיין. אין איילעניש שפּרייט איך אויס די פֿאַפּירען אויף מיינע קניע.

איצט איז עס געגאַנגען עטליכע מינוטען אויסגעצייכענט. איין זאַץ נאָד'ן אַנדערן איז פֿאַרטיג געוואָרען ביי מיר אין קאָפּ, און איך האָב געשריבען אָהן אויפֿהער, אָהן אַ שום שמערונג. כ'פֿיל אָן איין זיימעל נאָד'ן אַנדערן, קום איבער די שווערסטע פֿלעצער, לאָז אַרויס יעדעס מאָל אַ שטילען געשריי פֿון ענטזיקונג איבער מיין אויפֿגעלייגטקייט און פֿון פֿרייד ווייס איך אַליין נאָר ניט וואו איך בין ערגעץ אין דער וועלט. דער איינציגער קלאַנג, וואָס איך הער אין דער רגע, איז מיין אייגענער פֿריידענס-רוף. מיר איז אויך אַרויף אויף'ן זינען אַ זעהר גליקליכע אירדעע מיט אַ קירכען-גלאָק, וואָס זאָל אָנהויבען קלינגען ביי אַ געוויסען פֿונקט פֿון מיין דראַמאַ. ס'איז געוואָרען אויסערגעווענהליך שעהן.

מיט אַמאָל דערהער איך טריט אויף די טרעפֿ. איך טהו אַ צימער און בין כמעט אויסער זיך, כ'זיץ אזוי ווי אויף שפּילקעס, דערשראַקען, וואָך, אָנגעפֿילט מיט אַננסט, מורא'דיג אויפֿגערענט פֿון הונגער; כ'הער זיך צו מיט אַנשטריינגונג, כ'האַלט די בליי-פֿערדער שטיל אין דער האַנד און הער זיך צו, ניט זייענדיג אים שטאַנד נאָך אַ וואָרט צו שרייבען. עס עפֿענט זיך די טהיר, דאָס פֿאַרל פֿון אונטערשטען צימער קומט אַריין.

איידער איך האָב נאָך צייט געהאַט בעמען ענטשולדיגונג פֿאַר דאָס, וואָס איך האָב געטהאָן, צושרייט זיך די בעל הבית'טע מיט קולות, אזוי ווי זי וואַלט פֿון די וואַלקענס אַרונטערגעפֿאַלען:

„ניין, זאָל מיך גאָט בעהימען, ער זיצט שוין ווידער דאָ!“
 „ענטשולדיגט!“ האָב איך געזאָגט און וואַלט נאָך מעהר געוואַלט זאָגען, נאָר ס'איז ניט געגאַנגען.

די בעל הבית'טע האָט מיט כעס אָן עפֿען געטהאָן די טהיר און געשריען הויך אויף'ן קול:

כ'בין געשמאנען שמיל, זיך ניט גערוהרט פֿון אָרט. דער משרת איז אַוועק. כ'לייג צוריק אַרײַן דעם בילעט אין קאַנווערט אַרײַן, קנייטש דאָס גאַנצע גאַנץ שטאַרק צונויף ביי מיר אין האַנד, קעהר זיך אום און געה צו צו דער בעל הבית'טע, וועלכע קוקט מיר נאָך אַלץ נאָך. כ'דערלאַנג איהר אַ וואָרף דאָס פאַפירעל אין פנים אַרײַן, ווייטער האָב איך גאַרנישט געזאָגט, קיין איינציג וואָרט ניט; איך האָב נור בעמערקט, אז זי האָט דאָס צונויפֿגעדריקטע פאַפירעל פֿאַנאָדערנגענומען און עס בעטראַכט, נאָך איידער איך בין אַוועקגעגאַנגען. . .

האַ, אָט דאָס הייסט זיך אויפֿפֿיהרען בכבוד'יג אין לעבען! גאַרנישט זאָגען, קיין וואָרט ניט אויסריידען צו דער חברה, נאָר גאַנץ רוהיג אַ גרויסען געלד-בילעט ביי זיך אין האַנד צוקנייטשען און איהם אַ שלידער טהאָן די פֿערפֿאַלגער אין געויכט אַרײַן. אָט דאָס הייסט זיך אַרויסשמע-לען מיט שטאַלץ! אזוי מוז מען זיך מיט זיי בעגעהן, מיט אָט די בעסטיעס!

אַז איך בין צוגעקומען צום עק פֿון דער טאָמטענאָדע און פֿון דעם אייגענבאַהן-פֿלאַץ, האָט די גאַס פֿלוצלינג זיך גענומען אַרומדריעהן מיט מיר, און איך בין צוגעפֿאַלען צו דער וואַנד פֿון אַ הויז, כ'האַב איינפֿאַך מעהר ניט געקענט געהן, כ'האַב זיך ניט געקענט אויסגלייכען פֿון מיין איינגעבויענער פּאַזע; אזוי ווי איך בין צוגעפֿאַלען צו דער וואַנד, אזוי בין איך געבליבען שמעהן און האָב געפֿיהלט, ווי דאָס בעוואוסטזיין פֿערשווינדט פֿון מיר. מיין משוגע'נער צאָרן איז נאָך גרעסער געוואָרען דורך דעם דאָזיגען אָנפֿאַל פֿון מאַטקייט, און איך האָב אויפֿגעהויבען דעם פֿוס און אַ קלאַפֿ געטהאָן אויף'ן טראָטוואַר. כ'האַב אויך פֿערשיעדענע אַנדערע זאַכען געטהאָן, אום צו קומען צו זיך, כ'האַב פֿערביסען מיט די צייהן, פֿער-קנייטשט דעם שטערן, פֿערנלאַצט די אויגען — און דאָס האָט געהאַלפֿען. מייע געדאַנקען זיינען קלאַר געוואָרען, און איך האָב פֿערשמאַנען, אַז דאָס איז דער אָנהויב פֿון סוף, פֿון טויט. כ'האַב אויסגעשמערקט מייע הענד און זיך אַ לאַז געטהאָן פֿון דער וואַנד; די גאַס איז נאָך אַלץ געגאַנגען מיט מיר אין אַ ראָד. פֿאַר כעס האָב איך אָנגעהויבען שלינגען; פֿון דער טיעפֿסטער טיעפֿעניש פֿון מיין נשמה האָב איך געקעמפֿט געגען מיין עלענד און האָב זיך מוטהיג געהאַלטען אויף די פֿיס, כדי ניט אומצופֿאַלען; מיר האָט זיך ניט געוואַלט אַנידערזינקען, נאָר שטאַרבען שמעהענדיגערהייט. אַן אַרבייטס-וועגעלע פֿאַהרט לאַנגזאַם פֿערביי, און איך זעה, אַז עס ליגען קאַרטאַפֿעל אויף'ן וועגעל; אָבער פֿון ווילדען כעס, פֿון עקשנות פֿאַלט מיר נאָר איין צו זאָגען, אַז דאָס זיינען ניט קיין קאַרטאַפֿעל,

גאר קעפלאך קרויט. כ'האָב גאַנץ גוט געהערט, וואָס איך זאָג, און איך האָב פֿונדעסטוועגען געהאַלטען אין איין שווערען אויף דעם דאָזיגען ליגען, נור כדי צו האָבען די פֿערצווייפֿעלטע בעפֿרידיגונג, אז איך שווער פֿאַלש. פֿער'שכור'ט בין איך איינפֿאַך געוואָרען פֿון דער דאָזיגער מאָדנער זינד, כ'האָב אויסגעשטרעקט דריי פֿינגער אין דער הויך און מיט ציטערנדע ליפען געשוואָרען, אז דאָס זיינען קעפלאך קרויט.

די צייט איז זיך דערווייל געגאַנגען איהר וועג. כ'האָב זיך אָנידער-געזעצט אויף אַ טרעפֿעל און זיך אָבגעווישט דעם שווייס פֿון שטערן און האַלו, פֿעהאַלטען דעם אָטהעם און זיך אָנגעטהאָן אַ כּח צו בלייבען רוהיג. די זונן האָט זיך אַרונטערגעלאָזט, ס'איז שוין געווען נאַכמיטאַג. כ'האָב ווידער אָנגעהויבען גריבלען איבער מיין לאַגע; דער הונגער מיינער איז געוואָרען אונפֿערשעהמט, און אין אַ פֿאַר שעה אַרום איז שוין ווידער נאַכט; מען מוז זיך אומקוקען און געפֿינען עפעס אַן עצה, כל זמן ס'איז נאָך דאָ צייט. מיינע געדאַנקען האָבען זיך פֿון דאָס ניי אַרומגעדערעהט אַרום דעם לאַדזשיר-הויז, פֿון וואַנען מען האָט מיך דורכגעטריבען; כ'האָב באַן אופן ניט געוואַלט צוריקגעהן אַהין, פֿונדעסטוועגען האָב איך זיך ניט געקענט אויסדרעהען, ניט צו דענקען דערפֿון. אייגענטליך האָט דאָך די פֿרוי געהאַט פֿאַלקאָם רעכט, מיך אַרויסצואוואַרפֿען. ווי קום איך גאַר צו ערוואַרטען, צו קענען וואוינען ביי אימיצען, אז איך האָב ניט בעצאָהלט? דערצו האָט זי מיר נאָך ווען ניט ווען געגעבען עסען; נעכמען אָווענד אפילו, ווען איך האָב איהר פֿערשאַפֿט פֿערדרוס, האָט זי מיר אָנגעבאַטען ברויט מיט פּוטער, פֿון גוטסקייט האָט זי דאָס מיר אָנגעבאַטען, ווייל זי האָט געוואוסט, אז איך בין הונגעריג. כ'האָב זיך אַלואַ ניט געהאַט וואָס צו בעקלאָגען און האָב שטילערהיים, ביי זיך אין האַרצען, אָנגעהויבען איהר איבערבֿעטען פֿאַר מיין אויפֿהירונג. דער עיקר האָב איך שמאַרק חרטה געהאַט, וואָס איך האָב זיך אויפֿ'ן סוף געצייגט אַזוי אונדאַנק-באַר געגען איהר און איהר געוואַרפֿען דעם צעהן-קראַנען-בידעט אין פֿנים אַרײַן...

דער צעהן-קראַנען בילעט! כ'האָב אַ שטילען פֿייף געטהאָן. פֿון וואַנען האָט זיך גענומען דער בריעף, וואָס דער משרת האָט געבראַכט? ערשט אין דער רגע האָב איך גענומען טראַכטען וועגען דעם און מיר איז פֿלוצלינג איינגעפֿאַלען, ווי אַזוי דאָס איז געקומען. איך בין געוואָרען אויסער זיך פֿאַר שמערץ און געשעהמט האָב איך זיך פֿאַר זיך אַליין; עטליכע מאל האָב איך מיט אַ היזעריגער שטימע געשעפֿטשעט „איאָ-יאָ" און צוגעשאַקעלט מיט'ן קאַפּ. בין איך דאָס געווען דער, וואָס האָט

ערשט נעכמען בעשקאמען, שמאלץ דורכצונעהן פֿערביי איהר, אז איך וועל איהר בעגענענען, און איהר די גרעסמע גלייכגולטיגקייט צייגען? און אַנשטאַט דעם האָב איך בלויז אַ רחמנות דערוועקט אין איהר און אַ נדבה ביי איהר אַרויסגעצויגען. ניין, ניין, ניין, מיין ערנדרייגונג האָט גאָר קיין שיעור און קיין ערך ניט! ניט אַמאָל אַנטקעגען איהר קען איך זיך שטעלען ווי אַ מענש; איך זינק, זינק אויף אַלע זיימען, וואוהין איך קעהר זיך און ווענד זיך, כ'זינק ביז די קניע, ביז דער ברוסט, דער-טרונקען ווער איך אין שאַנדע און קען שוין קיינמאָל, קיינמאָל ניט אַרויסקריבען דערפֿון! דאָס איז עק-וועלט! אַננעהמען אַ נדבה פֿון צעהן קראַגען און עס ניט קענען אָבגעבען צוריק דעם פֿערבאַרגענעם געבער, צוגויפֿשאַרען מיט ביידע הענד די אָרעמע, קלעגליכע גראַשענס, ניט קוקענדיג פֿון וואַנען זיי קומען, זיי צוגעהמען פֿאַר זיך, בעצאָהלען דער-מיט קוואַרטיר, כאַטש די גאַל קעהרט זיך דערפֿון איבער...

זי וואָלט איך ניט געקענט ווי עס איז שאַפען אַט די צעהן קראַך-נען? אַריבערגעהן צו דער בעל הבית'טע און פֿערלאַנגען דאָס געלד צוריק — דאָס וועט זיין אַרויסגעוואַרפֿענע מיד.

אָבער עס מוז זיך דאָך מאַכען עפעס אַן אַנדער אויסוועג אויך, אַז איך זאָל זיך מיט זיין מיט זיך, אַז איך זאָל זיך נור אַנשמיינגען ווי ס'דאַרף צו זיין און זיך מיט זיין. כ'לעבען, דאָ איז ניט גענוג אויף אַ געוועהנליכען אופן זיך מיט זיין, כ'מוז טראַכטען און גוט טראַכטען, ווי אזוי צו שאַפען די צעהן קראַגען. כ'האָב זיך אַלואַ אַנידערגעזעצט טראַכטען.

ס'האָט געמוזט זיין אַרום פֿיער אַזייגער; אין אַ פֿאַר שמונדען אַרום וואָלט איך אפשר געקענט טרעפֿען דעם דירעקטאָר פֿון מהעאָטער, ווען מיין דראַמאַ וואָלט נור פֿאַרטיג געווען. כ'נעהם אַרויס דאָס מאַנוסקריפט און וויל מיט אַלע כחות אַנשרייבען די דריי לעצטע סצענעס; כ'טראַכט און שוויץ און לייען נאָך אַמאָל איבער פֿון אָנהויב אָן, כ'קום אָבער ניט אַ טראַט ווייטער. נאָר קיין נאַרישקיימען! רוף איך זיך אָב, נאָר קיין עקשנות זאָל מיר דאָ ניט זיין! און איך נעהם זיך שרייבען ווייטער מיין דראַמאַ, כ'שרייב אָן אַלצדינג, וואָס קומט מיר אין מוח אַרײַן, אַבי וואָס גיכער פֿאַרטיג צו ווערן, און עס געהט גאָר ניש'קשה'דיג. כ'האָב זיך געוואָלט איינריידען, אַז אַ גרויסער מאַמענט איז ווידער געקומען אויף מיר, כ'האָב זיך אַליין בעליגנערט, בעשווינדעלט האָב איך זיך, גאָר אַפֿען בעשווינדעלט און געהאַלטען אין איין שרייבען, אָקוראַט ווי איך וואָלט גאָר קיין ווערטער ניט געדאַרפֿט זוכען. דאָס איז גוט! דאָס איז ווירקליך

א געפונענער אוצר! האָב איך זיך פֿון צייט צו צייט געזאָגט; שרייב נור, שרייב ווייטער!

ענרליך דערפֿיהל איך, אָו מיינע לעצטע געשפרעכען זיינען ניט ריכטיג; ס'איז עפעס ניט דאָס, וואָס אין די ערשטע סצענעס; אַחוץ דעם ליגט קיין שום מיטעל-אַלמער ניט אין די ווערטער פֿון דעם מאַנאַך. איך צווייט מיין בליי-פֿעדער, גיב אַ שפרונג, צורייט מיין מאַנוסקריפט אויף צווייטן, צורייט יעדעס בלעמעל, כ'וואָרף אַראָב מיין הוט אויף דער גאַס און טרעט אַרויף אויף איהם. כ'בין פֿערלאָרען! זאָג איך שטילערהיים, מיינע העררן און דאַמען, איך בין פֿערלאָרען! כ'זאָג בלויז אָם די ווערטער און שטעה נאָך אַלץ און טרעט אויף מיין הוט.

אַ פֿאַר טריט ווייטער שטעהט אַ פֿאַליציי-מאַן און קוקט אויף מיר; ער שטעהט אין מיטען אויף דער גאַס און נעהמט פֿון מיר קיין אויגניט אַראָב. אָו איך הויב אויף דעם קאָפּ, בעגעגענען זיך אונזערע בליקען, ער שטעהט שוין אפשר דאָ פֿון אַ צייט און קוקט בלויז אויף מיר. כ'נעהם מיין הוט, און טהו איהם ווידער אָן און געה צו צום מאַן.

„איהר קענט מיר אפשר זאָגען, ווי שפעט עס איז?“ טהו איך איהם

אַ פֿרעג

ער איז זיך מיט אַ רגע, איידער ער נעהמט אַרויס דעם זיינער זיינעם און בעת מעשה לאָזט ער פֿון מיר אַלץ קיין אויגניט אַראָב. „אַרום פֿיער, מאַכט ער.

„אַקוראַט!“ זאָג איך, „אַרום פֿיער, גאַנץ ריכטיג. איהר פֿערשטעהט אַן עסק, ווי איך זעה, און איך וועל אייך אין זינען האָבען.“

דערמיט בין איך אַוועק. שטאַרק צוטומעלט איבער מיר איז ער שטעהן געבליבען, האָט מיר נאָכגעקוקט מיט אַן אָפֿענעם מויל, און דעם זייגער האָט ער נאָך אַלץ געהאַלטען אין האַנר. אָו איך בין צוגעקומען לעבען ראַיאַל האָב איך זיך אומגעקעהרט און אַ קוק געטהאָן הינטער מיר: ער איז נאָך אַלץ געשטאַנען אין דערזעלבער פּאָזע און געקוקט אויף מיר.

האַ, האַ, אָם אזוי מוז מען די בעסטעס בעהאַנדלען! מיט דער גרעסטער אונפֿערשעהמטקייט! דאָס שרעקט די בעסטעס, דערפֿאַר האָ-בען זיי אָבשיי, די בעסטעס. . . כ'בין זעהר צופֿרעדען געווען מיט זיך אליין און האָב אָנגעהויבען זינגען אַ ליעדעל. מיט אָנגעצויגענע נערוען פֿון אויפֿרעגונג, ניט פֿיהלענדיג קיין שום שמערץ און ניט אַמאַל וואָס פֿאַר עס איז אונגעקוועמליכקייט, בין איך געזאַנגען גרינג ווי אַ פֿעדער איבער דעם גאַנצען פּלאַץ, כ'בין אַרומגעזאַנגען די באַזאַרען ביז'ן עק,

און ביי דער ערלעזער-קירכע האָב איך זיך אַנדערנעזעצט אויף אַ באַנק.
 צי איז דען נים אַלץ איינס, אויב איך וועל אָבשיקען צוריק די צעהן
 קראָנען אָדער נים? אַז איך האָב זיי געקראָגען, געהערען זיי דאָך צו
 מיר, און דאָרט, פֿון וואַנעט זיי זיינען געקומען, נויטיגט מען זיך אַודאי
 נים אין זיי. אָננעהמען האָב איך זיי דאָך געמוזט, מחמת מען האָט זיי
 דאָך מיר אויסדריקליך געשיקט, ס'וואָלט דאָך נאָר קיין זיין נים געהאָט,
 זיי איבערלאָזען ביים משרת אין די הענד. דעסגלייכען פֿאַסט זיך נים,
 צוריקצושיקען אַ גאַנץ אַנדער צעהן-קראָנען בילעט איידער דעם, וואָס
 איך האָב בעקומען. ס'איז אַלואָ פֿערפֿאַלען, נים אַ וואָס צו מאַכען דערביי.
 איך האָב זיך געסטאַרעט קוקען אויף דעם אַלעם, וואָס איז פֿאַר-
 געקומען אַנטקעגען מיר אויף'ן פֿלאַץ און פֿערנעהמען מיין מוח מיט
 גלייכגילטיגע זאַכען; אָבער ס'האָט זיך מיר כּשום אופן נים איינגעגעבען,
 און איך האָב אַלץ וועגען קיין אַנדער זאַך נים געקענט טראַכטען נור
 מכח די צעהן קראָנען. ענדליך האָב איך צונויפֿגערדיקט די פֿויסמען און
 בין אַריינגעקומען אין אַ מורא'דיגען כּעס. עס וועט זיין אַ בעליידריגונג
 פֿאַר איהר, האָב איך געזאָגט, אַז איך וועל זיי איהר צוריקשיקען; צו
 וואָס זאָל איך עס אַלואָ טהאָן? תמיד בין איך אַרומגעגאַנגען און זיך
 געהאַלטען צו נים פֿאַר יעמוועדע זאַך, כ'האָב רק געשאַקלט מיט'ן קאָפּ
 און געזאָגט: ניי, אַ שעהנעם דאַנק! נו זעה איך אַצונד, צו וואָס דאָס
 האָט געפֿיהרט — כ'שמעה ווידער אויף דער גאַס. אפילו דאָן, ווען איך
 האָב געהאַט אַלע אַרואַכען דערצו, בין איך פֿונדעסטוועגען נים געבלי-
 בען אויף מיין גומען, וואַרעמען קוואַרטיר; שטאַלץ בין איך געווען,
 אויפֿגעשפרונגען בין איך ביים ערשטען וואַרט, האָב זיך געוואַרפֿען מיט
 צעהן קראָנען רעכטס און לינקס און בין מיר אַוועק מיין וועג. . . כ'האָב
 זיך גענומען גוט אָברעכענען מיט מיר אַליין, דערפֿאַר וואָס איך האָב
 פֿערלאָזען מיין דירה און זיך ווידער געבראַכט אין אַזאַ פֿערלעגענהייט.
 איבעריגענס מעג דער שוועבעל-געלער שייועל עס אין גאַנצען
 אויסכאַפען! איך האָב דאָך נים געבעטען, מען זאָל מיר דאָס געלד שיקען,
 כ'האָב דאָך עס כּמעט גאָר אין די הענד נים געהאַלטען, נאָר עס תּיכּף
 אַוועקגעגעבען, בעצאַהלט דערמיט ווילד-פֿרעמדע מענשען, וועמען איך
 זועל שוין קיינמאַל מעהר נים זעהן אין לעבען. יאָ, אָט אַזאַ מענש בין
 איך, כ'בעצאַהל תמיד ביו דעם לעצטען גראַשען, אַז מען דאַרף. אויב
 איך האָב קיין טעות נים אין איליאַיאַלי'ן ווידער, האָט זי אַודאי אויך
 קיין חרטה נים וואָס זי האָט מיר געשיקט דאָס געלד; וואָס זשע גרויזשע
 איך זיך אייגענטליך אַזוי? דאָס איז דאָס קלענסטע, וואָס זי קען פֿאַר

מיר טהאָן — מיר ווען ניט ווען צושיקען א צעהן קראָנען. דאָס אַרים מיידעל איז דאָך אויך פֿערליעבט אין מיר... און איך האָב ביי מיר אין האַרצען שמאַרק שטאַלצירט מיט דעם דאָזיגען געדאַנק. ס'איז גאָר קיין צווייפֿעל ניט, זי איז פֿערליעבט אין מיר, דאָס אַרים מיידעל!...

ס'איז געוואָרען פֿינף דער וויגער. ווידער אַמאָל בין איך געבליבען דערשלאָגען נאָך מיין לאַנגער נערוועזער אויפֿרעגונג און איך האָב פֿון דאָס ניי דערשפירט דאָס פּוסטע טומלען ביי מיר אין קאָפּ. כ'האַב גע-קוקט גלייך פֿאַראַויס, געהאַלטען די אויגען אָפֿען און אַריבערגעקוקט צו דער עלעפֿאַנטען-אַפּטייק. דער הונגער האָט געריסען פֿאַסען פֿון מיר, און איך האָב געהאַט מורא'דיגע יסורים, און ווי איך שמעה אַזוי און קוק נאָך אַלץ אין דער לופֿטען, שווימט אַרויף פֿאַר מיין בליק אַ געשטאַלט, וועלכע איך דערזעה ענדליך גאַנץ דייטליך און איך דערקען זי: די קי-בען-פֿרוי לעבען דער עלעפֿאַנטען-אַפּטייק.

איך גיב אַ ציטער, הויב זיך אויף און פֿערטראַכט זיך אַ וויילע. יא, ס'איז גאַנץ ריכטיג, ס'זאָל גאָר פֿעהלען אַ האָר: דיועלכע פֿרוי הינטער דעם זעלבען מיט אויף דעם זעלבען אָרט. כ'שווישטשע אויס אַ פֿאַר מאָל, קנאַק צו מיט די פֿינגער, כ'שמעה אויף און געה אַריבער צו דער אַפּטייק. נור קיין נאַרישקייטען ניט! זאָל מיך דער מיינועל געהמען, אויב דאָס איז געווען זינדיג געלד אָדער גוט, נאָרוועגיש זילבערן קרעמער-געלד פֿון קאַנגסבערג! כ'ווייל זיך ניט מאַכען צום נאַר, פֿון צופֿיעל נאווה קען מען נאָך אַמאָל שטאַרבען אויך!...

... כ'נעה צו צום עק נאַס, קוק דער פֿרוי אַריין גלייך אין די אויגען און שמעל זיך אַנדער אַנטקעגען איהר. איך שמייכעל, שאַקעל צו מיט'ן קאָפּ ווי אַן אַלטער בעקאַנטער און שמעל אַזוי איין מיניע רייד, עפעס אַזוי ווי עס וואָלט געווען זעלבסטפֿערשמענדליך, אַז זי האָט מיך געדאַרפֿט ערוואַרטען נאָך אַמאָל לעבען איהר מישעל.

„גוטען טאָג!“ רופֿן איך זיך אָב. „אַט אַפּנים איהר דערקענט מיך שוין גאַרניט?“

„ניין“ ענטפֿערט זי לאַנגזאַם און קוקט מיך אָן. איך שמייכעל נאָך מעהר, אַקוראַט ווי דאָס וואָלט בלויו געווען אַ שפּאַס פֿון איהר זייט, וואָס זי דערקענט מיך ניט, און איך זאָג:

„דערמאַנט איהר זיך ניט, אַז איך האָב אייך אַמאָל געגעבען עטליכע קראָנען? דעמאַלט האָב איך גאַרנישט געזאָגט, אַזוי ווייט ווי איך געדיינט; כ'פֿלעג עס קיינמאַל ניט טהאָן. אַז מען האָט צו טהאָן מיט עהרליכע לייט, איז גאַרניט נייטיג, אַבצוריידען און אַזוי צו זאָגען מאַכען קאַנטראַקטען

וועגען יעטוועדע קלייניגקייט. הא, הא! נו יא, דאָס בין איך געווען, וואָס האָט אייך דעמאָלט געגעבען דעם פּאָק מיט געלד."

"ניין, ווירקליך, דאָס זייט איהר דאָס געווען! יא, איצט דערקען איך אייך טאַקי, און איך הויב זיך אָן דערמאַנען..."

"כ'האַב ניט געוואָלט דערלאָזען, זי זאָל מיר דאַנקען פֿאַר דאָס געלד, און מחמת דעם שלאָג איך איהר איבער די רייד, און בעת מעשה וואָרף איך אָן אויג אויף די פֿערשיעדענע קיבלאַך, וואָס ליגען אויף'ן טיש און זאָג: "אַצונד קום איך אָבנעהמען די קיבלאַך פֿאַר'ן געלד."

דאָס פֿערשטעהט זי ניט.

"די קיבלאַך, ווידערהאַל איך, כ'וויל זיי איצט אָבנעהמען," רופֿן איך זיך אָב און לאַך זיך פֿונאַנדער הויך אויף'ן קול, עפעס אַזוי ווי זי וואָלט עס געמעגט פֿערשטעהן גלייך אויף'ן שמעל, אַז איך וויל זיי אָב-געהמען. כ'נעהם איך איינס פֿון טיש, אַ סאָרט פֿראַנץ-ברייטעל און ביים איין.

אַז די פֿרוי דערזעהט עס, שמעהט זי אויף אין איהר קעלער-לאַך, גיט זיך ניט ווילענדיג אַ וואָרף, אַזוי ווי צו בעשיצען איהר סחורה, און גיט מיר צו פֿערשטעהן, אַז זי האָט זיך גאָרניט געריכט אויף מיר, אַז איך וועל זי קומען בעראַבעווען.

גיט? טאַקי גיט? זי איז ווירקליך אַ גרויסאַרטיגע פֿרוי! צי איז דאָס איהר ווען עס איז פֿאַרגעקומען, אימיצער זאָל איהר געבען אַ הויפֿען קראַנען אויף צו בעהאַלטען און גאָרניט קומען זיי פֿערלאַנגען צוריק? ניין — אַלואַ זעהט איהר שוין! צי זי מיינט, אַז ס'איז געווען גע'גנב'עט געלד, אַזוי ווי איך האָב עס איהר אויף אַזאָ'ן אופן אַ וואָרף געטהאָן? נאַ, דאָס מיינט זי אַלואַ גיט; ס'איז נאָך גוט אַזוי, כ'נאמנות גוט! ס'איז לייעב פֿון איהר זייט, אויב איך מעג זיך אַזוי אויסדריקען, וואָס זי האַלט מיך נאָך פֿאַר אַן אָרענטליכען מאַן. הא, הא! יא, זי איז ווירקליך גרויס-אַרטיג!

פֿאַר וואָס האָב איך איהר דען געגעבען דאָס געלד? די פֿרוי איז געוואָרען מלא רציחה און האָט זיך צושריען אויף'ן קול.

כ'האַב ערקלעהרט, פֿאַרוואָס איך האָב איהר דאָס געלד געגעבען, רודהיג, וואָרט ביי וואָרט האָב איך עס איהר ערקלעהרט: ס'איז שוין מיין טבע אַזוי צו האַנדלען, מחמת כ'האַלט אַלע מענשען פֿאַר גוט. שמענדיג אַז אימיצער האָט מיר אָנגעבאַטען אַ קאַנטראַקט, אַ פּאַפּיר, האָב איך געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ און געזאָגט "ניין", אַ שעהנעם דאַנק. ביי גאָט, אַזוי האָב איך כ'סדר געטהאָן!

די פרוי האָט עס אָבער נאָך אַלץ ניש געקענט פֿערשמעהן. כ'האָב אָנגענומען אַנדערע מיטלען, אָנגעהויבען ריידען שאַרף און געוואָגט, אז איך וויל ניש וויסען פֿון אזא אונזין. צי האָט עס איהר דען קיינמאָל ניש געטראָפֿען, אז אימיצער זאָל איהר אויף אַזא'ן אופן בעצאָהלען פֿאַראויס? האָב איך געפֿרעגט. פֿערשמעהט זיך, אז איך מיין לייט וואָס האָבען אַסך געלד, עטליכע פֿון די קאָנוולען, למשל. קיינמאָל ניש? נו יא, ס'איז דאָך אָבער ניש מיין שולד, וואָס אָט דער מנהג איז פֿאַר איהר ניי. אין אויסלאַנד איז דאָס אַ גאַנץ געוועהנליכע איינפֿיהרונג, גאַנץ אַלגעמיין. זי איז נאָך אפשר קיינמאָל די גרענעץ ניש אַריבער? ניין? אָט זעהט איהר שוין! דאָן האָט זי גאָר קיין רעכט ניש אַרײַנצורײדען דאָ אין דער זאך... און דערבײַ האָב איך געלייגט די האַנד אויף עטליכע קיבלאַך.

זי האָט געברומט מיט כעס, האָט בשום אופן ניש געוואָלט אָבעבען קיין האָר פֿון דעם, וואָס זי האָט אויף'ן מיש געהאַט, זי האָט מיר זאָגאַר אַרויסגעריסען אַ שטיק קיבעל פֿון דער האַנד און עס צוריקגעלייגט אויף זיין אָרט. איך בין אַרײַנגעקומען אין כעס, האָב גענומען קלאַפען אָן מיש און געסמראַשעט מיט דער פּאַליציי. איך וויל זיין גוט-הערציג מיט איהר, האָב איך זיך אָנגערופֿען; אז איך זאָל וועלען אָבנעהמען דאָס אַלץ, וואָס איז מיינס, וואָלט איך פֿון איהר גאַנץ קרעמעל אַ תּכלית געמאַכט, מחמת דעמאָלט האָב איך איהר געגעבען אַ מורא'דיגע גרובע מיט געלד. אַזוי פֿיעל וועל איך אָבער ניש געהמען, אין דער אמת'ן וויל איך בלויז אַ העלפֿט דערפֿון וואָס מיר קומט. דערצו קען איך איהר מבטיח זיין, אז איך וועל שוין נאָך אַמאָל צו איהר ניש קומען. זאָל מיך גאָט אָבהיטען דערפֿון, אז זי איז אזא מין פּערוואָן...

ענדליך לייגט זי מיר אַנידער עטליכע קיבלאַך אויף אַן אונפֿער-שעהממען מקח, אַ פֿינף, זעקס שטיקער, אויף וועלכע זי שמעלט דעם העכסטען פּרייז, וואָס האָט איהר איבערהויפֿט געקענט איינפֿאַלען, און דאָן האָט זי מיר געהייסען געהן. כ'האָב זיך נאָך אַרומגעריסען מיט איהר, גע'מענה'ט, אז זי בעשווינדעלט מיך אויף אַ גאַנצע קראַנע און זייגט מיך פּשוט אויס מיט איהרע בלוזשיגע מקחים. „ווייסט איהר, אז פֿאַר אַזעלכע גנב'ישע שטיק איז פֿאַרהאַן אַ שטראַף?" האָב איך געוואָגט. „גאָט איז מיט אײך, איהר אונגליקליכע, איהר קענט פֿאַר אַזא'ן עסק אַרײַן אויף אייביג אין תּפיסה!" זי האָט מיר צוגעוואָרפֿען נאָך אַ קיבען און מיר אויסשמעלענדיג די צייהן איהרע האָט זי געשריען, איך זאָל זיך שוין אָב-שראַגען פֿון איהר.

דערמיט בין איך אוועק.

הע, אזוי וואָס פֿון אַן אונפֿערבעסערליכער פֿרוי האָט מען נאָך קיינמאָל
 נישט געזעהן! אין דער גאַנצער צייט, וואָס איך בין אַרומגעגאַנגען איבערן
 מאַרק און האָב געגעסען מיינע קיבלאַך, האָב איך אין דער הויך גערעדט
 וועגען דער פֿרוי און איהר אונפֿערשעהמסקייט, כ'האָב געהאַלטען אין איין
 ווידערהאַלען דאָס, וואָס מיר האָבען זיך איינע די אַנדערע געזאָגט, און
 מיר האָט זיך אויסגערוכט, אַז איך האָב זיך אַנטקעגען איהר בעגאַנגען
 מיט ישוב הדעת, מיט אויסרעכענונג. פֿאַר אַלעמען אין די אויגען האָב
 איך געגעסען דעם קוכען און גערעדט אין דער הויך מיט זיך אליין.
 די קיבלאַך זיינען פֿערשוואַנדען איינס נאָך'ס אַנדערע; וויפֿעל איך
 האָב נישט געגעסען, איז דאָס אַרײַן אזוי ווי אַן פּוסטער פֿאַס; כ'בין
 גראָד געווען אזוי טיכטיג אויסגעהונגערט. רבּנו של עולם, ווי זי וויל זיך
 גאָר נישט אַמאָל אַנשטאַפֿען, די קישקע מיינע! איך בין געווען אזוי גיעריג,
 אַז איך האָב זיך שיער, שיער נישט גענומען צום לעצטען קיבעל, וואָס איך
 האָב תּחילת געהאַט בדעה איבערצולאָזען פֿאַר דעם קליינעם דאָרט אונטען
 אין דער וואַגמאַנדסאַדע, פֿאַר דעם אינגעל, וואָס האָט זיך געשפּיעלט
 מיט די פּאַסען פּאַפּיער. כ'האָב רק געטראַכט וועגען איהם, כ'האָב בשום
 אופן נישט געקענט פֿערנעסען זיין מיענע, בשעת ער האָט מיט אַמאָל אַ
 שפּרונג געטהאָן און אָנגעהויבען שילטען. ער האָט זיך אומגערדעהט צו
 מיין פֿענסטער, בעת דער מאַן האָט אויף איהם אַ שפּיי געטהאָן, און האָט
 געקוקט, צי לאַך איך אויך נישט פֿון איהם. ווער ווייסט, צי וועל איך איהם
 שוין גאָר געפֿינען, ביז איך וועל צוקומען אַהין! כ'האָב זיך אָנגעשמריינגט
 ווי ווייט ס'איז מעגליך געווען, אום וואָס שנעלער אָנצוקומען צו דער וואַג-
 מאַנדסאַדע, בין פֿערבייגעגאַנגען דעם פּלאַץ, וואו איך האָב צוריסען מיין
 דראַמאַ אויף שטיקער און וואו כ'איז נאָך געלעגען אַ גאַנצער הויפֿען מיט
 פּאַפּיר, בין אויך דורכגעגאַנגען פֿערביי דעם פּאַליציי-מאַן, וועמען איך האָב
 אַ וויילע פֿריהער געמאַכט צום נאַר מיט מיינע העווּת, און ענדליך בין
 איך געשטאַנען לעבען טרעפּעל, וואו דאָס אינגעל איז געזעסען.
 ער איז שוין נישט געווען דאָרט. די גאַס איז כמעט לידיג געווען.
 ס'האָט אָנגעהויבען ווערן פֿינסטערלאַך, און איך האָב אין ערנען נישט גע-
 קענט אויסגעפֿינען דעם אינגעל; ער האָט שוין אַודאי געמוזט אַרײַן אין
 הויז. פֿאַרויכטיג האָב איך אַנידערגעלייגט דעם קוכען אויף דער שוועל
 ביי דער טהיר, דערנאָך האָב איך שטאַרק אָנגעקלאַפּט און בין גלייך
 אַנטלאָפֿען פֿון דעם אָרט. נישקשה, ער וועט איהם שוין געפֿינען! האָב
 איך צו זיך אליין געזאָגט; אזוי ווי ער וועט נור אַרויסקומען, וועט ער

איהם געפֿינען! און די אויגען מיינע זיינען פֿייכט געוואָרען פֿאַר פֿרייד ביי דעם געדאַנק, אז דער קליינער וועט געפֿינען דעם קיבעל.

איך בין ווידער אַרונטערגעגאַנגען ביז צום האַפֿען.

הונגעריג בין איך שוין מעהר ניט געווען; נאָר די זיסע זאַכען, וואָס איך האָב געגעסען, האָבען מיר פֿערשאַפֿט אַ ניט-גוטקייט אויפֿן האַרצען. אין קאַפּ ביי מיר האָבען זיך אַרומגעדרעהט די ווילדעסטע מחשבות: אַ שטייגער, ווען איך זאָל שמילעהייט איבערשניידען די שטריק פֿון איינעם פֿון די שיפֿען? אָדער איך זאָל גאָר פֿלוצלונג אַ געשריי טהאָן „פֿייער“? כִּנעה ווייטער אַרויף מיט דעם האַפֿען און געפֿין אַ קעסטעל, אויף וועלכען איך קען זיך אנדרערוועצען, לייג צוגויף די הענד און פֿיהל, אז דער קאַפּ ווערט מיר וואָס ווייטער אַלץ שווערער. ב'גיב זיך קיין ריהר ניט און טהו איבערהויפט גאַרנישט, אום אַביסעל צו זיך צו קומען.

איך קוק אַריבער צו דעם „קאַפעגאַראַ“, דעם באַרק-שיף מיט דער רוסישער פֿאָהן. אויף דעם דעק דערועה איך אַ מאַן; די רויטע לאַמ-טערנעס וואַרפֿען זייער שוין אויף זיין קאַפּ, און איך הויב זיך אויף און רעד אַריבער צו איהם. כִּהאַב גאָר קיין שום צוועק ניט געהאַט דערמיט און איך האָב אויך גאַרניט ערוואַרט קיין שום ענטפֿער. כִּהאַב געפֿרענט: „איהר פֿאָהרט אָב היינט אָווענד, קאַפיטאַן?“

„יאַ באַלד“, האָט דער מאַן געענטפֿערט. ער האָט גערעדט שוועדיש.

„הם, איהר דאַרפֿט מן הסתם ניט האָבען צופֿעליג נאָך אַ מאַן?“

אין דער רגע האָב איך זיך גאַרנישט געמאַכט דערפֿון, צי וועל איך קריגען אַ שלעכטען ענטפֿער, צי ניט; ס'איז מיר אַלץ איינס געווען וואָס דער מאַן וועט מיר ענטפֿערן. כִּבין געשמאַנען און האָב געוואַרט און אַריבערגעקוקט צו איהם.

„ניין“, האָט ער געענטפֿערט. „על כל פנים מוז דאָס זיין אַ יונגער-

מאַן.“

אַ יונגערמאַן! אַ שוידער איז מיר אַריבער איבער'ן לייב. בנגבה האָב איך אַרונטערגענומען מיינע ברילען און זיי אַרײַנגעלייגט אין קעשענע; דאָן בין איך צוגעגאַנגען צום שיף און אַרויף אויפֿן דעק.

„כִּבין ניט קיין מאַטראָו“, האָב איך געזאָגט, „אַבער איך קען טהאָן

אַלעס וואָס איהר וועט מיר נאָר אַנווייזען. וואוהין געהט דאָס שיף?“

„מיר געהען מיט משא קיין לידו און דאַרט וועלען מיר אָננעהמען

קויהלען פֿאַר קאַדיג.“

"גומ!" האב איך געזאגט און זיך אָנגעוואַרפֿען אויף דעם מאַן. "ס'איז מיר אַלצאיינס, וואוהין די רייווע געהט. איך וועל טהאָן מיין אַרבייט." אַ וויילע איז ער געשמאַנען, האָט מיך אָנגעקוקט און זיך מישב געווען. "דו ביסט נאָך נישט געפֿאַהרען?" האָט ער אַ פֿרעג געטהאָן. "ניין. אָבער ווי איך זאָג איך, ווייזט מיר נור אָן אַן אַרבייט, וועל איך זי טהאָן. איך בין צו אַלצדינג געוועהנט." ער האָט זיך ווידער מישב געווען. אַצונד האָב איך זיך שוין אַריינגע-האַקט פֿעסט אין מוח, אַז איך מוז מיטפֿאַהרען, און איך האָב מורא געהאַט, מען זאָל מיר ניט אַרונטערטרייבען צוריק אויף דער יבשה. "ווי מיינט איהר אַלואַ, קאַפיטאַן?" האָב איך ענדליך געפֿרענט. "כ'קען ווירקליך אַלצדינג טהאָן. וואָס זאָג איך! איך וואָלט דאָך געווען אַ גאָרנישט פֿון אַ יונג, ווען איך זאָל מעהר ניט טהאָן, נור דאָס וואָס מען הייסט מיר. אַז מען דאַרף, קען איך אָנגעהמען אַן אַרבייט אויף צוויי וואָכען נאָכאַנאַנד. דאָס טהוט מיר גוט, און איך קען עס גאָר נרינג אויסהאַלמען.

"גו יאָ, מיר קענען עס פֿראווען," האָט ער געזאָגט. "טאָמער וועט עס ניט געהן, צושיידען מיר זיך אין ענגלאַנד." "פֿערשמעהט זיך," האָב איך מיט שמחה געזאָגט. און נאָך אַמאָל האָב איך ווידערהאַלט, אַז מיר קענען זיך דאָך צושיידען אין ענגלאַנד, טאָמער וועט עס ניט געהן. . .

אויף דרויסען אין פֿיאָרד האָב איך זיך ערשט אויסגעגלייכט די ביינער; כ'בין געווען נאָס פֿון פֿיבער און מאַטקייט. כ'האָב אַ קוק געטהאָן אויף דער יבשה און געזאָגט פֿאַר דאָס מאָל דער שטאָרט, כ'האָב געזאָגט אַ זייערענדיג קריסטיאַניאַן, וואו די פֿענסטער האָבען אַזוי העל געלויכטען אין אַלע הייזער.

ענדע.

ביז יעצט ערשיענען:

מראפאטקוים לעבענס־בעשרייבונג, געשריבען פֿון איהם אליין
און איבערזעצט פֿון מ. קאהן. פרייז 3ש. 56; 84 סענט,
געבונדען 5ש; 1.20

די אכטע אבטהיילונג פֿון גיהנום,

און אנדערע ערצעהלונגען פֿון י. ל. פּרק, אויס דעם העברעאישען איבערזעצט
פֿון א. פֿרומקין. פרייז 9 פענס, 20 סענט, 40 קאָפּ.
די פֿרוי'ס האַנד־בוך, א זעהר ניצליכער בוך פֿאַר יעדער פֿערהייראַטע
פֿרוי. פרייז 6 פענס, 15 סענט.

באוּשאַווער'ס בילדער און געדאַנקען, פרייז 5 פענס, 10 סענט
באוּשאַווער'ס ליעדער און געדיכטע, פרייז 5 פענס, 10 סענט
דער מענש און זיין נשמה, פֿון דר. אינגערסאָן, 3 הייפּענס 3 סענט
גאט, רעליגיאַן און מאַראַל, פֿון פּיליפּ קראַנץ. פרייז 2ש. 5 סענט
הונגער, ראָמאַן אין 4 טהייל פֿון קנוט האַמסאָן, פרייז 2 שיל, 50 סענט,
1 רובל. געבונדען ... 3 שיל, 50 סענט, 1.50 רובל

פאן, פֿון קנוט האַמסאָן. פרייז 1ש. און 3פּ, 30 סענט, 60 קאָפּ.
געבונדען ... 2 שיל, 50 סענט, 1 רובל

ביערנסטערנע ביערנסאן, ערצעהלונגען. 1ש. און 3פּ, 30ס, 60 קאָפּ.
געבונדען ... 2 שיל, 50 סענט, 1 רובל

ווייבער, א פּאָעמאַ פֿון מ. בלינקין. פרייז 4 פענס, 8 סענט, 16 קאָפּ.

דער סוד, ערצעהלונג פֿון מ. בלינקין. פרייז 4 פענס, 8 סענט, 16 קאָפּ.

זוען מיר מוזיטע ערוואכען, פֿון הענריק איבסען,

פרייז 10 פענס, 20 סענט, 40 קאָפּ.

געשעפט איז געשעפט, פֿון אָקטאָו מירבאָ.
פֿרייז 1 שילינג, 25 סענט, 50 קאָפּיקעס

סאלאמע, טראַגעדיע אין 1 אַקט פֿון אָסקאַר וויילר.
פֿרייז 5 פענס, 10 סענט, 20 קאָפּיקעס

בערנשטיי'ס נאַטור־וויסענשאַפּטליכע ביכער:

1-מער, 3-מער, 7-מער, 9-מער, 12-מער און 13-מער מהייל
צו 10 פענס, 20 סענט, 40 קאָפּיקעס.
2-מער, 4-מער, 5-מער, 6-מער און 11-מער מהייל
צו 7 פענס הייפעני, 15 סענט, 30 קאָפּיקעס.
8-מער און 10-מער מהייל צו 1 שיל, 25 סענט, 50 קאָפּיקעס.

אין דרוק און וועלען קירצליך ערשיינען:
מיסטעריען פֿון קנז האַמסאָן איבערזעצט פֿון א. פֿרוּמקין.

בערנשטיי'ס 14-מער מהייל.

איהר קענט ביי מיר אויך בעקומען אַלע לעצטע נייע אויסגאַבען פֿון
רוסלאַנד און אַמעריקאַ.

איהר קענט שיקען פּאָסט־מאַרקען פֿאַר אַלע מיינע אויסגאַבען און אויך
פֿאַר אַלע אַנדערע אויסגאַבען פֿון פֿרעמדע פֿערלאַגען, פּאָסט פֿריי.

(קיינע רעקאָמענדירטע בריעף איז נישט נויטיג צו שיקען).

אַלע בעשטעלונגען צו אַדרעסירען:

L. FRIEDMAN,

PUBLISHER, BOOKSELLER & PRINTER,

I, Vallance Road, Whitechapel, LONDON, E.